

Programmabegroting

2023

*“Samen voor de toekomst
van onze inwoners”*

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting van de gemeente Valkenswaard voor het jaar 2023.

Op 30 juni heeft uw raad een raadsprogramma vastgesteld. Dit raadsprogramma wordt vervolgens vertaald in een collegeprogramma. Hierin komen de financiële wensen van uw raad (uit het raadsprogramma) en het college samen. Tijdens de behandeling van het raadsprogramma hebt u middels een amendement ook besloten als raad het collegeprogramma vast te willen stellen. Het voornemen van het college is om dit collegeprogramma in december aan uw raad ter vaststelling aan te bieden. Dit leidt ertoe dat het hier gaat om een andere begroting dan gebruikelijk.

Ten eerste is deze begroting beleidsarm opgesteld, behoudens een aantal voorstellen die een rechtstreekse relatie hebben met de uitdagingen op de arbeidsmarkt in relatie tot de opgaven waarvoor wij ons als gemeente gesteld zien.

Normaal gesproken zou uw raad tijdens de behandeling van de begroting een politieke afweging maken over de door het college in de begroting opgenomen beleidsvoorstellen. Die beleidsvoorstellen zijn dan tot stand gekomen na een bestuurlijke afweging binnen het college die op dat punt reeds heeft plaatsgevonden.

In verband met het opstellen van een collegeprogramma, waarin we de wensen en ambities van uw raad nadrukkelijk meenemen, heeft deze bestuurlijke afweging in dit geval niet plaatsgevonden voorafgaand aan de begroting. We willen voorkomen dat integrale afweging van alle wensen en ambities vertroebeld raakt doordat er twee momenten van politiek-bestuurlijke afweging zouden ontstaan (één bij de begroting en één bij het collegeprogramma). Daarnaast zijn we als gemeente tevens verplicht voor de toezichthouder (het Interbestuurlijk Toezicht vanuit de Provincie Noord-Brabant) een begroting aan te leveren. Daarom hebben we er nu voor gekozen deze begroting beleidsarm op te stellen. De politieke afweging van wensen en ambities vindt in dit geval plaats bij het nog door uw raad vast te stellen collegeprogramma.

U bent gewend dat een begroting de financiële en inhoudelijke keuzes voor het komende jaar weergeeft. Deze begroting geeft enkel de autonome ontwikkelingen weer voor het komende jaar. Daarnaast is het gereserveerde budget voor het collegeprogramma (á € 870.000,-) verrekend. We stellen daarom voor dat de bandbreedte die in deze begroting uiteindelijk overblijft, conform uw raadsprogramma ingezet wordt ter versterking van de Algemene Reserve.

Op basis van de Toekomstvisie 2040 werken we aan het opstapelen van een nieuwe programmastructuur binnen onze P&C-cyclus. Na vaststelling van het collegeprogramma door uw raad, verwerken we alle politieke keuzes en de financiële doorvertaling daarvan in een nieuwe begroting voor 2023. Die zal dan ook opgetuigd worden in lijn met de Toekomstvisie en met nieuw, fris beeldmateriaal. Met deze nieuwe programmastructuur kunnen we, als college en raad, de komende jaren gericht sturen op onze politieke wensen en ambities.

Hoewel er in deze begroting dus geen nieuwe beleidsvoorstellen worden gedaan, blijven we als gemeente vanzelfsprekend werken aan de zaken die nu reeds onze aandacht hebben. Hierbij is onze inzet gericht op het realiseren van kwaliteit van leven voor starters en jonge gezinnen en op het bieden van goede mogelijkheden tot ontspanning en recreatie voor inwoners en bezoekers van Valkenswaard. De voorstellen die wel in deze begroting zijn opgenomen, komen volledig voort uit de autonome ontwikkelingen en zijn daarmee onvermijdelijk.

Het college is voornemens haar collegeprogramma in december aan uw raad ter besluitvorming voor te leggen, zodat alle keuzes die daarin gemaakt worden, tijdig geïmplementeerd kunnen worden.

We kijken uit naar de bespreking van deze begroting met uw gemeenteraad.

Burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
Inleiding	7
Leeswijzer	9
Toekomstvisie	11
Financieel Perspectief	20
1. Wonen.....	24
Ruimtelijke ontwikkeling.....	25
Infrastructuur	32
Groen.....	39
Duurzaamheid	42
Projecten	49
Ontwikkelingen	50
Wat mag het programma Wonen kosten?	54
2. Werken.....	56
Bedrijvigheid	57
Onderwijs	61
Ontwikkelingen	66
Wat mag het programma Werken kosten?	68
3. Vrije Tijd.....	70
Cultuur.....	71
Sport	74
Recreatie	77
Projecten	81
Ontwikkelingen	82
Wat mag het programma Vrije Tijd kosten?	83
4. Sociaal Domein	84
Sociaal Domein.....	85
Ontwikkelingen	95
Wat mag het programma Sociaal Domein kosten?.....	100
5. Bestuur & Organisatie	102
Samenwerking & positionering.....	103
Dienstverlening.....	108
Veiligheid.....	114
Financiën	118
Ontwikkelingen	121
Wat mag het programma Bestuur & Organisatie kosten?.....	124
Wat mag overhead kosten?.....	125
Ontwikkelingen	126

Wat mag onvoorzien kosten?.....	128
Wat mag de vennootschapsbelasting kosten?.....	129
Wat brengen algemene dekkingsmiddelen op?.....	130
Ontwikkelingen	131
Paragrafen.....	132
Lokale heffingen.....	133
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	139
Onderhoud kapitaalgoederen.....	147
Financiering.....	157
Bedrijfsvoering	160
Verbonden Partijen.....	167
Grondbeleid.....	175
Subsidieverstreking.....	180
Bijlagen.....	182
Bijlage 1 gemeentebestuur	183
Bijlage 2 overzicht reserves en voorzieningen	184
Bijlage 3 ontwikkelingen van reserves en voorzieningen.....	186
Bijlage 4 overzicht van baten en lasten	191
Bijlage 5 investeringsprogramma	193
Bijlage 6 incidentele baten & lasten	195
Bijlage 7 EMU-saldo	200
Bijlage 8 overzicht van baten en lasten per taakveld	201

Inleiding

1.1 Programmabegroting 2023-2026

In deze begroting beschrijven we de autonome ontwikkelingen voor de toekomst en geven we de aftrap van de jaarlijkse beleids- en planning & controlcyclus van de gemeente Valkenswaard. We presenteren daarbij een meerjarenperspectief voor de periode 2023-2026, op basis van die autonome ontwikkelingen. We hebben ervoor gekozen de politieke afweging van wensen en ambities niet in deze begroting plaats te laten vinden maar in het nog door uw raad vast te stellen collegeprogramma.

In de Nota Kaders 2023-2026 was sprake van een meerjarig tekort, waardoor een onttrekking aan de Algemene Reserve noodzakelijk leek te zijn. Met de meicirculaire van dit jaar is het financiële plaatje echter aanzienlijk veranderd. Hierover bent u reeds geïnformeerd middels een RIB. In deze begroting lichten we in detail toe wat de gevolgen van de meicirculaire zijn voor het financiële beeld van de gemeente Valkenswaard voor de komende jaren.

1.2 Financiële uitgangspunten

Onze uiteindelijke doelstelling is een structureel sluitende begroting, op basis van integraal financieel beheer. Dit is conform uw raadsprogramma, waarin een financieel gezonde gemeente Valkenswaard één van de uitgangspunten is. Ook richten we ons op een zorgvuldige en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid. Normaal gesproken doen we dit via een jaarlijkse prioriteitendiscussie binnen de begroting. Dit jaar zal deze prioriteitendiscussie en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid haar zwaartepunt kennen in het nog door uw raad vast te stellen collegeprogramma. Nieuwe ambities vanuit het college zijn op dit moment dus niet aan de orde, maar pas tijdens de behandeling van het collegeprogramma.

Uw raadsprogramma geeft het college tevens opdracht de Algemene Reserve weer aan te vullen nadat deze de afgelopen periode voor verschillende doelen is aangewend. We stellen daarom voor dat de bandbreedte die in deze begroting uiteindelijk overblijft, conform uw raadsprogramma ingezet wordt ter versterking van de Algemene Reserve. Uw raad kan bij de begroting nogmaals wensen meegeven richting het collegeprogramma. Die worden vervolgens bij de behandeling daarvan gewogen en indien door de raad vastgesteld, middels begrotingswijziging bekrachtigd.

1.3 Beleidsmatige uitgangspunten

In afwachting van behandeling van het collegeprogramma, continueren we in deze programmabegroting voor 2023 het beleid zoals dat afgelopen jaren gevoerd is. De doelen zoals opgesteld in de herijkte Toekomstvisie 2040 komen in grote mate overeen met de doelen zoals die in de Toekomstvisie 2030 golden, maar de programmastructuur van onze begrotingsopbouw zal wel gaan veranderen. In afwachting van deze verandering, die mede bekrachtigd en geïmplementeerd wordt bij vaststelling van het collegeprogramma, zal deze begroting de laatste in de oude programmastructuur zijn en daarmee dus eigenlijk meer een tussenstap in aanloop naar een finale versie van de Begroting 2023. Op basis van de Toekomstvisie 2040 werken we aan het optuigen van een nieuwe programmastructuur binnen onze P&C-cyclus. Na vaststelling van het collegeprogramma door uw raad, verwerken we alle politieke keuzes en de financiële doorvertaling daarvan in een nieuwe begroting voor 2023. Die zal dan ook opgetuigd worden in lijn met de Toekomstvisie en met nieuw, fris beeldmateriaal. Met deze nieuwe programmastructuur kunnen we, als college en raad, de komende jaren gericht sturen op onze politieke wensen en ambities.

Tegelijkertijd blijven de ambities uit de Toekomstvisie 2040 leidende uitgangspunten. Hoewel hier geen grote nieuwe ambities in worden geformuleerd, gaan we wel door met de reeds geplande programma's waarmee we de Toekomstvisie 2040 willen realiseren, zoals Bereikbaar Valkenswaard, Grote Heide Dommelland en Transformatie Sociaal Domein. Met deze majeure programma's geven we invulling aan onze ambities en de maatschappelijke opgaven die op onze gemeente afkomen.

Leeswijzer

Nu de status van de programmabegroting en de beleidsmatige en financiële uitgangspunten uiteen zijn gezet, is het tijd nader in te gaan op de inhoud van dit begrotingsboekwerk.

Toekomstvisie

Vanaf dit jaar vormt de Toekomstvisie 2040 de leidraad voor onze strategie en daarmee voor de beleidskeuzes die we maken voor de toekomst. Deze Toekomstvisie 2040 leidt ook tot een herziening van de programmastructuur in de gemeente Valkenswaard. Omdat deze herziening mede afhankelijk is van de integrale afweging en prioriteitendiscussie rondom het nog door uw raad vast te stellen collegeprogramma, gaan we in deze tussen-versie van de begroting 2023 nog uit van de oude programmastructuur (en daarmee de structuur van de oude Toekomstvisie 2030). Belangrijke ontwikkelingen hebben invloed op de integrale uitvoering van de Toekomstvisie. Deze ontwikkelingen geven we in dit hoofdstuk bondig weer.

Financieel perspectief

In het financieel perspectief schetsen we op hoofdlijnen de financiële situatie van de gemeente. Hierbij sluiten we aan op de financiële situatie zoals die is geschetst in de Nota Kaders 2023-2026. En verwerken we vervolgens nieuwe ontwikkelingen, om zo te komen tot een actuele financiële bandbreedte voor het jaar 2023 en de periode tot en met 2026.

Programma's

Zoals reeds gesteld, wordt in deze tussen-versie van de begroting 2023 voor het laatst gebruik gemaakt van de oude programmastructuur.

De drie pijlers uit de Toekomstvisie hebben we in 2014 uitgewerkt in strategische keuzes op vijf thema's. Deze strategische keuzes hebben we vervolgens vertaald naar vijf programma's in de begroting. In de vijf hoofdstukken die volgen op het financieel perspectief staan deze vijf programma's centraal. Per programma hebben we de kaders en beleidslijnen beschreven die nodig zijn om onze doelstellingen te bereiken. In de programma's zijn ook de beoogde maatschappelijke doelen en effecten voor het jaar 2023 opgenomen. Ook geven we de activiteiten weer die moeten bijdragen aan het realiseren van deze doelen en effecten. Voor elk programma geven we antwoord op de drie zogenoemde W-vragen:

- Eerste W-vraag: Wat willen we bereiken? We geven per programma aan welke maatschappelijk effecten en algemene beleidsdoelstellingen we met het betreffende programma voor de burgers en bedrijven willen bereiken.
- Tweede W-vraag: Wat gaan we ervoor doen? We benoemen de speerpunten voor 2022 en geven aan welke activiteiten we willen ontplooiën om de eerste W-vraag te realiseren.
- Derde W-vraag: Wat mag het kosten? Wanneer deze derde W-vraag is beantwoord, stelt de gemeenteraad de benodigde financiële middelen beschikbaar.

De overzichten bestaan uit al gerealiseerde prestaties en onze streefcijfers. Met behulp van de (wettelijke verplichte) prestatie-indicatoren kunnen de gemeenteraad en onze inwoners controleren of het beoogde effect wordt gerealiseerd.

Paragrafen

Conform de verplicht gestelde kaders van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) hebben we een aantal paragrafen opgenomen waarin we dieper ingaan op een aantal beheersmatige aspecten. Deze aspecten kunnen grote financiële gevolgen hebben en/of zijn belangrijk als we de programmadoelstellingen willen realiseren. Het gaat om de paragrafen lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Ook is er een paragraaf subsidieverstrekking in de begroting opgenomen.

Bijlagen

In de bijlagen hebben we gedetailleerde informatie opgenomen die een nadere achtergrond geeft aan onderwerpen uit de beleidsbegroting of paragrafen.

De in de begroting 2023-2026 opgenomen bedragen zijn weergegeven in € 1.000. In de optellingen van de financiële overzichten kunnen hierdoor afrondingsverschillen worden weergegeven.

Toekomstvisie

Valkenswaard op koers met de Toekomstvisie

In 2011 is de Toekomstvisie 2030 door de gemeenteraad vastgesteld. De Toekomstvisie 2030 vormt de leidraad voor onze strategie en de beleidskeuzes voor de toekomst. De Toekomstvisie kent drie pijlers: Sociale cohesie (van onze dorpen), (inzet op) Innovatie en Leisure (vrijtijdseconomie). De Toekomstvisie is opgesteld in nauwe samenwerking met de Valkenswaardse samenleving. Waarom? Omdat we beleid niet vanuit het gemeentehuis achter een bureau bedenken, maar samen met de bewoners, bedrijven en verenigingen van Valkenswaard.

Vanaf dit jaar vormt de Toekomstvisie 2040 (vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2022) de leidraad voor onze strategie en daarmee voor de beleidskeuzes die we maken voor de toekomst. Deze Toekomstvisie 2040 leidt ook tot een herziening van de programmastructuur in de gemeente Valkenswaard. Omdat deze herziening mede afhankelijk is van de integrale afweging en prioriteitendiscussie rondom het nog door uw raad vast te stellen collegeprogramma, gaan we in deze begroting 2023 nog uit van de oude programmastructuur (en daarmee de structuur van de oude Toekomstvisie 2030), maar sturen we al wel op onze ambities uit de Toekomstvisie 2040.

Programma's begroting

De Toekomstvisie 2030 is in 2014 uitgewerkt in strategische keuzes op vijf thema's. Die thema's uit de Toekomstvisie 2030 komen in de Toekomstvisie 2040 niet in dezelfde hoedanigheid terug. Omdat de Toekomstvisie 2040 een herijking was, blijven de ambities op de genoemde thema's in grote lijnen echter gewoon gelijk. We vatten kort samen wat onze herijkte ambities op die eerder opgestelde thema's inhouden, zodat ook zichtbaar wordt dat de koers van onze gemeente niet significant gewijzigd is:

- Wonen: we zijn een gemeente waar de kwaliteit van leven centraal staat. Het moet in Valkenswaard fijn wonen zijn voor iedereen. We profileren ons met name op het behouden en aantrekken van jongeren en jonge gezinnen.
- Werken: we zetten vooral in op werkgelegenheidsontwikkeling in de vrijetijdsector en de Brainport-industrie.
- Vrije tijd: we geven een impuls aan verblijfsrecreatie en innovatieve leisure.
- Sociaal Domein: we maken, naast de wettelijke verplichtingen, ook niet-wettelijke keuzes als dat mogelijk is: vooral voor jongere generaties.
- Bestuur & Organisatie: we maken een fundamentele keuze voor overheidsparticipatie in beleid en communicatie.

Met het vaststellen van strategische keuzes op vijf thema's hebben we de Toekomstvisie destijds concreter gemaakt, maar het gaat nog steeds om strategische keuzes op hoofdlijnen die verdere uitwerking nodig hebben.

Kansen benutten door samenhang en samenwerking

Samenhang tussen de opgaven is essentieel als we onze Toekomstvisie willen realiseren en de kansen willen verzilveren die er op economisch en maatschappelijk gebied in Valkenswaard bestaan. Om de samenhang tussen projecten en de relatie tussen beleid en uitvoering te vergroten, werken we in Valkenswaard steeds vaker met een aantal majeure projecten. Voorbeelden daarvan zijn Bereikbaar Valkenswaard, de Omgevingswet, De Grootte Heide Dommelland, Masterplan Centrum en Transformatie Sociaal Domein.

Vanuit de Toekomstvisie kiezen we voor een aantal strategische projecten die we de komende jaren willen realiseren. Deze projecten zijn ambitieus: inhoudelijk, maar ook financieel. Denk aan het programma Grootte Heide Dommelland, de herinrichting van het centrum, verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid en het realiseren van een gezonde duurzame leefomgeving op de as Valkenswaard-Waalre-Eindhoven. Niet alleen een integrale benadering, maar ook samenwerking met derden, zoals met de provincie en waterschap, is noodzakelijk om onze doelen te verwezenlijken. Daarom investeren we in subsidiewerving en lobby en zijn we ons continu bewust van onze afhankelijkheid van partners om de doelen uit de Toekomstvisie te realiseren. Een goede relatie met onze omgeving is dan ook van cruciaal belang voor het succes van Valkenswaard. We zoeken daarbij nadrukkelijk de samenwerking op met de Brainport-regio. Hier liggen voor Valkenswaard belangrijke groeikansen,

bijvoorbeeld op het gebied van woningen voor jongeren en jonge gezinnen en de leisure-economie. We blijven focussen op regionale samenwerking waarbij we een actieve rol spelen en een waardevolle bijdrage leveren aan het geheel van de regio.

3.1 Programma Wonen

Woningbouwbeleid werkt!

De woningnood in Nederland en ook in de Brainportregio zijn groot. Dit vraagt ook om inzet van ons als gemeente. We blijven daarom voor alle doelgroepen bouwen. De transformatie van winkels naar woningen buiten het compact kernwinkelgebied, biedt daarnaast een kans om leegstand tegen te gaan en nieuwe woningen aan Valkenswaard toe te voegen.

Strategie gericht op jongeren en jonge gezinnen

Vergrijzing en ontgroening zijn trends die de bevolkingsomvang nu en in de toekomst beïnvloeden. Deze ontwikkelingen zetten de bestaande sociale structuren onder druk. Om ervoor te zorgen dat het hoge voorzieningenniveau van Valkenswaard in de toekomst behouden kan blijven, is het namelijk belangrijk dat het aantal inwoners minimaal op hetzelfde peil blijft en het liefste groeit. Daarom zetten we in op het behouden en aantrekken van nieuwe inwoners, met name jongeren en jonge gezinnen. Zo ontstaat er meer (sociaal en financieel) draagvlak voor voorzieningen. Bovendien behouden we zo de levendige wijken en de sociale cohesie waardoor onze inwoners zich thuis voelen. We hebben voor een programmatische aanpak gekozen om deze doelen te realiseren. Dat doen we in samenhang met onze andere activiteiten op het gebied van wonen, maar bijvoorbeeld ook in relatie tot kinderopvang en onderwijs. De samenwerking met de Design Academy Eindhoven die we zijn gestart, wordt ook in 2023 voortgezet.

Energietransitie en klimaatadaptatie

Voor een goed thuis is een gezonde en duurzame leefomgeving cruciaal. De gevolgen van klimaatverandering worden steeds beter voelbaar: extreme droogte, overstromingen en hittestress. De gemeenteraad heeft tijdens de behandeling van de meerjarenbegroting 2018-2021 een amendement aangenomen om een duurzaamheidsaanpak te ontwikkelen. Daarnaast stuurt de Rijksoverheid komende jaren steeds meer op energie- en klimaatdoelstellingen. Uiteraard kan de gemeente dit niet alleen. Het is belangrijk dat iedereen, zowel inwoners, bedrijven als maatschappelijke instellingen, meedoet om deze opgave te realiseren. Het college zet daarom deze bestuursperiode stappen met de energietransitie en klimaatadaptatie in Valkenswaard. In 2019 zette Valkenswaard een 'stip op de horizon' over de duurzaamheidskoers. Vervolgens werken we dit ambitiedocument uit in een routekaart. Dit koersdocument concretiseren we in een Programma Duurzaamheid. Hierin laten we zien hoe Valkenswaard gemeente breed en regionaal te werk gaat om onze ambities te realiseren. Daarnaast maken we in MRE-verband werk van onze Regionale Energie Strategie (RES). Daarin geven we als regio aan de Rijksoverheid aan hoe wij bijdragen aan de energietransitie. De focus ligt op het uitvoeren van de wettelijke en autonome ontwikkelingen die op de gemeente afkomen.

Gezonde duurzame leefomgeving

De overdracht van de huidige N69-corrridor van de provincie naar de gemeente biedt veel kansen voor Valkenswaard. De gemeente Valkenswaard zoekt samen met partners naar mogelijkheden om het gebied opnieuw in te richten. Daarbij kiezen we voor een integrale gebiedsontwikkeling met kwaliteit verhogende maatregelen op het gebied van energietransitie, mobiliteit, natuur, klimaatadaptatie, water en recreatie. Deze gebiedsontwikkeling moet een impuls geven aan de huidige programma's die in Valkenswaard lopen, zoals Groote Heide Dommelland en Masterplan Centrum. Hiervoor zijn we een samenwerking gestart met de gemeenten Waalre, Eindhoven, de provincie Noord-Brabant en de TU Eindhoven. Deze samenwerking richt zich op het delen van kennis, het verbinden van reeds bestaande ambities en het versnellen van projecten. De samenwerking met het OntwerpLab aan de TU/e zorgt voor een extra dimensie die de ontwikkeling van een Gezonde Duurzame Corridor ondersteunt. Het OntwerpLab aan de TU/e is een combinatie van onderwijs, onderzoek en praktijk. Studenten, onderzoekers en professionals dragen bij aan het onderzoek met een focus op innovatieve oplossingen voor de uitdagingen rondom de stedelijke corridor. Ook het HOV-knooppunten in en rond Valkenswaard betrekken we hierbij; een HOV-lijn is wellicht een kostendrager voor de herinrichting van de huidige N69-corrridor en het nieuwe tracé vanaf Valkenswaard-Zuid.

Omgevingswet

Valkenswaard staat aan de vooravond van een grote verandering in het fysieke domein: de invoering van de Omgevingswet in (voorlopig) 2023. Deze wet bundelt en moderniseert in één wet alle wetten voor de leefomgeving. Valkenswaard ziet deze Omgevingswet als een kans om de Toekomstvisie te realiseren. Hiervoor ondernemen we een aantal stappen. In een op te stellen Omgevingsvisie beschrijven we onze ambitie voor de leefomgeving van Valkenswaard, waarbij we onze inhoudelijke pijlers (sociale cohesie, innovatie en leisure) verankeren. Daarnaast spreken we af hoe we

inwoners meer grip geven op ontwikkelen in hun leefomgeving. We zoeken kansen om goede (ruimtelijke) ontwikkelingen te faciliteren. De gemeente blijft daarbij altijd het algemeen belang dienen. De invoering van de Omgevingswet betekent ook een andere werkwijze voor college, gemeenteraad en ambtelijke organisatie. Samen spreken we spelregels af over hoe we hiermee omgaan. De ambtelijke organisatie wordt met het programma Sterk in je Werk voorbereid op de nieuwe werkwijze die de Omgevingswet vraagt.

Groen en natuur

In de Brainport-regio onderscheidt Valkenswaard zich als een gemeente waarin je thuiskomt in een prachtige, groene omgeving. Valkenswaard beschikt namelijk over kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden die tot de top van Europa behoren. Onze natuur draagt dus bij aan een prettig woon- en leefklimaat. Thuiskomen in Valkenswaard is voor veel inwoners dan ook thuiskomen in De Groote Heide. Daarom hebben we ook oog voor het groen in de bebouwde kom. Een groene buurt is niet alleen fijner om in te wonen, het draagt ook bij aan het klimaatadaptief maken van onze omgeving. Daarnaast bepaalt de natuur hoe aantrekkelijk we zijn voor toeristen en recreanten. Met het programma de Groote Heide Dommelland willen we de komende jaren projecten ontwikkelen die deze natuur, en daarmee onze leisure-economie, versterken. Verder blijven we inzetten op vergroening, bijvoorbeeld door het aanplanten van nieuwe bomen: zowel in de kern als in het buitengebied.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van Valkenswaard is belangrijk bij het aantrekken en behouden van nieuwe en bestaande bedrijven en bij het streven een geschikte woonplaats voor jonge gezinnen uit de regio te zijn. De gemeente en de provincie investeren daarom fors in de bereikbaarheid van Valkenswaard. De aanleg van de Westparallel en de nulplusmaatregelen zijn daar de beste voorbeelden van. Na jaren van plannen en voorbereiden, wordt hier momenteel hard aan gewerkt. We werken ook aan de projecten van de toekomst. Zo betreft de provincie ons bij de uitwerking van de N69-Zuid (Belgische grens – aansluiting Westparallel). Dit pakken we deels als integrale gebiedsontwikkeling op met kwaliteitsverhogende maatregelen op het gebied van natuur, landschap, water, landbouw en recreatie. Hierbij hebben we afstemming gezocht met de ontwikkelingen die zijn opgenomen in het nog door de raad vast te stellen programma Groote Heide Dommelland.

3.2 Programma Werken

Valkenswaard in de Brainportregio

Goede werkgelegenheid maakt van Valkenswaard een prettig thuis voor bestaande en nieuwe inwoners. In de Toekomstvisie heeft Valkenswaard een heldere ambitie neergezet: in 2040 willen we een lage werkloosheid en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. De belangrijkste doelstelling is dat zoveel mogelijk inwoners van Valkenswaard een baan hebben. Dit willen we op meerdere manieren bereiken. Een onderscheidend economisch profiel en het toepassen van innovatieve concepten zijn hiervoor cruciaal. We benutten daarbij onze strategische ligging in de Brainport-regio. De afgelopen jaren zijn we intensiever de samenwerking aangegaan in de regio en die lijn zetten we door. Belangrijke partners zijn onder andere Brainport Development en de MRE. Juist in een periode van economische crisis als gevolg van corona, is het belangrijk dat we samenwerken en als één regio optrekken. Bijvoorbeeld om middelen vanuit het Rijk voor economische stimulering voor onze regio binnen te halen, waar ook Valkenswaard van profiteert.

Grenzen aan groei, nieuwe kansen

In het meerjarig economisch beleid staat dat voor de detailhandel, de agrarische sector en de bedrijventerreinen de fysieke grenzen van de groei in zicht zijn. Soms is er zelfs sprake van teruggang. De gevolgen van de coronacrisis zullen dit proces voor sommige sectoren alleen maar versnellen. In deze sectoren is een sterkere focus op kwaliteit dan ook nodig en mogelijk. Dit economische beleid wordt inmiddels van uitvoering voorzien. Bestaande bedrijven en ondernemers willen we zo goed mogelijk faciliteren. Voor de groei zetten wij voornamelijk in op andere kansrijke economische sectoren in Valkenswaard; de vrijetijdssector en paardensportsector. Met het Masterplan Centrum zetten we in op een aantrekkelijk en onderscheidend kernwinkelgebied. De beperkingen rondom de stikstofuitstoot kunnen ook voor onzekerheid zorgen bij onze economische ontwikkelingen. Daarom zoeken we naar innovatieve manieren om als koplopergemeente onze economische ambities te realiseren én onze waardevolle natuur te beschermen.

Vrijetijdssector

De vrijetijdssector, zoals horeca en recreatieondernemingen, maar ook bungalowparken en bedrijven voor actieve dagrecreatie, is in Valkenswaard en omgeving een stevige economische drager. In het

economisch beleid richten we ons, wat groei betreft, vooral op de vrijetijdssector. Dat doen we om twee redenen; Valkenswaard is onderscheidend in de vrijetijdssector en deze sector biedt bij uitstek kansen om werkgelegenheid te verschaffen voor de lokale beroepsbevolking. De vrijetijdssector heeft namelijk relatief arbeidsintensieve werkprocessen en biedt werk aan de Valkenswaardse beroepsbevolking. Hiermee zorgen we voor een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Vanwege onze ambities voor de vrijetijdssector is het essentieel om te investeren in de ontwikkeling van de leisurezone. Dit doen we in het kader van het programma De Groote Heide Dommelland. Bestaande en toekomstige ondernemers dagen we daarom uit om te investeren in het gebied. Een neveneffect van goede recreatieve voorzieningen is dat ze Valkenswaard aantrekkelijker maken als woonplaats voor jongeren en jonge gezinnen.

Centrumfunctie behouden

Het is noodzakelijk om op een toekomstgerichte wijze te investeren in ons centrum. Met het Masterplan Centrum zet Valkenswaard in op een compact, aantrekkelijk en onderscheidend winkelcentrum. Daarbij past een afgebakend centrum waarin leegstaande winkels buiten het kernwinkelgebied worden getransformeerd naar woningen. Daarnaast zetten we na de overdracht van de huidige N69 in op een autoluw en groen centrum. De eerste resultaten, zoals de vernieuwede Markt, zijn hiervan al te zien. Tot slot stimuleert Valkenswaard mogelijkheden om de branchering in het centrum te versterken. Onze activiteiten voeren we uit in nauwe samenwerking met het Centrummanagement.

Onderwijs

In Valkenswaard moeten kinderen en jongeren hun talenten optimaal kunnen inzetten en ontwikkelen. De gemeente heeft prachtige wijken en kernen om in op te groeien. Daarom zetten we ons in voor een divers onderwijsaanbod. Hiermee versterken we ook de woonaantrekkelijkheid van Valkenswaard voor jongeren en jonge gezinnen; Valkenswaard als thuis voor een nieuwe generatie. We bouwen aan goede verbindingen tussen het onderwijs en instanties in het sociaal domein, om eventuele problemen bij jongeren zo vroeg mogelijk te voorkomen dan wel te signaleren. Een integrale inzet van onderwijshuisvesting biedt bovendien kansen: verschillende partners samen op dé plek waar kinderen en ouders dagelijks komen. Deze kansen willen we waar mogelijk benutten.

Onze inzet blijft dat iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt. Daarom zetten we ook in op scholing voor volwassenen. De snel veranderende arbeidsmarkt betekent dat de competenties die mensen nodig hebben om een beroep te kunnen uitoefenen ook snel veranderen. Door de coronacrisis is deze urgentie alleen maar groter geworden, omdat in sommige sectoren de werkgelegenheid hard is geraakt en er in andere sectoren grote tekorten zijn. Een voorbeeld hiervan is de aanpak van laaggeletterdheid, waar Valkenswaard tegen strijdt.

3.3 Programma Vrije Tijd

Leisure

De keuze om de gemeente Valkenswaard als leisuregemeente te ontwikkelen, ligt voor de hand. De vrijetijdseconomie is één van de weinige economische groeimogelijkheden voor Valkenswaard. De sector heeft bovendien een grote toegevoegde waarde voor de lokale economie en zorgt voor relatief veel werkgelegenheid die past bij de kenmerken van de Valkenswaardse beroepsbevolking. Tot slot is leisure nog niet geografisch verankerd binnen de regio. Als we hierop focussen leveren we een sterke bijdrage aan het leefklimaat binnen de Brainport-regio. We houden daarbij de ontwikkelingen rondom corona uiteraard in de gaten, evenals de economische gevolgen voor de leisure-economie. Mede op basis hiervan bepalen we de temporisering van onze ambities.

Groote Heide Dommelland

Vanuit het programma Dommelland worden projecten in het buitengebied voorbereid om de natuur, vrijetijdsvoorzieningen en de leisure-economie te versterken. In 2016 hebben we ervoor gekozen om de projecten Leisure-zone, Eurocircuit, Paardenboulevard en N69-Zuid, in samenhang met elkaar en met onze activiteiten in De Groote Heide-samenwerking, onder te brengen in het programma De Groote Heide Dommelland. Hierbij doorlopen we een participatieproces met relevante betrokkenen en brengen we de gemeenteraad in positie. Vanwege de strategische betekenis voor Valkenswaard geven we prioriteit aan het uitwerken van deze projecten. Door deze projecten in samenhang met elkaar te ontwikkelen, creëren we dus een grote meerwaarde. Ook willen we nieuwe, ecologische verbindingen leggen om de natuurkwaliteit van het buitengebied te versterken. Daarnaast willen we de Leisure-zone en de Paardenboulevard verder ontwikkelen. Daarvoor gebruiken we innovatieve concepten en we laten de ontwikkeling uiteraard op een duurzame manier plaatsvinden. Valkenswaard kan deze ambities niet alleen realiseren, daarom werken we samen met ondernemers

en medeoverheden. Een voorbeeld hiervan is de BGTS-Samenwerking, die deze bestuursperiode wordt geïntensiveerd. Tot slot zetten we deze bestuursperiode in op de doorontwikkeling van evenementen die het merkprofiel van Valkenswaard mede bepalen.

Sterke voorzieningen

Sterke vrijetijdsvoorzieningen zijn essentieel voor de sociale cohesie in Valkenswaard. Door sterke vrijetijdsvoorzieningen kunnen onze inwoners meedoen en elkaar ontmoeten. Ze kunnen zich ontwikkelen en worden uitgedaagd. Ook versterken we zo onze woonaantrekkelijkheid en de sociale cohesie binnen onze dorpen én stimuleren we de transformatie in het sociaal domein. Het huidige beleidskader werken we deze bestuursperiode uit in jaarlijkse uitvoeringsnota's. Dat doen we samen met verenigingen en andere betrokkenen. Daarbij staat de ontwikkeling centraal van 'we gaan sporten' naar 'we gaan bewegen'. Daarnaast leggen we een sterkere verbinding met het sociaal domein, omdat een gezonde levensstijl preventief werkt. Naast jeugd, volwassenen en ouderen zetten we het sport- en beweegbeleid ook in om mensen met een verstandelijke en lichamelijke beperking te activeren. Naast sporten en bewegen is cultuur een mooie manier waarop inwoners kunnen meedoen en elkaar kunnen ontmoeten. In het nieuwe cultuurbeleid zetten we in op ontwikkeling van inwoners door cultuurdeelname, het verbreden van hun kijk op de wereld en het mogelijk maken om mee te doen in Valkenswaard.

3.4 Programma Sociaal Domein

Groeien, meedoen, thuiskomen

In Valkenswaard moet iedereen naar eigen vermogen kunnen meedoen aan de samenleving. Waar nodig ontvangen zij hiervoor toerusting en ondersteuning. Hiervoor gebruiken we zoveel mogelijk de kracht van diezelfde samenleving. Dat betekent wel dat we als gemeente een andere houding aannemen richting onze inwoners en de talrijke initiatieven op het gebied van zorg, welzijn en ondersteuning: we maken een beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Uitgangspunten zijn actieve deelname aan de maatschappij, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Daarbij staan de leefwereld en de mens centraal en niet het systeem. Mensen die het echt nodig hebben, kunnen blijven rekenen op passende ondersteuning die aansluit op hun behoeften en mogelijkheden. Centraal uitgangspunt is dat onze inzet bijdraagt aan de door ons gewenste, maatschappelijke effecten en de hieraan gekoppelde doelen. Onze inzet moet doeltreffend en doelmatig zijn en passend binnen de bestaande regelgeving (rechtmatig) en de financiële kaders. Om dit te bereiken, gaan we scherper richting bepalen en strakker sturen: waar kunnen we het verschil maken, welke rol vraagt dit van ons en welke opgaven hebben prioriteit?

Programma Sociaal Domein

Om onze doelen te bereiken, heeft de gemeenteraad in 2019 een programma Transformatie Sociaal Domein 2019-2022 vastgesteld. Voor dit programma wordt jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld, dat bestaat uit verschillende projecten. Hiermee verbeteren we de ondersteuning van onze inwoners en bieden we een antwoord op de toename van de jaarlijkse uitgaven voor Wmo en Jeugdhulp.

Het doel: in 2022 participeren meer inwoners uit Valkenswaard autonoom en zelfstandig, naar vermogen en behoefte. Dit doel staat natuurlijk ook voor 2023 fier overeind. Om dit effect te bereiken, hanteren we drie subdoelen: meer inwoners hebben de mogelijkheid om mee te doen en ontvangen hiervoor, waar nodig, toerusting en ondersteuning, meer inwoners voelen zich prettig in hun woonomgeving (leefbaarheid) en meer jeugdige inwoners kunnen zich maximaal ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien. We werken langs zes programmalijnen: vrij toegankelijke voorzieningen, toegang, tweedelijns voorzieningen, wonen, veiligheid en monitoring. Daarbij zet Valkenswaard ook in op het voorkomen van schulden en armoede. De gemeente voorziet in toegankelijke schuldhulpverlening en verborgen armoede wordt proactief opgespoord. Een actieve samenleving is ook meedoen in een inclusieve samenleving.

Het beleid is erop gericht dat verschillende groepen elkaar kunnen ontmoeten en meedoen. Dat geldt ook voor onze inwoners met een beperking. Deze bestuursperiode wordt de uitvoeringsnota Toegankelijk Valkenswaard uitgevoerd.

Tekorten sociaal domein

De jaarlijkse tekorten in het sociaal domein zijn mede aanleiding voor de noodzaak tot herijking en transformatie van het sociaal domein. Als gemeente geven we sinds 2015 jaarlijks fors meer uit dan dat we van het Rijk voor deze taken ontvangen. Deze tekorten hebben we de afgelopen jaren nog kunnen opvangen vanuit onze algemene reserve en de financiële bandbreedte. De algemene reserve raakt echter uitgeput en de investeringen in andere domeinen, zoals het fysieke domein, komen

hierdoor in de knel. Het jaarlijks stijgende uitgavenpatroon moet gekeerd worden. Het doel van ons beleid is dan ook tweeledig: enerzijds de realisatie van onze Toekomstvisie Sociaal Domein 2030, anderzijds ervoor zorgen dat er een financieel gezonde situatie ontstaat. In de afgelopen jaarrekening constateerden we dat de gemeente meer grip heeft gekregen op het sociaal domein, dat zetten we in 2023 graag voort.

3.5 Programma Bestuur & Organisatie

Citymarketing

In 2015 zijn we gestart met een citymarketingproject. Met citymarketing brengen we verdere focus aan in de positionering en het profiel van Valkenswaard. Met behulp van onze inwoners hebben we het zogenaamde DNA van Valkenswaard in beeld gebracht, hebben we nadere invulling gegeven aan de positionering van Valkenswaard en hebben we het profiel van Valkenswaard ook visueel aangescherpt. Als resultaat van dit proces is in 2016 de stichting Valkenswaard Marketing opgericht, die de citymarketingtaken van de gemeente heeft overgenomen. De gemeente faciliteert deze stichting, die zich in korte tijd al heeft bewezen door de Valkenswaardse citymarketing te professionaliseren. Dat deden ze bijvoorbeeld met reclame voor Valkenswaardse evenementen in de regio en met nieuwe evenementen, zoals de succesvolle Wandelweek. Op deze manier zetten we ook verdere stappen met betrekking tot overheidsparticipatie. De inwoners van Valkenswaard zitten aan het stuur, de gemeente is betrokken en faciliterend. In de begroting is, als gevolg van een raadsbesluit, een projectsubsidie voor de stichting Valkenswaard Marketing opgenomen. In 2023 zal de stichting Valkenswaard Marketing de activiteiten verder ontwikkelen en organisatorisch nauwer gaan samenwerken met de VVV en het Centrummanagement om gezamenlijk nog meer meerwaarde te bieden.

A2-samenwerking en bestuurlijke toekomst

De huidige samenwerking tussen de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard loopt via de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2-gemeenten (GRSA2), waarin sinds 1 januari 2017 alle bedrijfsvoeringstaken en taken op het gebied van werk & inkomen zijn samengevoegd. Het doel van deze samenwerking is het verminderen van de kwetsbaarheid. Sinds eind 2016 voeren de drie gemeenteraden van Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard een gesprek over het toekomstperspectief van de samenwerking tussen de drie gemeenten; ook wel de 'stip op de horizon' genoemd. Hiervoor zijn een drietal sporen doorlopen: 1) evaluatie van de GRSA2 (opgeleverd op 1 december 2018), 2) bestuurlijke ronde over de stip op de horizon, 3) inzicht in de maatschappelijke opgaven en schalen van samenwerking per gemeente (opgeleverd in mei 2019). De gemeenteraad heeft op 5 maart 2020 een amendement aangenomen waarbij de gemeenteraad een opiniërende bijeenkomst organiseert. Daarin wordt het procesvoorstel verder uitgewerkt naar een procesvoorstel over de "bestuurlijke toekomst van de gemeente Valkenswaard". Het einde van bovengenoemd procesvoorstel bepaalt ook het tijdstip van het besluit over de stip op de horizon. Ook de gemeenteraden van de andere A2-gemeenten Cranendonck en Heeze-Leende hebben een besluit genomen op basis waarvan het initiatief voor het vervolgproces bij de gemeenteraden ligt.

Nieuwe rol gemeente

Valkenswaard kiest voor participatie van haar inwoners en biedt ruimte aan de samenleving. Dat vraagt om een andere houding van de gemeente. Het rapport Burgerkracht is het leidende principe voor participatievraagstukken in Valkenswaard. We gaan ons heroriënteren op de rollen van het bestuur, de organisatie en de samenleving om de participatiedoelen te bereiken. De methodiek van de gemeente Peel en Maas kan hiervoor als voorbeeld dienen. De gemeente bepaalt haar prioriteiten in haar eigen rol vanuit de Toekomstvisie 2030. Daarbij hoort ook, in het verlengde van de invoering van de Omgevingswet, het realiseren van een transformatie van limitatieve naar doelgerichte regelgeving.

Sterk in je werk

In 2015 begonnen we, samen met onze medewerkers, aan de vertaling van de maatschappelijke ontwikkelingen en onze Toekomstvisie naar kernwaarden. Deze kernwaarden zijn belangrijk voor het handelen van onze medewerkers en hebben we aangejaagd met het organisatieontwikkelproces Sterk in je werk. Sterk in je werk is daarmee voor iedere medewerker een richtsnoer voor het handelen geworden. Op deze manier is niet alleen onze omgeving voortdurend in beweging, maar zorgen we er ook voor dat de organisatie ontwikkelingen en trends tijdig aan ziet komen en erop anticipeert. Onderdeel van Sterk in je werk is een investering in het strategisch personeelsbeleid.

Daarvoor heeft de gemeenteraad, als onderdeel van de motie Organisatie op orde, in de Nota Kaders 2016-2019 middelen beschikbaar gesteld. Als gevolg van dit strategisch personeelsbeleid zal de organisatie de komende jaren worden vernieuwd en verjongd. Sterk in je werk is omgezet naar een programmastructuur en wordt in 2023 verder uitgevoerd.

Financieel Perspectief

Financieel perspectief bandbreedte 2023-2026

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Bandbreedte meerjaren begroting 2022	716	684	684	762
Eliminatie versterking algemene reserve septembercirculaire 2021	1.126	1.379	1.830	1.830
Algemene uitkering (inclusief indicatie Maartbrief 2022)	1.942	3.674	4.688	2.027
Door raad vastgestelde begrotingswijzigingen na begroting 2022	0	-1	-	-
Ruimte voor nieuw beleid gemeenteraad	-870	-870	-870	-870
Totaal Autonome ontwikkelingen NK 2023*	-4.176	-3.544	-3.582	-3.582
Totaal Inzet gealloceerde middelen gemeentefonds*	1.262	165	167	167
Bandbreedte Nota kaders 2023-2026	-0	1.487	2.917	334
Ontwikkeling meicirculaire 2022 (tov maartbrief 2022)	4.464	4.902	5.662	3.117
Bandbreedte na meicirculaire 2022	4.464	6.389	8.579	3.451
Niet langer benodigde onttrekking algemene reserve ivm meicirculaire 2023	-2.069	-1.379	-1.830	-1.830
Vertrekpunt bandbreedte begroting 2023	2.395	5.010	6.749	1.621
<i>Autonome ontwikkelingen begroting 2023</i>				
<i>Algemeen programma-overstijgend</i>				
Actualisatie loonkosten na NK	-176	-176	-176	-176
Ontwikkeling kapitaallasten	298	-293	-160	-205
- kapitaallasten indexering kredieten projectenportefeuille	-	-49	-49	-49
Actualisatie reserves en voorzieningen	-51	68	-14	-14
Prijsindexatie verhogen subsidieplafond	-75	-75	-75	-75
Prijsindexaties	-66	-73	-80	-87
Correctie voorgaande begroting (jaarschijf 2023)	261			
Vrijval gealloceerde middelen participatie (meicirculaire 2022)	-134	-131	-122	-73
<i>Programma 1 Wonen</i>				
Subsidies zonnepanelen gemeentelijke gebouwen	23	23	23	23
Coördinator team Ruimtelijk beleid	-115	-115	-115	-115
Juridisch medewerker Klantcontactcentrum Omgeving	-85	-85	-85	-85
Medewerker erfgoed en monumenten	-40	-40	-40	-40
Beleidscapaciteit schaa sprong (MRE)	-120			
Pachtinkomsten	-38	-38	-38	-38
Bereikbaarheidsakkoord en - agenda	-20	-20	-20	-20
Bos- en natuurterreinen	-21	-21	-21	-21
Ruimte voor Groei Ruimtelijk domein	-91	-64	-	-
<i>Programma 2 Werken</i>				
Medewerker uitvoering Onderwijshuisvesting	-89	-89	-89	-89
<i>Programma 4 Sociaal Domein</i>				
Vervoersvoorzieningen	-64	-64	-64	-64
Eigen bijdrage Wmo	100	100	100	100
Wmo Pgb	100	100	100	100
Maatwerk jeugd	-200	-200	-200	-200
Bijdrage GRWRE	-75	-75	-75	-75

<i>Programma 5 Bestuur & organisatie</i>				
Uitbreiding college inclusief ondersteuning	-158	-158	-158	-158
Plaatsvervangend griffier / raadsadviseur	-89	-89	-89	-89
Devices en emailadressen commissieleden	-19	-19	-19	-19
Burgerpeiling		-6		-6
Samenwerking Design Academy Eindhoven	-15	-15	-15	-15
Proceskosten belastingen	-52	-52	-52	-52
Talentenpool	-250	-250	-250	-250
Pilot kleine wensen inwoners (amendement NK 2023)	-75			
Dekking pilot kleine wensen inwoners algemene reserve	75			
Wijkgerichte ondersteuning (amendement NK 2023)	-155			
Wijkgerichte ondersteuning tlv transformatiebudget	155			
Areaaluitbreiding OZB	79	79	79	79
Indexatie OZB 1,5%	125	125	125	125
Effect toerekening overhead obv wijziging financiële verordening	164	203	203	203
<i>Totaal ontwikkelingen begroting 2023</i>	<i>-893</i>	<i>-1.499</i>	<i>-1.377</i>	<i>-1.386</i>
Bandbreedte na ontwikkelingen begroting 2023	1.502	3.511	5.372	235
<i>Saldo incidentele baten en lasten</i>	<i>1.710</i>	<i>626</i>	<i>457</i>	<i>539</i>
Bandbreedte na eliminatie incidentele baten en lasten	3.211	4.136	5.829	774

Duiding cijfers: (+)= Voordeel bandbreedte en (-)= Nadeel bandbreedte

* De specificatie van deze bedragen vind u op pagina 21

Specificatie autonome ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Algemeen / programmaoverstijgend				
Verbonden partijen	-843	-843	-843	-843
- Vervallen taakstelling GRSA2	-429	-429	-429	-429
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties	-109	-109	-109	-109
Salarisontwikkeling	-517	-517	-517	-517
Energiekosten; levering	-252	-252	-252	-252
Energiekosten; teruglevering zonnepanelen	29	29	29	29
Energiekosten; prijsstijging	-254	-254	-254	-254
Programma 1 Wonen				
Uitrol openbare laadinfrastructuur	-20	-	-	-
Vervangen tractie	42	40	-85	-196
Dekking reserve Tractie	-42	-40	85	196
Speelvoorzieningen	13	-38	-	-97
Dekking reserve speelvoorzieningen	-13	38	-	97
Programma 2 Werken				
IHP onderwijs (inclusief formatie)	PM	PM	PM	PM
Toezicht kinderopvang	-9	-9	-9	-9
Leerlingenvervoer	4	4	4	4
Leerlingenvervoer vervallen eigen bijdrage	-65	-65	-65	-65
St. Servatius onderhoud (jaarschijf 2025 en 2026)	-	-	-73	-73
St. Servatius bijdrage onderwijsinstelling	-	-	35	35
Programma 3 Vrije Tijd				
Werkbudget Cultuurraad	-7	-7	-7	-7
Programma 4 Sociaal domein				
Wmo Hulp bij het Huishouden indexatie en ontwikkeling clientaantallen	-448	-448	-448	-448
Wmo Begeleiding indexatie salarislasten zorgdomein	-40	-40	-40	-40
Wmo terugdraaien Taakstelling Individuele begeleiding en dagbesteding	-200	-300	-300	-300
Wmo Collectief vervoer (Taxibus)	-51	-51	-51	-51
Jeugd Individuele voorzieningen Ambulant	100	100	100	100
Jeugd Bescherming en Reclassering	-91	-91	-91	-91
Jeugd Zorg Plus	-60	-60	-60	-60
Jeugd Bijdrage regionale samenwerking 'Samen voor de Jeugd'	-43	-43	-43	-43
Jeugd indexatie salarislasten zorgdomein	-58	-58	-58	-58
Tijdelijke inhuur toegang Wmo	-400	-	-	-
Tijdelijke inhuur toegang Jeugd (CJG)	-280	-	-	-
Subsidie Stichting Beursvloer vervalt	15	15	15	15
Programma 5 Bestuur & organisatie				
Devices en emailadressen raadsleden	-38	-38	-38	-38
Precariobelasting	-17	-17	-17	-17
Reclamebelasting	-27	-27	-27	-27
Reclamebelasting Subsidieverlening Centrummanagement	20	20	20	20
Organisatie en activiteitenbudget inwonerspanel	-35	-35	-35	-35
Tijdelijke inhuur Wet elektronische publicaties	-32	-	-	-
Verzekering eigen risico WGA	-50	-50	-50	-50
Dividend BNG	30	30	30	30
Totaal Autonome ontwikkelingen NK 2023	-4.176	-3.544	-3.582	-3.582
Inzet gealloceerde middelen gemeentefonds				
- Salarislasten zorgdomein	140	140	142	142
- Versterking dienstverlening (gedeeltelijk)	122	-	-	-
- Wet open overheid (gedeeltelijk)	57	25	25	25
Totaal Inzet gealloceerde middelen gemeentefonds (inclusief onttrekking algemene reserve)	1.262	165	167	167

1. Wonen

Product	Portefeuillehouder	Team
Ruimtelijke ontwikkeling	T.P.T.H. Geldens	Ruimtelijk beleid
Infrastructuur	B. Bots	Ruimtelijk beleid
Groen	T.P.T.H. Geldens	Ruimtelijk beleid
Duurzaamheid	R. Pijnenburg	Ruimtelijk beleid

Ruimtelijke ontwikkeling

Toekomstvisie

Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan een vitale gemeente waarin de kwaliteit van leven hoog is en men fijn kan recreëren.

Vergrijzing en ontgroening hebben grote gevolgen voor de bevolkingsopbouw en -omvang. Ook hebben ze sterke invloed op het draagvlak onder onze voorzieningen en de aantrekkingskracht van Valkenswaard als woongemeente. Daarom leggen wij in onze Toekomstvisie het accent op het behouden en aantrekken van jongeren en jonge gezinnen. Sinds 2013 willen we jongeren vooral aan ons binden door te voorzien in voldoende, betaalbare startershuisvesting. Tegelijkertijd wordt de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat niet alleen bepaald door het woningaanbod, zeker niet als we kijken naar de behoeften van jonge gezinnen. Voorzieningen op het gebied van onderwijs, kinderopvang, sportaccommodaties, cultuur en bereikbaarheid spelen ook een belangrijke rol. Met onze reguliere activiteiten zetten we dan ook in op alle aspecten die belangrijk zijn voor jongeren en jonge gezinnen. Uiteraard verliezen we onze ouderen niet uit het oog. Voor hen is het belangrijk om zo lang mogelijk op een prettige manier thuis te kunnen blijven wonen: in een woning die geschikt is voor hun situatie. Daarom willen we voldoende levensloopbestendige woningen bouwen voor ouderen. Op die manier ontstaat er via doorstroming bovendien weer woningaanbod voor jonge gezinnen.

In de Toekomstvisie kiezen we voor participatie in beleid en communicatie. Dat doen we met het oog op de invoering van de Omgevingswet. De Omgevingswet is de grootste wetgevingsoperatie sinds het tot stand komen van de Grondwet. De wet wordt, gezien de overdracht van bevoegdheden, ook wel de vierde decentralisatie genoemd. De invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2023 heeft een grote impact op al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Zowel de gemeente als de gemeenschap krijgt meer ruimte om eigen keuzes te maken en de rol van de samenleving wordt groter bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het gaat niet alleen om een overdracht van verantwoordelijkheden, maar ook om een verandering van filosofie, werkwijze en uiteindelijk een verandering van de opstelling van de gemeente.

Beleid

Wonen

In de afgelopen periode is onze bevolking gegroeid en hebben we de ontgroening van onze gemeente omgebogen naar een vergroening. Daarmee hebben we een belangrijke ambitie van onze Toekomstkracht bijgezet: we blijven inzetten op het behouden en aantrekken van starters en jonge gezinnen. Daarnaast komen er steeds meer oudere eenpersoonshuishoudens. In 2021 ronden we een onderzoek af naar de vraag en het aanbod op het gebied van wonen en zorg. Daaruit bleek dat er onder ouderen een grote vraag is naar geclusterde woonvormen. Door de vergrijzing en de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens zal deze vraag tot 2040 verder toenemen. Maar ook door de veranderingen in het sociaal domein. Sinds de landelijke scheiding van wonen en zorg hebben ouderen meer behoefte gekregen aan wonen in een veilige, geclusterde omgeving met voorzieningen en ontmoetingsplekken in de nabije omgeving. Dit zorgt voor grote uitdagingen op het snijvlak van wonen, zorg en welzijn. Omdat het woningbouwprogramma niet volledig in deze behoefte kan voorzien, moeten we op zoek naar een zo goed mogelijke balans tussen het aantrekken van jongeren en het faciliteren van ouderen. Doorstroming is daarbij het sleutelwoord, omdat ouderen woningen achterlaten die via de verhuisketen uiteindelijk ook weer woningen kunnen opleveren voor jongeren en jonge gezinnen. We zullen de gemeenteraad vragen een koers te bepalen om zo richting te geven aan de woonvisie die we in 2023 ter besluitvorming zullen aanbieden.

De bevolkings- en huishoudensprognose van de provincie biedt ruimte voor nieuwe woningbouwontwikkelingen, wat belangrijk is om de kwaliteit van de leefomgeving in Valkenswaard op peil te houden. Dat geldt ook voor de kern Borkel en Schaft, waar we bijvoorbeeld het draagvlak voor de basisschoolvoorziening nadrukkelijk willen vergroten. Op korte termijn is het vooral belangrijk dat we woningen realiseren om aan de grote marktvrage te voldoen. We zien in

toenemende mate dat doelgroepen elkaar op de woningmarkt verdringen, waardoor de huizenprijzen fors zijn gestegen en de positie van jongeren op de woningmarkt kwetsbaarder is geworden. Daarom hebben we de toegankelijkheid van de starterslening verruimd. Ook transformeren we detailhandel naar studio's en appartementen, om zo in de behoefte aan woonruimte voor jongeren te voorzien. Als we detailhandel vooral buiten het compacte centrum met woningbouw herontwikkelen, kan het aantal m² detailhandel of horeca worden teruggebracht naar een omvang die volgens de huidige maatstaven beter past bij de schaal van Valkenswaard.

We kunnen onze bevolkingsgroei voor een belangrijk deel verklaren vanuit immigratie. Onze natuurlijke aanwas is immers negatief. De groep statushouders is weer groeiende en door de oorlog in Oekraïne wijken veel Oekraïense vluchtelingen uit naar andere landen in Europa, waaronder Nederland. Deze worden verspreid in het land opgevangen en Valkenswaard draagt zijn steentje bij met opvang binnen de regio. Ook de huisvesting van arbeidsmigranten blijft een vraagstuk waarvoor we beleid willen vastleggen. Het blijft lastig om een duidelijke regie te voeren op een rechtvaardige verdeling van woonruimte, die voor bijna alle doelgroepen schaars is geworden. Voor zover die regie al mogelijk is overigens, want in de koopsector (ongeveer 60 procent van de woningmarkt) is de invloed van de overheid zeer beperkt. Daarom willen we het onderzoek wonen en zorg en een woonbehoefteonderzoek, waarin we rekening houden met alle doelgroepen, gebruiken om een woonvisie te ontwikkelen. Deze woonvisie moet niet alleen recht doen aan jongere en oudere inwoners, maar ook bijdragen aan het oplossen van de maatschappelijke vraagstukken die op ons afkomen.

Woningbouw is één van de weinige alternatieven voor de leegstand in de detailhandel en horeca. Dit sluit aan bij het beleid van de provincie Noord-Brabant, die met de Brabantse Agenda Wonen meer wil sturen op kwaliteit in plaats van op kwantiteit. In de Brabantse Agenda Wonen geeft de provincie gemeenten ruim baan aan het transformeren en herontwikkelen van binnenstedelijke locaties. Door het juridisch-ruimtelijke kader is het tegelijkertijd lastig om te voorzien in voldoende sociale woningbouw. De betaalbaarheid van koopwoningen voor jongeren staat sterk onder druk, ondanks het gegeven dat Valkenswaard met een verruiming van de voorwaarden voor de starterslening jongeren tegemoetkomt in het koopsegment. Een deel van de jongeren blijft aangewezen op de sociale huurvoorraad.

Om de doelen uit de Toekomstvisie te realiseren is er binnen de gemeentelijke activiteiten samenhang nodig op het gebied van wonen. Daarom kiezen we voor een programmatische aanpak waarbij we verschillende aspecten van wonen nadrukkelijk met elkaar verbinden. Rekening houdend met de resultaten van het onderzoek wonen en zorg, het woonbehoefteonderzoek en met de regionale woningbouwafspraken op basis van de provinciale bevolkings- en huishoudensprognose, geeft de nieuwe woonvisie met de keuzes van de gemeenteraad richting aan ons beleid voor de komende jaren. De woonvisie vormt ook de basis voor de wettelijk verplichte prestatieafspraken met de woningcorporaties in de komende jaren. We zoeken hierbij intensieve samenwerking op met de corporaties.

Omgevingswet

Door de Omgevingswet, die vanaf 1 januari 2023 in werking treedt, kunnen we blijvend invulling geven aan wat we met de Toekomstvisie voor ogen hebben. De exacte invulling willen we graag met onze inwoners en partners bepalen. Met de Omgevingswet veranderen we ook onze filosofie. We gaan van een 'nee, tenzij...'-cultuur naar een 'ja, mits...'-instelling. We gaan dus nog meer denken in mogelijkheden in plaats van beperkingen. We zien de invoering van de Omgevingswet dan ook zeker als een kans en we hebben een zorgvuldig proces ingericht dat bij ons past. Dat betekent dat we de Omgevingswet stap voor stap implementeren en onze werkwijze daarop aanpassen. We zoeken de balans tussen wat we moeten en wat we willen.

In 2019 zijn we gestart met de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Voor het proces hebben we een startnotitie opgesteld die in mei 2019 is vastgesteld door de gemeenteraad. In december 2020 is het Koersdocument, een zogenaamde 80 procent-versie van de Omgevingsvisie, door de gemeenteraad vastgesteld. Dit Koersdocument was een extra tussenstap om tot de definitieve Omgevingsvisie te komen. Op die manier zorgen we ervoor dat de uiteindelijke Omgevingsvisie precies in lijn is met de wensen van de raad. In mei 2021 vond een participatietraject plaats dat de

input vormde voor de overige 20 procent. De ambities van de gemeente per deelgebied zijn concreet, maar we moeten er nog voor zorgen dat de ambities op gemeenteniveau stroken met de ambities in de te herijken Toekomstvisie. We willen de Omgevingsvisie in de tweede helft van 2023 laten vaststellen door de raad. Dit is later dan we voor ogen hadden, maar dat is voor de implementatie en invoering van de Omgevingswet geen probleem. Het is namelijk geen vereiste dat er voor het ingaan van de Omgevingswet een (nieuwe) Omgevingsvisie moet zijn.

De Omgevingsvisie is, wat ons betreft, wel van belang. Deze vormt namelijk de leidraad voor het Omgevingsplan dat voor heel Valkenswaard gemaakt wordt. Het Omgevingsplan gaat de bestaande bestemmingsplannen vervangen. Het vormgeven van de nieuwe instrumenten (herzien bestaande verordeningen, bestemmingsplannen, integreren bruidsschat etc.), de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan pakken we op vanaf 2023. Door deze pragmatische keuze hebben we de kans om eerst te kijken wat de Omgevingswet voor ons betekent en te leren wat wel werkt en wat niet. Zo weten we beter welke eisen we willen stellen aan de nieuwe instrumenten.

Werken volgens de filosofie van de Omgevingswet vraagt nogal wat. Niet alleen van onze bestuurders, maar ook van onze inwoners en onze ambtelijke organisatie. We investeren dan ook in opleiding en training, in heldere (digitale) communicatie, in goede informatievoorziening en in duidelijkheid over ieders rol en inbreng in dit proces. Tegelijkertijd passen we onze organisatie aan op de nieuwe werkwijze. We nemen de tijd om dit proces zorgvuldig te doorlopen. Zo implementeren we de participatiewijzer die in oktober 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze handleiding geeft duidelijk weer hoe we als gemeente omgaan met de participatie van onze inwoners. Wanneer kunnen bewoners meedenken? Wat is onze rol als bewoners met initiatieven komen? En wat zijn de spelregels van een participatieproces? Daarnaast moeten we als gemeente bepalen hoe we onze dienstverlening onder de Omgevingswet willen organiseren. Wat vraagt dit van onze medewerkers? Welke competenties en nieuwe werkprocessen zijn er nodig? Een van de veranderingen is de snellere besluitvorming rondom bijvoorbeeld vergunningen die met de Omgevingswet gepaard gaat. In de Omgevingswet staat omschreven bij welke besluiten een uitgebreide voorbereidingsprocedure van zes maanden geldt. Voor de overige besluiten geldt een kortere voorbereidingsprocedure van acht weken. Vanzelfsprekend vraagt dit om een andere aanpak voor vergunningsprocedures. We zullen veel energie blijven stoppen in het anders werken.

Om deze nieuwe werkprocessen te ondersteunen, en om te kunnen voldoen aan de nieuwe standaarden, moeten we aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Met deze software kunnen we vergunningen en meldingen ontvangen en publiceren, omgevingsdocumenten (zoals het Omgevingsplan) opstellen en publiceren en toepasbare regels (regels in niet-juridische taal) maken en aanpassen. We hebben de software in 2021 aangeschaft en zijn klaar voor gebruik. Ook de noodzakelijke koppelingen met het digitaal stelsel zijn gelegd. Op deze manier vertrouwen we erop dat we de basis en het gedachtengoed van de Omgevingswet in 2023 naar wens hebben uitgevoerd.

Om als gemeente klaar te zijn om te kunnen werken onder de Omgevingswet per 1 januari 2023 heeft het Rijk een lijst opgesteld met minimale eisen/adviezen. Deze pakken we op basis van prioriteit en risico op. In 2022 hebben we de allerbelangrijkste minimale eisen opgepakt en ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Ruimtelijke ontwikkeling

Op 16 december 2021 heeft de raad ingestemd met het bestemmingsplan Buitengebied II. Dit plan kent een lange voorgeschiedenis. Vanwege een lopende juridische procedure moest het bestemmingsplan voor 31 december 2021 worden vastgesteld. Maar in de loop der tijd zijn er veel wijzigingen opgetreden in het Rijks- en provinciaal beleid. Het was dan ook duidelijk dat het plan niet zonder omissies en fouten zou zijn. Daarom heeft de gemeenteraad besloten dat er een herziening van het bestemmingsplan moet worden opgesteld. De complexiteit en de krapte op de arbeidsmarkt maken dit tot een grote uitdaging.

Met het oog op de inwerkingtreding van de Omgevingswet in januari 2023 bereiden we geen grote herzieningen van andere bestemmingsplannen meer voor. Het bestemmingsplan Buitengebied II was het laatste grootschalige bestemmingsplan. De ontwikkelingen die nog spelen, pakken we in een separate procedure op. Daarbij gaan we altijd uit van de visie van de Omgevingswet. Participatie speelt hierbij een rol. Voor projecten in het buitengebied gaan we ervan uit dat de kwaliteit van het landschap bij ontwikkelingen moet verbeteren. Zo combineren we de initiatieven die we de ruimte bieden met een kwaliteitsverbetering van het landschap, zodat er per saldo een betere leefomgeving

ontstaat. Op deze manier geven we meer eenduidigheid over het gebruik en de gewenste ontwikkelingsrichting. Gelet op de overgang naar de Omgevingswet, en de hoeveelheid projecten in zowel het stedelijk- als het buitengebied, sturen we op prioritering en fasering. Zo kunnen plannen, waarvoor een wettelijke verplichting geldt, worden afgerond en kunnen we plannen oppakken die een grotere bijdrage leveren aan de Toekomstvisie van Valkenswaard.

Bestemmingsplan Eurocircuit

Op 15 juli 2022 heeft de gemeenteraad gekozen voor scenario 2 'Huidig feitelijk legaal gebruik' als toekomstperspectief voor het totale Eurocircuitterrein. Dit scenario wordt momenteel door het college vertaald naar het nieuwe bestemmingsplan. Dat doen we via drie fasen:

Fase 1: Vaststelling Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD): door het college vastgesteld op 26 juli 2022 (gereed)

Fase 2: Ontwikkeling plan-MER (de zogenaamde milieueffectenrapportage) en het ontwerpbestemmingsplan (ter inzagelegging verwacht einde 2022)

Fase 3: Vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad.

Masterplan Centrum

Het Masterplan Centrum 2014-2020 is kaderstellend en richtinggevend voor de toekomstige ontwikkeling van het centrum van Valkenswaard. Met het plan willen we de ruimtelijke en economische structuur versterken en de beleving en aantrekkelijkheid van het centrum vergroten. Hiervoor hebben we een samenhangend uitvoeringsprogramma opgesteld dat zich, naast de herinrichting van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van het centrum, richt op beeldkwaliteit en aanpak van de leegstand. Als we de leegstand willen beteugelen, zullen we winkels richting dit compacte kernwinkelgebied moeten verplaatsen. We willen de openbare ruimte ook verbeteren met meer groen en de uitstraling op peil houden door goed onderhoud en beheer. Daarom heeft de gemeenteraad in 2017 het Voorlopig Ontwerp Centrum vastgesteld. Dit is een integraal en richtinggevend kader voor de verkeersstructuur en toekomstige inrichting van de openbare ruimte.

De gemeenteraad wil de centrumplannen, daar waar mogelijk, versneld uitvoeren. De integrale en interactieve aanpak vereist echter zorgvuldigheid die ook tijdconsequenties heeft. Versnellen van de ontwikkelingen is dan ook in beperkte mate mogelijk. Om de centrumontwikkeling te laten slagen, zijn betrokkenheid van het centrummanagement, het consequent vasthouden aan vastgestelde kaders en een integrale aanpak van cruciaal belang. Deze lijn hebben we voortgezet met de vaststelling van het integrale Definitief Ontwerp Centrum door de raad in juni 2020.

Op basis van het definitief ontwerp zijn de pleinen, de Corridor, de westzijde van de Markt met rijloper, Kleine Markt en de Waalreseweg al uitgevoerd. In 2023 voeren we vervolgens het centrumdeel van de Eindhovense- en de Leenderweg (entree Noord en Oost) uit. Ook het centrumdeel van de Luikerweg (entree Zuid) zullen we, na het beschikbaar stellen van krediet, uitvoeren.

Voor het verbeteren van de leefomgeving is klimaatadaptatie essentieel. We brengen dan ook extra groen aan om hittestress te bestrijden. Ook infiltreren we water om verdroging tegen te gaan en zorgen we voor gevarieerde beplanting om de biodiversiteit te verbeteren. Al deze handelingen sluiten bovendien aan bij het predicaat bijengemeente. Met de uitvoering van de diverse projecten geven we invulling aan de uitvoeringsovereenkomst van december 2018.

Ook willen we de uitstraling van gevels en terrassen in het centrum verbeteren. Daarvoor hebben we het Beeldkwaliteitsplan Centrum vastgesteld. Met de stimuleringsmiddelen uit het gevelverbeteringsfonds sporen we eigenaren en ondernemers aan om hierin te investeren. Om de Markt extra sfeer en beleving te geven, zal de kerk als bijzonder object, met zijn eigen identiteit en kwaliteiten, worden aangelicht.

Grondexploitatie

De manier waarop we als gemeente invloed uitoefenen op de realisatie van ruimtelijke plannen is de essentie van gemeentelijk grondbeleid. Alleen met een slagvaardig grondbeleid kunnen we ons ruimtelijk en sectoraal beleid laten slagen. Neem nu de Toekomstvisie, de Structuurvisie, het woningbouwprogramma en de andere beleidsnota's. Deze geven richting aan de toekomstige ontwikkeling van Valkenswaard, maar als we daarin de regie willen voeren, moeten we ons kunnen

bedienen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke kaders en instrumenten. Daarom voeren we een faciliterende grondpolitiek met een sterke regiefunctie. Alleen voor maatschappelijke doelen en natuurcompensatie voeren we nog een actieve grondpolitiek.

De financiële boekhouding van het grondbeleid geven we weer in grondexploitaties. In 2023 zijn er dertien grondexploitaties actief, namelijk Hoge Akkers, Scottstraat/Amundsenstraat, Barentszstraat, Carolusdreef 100, Emmalaan gem.werf, Luikerweg 55, Lage Heide wonen, landgoed en natuur, Le Sage ten Broekstraat, Jasmijn en Borkel Oude School. Voor de specificaties van de grondexploitaties verwijzen wij naar de paragraaf Grondbeleid van deze begroting.

Gronden en gebouwen

In 2017 hebben we onze activiteiten op het gebied van grondzaken en vastgoed binnen onze gemeente samengevoegd en gecentraliseerd. We zijn ervan overtuigd dat gebundelde sturing en uitvoering van bepaalde werkzaamheden de functionele samenhang verbetert. En dat levert kansen op, ook vanuit de Toekomstvisie gezien. Op deze manier beheren en exploiteren we gronden en gebouwen namelijk vanuit één cluster, zodat we efficiënter antwoord kunnen geven op allerlei maatschappelijke ontwikkelingen en beter in staat zijn om strategische afwegingen te maken. Op die manier willen we leegstand voorkomen, ruimtegebruik optimaliseren en het vastgoed effectief en efficiënt inzetten om onze doelen te bereiken: ook op sociaalmaatschappelijk gebied. Binnen de organisatie voeren we vanuit één centraal punt de regie over het totale vastgoed. Het technisch beheer van het vastgoed brengen we op orde. Verder geven we invulling aan het afstoten van vastgoedobjecten die geen maatschappelijke meerwaarde meer hebben (conform kaders gemeenteraad), waarbij we de opbrengsten toevoegen aan de vastgoedreserve. Zo willen we het vastgoed dat duurzaam in ons bezit blijft kwalitatief verbeteren. Op de vastgoedvoorraad voeren we de duurzaamheidsmaatregelen uit die de komende jaren door de overheid en wet- en regelgeving worden opgelegd.

Om te voorkomen dat de gemeente eigendom en dus kapitaal verliest door verjaring én om ongelijkheid tegen te gaan, loopt er in Valkenswaard een project voor de aanpak van onrechtmatig grondgebruik. Op veel plaatsen in Valkenswaard wordt zonder toestemming van de gemeente gebruikgemaakt van gemeentegrond. In de meeste gevallen is deze grond bij de particuliere tuin getrokken. Om het geconstateerde onrechtmatige grondgebruik op een correcte en eenduidige manier aan te pakken, hebben we een handhavingsbeleid met een stappenplan opgesteld. De aanpak van het onrechtmatige grondgebruik verspreiden we op basis van dit stappenplan over meerdere jaren. Goed en zorgvuldig communiceren met bewoners is van essentieel belang om tot structurele oplossingen te komen die recht doen aan zowel de eigendomssituatie als het feitelijk historisch gebruik. Daarom leveren we maatwerk binnen de vastgestelde kaders.

Kaderstellende nota's

- Structuurvisie Valkenswaard deel A (2012) en deel B (2013)
- Startnotitie Omgevingsvisie (2019)
- Koersdocument Omgevingsvisie (2020)
- Ruimtelijke visies
- Bestemmingsplannen
- Nota Uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied (2016)
- Masterplan Centrum (2013)
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2016), inclusief beeldkwaliteitsplan centrum (2017)
- Subsidieverordening gevelverbetering (2017)
- Definitief ontwerp Masterplan Centrum (2020)
- Woonvisie (2014)
- Integrale afweging woningbouwplannen Valkenswaard (2015)
- Woningbouwprogrammering 2019 - 2021
- Nota Grondbeleid (2020)
- Prestatieafspraken gemeente – Woningbelang (2021)

- Prestatieafspraken gemeente – Woonbedrijf (2019)
- Uitgiftebeleid geliberaliseerde pacht (2006)
- Algemene Verkoopvoorwaarden gemeente Valkenswaard (2015)

Wat willen we bereiken?
We willen een breed gedragen en interactief opgestelde Omgevingsvisie.
We willen samen met inwoners, bedrijven en belangenorganisaties integrale keuzes maken over de inrichting en waardering van de fysieke leefomgeving (overheidsparticipatie). Ook willen we particuliere initiatieven integreren in het ruimtelijk beleid van de gemeente.
We willen een passende en duurzame woningvoorraad die aansluit op de behoeften, zodat sneller een passende woning kan worden gevonden: in het bijzonder voor jongeren en jonge gezinnen.
We willen draagvlak behouden en uitbouwen voor een hoog voorzieningenniveau door (nieuwe) inwoners te behouden en aan te trekken, vooral de doelgroepen jongeren en jonge gezinnen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Opstellen Omgevingsvisie	In 2019 zijn we gestart met het opstellen van een Omgevingsvisie. Met een breed participatietraject hebben we verder inhoud gegeven aan het Koersdocument - een tussenstap om te komen tot de definitieve Omgevingsvisie. In december 2020 is het Koersdocument door de raad vastgesteld, maar enkele dilemma's in dit document zijn onbeantwoord gebleven. Om ervoor te zorgen dat in de Omgevingsvisie geen grote vraagstukken meer open staan, hebben we de samenleving en betrokken ketenpartners in mei 2021 opnieuw bevraagd. Nu is het van belang dat de algemene ambitie van de gemeente Valkenswaard wordt omschreven in de Omgevingsvisie en dat het stuk wordt geactualiseerd naar de laatste ontwikkelingen. We streven ernaar om de Omgevingsvisie in de tweede helft van 2023 gereed te hebben.
Plan van aanpak Omgevingsplan	In 2030 moet de gemeente een definitief Omgevingsplan hebben. Hoe we daar naartoe gaan werken, gaan we in de eerste helft van 2023 beschrijven en uitwerken in een plan van aanpak. In het Omgevingsplan bundelen we alle ruimtelijke bepalingen over de fysieke leefomgeving in één nieuw gemeentelijk plan. Het Omgevingsplan regelt de balans in de toedeling van functies aan locaties. Hierdoor ontstaat ruimte om omgevingsplannen 'globaler en flexibeler' in te richten dan bestemmingsplannen. Daardoor kan het Omgevingsplan meer ruimte bieden aan initiatieven binnen daarin opgestelde kaders.
Aanpak verordeningen aanpassen op Omgevingswet	De implementatie van de Omgevingswet in Valkenswaard prioriteren we aan de hand van de minimale eisen van het Rijk. Deze meest urgente eisen zijn vóór inwerkingtreding op 1 januari 2023 afgehandeld. Het aanpassen van een aantal verordeningen had minder urgentie vanwege overgangsrecht en laag/geen risico-gehalte. In 2023 passen we deze verordeningen alsnog aan conform de Omgevingswet.
Ontwikkelen en verbeteren werkprocessen ten behoeve van besluitvorming binnen 8 weken	We herzien werk- en samenwerkingsprocessen en maken ze efficiënter.
Anders werken – integraal werken	Zie programma Sterk in je werk.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Bestemmingsplan buitengebied 2	Conform het besluit van de gemeenteraad op 16 december 2021 stellen we een herziening van het bestemmingsplan op om omissies te herstellen en aanpassingen naar aanleiding van ingediende beroepsschriften door te voeren.
Bestemmingsplan Eurocircuit	Op basis van het door de raad gekozen scenario 2 (het 'huidig gebruik') en de in 2022 vastgestelde Notitie Reikwijdte en Detailniveau gaan we aan de slag met de plan-Mer en het opstellen van een bestemmingsplan voor het Eurocircuit.
Woonvisie	Op basis van de richtinggevende kaders die de raad in 2022 meegeeft aan het college stellen we in het eerste kwartaal van 2023 het concept woonvisie op. Dit concept zal voor inspraak worden vrijgegeven, zodat de woonvisie definitief kan worden vastgesteld voor het zomerreces.
Woningbouwprogrammering	In het kader van de woonvisie houden we de woningbouwprogrammering tegen het licht en stellen we deze bij waar dat nodig en mogelijk is.
Leefbaarheid Borkel en Schaft	In Borkel en Schaft benutten we de kansen om locaties te herontwikkelen met nieuwbouw zo goed mogelijk. Zo stimuleren we de leefbaarheid in het dorp en vergroten we het draagvlak onder voorzieningen als het basisonderwijs.
Prestatieafspraken	We monitoren en actualiseren de (meerjarige) prestatieafspraken die tussen de gemeente en de woningcorporaties Woningbelang en Woonbedrijf zijn gemaakt.
Huisvesting arbeidsmigranten	Het beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten vullen we aan conform de wensen van de gemeenteraad. We bieden dit beleid aan de raad ter vaststelling aan.
Verduurzamen bestaande woningvoorraad	Nieuwe woningen worden aardgasloos opgeleverd. De verduurzaming van de bestaande woningvoorraad is onderdeel van het Programma Duurzaamheid. Samen met inwoners, bedrijven, instellingen en maatschappelijke partners voeren we het Programma Duurzaamheid uit.
Aanpak onrechtmatig grondgebruik en verkoop van restgronden.	We voeren het plan van aanpak voor de legalisatie van het onrechtmatig grondgebruik wijkgericht uit. Dat doen we door verkoop of verhuur van restgrond, door terugvordering of door overdracht op grond van verjaring.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Aantal nieuwe gebouwde woningen per 1.000 woningen	Waarstaatjegemeente	5,4	8,9	8,9
Demografische druk (%)	Waarstaatjegemeente	79,5	70,1	79,5
Gemiddelde WOZ/waarde (€ 1.000)	Waarstaatjegemeente	€ 301.000	€ 290.000	€ 301.000

Infrastructuur

Toekomstvisie

We willen de openbare ruimte zodanig inrichten dat er een goed evenwicht ontstaat tussen bereikbaarheid en leefbaarheid. Voor de leefbaarheid in Valkenswaard is het van belang dat de Westparallel nu is aangelegd. Daarnaast zijn de nulplusmaatregelen heel belangrijk. Daardoor ontstaat namelijk een betere bereikbaarheid en wordt de beleving van het centrumgebied ingrijpend verbeterd. We maken het centrum verkeersluwer en we weren doorgaand vrachtverkeer uit de gehele bebouwde kom. De verkeerssituatie op de markt wordt gemonitord en na het voltooiën van de infraprojecten in het centrum zal naar verwachting medio 2023 de situatie geëvalueerd worden. Een goede bereikbaarheid is belangrijk voor de aantrekkelijkheid als vestigingsgemeente, maar ook voor de toegankelijkheid als recreatiegemeente. De kwaliteit van de openbare ruimte speelt daarbij ook een rol. Daarom is het belangrijk dat we de kwaliteit van de ondergrondse en bovengrondse infra goed op peil houden.

Beleid

Openbare ruimte

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de openbare ruimte. Dat betekent dat we ons richten op het in stand houden van de inrichtingselementen in deze ruimte. Uiteraard moeten deze elementen functioneel voldoen, wat betekent dat ze bijvoorbeeld veilig zijn en technisch kwalitatief in orde. Maar een goed beheer heeft ook een gunstig effect op het leefklimaat van de burgers en geeft de gemeente een bepaalde uitstraling. Om het beheer van de openbare ruimte op orde te houden is het dagelijks onderhoud van deze openbare ruimte, inclusief de sportvoorzieningen, ondergebracht in het Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR). Door dit plan kan onderhoud van groen, bomen en gras, maar ook van buitensportvoorzieningen, speelvoorzieningen, infrastructuur en begraafplaatsen, integraal worden uitgevoerd. Met de gemeenteraad hebben we een kwaliteitsambitie afgesproken. De instandhouding van de openbare ruimte voeren we uit op een gemiddeld basiskwaliteitsniveau B. Heel, veilig en schoon staan hierbij centraal. De gekozen systematiek laat voldoende ruimte om in te spelen op veranderende inzichten, zoals verhoging van de biodiversiteit en verantwoord bermbeheer ten gunste van flora en fauna. Voor de beleving en aantrekkelijkheid van het centrum is het belangrijk te streven naar een kwaliteitsniveau A.

Bereikbaar Valkenswaard

Er gebeurt veel op het gebied van de bereikbaarheid in en om Valkenswaard. Zo is de gemeente Waalre, als onderdeel van het Gebiedsakkoord Grenscorridor N69, onlangs gestart met de afwaardering van de oude N69 in Aalst. Maar ook de openstelling van de Westparallel en de gereconstrueerde Westerhovenseweg zijn mooie voorbeelden van onze inspanningen om de bereikbaarheid te verbeteren. Door de openstelling van de Westparallel is er voor bezoekend autoverkeer een nieuwe hoofdentree aan de zuidkant van Valkenswaard ontstaan. We bereiden maatregelen voor om hier een hoogwaardige entree van te maken en enkele knelpunten, zoals de verkeersveiligheid, aan te pakken. Een betere bereikbaarheid is niet alleen goed voor Valkenswaard als woon- en recreatiegemeente, maar ook voor het Valkenswaardse bedrijfsleven. In het kader van het Programma Provinciale Wegen is de provincie bezig met de planstudie N69-Zuid (Belgische grens – aansluiting Luikerweg - Westparallel). Daarin wordt bepaald hoe dit deel van de N69 er de komende decennia uit moet gaan zien. Op langere termijn wil de provincie het wegvak structureel aanpakken om zo een aantal knelpunten op te lossen. Momenteel wordt door de provincie een integrale gebiedsvisie opgesteld, waarna een door alle partijen gedragen samenwerkingsconvenant wordt gesloten.

Gebiedsakkoord Grenscorridor N69

Vorig jaar is de Westparallel opengesteld en is de oude N69 in beheer overgegaan naar de gemeente. We zijn vervolgens direct gestart met de herinrichting van delen van de weg. In de Uitvoeringsovereenkomst N69 (2018) zijn alle financiële en projectafspraken vastgelegd over de door de gemeente uit te voeren nulplusmaatregelen. Sinds de overdracht van de oude N69 en de openstelling van de Westparallel is het mogelijk om met de uitvoering van veel van deze nulplusmaatregelen te starten. De reconstructie van de Westerhovenseweg is al gereed. Verder zijn

we begonnen met de verkeersmaatregelen in Dommelen-Zuid, net als met de werkzaamheden op de Brouwerijdreef en het project Eindhovenseweg-Noord, waarvan het voorlopig ontwerp naar verwachting najaar 2022 gereed zal zijn. We verwachten later in 2022 te starten met de werkzaamheden aan de Bergstraat en de Norbertusdreef. Ook zijn we onlangs begonnen met de planstudie voor de Zuidelijke Randweg, waarin we onderzoeken welk maatregelenpakket nodig is. Voor de toekenning van de Wegvakkentheorie hebben we het afgelopen jaar verschillende gesprekken met de provincie gevoerd. We verwachten dit traject in het najaar van 2022 af te ronden. Om de bekostiging sluitend te krijgen, gaan we kijken welke gevolgen de wijziging van de provinciale subsidieregeling voor de nulplusmaatregelen heeft.

Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant

Zuidoost-Brabant samen leefbaar én bereikbaar houden voor inwoners, werknemers, bezoekers, het bedrijfsleven en de vervoerders. Nu en in de toekomst. Daarvoor hebben de 21 gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven inmiddels alweer zo'n vijf jaar geleden de regionale Bereikbaarheidsagenda ZoSlimBereikbaar opgesteld. Daarin zitten tal van slimme, innovatieve oplossingen voor de grote bereikbaarheids- en leefbaarheidsvraagstukken die zich in de verschillende delen van Zuidoost-Brabant voordoen. De agenda bevat een integraal pakket maatregelen voor de periode 2017-2028, met uitloop tot 2030. Regiobreed zetten we via het deelprogramma Brainport Bereikbaar, in nauwe samenwerking met SmartwayZ.nl, in op maatregelen op het gebied van fiets, OV, auto, smart mobility en multimodaliteit/knooppunten. Inmiddels is duidelijk dat door de snelle groei van de economie in Brainport én de aanstaande schaaflap op het gebied van wonen en werken in het Stedelijk Gebied Eindhoven, nóg ingrijpender maatregelen nodig zijn op het gebied van mobiliteit om de kwaliteit van de bereikbaarheid en leefbaarheid in de regio te borgen. Valkenswaard speelt hierin een belangrijke rol, zeker voor het gebied ten zuiden van Eindhoven. Alle gemeenten in het MRE-gebied stemden in 2016 in met de Bereikbaarheidsagenda, waarna de coördinerende organisatie aan het werk is gegaan. De kosten die daarmee gepaard gaan, vooral de bekostiging van het ambtelijke Programmteam en een bijdrage aan het organiseren van regiobrede mobiliteitsacties, worden over de 21 gemeenten verdeeld naar verhouding van het inwoneraantal. Daarmee delen alle gemeenten ook in een financiële bijdrage die gekoppeld is aan de voormalige Ruit-gelden (€ 55,75 miljoen). Tot en met 2022 is de bijdrage van Valkenswaard opgenomen in de begroting.

Mobiliteitsplan

Het Mobiliteitsplan 2014 gebruiken we als integraal afwegingskader voor de verschillende gemeentelijke verkeersprojecten. Omdat de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid snel gaan, heeft de raad besloten het plan te actualiseren. Eerste kwartaal 2023 wordt het nieuwe Mobiliteitsplan ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Aandachtspunten die daarbij aan de orde komen zijn het aanhaken op het nieuwe landelijke verkeersveiligheidsbeleid van een risicogestuurd aanpak in de infrastructuur en educatie, de nadrukkelijker focus op de regionale samenhang van mobiliteitsvraagstukken en, op de langere termijn, het in kaart brengen van de mogelijkheden om tot een mobiliteitstransitie te komen. Dit laatste hangt samen met de constatering dat we de bereikbaarheidsproblemen in de regio Zuidoost-Brabant niet langer met traditionele maatregelen op een duurzame wijze kunnen oplossen. In plaats daarvan moeten we nadenken over structurele veranderingen in het dagelijkse verplaatsingsgedrag, zoals frequentie, tijdstip en vervoerswijze. In het Mobiliteitsplan geven we aan hoe Valkenswaard zich in de komende tijd kan voorbereiden op deze transitie. Belangrijk element in het Mobiliteitsplan is het anticiperen op de veranderende visie van de provincie Noord-Brabant op de prioritering van mobiliteitsprojecten. De provincie focust steeds meer op de regionale relevantie van projecten en koppelt daar ook haar subsidieregeling aan vast. Zoals vorig jaar aangegeven, is het zaak dat we aanhaken bij deze nieuwe provinciale koers als we aanspraak willen maken op subsidie. Met het Mobiliteitsplan kunnen we ook kleinschalige verkeersproblemen beter in een onderlinge samenhang oplossen. Parallel aan de actualisatie van het Mobiliteitsplan voeren we een speciale Mobiliteitsstudie Waalre-Valkenswaard uit. Met Waalre, de provincie en Rijkswaterstaat brengen we de effecten van alle maatregelen aan het wegennet in beide gemeenten in kaart. Meest in het oog springend zijn de maatregelen die de gemeente Waalre voorbereidt en uitvoert op de komtraversen Waalre-dorp en Aalst (oude N69). In de studie hebben we met verkeersmodellen in kaart gebracht wat we nodig hebben om de doelen uit het Gebiedsakkoord Grenscorridor N69 te bereiken. Aan de hand daarvan hebben we knelpunten in beeld gebracht, waarvoor oplossingen nodig zijn.

Parkeren

De raad heeft gevraagd om het parkeerbeleid te actualiseren met als stip op de horizon vrij parkeren als basis (met waar nodig parkeerkaartzones). In samenhang met de actualisatie van het Mobiliteitsplan, waarin onder andere de verkeerscirculatie, de infrastructuur, het OV-beleid (waaronder HOV), het fietsbeleid en het parkeren in Valkenswaard-Zuid samenkomen, hebben we in 2023 een notitie opgesteld met een visie op het parkeren. Zo kan de raad hierin de gewenste richting bepalen. Het mobiliteitsplan en de notitie vormen de basis voor het actualiseren van het parkeerbeleid. Daarnaast willen we ook de parkeernormering actualiseren.

Openbare laadinfrastructuur

Het aantal elektrische auto's neemt snel toe. Vanaf 2030 moeten alle nieuw verkochte auto's emissieloos kunnen rijden. Naar schatting rijden er in 2030 zo'n 1,9 miljoen elektrische auto's in Nederland. Deze ontwikkelingen vragen om een gelijktijdige ontwikkeling van de benodigde laadinfrastructuur. Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. Als onderdeel van het klimaatakkoord is de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) vastgesteld. Daarin staat dat de ontwikkeling van laadinfrastructuur geen belemmering mag vormen voor de groei van het aantal elektrische auto's. In 2021 en 2022 is het aantal openbare laadpalen in Valkenswaard flink toegenomen. Deze openbare laadpalen worden, op basis van een provinciebreed contract via provincie Noord-Brabant, geplaatst door Vattenfall. Voor de begeleiding van deze werkzaamheden is geen capaciteit aanwezig binnen het team Ruimtelijk Beleid en huren we externe expertise in. Daarbij volgen we twee sporen. Aan de ene kant gaan we uit van het principe 'Paal volgt auto', wat betekent dat een laadpaal wordt geplaatst na aanvraag van een bewoner of gebruiker die een elektrische of hybride auto rijdt. Aan de andere kant werken we proactief op basis van prognosekaarten. Daarmee zijn we gestart in 2020 en dit loopt door tot in 2023. In 2023 starten we met een laadvisie. Daarin beschrijven we de huidige werkwijze voor het beoordelen en toekennen van een aanvraag voor een laadpunt, evenals de locatiekeuze.

HOV

Gekoppeld aan de actualisatie van het Mobiliteitsplan werken we aan de uitwerking van de Hoogwaardig Openbaar Vervoer-as Eindhoven-Valkenswaard. Deze nulplusmaatregel (onderdeel van het Gebiedsakkoord Grenscorridor N69) is inmiddels ook onderdeel van de Bereikbaarheidsagenda ZoSlimBereikbaar en wordt door de provincie financieel ondersteund. De provincie heeft recent aangegeven de HOV-as van groot belang te vinden en heeft daarom 50 procent cofinanciering toegezegd. We streven ernaar om, samen met de partners, de huidige lijn richting Eindhoven CS op te waarderen tot een volwaardige HOV-lijn. In het verlengde daarvan hebben we gesproken over OV richting België en het doortrekken van de Brainport-lijn. Voor een integraal en duurzaam vervoerssysteem leggen we de koppeling tussen de HOV-as en OV-HUB's. Hierbij kijken we naar de mogelijkheden voor een regionaal OV-knooppunt in Valkenswaard. De komende tijd werken we deze plannen uit tot concrete maatregelen die nodig zijn om de huidige lijn te kunnen opwaarderen.

Fietsen

Het fietsbeleidsplan integreren we in het herijkte Mobiliteitsplan waarin we ook het gewenste fietsroutenetwerk presenteren. Naast het reguliere fietsnetwerk is het ook zaak het recreatieve netwerk te verbeteren. De plannen rond de fiets zijn ambitieus, maar voor veel van deze plannen is nog geen of onvoldoende financiering beschikbaar. Daarom gaan we ze gefaseerd realiseren. Bij de inrichting van de openbare ruimte benutten we kansen om fietsen (en lopen) in zowel het centrum als het buitengebied te stimuleren (werk met werk maken). Een goed voorbeeld daarvan is het project Dommelen-Zuid, waarin de fiets al een prominente rol krijgt bij de herinrichting van een aantal wegen. Ook richten we de Eindhovenseweg-Noord in tot woonstraat waardoor er meer ruimte komt voor de fiets. De oversteek bij de Geenhovensedreef nemen we in het project mee, zodat er een directe fietsroute ontstaat vanuit het centrum richting het fietspad Oude Spoorbaantracé. In het kader van de OV-hubs, voortkomend uit de planstudie HOV, bekijken we ook hoe we de stallingmogelijkheden bij bushaltes kunnen verbeteren.

Onderhoud wegen en fietspaden

Het onderhoud aan de wegen voeren wij integraal uit. Dat betekent dat we het onderhoud aan de riolering, de rijbaan, het trottoir en de groenvoorziening in een onderhoudsplan meenemen, waarbij het onderhoud aan de riolering leidend is. Deze werkzaamheden stemmen we af met de werkzaamheden die de nutsbedrijven in onze gemeente uitvoeren. De uitvoering van dit integraal onderhoud voeren we vervolgens per woonwijk uit. Op deze wijze beheren we het gemeentelijke rioleringsstelsel en het wegennet zo efficiënt mogelijk en beperken we de overlast voor de burgers

tot een minimum. Daarnaast houden wij rekening met infrastructurele projecten die in de planning staan, zoals een flink aantal nulplusmaatregelen uit het Gebiedsakkoord N69, verkeersmaatregelen Dommelen Zuid en het Masterplan centrum.

Voor alle infrastructurele taken tot en met 2026 werken we nu aan een integrale aanpak. Daardoor kunnen we voorbereidingen clusteren, samengevoegde pakketten aanbesteden en uitvoeringstoezicht bundelen. Zowel de projecten als het reguliere onderhoud worden zo efficiënt uitgevoerd. Ook de prioriteitstelling over gebieden die worden heringericht wegen we integraal af. De uitgangspunten zoals deze zijn vastgesteld in het duurzaamheidsbeleid nemen we hierbij mee. Uit inspectieresultaten is gebleken dat aan de riolering en de bestrating van het projectgebied St. Antoniusstraat, Kempische Baan, Haagstraat en Unastraat structureel grootschalig onderhoud noodzakelijk is. De daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden is voorzien medio 2024 en zal, gelet op de omvang van het projectgebied, ook nog een groot gedeelte van 2025 in beslag nemen. Om dit alles mogelijk te maken zijn we in 2022 gestart met de voorbereidende werkzaamheden.

Gemeentelijke rioleringsplan (GRP)

De gemeente geeft invulling aan de drie zorgplichten betreffende afvalwater, hemelwater en grondwater, zoals opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

Door de extreme buien van de afgelopen jaren zijn er enkele knelpunten naar voren gekomen. De wateroverlast die ontstaat door de veranderende weersomstandigheden heeft onze aandacht en zal onontkoombaar gevolgen hebben voor het gemeentelijke beleid. Daarom is klimaatadaptatie een van de uitgangspunten voor het beleid rondom de waterhuishouding. In het nieuwe GRP doen we een voorstel voor de aanleg van twee blauwe aderen, waarmee we veel van de bekende wateroverlastlocatie kunnen aanpakken.

De samenwerking met het waterschap De Dommel, Brabant Water en een elftal gemeenten binnen het samenwerkingsverband "Waterportaal Zuidoost-Brabant" gaat verder dan alleen de Europese Kader Richtlijn Water (KRW). Buiten kennisuitwisseling en een gezamenlijk overstort- en grondwatermeetnetwerk zijn er ook plannen om op het gebied van beheer informatie uit te wisselen. Zo worden we minder kwetsbaar. Daarnaast onderzoeken we of we de retentieopgaves binnen het stroomgebied van het waterschap integraal kunnen oppakken.

Een van de zorgplichten is het inzamelen en transporteren van het afvalwater. Voor het inzamelen en transporteren van water beheert en onderhoudt de gemeente het rioolstelsel, waarbij het afvalwater wordt verpompt naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) van waterschap De Dommel. In 2023 werken we verder aan het vervangen en verbeteren van het rioolstelsel in het centrum, de Bergstraat en de Eindhovenseweg- Noord.

Een andere zorgplicht is het hemelwater. Elke perceeleigenaar is verantwoordelijk voor het inzamelen en verwerken van het hemelwater dat op zijn terrein valt. Wanneer dit niet mogelijk is, kan er, in overleg met de gemeente, naar een oplossing worden gezocht op openbaar gebied. In het GRP staat hoe we om willen gaan met afvloeiend hemelwater en grondwater. Met dit beleid zoeken wij de samenwerking met perceeleigenaren en doen wij een beroep op hun zelfredzaamheid bij het afkoppelen van hemelwater- en grondwaterlozingen. Zo kunnen we het opgenomen beleid in het GRP efficiënt tot uitvoering brengen. De gemeente is verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen in openbaar gebied wanneer er zich structurele problemen voordoen van (grond)wateroverlast. Onze inwoners zijn verantwoordelijk op privéterrein. Dit maakt het tot een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Kaderstellende nota's

Infrastructuur:

- Regionale Bereikbaarheidsagenda
- Mobiliteitsplan (2014)
- Fietsbeleidsplan (2019)
- Gebiedsakkoord N69 (2012)
- Openbaar Vervoer beleidsplan (2017)
- Masterplan Centrum (2013) en definitief ontwerp (2020)
- Beleid – en beheersplan OV (2014)

- Beheerplan 'wegen en bruggen'; zie paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'
- Verkeersmaatregelen Dommelen Zuid
- Samenwerkingsconvenant Gezonde Duurzame Leefomgeving (N69-Noord)

Parkeren:

- Visie op Parkeren (2015)
- Parkeernormering (2008)
- Beleidsnotitie parkeren grote voertuigen (2009)
- Toekenningsvoorwaarden gehandicaptenparkeerplaatsen (2019)

Waterhuishouding:

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2023-2027

Wat willen we bereiken?
We willen een betere bereikbaarheid door het realiseren van de Westparallel, de nulplusmaatregelen en verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid.
We willen lopen, fietsen, openbaar vervoer, elektrisch vervoer en alternatieve vervoersmogelijkheden stimuleren.
We willen een nette, veilige en ordentelijke uitstraling voor onze gemeente (in de openbare ruimte) die past bij de omgeving.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Mobiliteitsplan	Op basis van het in 2022 vastgestelde geactualiseerde Mobiliteitsplan werken we aan de uitvoering van verschillende wegvakken ter bevordering van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in de gemeente.
Evaluatie verkeerssituatie op de markt	Op de markt is op basis van onderzoek gekozen voor eenrichtingsverkeer in richting Noord-Zuid, de inrichting is gebaseerd op het concept auto te gast. Voor de nieuwe verkeerssituatie blijkt de nodige gewenning nodig, er wordt regelmatig in de verkeerde richting gereden en de beleving is dat de situatie regelmatig wat

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	<p>minder veilig is voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Vooral nog wordt de situatie gemonitord en na voltooiing van de infrastructurele werken in het centrum, naar verwachting medio 2023, zal een evaluatie van de verkeerssituatie plaats vinden.</p>
<p>Gebiedsakkoord N69 / voorbereiding nulplusmaatregelen</p>	<p>Vorbereiding en uitvoering van de volgende onderdelen van het Gebiedsakkoord N69:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitwerking geven aan Uitvoeringsovereenkomst N69 • Verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid <ul style="list-style-type: none"> ◦ Reconstructie Bergstraat ◦ Reconstructie Norbertusdreef • Reconstructie Eindhovenseweg-Noord • Studie integrale aanpak Zuidelijke Randweg • Opstellen van een VO inclusief raming voor de Valkenswaardse Poort (Luikerweg tussen aansluiting Westparallel en Dommelseweg) <ul style="list-style-type: none"> ◦ Reconstructie rotonde Luikerweg – Zuidelijke Randweg ◦ Reconstructie kruising Luikerweg-Dommelseweg ◦ Reconstructie kruising Luikerweg-Venbergseweg ◦ Reconstructie Luikerweg binnen bebouwde kom ◦ Reconstructie Luikerweg buiten bebouwde kom • Afwaardering oude N69 naar 60 km/h Aanpassing bewegwijzering Valkenswaard (plan en uitvoering in verband wijzigingen in verkeerscirculatie naar aanleiding van openstelling Westparallel)
<p>Bereikbaarheidsakkoord (nulplus)maatregelen / voorbereiding</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsgerichte aanpak N69 Zuid (planstudie) - HOV-as Eindhoven-Valkenswaard inclusief HUBS - Doorfietsroute Weert-Eindhoven inclusief 'inprikker' route N396 (Valkenswaard-Leende) - Studie aansluitingen A2 Weert-Eindhoven (met focus op aansluiting 34 Valkenswaard).
<p>Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)</p>	<p>We voeren de ambities uit zoals deze zijn benoemd in het GRP. We houden het huidige stelsel in stand en we vervangen en, waar nodig, verbeteren het riool. Daarnaast beperken we de wateroverlast en treffen we, in overleg met het waterschap, aanvullende maatregelen. Tot slot verminderen we de belasting van het oppervlaktewater bij de overstorten door meer water af te koppelen van de riolering.</p>
<p>Parkeerbeleid</p>	<p>In het eerste kwartaal van 2023 bieden wij de gemeenteraad een beleidsnotitie aan waarin enkele scenario's naast elkaar worden gelegd inclusief de verkeerskundige en financiële gevolgen en een doorkijk gegeven naar de termijn waarop de stip op de horizon kan worden gehaald. Aan de hand van het scenario dat de raad kiest en de aandachtspunten die de raad meegeeft werken we het parkeerbeleid</p>

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	<p>verder uit, zodat in de loop van 2023 het parkeerbeleid kan worden vastgesteld. De parkeernormering is een apart onderwerp. Een voorstel hiervoor is begin 2023 gereed. De huidige nota is van 2008 en toe aan actualisatie. De werkwijze van parkeernormering dient beter aan te sluiten bij de eisen die straks vanuit de omgevingswet worden gesteld.</p>
Openbare laadinfrastructuur	<p>In 2023 stellen we een laadvisie op voor de openbare laadinfrastructuur. Daarin beschrijven we de huidige werkwijze voor het beoordelen en toekennen van een aanvraag voor een laadpunt, evenals de locatiekeuze.</p>

Groen

Toekomstvisie

Groen in de kernen en in de omgeving draagt in belangrijke mate bij aan een prettig woon- en leefklimaat voor onze inwoners. Ook maakt het Valkenswaard aantrekkelijk als vestigingsgemeente. Daarnaast bepaalt groen onze aantrekkelijkheid voor toeristen en recreanten. Valkenswaard beschikt over kwalitatief zeer hoogwaardige natuurgebieden in haar directe omgeving. Deze behoren tot de top van Europa. De kwaliteit van deze natuurgebieden willen wij nog verder versterken.

Beleid

Aantrekkelijke woonomgeving

De aanwezigheid en diversiteit van natuur en groen is één van de kenmerken van Valkenswaard. Daarbij maken we onderscheid tussen de natuurwaarden, voor het imago van het dorp en de gebruiks- en belevingswaarde voor bewoners, recreanten en toeristen.

Het imago van Valkenswaard en de belevingswaarde voor bewoners, recreanten en toeristen zijn belangrijk voor onze ambities in het kader van de Toekomstvisie: het aantrekken van jongeren en jonge gezinnen en het beter benutten van de toeristisch-recreatieve potenties. Het is dan ook niet vreemd dat we een toenemende belangstelling zien voor de groene uitstraling van het dorp en het aantrekkelijker maken van Valkenswaard door meer groen toe te passen in de wijken, in het centrum en langs de toegangswegen.

Groenvoorziening

Voor het groen in de wijken zoeken we aansluiting bij initiatieven van individuele inwoners en groepen die, in overleg met de gemeente, de eigen omgeving een groene uitstraling willen geven. De pilot met de geveltuintjes is hiervan een mooi voorbeeld. Ook treden we in overleg met onze partners die in de wijkcommissies actief zijn, zodat we initiatieven op dit vlak kunnen faciliteren en stimuleren. In Borkel en Schaft en de wijk Kerkakkers zijn bijvoorbeeld fruitbomen geplant.

In het Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR) is met de gemeenteraad een kwaliteitsambitie afgesproken. Het onderhoud aan het groen moet hierop worden afgestemd. Zoals we ook elders aangeven, gaat het KOOR niet alleen over het dagelijks onderhoud van het groen maar ook over verhardingen, straatmeubilair, bebording, speelvoorzieningen, zwerfafval, begraafplaatsen en sportvoorzieningen. Ecologisch verantwoord beheer vormt een van de uitgangspunten van het KOOR.

Beheer natuurgebieden en bossen

Op basis van de regeling Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer ontvangt Valkenswaard een financiële bijdrage. Deze subsidie brengen we onder in de samenwerkingsovereenkomst met de Bosgroep, zodat we de continuïteit van duurzaam natuur- en bosbeheer kunnen borgen. Voor het behoud en de versterking van onze bos- en natuurgebieden stelden we in 2019 een nieuw Integraal ontwikkelplan bos- en natuurterreinen vast. Onze visie gaat uit van duurzaam beheer van onze bos- en natuurterreinen. Als gemeente streven we ook naar continuïteit en daarom hebben we gekozen voor FSC-certificering. Zo laten we zien dat het bosbeheer voldoet aan de eisen van de samenleving. In het landschapontwikkelingsplan (LOP) zijn zeventien projecten benoemd, waaronder de (natuur-) ontwikkeling in de omgeving van natuurpoort De Malpie. De doorontwikkeling van deze natuurpoort hebben we meegenomen in de visie voor Dommelland. De natuurpoort maakt onderdeel uit van een omvangrijk watermolenlandschap. Dit landschap is in 2020 uitvoerig onderzocht door de Molenstichting. Voor verbetermaatregelen is een subsidie aangevraagd en toegekend in het kader van de regiodeal. De afgelopen jaren hebben we de huidige padenstructuur fors opgeknapt en ook uitgebreid. Dit is een van de redenen dat onze gemeente in 2016 is verkozen tot wandelgemeente van Nederland. Waar mogelijk willen we met ecologisch bermbeheer het groen langs wegen en paden verder versterken. Dit is goed voor de biodiversiteit en voor de beleving van wandelaars langs recreatieve routes.

Natuurontwikkeling & natuurbeleving

Een van de doelen van De Grote Heide Dommelland is het ontwikkelen van nieuwe natuur. Op die manier willen we de bestaande natuur die ons dorp rijk is versterken. Daarbij zoeken we verbinding met provinciale doelen, zoals de ambitie om het Natuurnetwerk Brabant in 2028 te realiseren. In het gebied Borkel-Hoeve-Achterste Brug zien we een leegloop van agrarische bedrijven. Ontwikkeling van de resterende agrarische bedrijven, vervolgfuncties voor leegkomende bebouwing, groene erven en het omliggend landschap en natuur in en rondom de kleine kernen zijn nauw met elkaar verweven.

De provinciale planstudie voor de N69-Zuid, vanaf de Westparallel tot aan de Belgische grens, biedt de mogelijkheid om de uitdagingen in dit gebied meer integraal te bekijken. Op die manier komen wellicht nieuwe oplossingen in beeld voor de agrarische leegloop rond Borkel en Schaft. Deze kansen pakken we binnen het programma De Grote Heide Dommelland op. Ook hier ligt weer een samenhang met de ontwikkeling van Natuurgrenspark De Grote Heide. We willen ruimtelijke en ecologische beleidsprogramma's van betrokken gemeenten namelijk op elkaar afstemmen en uitwerken tot een samenhangend, gebiedsgericht uitvoeringsprogramma.

Kaderstellende nota's

- Beleidsplan Milieuvriendelijke Onkruidbestrijding (2009)
- Beleidsplan Onderhoud Openbare Ruimte (BOOR 2009)
- Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR 2012)
- Beeldkwaliteitsplan Hoofdlinten & Entrees Valkenswaard en Dommelen (2014)
- Integraal ontwikkelplan bos- en natuurterreinen 2019
- Landschapsontwikkelingsplan (2011)
- Groenstructuurplan 2018

Wat willen we bereiken?

We willen de natuur versterken om zo een goede balans tussen infrastructurele en groene ontwikkelingen te realiseren. Ook willen we de basis voor de leisure-economie in Valkenswaard versterken.

We willen de omgeving, zowel in de bebouwde kom als in de ons omringende natuur, vergroenen om het woongenot en de leisure-economie te versterken.

We willen ecologisch bermbeheer waar mogelijk langs wegen en paden realiseren.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Groene uitstraling centrum	Het Masterplan Centrum voorziet in een groene uitstraling van het dorp, wat aansluit bij de Toekomstvisie. In 2023 geven we hier verder uitvoering aan.
Behoud en beheer bos- en natuurgebieden	In 2023 geven we uitvoering aan het Integraal ontwikkelplan bos- en natuurterreinen dat in 2019 is vastgesteld.
Ontwikkeling nieuwe bos- en natuurgebieden	Binnen het programma Dommelland is aandacht voor ontwikkeling van nieuwe bos- en natuurgebieden. In het uitvoeringsprogramma Dommelland is dit verder uitgewerkt. In 2023 continueren we de uitvoering van het door de raad vastgestelde uitvoeringsprogramma.

Duurzaamheid

Toekomstvisie

Naast materiele zaken zoals woningen, infrastructuur en voorzieningen wordt de kwaliteit van leven ook voor een groot deel bepaald door niet-materiele zaken zoals gezondheid, veiligheid en duurzaamheid. Deze zaken zijn randvoorwaardelijk om onze inwoners nu en in de toekomst een prettige leefomgeving te kunnen bieden.

Onze leefomgeving staat echter onder druk. Warmte- en neerslagrecords worden verbroken, hevige (hagel)buien en extreme droogte behoren steeds meer tot de orde van de dag. De gevolgen van klimaatverandering worden steeds zichtbaarder, ook voor de inwoners en bezoekers van Valkenswaard.

Om ervoor te zorgen dat Valkenswaard een groene en duurzame Brainport-gemeente is waar het fijn is om te wonen, te ontspannen en te recreëren, pakken we als gemeente onze verantwoordelijkheid. Dit doen we door samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan de slag te gaan met de uitvoering van de duurzaamheidsvisie.

Beleid

Programma duurzaamheid

Duurzaamheid is een prominent thema in het raadsprogramma van de gemeente Valkenswaard. De landelijke overheid verwacht ook steeds meer visie en daadwerkelijke acties op dit gebied. De Regionale Energiestrategie, het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en het Nationaal Grondstoffenakkoord zijn hier voorbeelden van. Om de gewenste doelen binnen de periode 2022-2026 te behalen, moeten we de noodzakelijke stappen uitvoeren. Dit vraagt om het starten van nieuwe initiatieven en het voortzetten en/of het versnellen van lopende activiteiten.

In het programma Duurzaamheid maken we dit voor de drie duurzaamheidsthema's concreet. Met een uitvoeringsprogramma 2023 - 2026 geven we minimaal invulling aan de wettelijke taken en verplichtingen. Naast invulling geven aan deze wettelijke verplichtingen, starten we als gemeente ook lokale projecten om de gestelde doelen uit de duurzaamheidsvisie te bereiken.

Als gemeente kunnen én willen we de duurzaamheidsopgave niet zonder onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners oppakken. Bij het opstellen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma hebben deze partijen een belangrijke rol.

Een klimaatbestendige en aantrekkelijke gemeente

Klimaatadaptatie

De wereld verandert en de gevolgen zijn ook lokaal steeds vaker voelbaar: extreme droogte, natte periodes en hogere temperaturen. Ook in de gemeente Valkenswaard is deze klimaatverandering voelbaar. In de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is de ambitie vastgelegd om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. In 2021 hebben we de verwachte klimaateffecten voor onze gemeente in kaart gebracht en hebben we de ambities richting een klimaatbestendige gemeente in 2050 bepaald. Als het gaat om droogte en wateroverlast willen we neerslag vasthouden waar dat valt en het waterbergend vermogen van de bodem stimuleren. En als het gaat om het voorkomen van hittestress willen we meer schaduw, koele plekken en koele routes creëren door meer groen aan te brengen en het verhard oppervlak te verminderen.

In (onder andere) het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), het Groenbeheerplan en het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie beschrijven we hoe we uitvoering geven aan het klimaatbestendig en waterrobuust maken van onze gemeente.

Natuur en biodiversiteit

Onze natuur is "het goud van Valkenswaard", maar de biodiversiteit komt steeds meer onder druk te staan. Actie is dus vereist. Daarom willen we zowel de natuur in het buitengebied verder versterken als meer groen in de bebouwde kom realiseren. Op die manier hopen we de effecten van klimaatverandering, zoals hittestress en wateroverlast, te verminderen.

Een energieke en gezonde gemeente

Energietransitie

Als lokale overheid krijgen wij een steeds grotere en belangrijkere rol in het realiseren van de landelijke klimaatopgave van 95% CO₂-reductie in 2050 met als tussenstap 49% reductie in 2030. Om dit doel te bereiken gaan we aan de slag met energiebesparing, opwekking van duurzame energie en de overgang naar duurzame warmte.

Vanuit de Regionale Energiestrategie (RES) bundelen we de krachten van de MRE-gemeenten om de (lokale) voortgang op deze onderwerpen makkelijker, sneller en/of slimmer te laten verlopen.

Zo stimuleren we energiebesparing bij woningen en maatschappelijk vastgoed door goede voorlichting te bieden en energiebesparende maatregelen, zoals isolatie, te faciliteren. Daarbij hebben we aandacht voor energiearmoede en streven we naar een inclusieve energietransitie die haalbaar en betaalbaar is voor iedereen. Ook bedrijven stimuleren we om te verduurzamen. De geldende wet- en regelgeving zien we als ondergrens en we gaan hier actiever handhaven als dat nodig is.

De gemeenteraad heeft wind uitgesloten als bron voor grootschalige duurzame energie. Zodoende zetten we vol in op kleinschalige duurzame opwek (zon-op-dak) op woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijfspanden. Dat doen we door het bieden van goede voorlichting. Daarnaast begeleiden we de ontwikkeling van grootschalige zonnenvelden en no-regret maatregelen binnen onze gemeente om zo onze bijdrage te leveren aan de RES. De capaciteit van het netwerk is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Dat betekent dat we de afstemming met de regio zoeken en de mogelijkheden voor lokaal gebruik en/of opslag verkennen.

In de Transitievisie warmte (TVW) beschrijven we hoe we toewerken naar een aardgasvrije gemeente. In 2023 starten we met het uitvoeren van een verkennend onderzoek in de buurten Brouwershof en Schepelweijen, Stakenborgakker en het oude lint in Dommelen. Op basis van deze onderzoeken stellen we voor iedere buurt een eigen Wijkuitvoeringsplan (WUP) op.

We stimuleren het gebruik van elektrisch vervoer door de uitrol van laadpalen.

Gezonde en veilige leefomgeving

De kwaliteit van onze leefomgeving staat op sommige punten onder druk. Door te werken aan verbetering van de lucht- en bodemkwaliteit, externe veiligheid en het verminderen van overlast als gevolg van bijvoorbeeld geluid, geur en trillingen zetten we stappen richting een gezonde leefomgeving. De ODZOB heeft als omgevingsdienst een belangrijke taak wat betreft toezicht op en handhaving van deze onderwerpen. Samen met partners brengen we de actuele gezondheidsstatus, gebaseerd op de WHO-gezondheidsnormen, van onze leefomgeving in kaart.

Met de Omgevingswet verschuiven enkelen verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van bodem van de provincie naar de gemeenten. Daarnaast zullen de milieuthema's, als onderdeel van de fysieke leefomgeving, een plek moeten krijgen in het Omgevingsplan.

Gezonde, duurzame leefomgeving

In een samenwerking tussen de gemeente Eindhoven, Waalre en Valkenswaard, Provincie Noord-Brabant én de TU/e is het Ontwerplab in maart 2019 gestart in het project Gezonde Duurzame Leefomgeving. Met de opgehaalde input van experts, projectleiders, bestuurders en bewoners zijn drie thema's tot stand gekomen waar we met elkaar aan werken: Regionale Mobiliteitshubs, Gezonde Stadsranden, Vitale Centra.

De afgelopen periode zijn verschillende bouwstenen verzameld in de onderzoeken naar de thema's waar we aan werken. De onderzoek Regionale Mobiliteitshubs en Gezonde Stadsranden zijn reeds afgerond. Ook is er met behulp van de subsidie Stimuleringsfonds Creatieve Industrie een `Beoordelingskader Gezondheid` opgesteld als hulpmiddel voor onze toekomstige ruimtelijke

plannen. De komende maanden werken we aan de laatste fase van het project Vitale Centra. De definitieve ontwerpen en beoordelingskaders worden gepresenteerd in boekvorm. Daarbij komt een advies hoe de thema's de komende jaren tot uitwerking kunnen komen. Het doel is om deze in te laten landen in de projecten van gemeente Eindhoven, Waalre en Valkenswaard.

Het driejarig samenwerkingsverband loopt in januari 2023 af. Er wordt nagegaan in wat voor samenwerking de Gezonde Duurzame Leefomgeving met partners voortgezet kan worden en hoe de continuïteit van thema's geborgd blijven

Uitvoering programma Duurzaamheid

Door afspraken uit het Klimaatakkoord wordt de rol voor de gemeente Valkenswaard op het gebied van klimaat en duurzaamheid de komende jaren steeds groter. De komende raadsperiode zetten we daadkrachtig in op de uitvoering van onze Duurzaamheidsvisie via bijvoorbeeld het uitvoeringsprogramma 2023 - 2026. De gemeenteraad neemt een besluit over onze ambitie en de daarbij behorende middelen en capaciteit voor een snelle en doeltreffende uitvoering.

Een schone leefomgeving en verantwoorde organisatie

Materialentransitie

Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de inzameling, vermarkting en verwerking van het huishoudelijk afval. Dit hebben wij, samen met Eindhoven en Geldrop-Mierlo, ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Cure. Voor 2020 had Cure ambitieuze doelstellingen, zoals honderd procent hergebruik en het bereik van vijftien procent afvalscheiding en honderd kilo restafval met het VANG-programma. Deze doelstellingen zijn helaas niet gehaald. Het REnescience-project, waarmee de doelen behaald hadden moeten worden, is beëindigd. Begin 2020 is een Taskforce ingesteld om tot een alternatief te komen. Deze Taskforce is aangehaakt op een initiatief dat door enkele andere Brabantse gemeenten met steun van de provincie was gestart. Bij dat initiatief wordt ingezet op het realiseren van een (droge) nascheidingsinstallatie in onze regio door een marktpartij. Het eindrapport van de Taskforce is medio 2022 aan de raad verzonden. Namens onze gemeente zet Cure de overleggen voort.

In het najaar van 2021 werd de tweede fase van het projectmatig aanbrengen van ondergrondse containers voorzien. Helaas is dit vertraagd door het faillissement van de leverancier van de ondergrondse containers. Inmiddels is een klein deel van de bestelde containers geleverd. Deze zullen in de loop van 2022 geplaatst worden. Het resterende deel wordt naar verwachting pas in 2023 geplaatst, wanneer een vervangende leverancier gevonden is.

Kringloopbedrijf

De gemeente Valkenswaard is een samenwerking aangegaan met stichting Verderest. Deze stichting is sinds tien jaar gevestigd in Cranendonck en wil de afvalstroom reduceren door spullen te verkopen en meubels en materialen te repareren en te 'upcyclen'. Naast het inzamelen van herbruikbaar afval is de stichting een recycle-center met kringloop gestart. De kringloopwinkel werd medio 2021 geopend. Ook wordt er in Valkenswaard een werkplaats ingericht voor het herstellen van fietsen en komen er ateliers voor metaal-, textiel- en houtbewerking.

Naast de kringloopactiviteiten biedt de stichting werkplekken aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Verderest wil deze mensen een vak laten leren om zo doorstroming naar een betaalde baan te bevorderen. Het nieuwe recyclecenter zal kapotte en onbruikbare producten zoveel mogelijk zelf ontmantelen en recyclen. De verkregen grondstoffen worden aangeboden aan de industrie. Het "cradle to cradle"-concept staat dan ook hoog in het vaandel. In maart 2022 is de overeenkomst met een jaar verlengd. Samen met de gemeenten Cranendonck en Heeze-Leende willen wij voor de verdere toekomst een gezamenlijke overeenkomst sluiten voor een innovatieve manier van kringloopbedrijvigheid c.q. circulaire ambachtsactiviteiten in A2-verband door Stichting Verderest.

Gemeentelijke organisatie

Als het om duurzaamheid gaat, denken we niet meer in afdelingen of beleidsvelden: we zien dit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zijn ons bewust van de impact van besluiten, plannen en voorstellen op het gebied van duurzaamheid. Dit vliegen we programmatisch aan en borgen we door duurzaamheid mee te nemen in onze beleidsstukken, collegeadviezen, raadsvoorstellen en de begroting. We starten een interne bewustwordingscampagne en waar nodig faciliteren wij de collega's.

Het onderwerp Duurzaamheid overstijgt alle afdelingen en beleidsvelden en heeft raakvlakken met meerdere bestaande projecten en programma's. Om de gestelde doelen te behalen, en de wettelijke taken goed uit te kunnen voeren, is algehele coördinatie en aansturing in de ambtelijke organisatie een vereiste. Dit vraagt om een passende organisatie(structuur) waarmee we de voortgang en het resultaat kunnen borgen. Dit alles organiseren we binnen het programma Duurzaamheid.

De overheid verwacht veel van inwoners, bedrijven en maatschappelijk partners als het gaat om verduurzaming. Het is daarom belangrijk dat wij als gemeente het goede voorbeeld geven. De komende jaren zal er daarom ook aandacht moeten zijn voor het verduurzamen van ons eigen vastgoed, de openbare ruimte en onze bedrijfsvoering.

Als gemeente zitten wij natuurlijk in verschillende gemeenschappelijke regelingen, nemen we diensten af van bedrijven en verstrekken we subsidies en vergunningen. Duurzaamheid zal bij al deze activiteiten hoog op de agenda staan. Bovendien gaan we duurzaamheid actief onder de aandacht brengen bij deze partners. Afhankelijk van de mogelijkheden gaan we verduurzaming opleggen, stimuleren en/of faciliteren.

Regionale Samenwerking

Metropool Regio Eindhoven

De energietransitie is grensoverschrijdend. Op alle schaalniveaus moeten we samenwerking zoeken om de opgave, die even divers als omvangrijk is, te behalen. Naast het organiseren van samenwerking, is het organiseren van uitvoeringskracht noodzakelijk om in te spelen op kansen die zich voordoen. In 2023 richten we ons op het uitvoeren van de RES.

ODZOB

De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) richt zich vooral op het uitvoeren van wettelijke milieu- en bouwtaken voor de 21 gemeenten van de regio Zuidoost-Brabant en de provincie. Voorbeelden hiervan zijn: voorkomen van geluid- en stankoverlast, beperken veiligheids- en gezondheidsrisico's van bedrijven, aanpak van bodemvervuiling en controle zwemwater. Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn de instrumenten die ODZOB hiervoor inzet. Voor een soepele uitvoering van vergunnings-, toezichts- en handhavingstaken is een goede afstemming tussen gemeente en ODZOB van essentieel belang. In 2023 richten we ons op het verder professionaliseren van het accountmanagement en budgetbeheer.

CURE

Afvalscheiding wordt steeds belangrijker. We hebben onze wettelijke taken op het gebied van inzameling van huishoudelijk afval, de beleidsvoorbereiding en de vermarkting van het afval overgedragen aan de Gemeenschappelijke regeling Cure. In de loop van 2022 starten wij samen met Cure en een afvaardiging van onze gemeenteraad met het bepalen van een maatregelenpakket om de beleidsdoelen in de komende jaren te bereiken..

Eindhoven Airport

In 2019 is een proces doorlopen waarin de toekomst van Eindhoven Airport op middellange en lange termijn wordt bepaald. Als gemeente in de regio volgen wij deze ontwikkeling en worden we bestuurlijk vertegenwoordigd door de gemeenten Eersel en Meierijstad. In regionaal verband blijven wij nadrukkelijk aandacht vragen voor hinderbeperking, integrale gezondheidsafweging en volwaardige weging van gezondheidseffecten, integrale afweging rondom bereikbaarheid, bescherming van kwetsbare natuur en weging van alle belangen in de maatschappelijke kosten-batenanalyse.

Kaderstellende nota's

- Visiedocument A2-gemeenten 'Wabo en omgevingsvergunning' (2007)
- Besluit Uniforme Saneringen (BUS)
- Bodemkwaliteitskaart (2022)
- Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2019-2023
- Brabants Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (BSL)
- Nota inzameling huishoudelijke afvalstoffen 2012-2020

- Ontheffingenbeleid hogere waarden Wet geluidhinder
- Nota bodembeheer (2022)
- 'Grondwater in de Kempen – Actieplan cadmium en zink'
- Omgevingsbeleidsplan (OBP)
- Duurzaamheidsbeleid (2019)
- Afvalstoffenverordening 2022

Wat willen we bereiken?
We willen, in lijn met de landelijke doelstellingen, een CO2-reductie van 49% in 2030 en 95% in 2050 ten opzichte van 1990 realiseren.
We willen duurzaamheid integreren binnen alle gemeentelijke beleidsvelden. Ook willen we energiebesparing, duurzaam bouwen en renoveren, circulaire economie, duurzame mobiliteit en duurzame energieopwekking integraal realiseren.
We willen Valkenswaard klimaatadaptief maken om daarmee in te spelen op veranderende weersomstandigheden.
We willen de huidige N69-corridor herontwikkelen tot een gezonde, duurzame leefomgeving. Dat doen we in samenwerking met betrokken partners.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Energiebesparing	<p>We stimuleren energiebesparing bij woningen en maatschappelijk vastgoed door het bieden van goede voorlichting en het faciliteren van energiebesparende maatregelen, zoals isolatie.</p> <p>We stimuleren energiebesparing bij bedrijven en (maatschappelijke) organisaties. De geldende wet- en regelgeving zien we als ondergrens en we gaan hier actiever handhaven als dat nodig is.</p>
Duurzame energie	<p>We stimuleren kleinschalige duurzame opwek (zon-op-dak) op woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijfspanden door het bieden van goede voorlichting.</p> <p>We begeleiden de ontwikkeling voor grootschalige zonnevelden en no-regret maatregelen binnen onze gemeente om zo onze bijdrage te leveren aan de RES.</p>
Aardgasvrije wijken	We stellen wijkuitvoeringsplannen op om de gebouwde omgeving in 2050 aardgasvrij te maken. Hiermee geven we uitvoering aan de in 2021 vastgestelde Transitievisie warmte.
Gemeentelijke organisatie	<p>We geven het goede voorbeeld door ons eigen vastgoed te verduurzamen en waar mogelijk aardgasvrij(klaar) te maken. Ook onderzoeken we mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie op onze eigen gebouwen en gronden. Daarnaast bekijken we hoe we onze organisatie en bedrijfsvoering verder kunnen verduurzamen.</p> <p>Via het programma Duurzaamheid werken we integraal aan het behalen van de doelen.</p>
Duurzame mobiliteit	We stimuleren het gebruik van elektrisch vervoer door de uitrol van laadpalen.
Afval	Met het vaststellen van de Nota inzameling huishoudelijk afval in 2012 is ervoor gekozen om de VANG-doelstellingen te behalen.
Gezonde, duurzame leefomgeving	In een samenwerking tussen de gemeente Eindhoven, Waalre en Valkenswaard, Provincie Noord-Brabant én de TU/e is het Ontwerplab in maart 2019 gestart in het project Gezonde Duurzame Leefomgeving. Met de opgehaalde

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	<p>input van experts, projectleiders, bestuurders en bewoners zijn drie thema's tot stand gekomen waar we met elkaar aan werken: Regionale Mobiliteitshubs, Gezonde Stadsranden, Vitale Centra.</p> <p>De afgelopen periode zijn verschillende bouwstenen verzameld in de onderzoeken naar de thema's waar we aan werken. De onderzoek Regionale Mobiliteitshubs en Gezonde Stadsranden zijn reeds afgerond. Ook is er met behulp van de subsidie Stimuleringsfonds Creatieve Industrie een `Beoordelingskader Gezondheid` opgesteld als hulpmiddel voor onze toekomstige ruimtelijke plannen. De komende maanden werken we aan de laatste fase van het project Vitale Centra. De definitieve ontwerpen en beoordelingskaders worden gepresenteerd in boekvorm. Daarbij komt een advies hoe de thema's de komende jaren tot uitwerking kunnen komen. Het doel is om deze in te laten landen in de projecten van gemeente Eindhoven, Waalre en Valkenswaard.</p> <p>Het driejarig samenwerkingsverband loopt in januari 2023 af. Er wordt nagegaan in wat voor samenwerking de Gezonde Duurzame Leefomgeving met partners voortgezet kan worden en hoe de continuïteit van thema's geborgd blijven</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	Milieujaarverslag	204	divers	100
Hernieuwbare elektriciteit (%)	Waarstaatjegemeente	Geen actuele gegevens bekend (2020: 12,4%)	Geen actuele gegevens bekend (2020: 26,9%)	13%

Projecten

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten			
			2023	2024	2025	2026
Investeringsbedrag in 2023						
Wonen	BV 7 Reconstructie kruising Luikerweg – Zuidelijke Randweg *	371		20	20	20
Wonen	BV 16 Herinrichting Eindhovenseweg centrum noord *	283		11	11	11
Wonen	MC/HER 17 Herinrichting centrum entree noordzijde *	460		18	18	18
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2023	1.419		36	36	36
Wonen	Investeringsbedrag afvalinzameling 2023	50		3	2	2
Wonen	Grootschalig herstel asfaltwegen 2023	1.340		67	66	66
Investeringsbedrag in 2024						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2024	1.434			37	37
Investeringsbedrag in 2025						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2025	1.440				37
Investeringsbedrag in 2026						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2025	1.517				
Totaal			0	204	307	341

* Deze projecten houden verband met de projectenportefeuille.

Ontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026</i>				
Uitrol openbare laadinfrastructuur	-20	-	-	-
Vervangen tractie	42	40	-85	-196
Dekking reserve Tractie	-42	-40	85	196
Speelvoorzieningen	13	-38	-	-97
Dekking reserve speelvoorzieningen	-13	38	-	97
Energielasten	-166	-166	-166	-166
Verbonden Partijen Cure	-173	-345	-627	-779
Dekking cure (door stijging tarief afvalheffing)	173	345	627	779
Verbonden Partijen ODZOB	-4	-4	-4	-4
<i>Ontwikkelingen Begroting 2023-2026</i>				
Subsidies zonnepanelen gemeentelijke gebouwen	23	23	23	23
Coördinator team Ruimtelijk beleid	-115	-115	-115	-115
Juridisch medewerker Klantcontactcentrum Omgeving	-85	-85	-85	-85
Medewerker erfgoed en monumenten	-40	-40	-40	-40
Beleidscapaciteit schaa sprong (MRE)	-120	-	-	-
Pachtinkomsten	-38	-38	-38	-38
Bereikbaarheidsakkoord en – agenda	-20	-20	-20	-20
Bos- en natuurterreinen	-21	-21	-21	-21
Ruimte voor Groei Ruimtelijk domein	-91	-64	-	-
Totaal programma 1	-697	-530	-466	-466

Toelichting

Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Uitrol openbare laadinfrastructuur

Het aantal elektrische auto's neemt snel toe. Vanaf 2030 moeten alle nieuw verkochte auto's emissieloos kunnen rijden. Naar schatting rijden er in 2030 zo'n 1,9 miljoen elektrische auto's in Nederland. Deze ontwikkelingen vragen om een gelijktijdige ontwikkeling van de benodigde laadinfrastructuur. Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. Als onderdeel van het klimaatakkoord is de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) vastgesteld. Daarin staat dat de ontwikkeling van laadinfrastructuur geen belemmering mag vormen voor de groei van het aantal elektrische auto's. In 2021 en 2022 is het aantal openbare laadpalen in Valkenswaard flink toegenomen. Deze openbare laadpalen worden, op basis van een provinciebreed contract via provincie Noord-Brabant, geplaatst door Vattenfall. Voor de begeleiding van deze werkzaamheden is geen capaciteit aanwezig binnen het team Ruimtelijk Beleid en huren we externe expertise in.

Proactieve uitrol elektrische laadpalen

De provincie Noord-Brabant faciliteert een nieuwe collectieve aanbesteding voor publieke laadpalen in de openbare ruimte. Daarbij volgen we twee sporen. Aan de ene kant gaan we uit van het principe 'Paal volgt auto', wat betekent dat een laadpaal wordt geplaatst na aanvraag van een bewoner of gebruiker die een elektrische of hybride auto rijdt. Aan de andere kant werken we proactief op basis van prognosekaarten. Daarmee zijn we gestart in 2020 en dit loopt door tot in 2023.

Laadvisie

In 2023 starten we met een laadvisie. Daarin beschrijven we de huidige werkwijze voor het beoordelen en toekennen van een aanvraag voor een laadpunt, evenals de locatiekeuze.

Vervangen tractie

Voor de instandhouding van onze tractie worden de budgetten, die nodig zijn voor de vervanging van onze tractie, jaarlijks onttrokken aan de tractiereserve. Op basis van het actuele bijgestelde tractiebestand moeten voor de komende jaren de volgende bedragen beschikbaar worden gesteld:

- 2023 € 96.000
- 2024 € 91.000
- 2025 € 301.000
- 2026 € 196.000

Speelvoorzieningen

Voor de instandhouding van onze speelvoorzieningen worden de budgetten, die nodig zijn voor vervanging en groot onderhoud van onze speelvoorzieningen, jaarlijks onttrokken aan de reserve speeltoestellen. Op basis van het actuele bijgestelde vervangingsplanning moeten voor de komende jaren de volgende bedragen beschikbaar worden gesteld:

- 2023 € 78.000
- 2024 € 115.000
- 2025 € 74.000
- 2026 € 97.000

Energielasten

Binnen de diverse programma's van de begroting zijn kosten geraamd voor de levering van aardgas en elektriciteit voor de diverse gemeentelijke gebouwen en overige installaties, zoals bv. Openbare verlichting. In de begroting 2022 is in totaliteit € 617.000 opgenomen voor Aardgas en elektra. Op basis van de verbruik cijfers van 2021 hebben we zonder rekening te houden met prijsstijgingen €869.000 nodig voor:

- Aardgas € 195.000
- Elektra € 674.000

Structureel moet er een bedrag van € 252.000 bijgeraamd worden op de diverse onderdelen.

Momenteel is onbekend of van de structurele verhoging er meer kosten verhaald kunnen worden op huurders en/of gebruikers en wat het effect dan eventueel is op mogelijke subsidies voor de huurders en gebruikers.

Naast de structurele verhoging voor de levering van aardgas en elektriciteit hebben we tevens te maken met forse prijsstijgingen voor de leveranties voor aardgas en leveranties. Het is lastig om een percentage voor de prijsstijging aan te geven gelet op de marktontwikkelingen. De gemiddelde aardgasprijs is bijvoorbeeld tussen augustus 2021 naar februari 2022 met ca. 48% gestegen.

Voor alsnog hebben wij een doorrekening gemaakt met een gemiddelde prijsstijging van 33,3% voor de lange termijn. Wij stellen u voor om bij de Bestuursrapportage en de begroting 2023–2026 wederom te kijken naar de gerealiseerde cijfers van 2022 en dan eventueel de begroting aan te passen.

De prijsstijging voor de huidige doorrekening bedraagt €254.000 in totaliteit (Aardgas €62.000 en Elektra €192.000).

De energiekosten zijn over de verschillende programma's gepresenteerd in het boekwerk.

Verbonden partijen Cure en ODZOB

De bijdragen voor de verbonden Partijen volgen uit de aangeleverde -en vastgestelde begroting van Cure en Omgevingsdienst Zuidoost Brabant.

De bijdragen worden meerjarig constant begroot, ondanks het feit dat er door de verbonden partijen een meerjarenraming wordt aangeleverd. Voor de te hanteren indexpercentages geven de regionale gemeenten gezamenlijk een bindende richtlijn aan de 4 grootste verbonden partijen.

Ontwikkelingen Begroting 2023-2026Subsidies zonnepanelen gemeentelijke gebouwen

Op 24 september 2020 heeft de gemeenteraad een krediet beschikbaar gesteld van €530.000 voor het realiseren van zonnepanelen op de gemeentelijke locaties John. F. Kennedylaan 3 (Gemeentewerf), Bruninckxdal 2 (De Belleman) en Pastoor Heerkensdreef 29 (De Wedert).

Op 16 december 2021 is de opdracht voor het zonnepanelenproject voor een bedrag van €360.000 definitief gegund. De werkzaamheden zijn conform de planning gestart en opgeleverd. De opbrengsten uit de SDE+ subsidie worden in mindering gebracht op de energiekosten in de exploitatie. De zonnepanelen kennen een afschrijvingstermijn van 25 jaar.

Wij hebben een subsidieaanvraag voor de 'Stimulering Duurzame Energieproductie en Energieproductie (SDE++)' ingediend voor de opwekking van duurzame energie op deze locaties. De Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) heeft positief besloten op de aanvraag. De subsidie zal gedurende een periode van 15 jaar uitgekeerd worden in de vorm van een vergoeding per geproduceerde kWh. Ieder jaar kent zijn eigen regeling, subsidiebedragen en budget. De SDE+ subsidie is 7300 euro per jaar voor gebouwen Belleman/gemeentewerf en 8500 euro voor het zwembad.

Coördinator team Ruimtelijk beleid

Het team Ruimtelijk Beleid (RB) is een team van circa 30 fte bestaande uit de clusters Vastgoed, RO, Wonen en Verkeer, Duurzaamheid en Milieu. Ook De Wedert valt hiërarchisch onder team RB. Het

team staat aan de lat voor grote maatschappelijke opgaven, zoals de omgevingswet, de transitie van het landelijk gebied, realiseren van de klimaatambities en duurzaamheidsdoelstellingen, het inzetten van vastgoed om maatschappelijke doelen te bereiken. Om hier goed invulling aan te kunnen geven is uitbreiding noodzakelijk, zodat de span of control verkleind wordt en er ruimte ontstaat voor doorontwikkeling van het team.

Juridisch medewerker Klantcontactcentrum Omgeving

Jaar na jaar zien we de juridische werkzaamheden toenemen. Binnen het takenpakket zien we niet alleen een constante stroom aan bezwaar- en beroepszaken. Dossiers hebben door een grotere complexiteit ook een langere doorlooptijd dan vroeger. Daarnaast zijn er de noodzakelijke overige taken, zoals PDCA cyclus/IBT ook veel tijd die ten koste gaat van de productie. Wij huren al een reeks van jaren extra in van incidentele middelen. De verwachting is dat we de komende jaren structureel een hoge workload kunnen blijven verwachten. De werking van het cluster kan in de huidige omstandigheden niet gegarandeerd worden. Daarom stellen wij voor om structureel middelen ter beschikking te stellen om en fte extra te werven.

Medewerker erfgoed en monumenten

Sinds de bezuinigingen van enkele jaren geleden hebben we voor Erfgoed en monumenten feitelijk structureel te weinig formatie om alle (wettelijke) taken uit te voeren. Ambtenaren deden dit naast hun reguliere, volle takenpakket erbij en daardoor konden we slechts het minimale (wettelijk vereiste) van de taken uitvoeren.

Dat betekent concreet dat er taken (te) lang blijven liggen en dat we onze door de raad vastgestelde ambities niet kunnen waarmaken.

De door de monumentencommissie voorgestelde waardevolle gebouwen, en voorgestelde monumentwaardige gebouwen kunnen vanwege het gebrek aan capaciteit slechts mondjesmaat worden opgepakt. Immers dit zijn tijdrovende trajecten die participatie en mogelijk bezwaarprocedures moeten doorlopen.

Daarnaast kan erfgoed in bredere zin niet worden opgepakt. Denk bijvoorbeeld aan uitleg bij monumenten, infoborden op plekken waar eens historische gebouwen stonden, mogelijk interactieve informatie die beschikbaar gemaakt kan worden etc.

Kort samengevat kunnen we de gemeentelijke ambities op deze manier niet waarmaken.

Wij vragen 0.5 fte om deze taken naar behoren te kunnen uitvoeren.

Beleidscapaciteit schaa sprong (MRE)

De economie van Zuidoost-Brabant groeit hard. Om het voorzieningenniveau mee te laten groeien, wordt regionaal ingezet op een schaa sprong. Voor het woon- en leefklimaat wordt hier regionaal samengewerkt vanuit de Omgevingsstrategie Zuidoost-Brabant. Op de Omgevingsdag op 17 juni 2022 hebben onze bestuurders ingestemd met het ontwikkelperspectief inclusief afsprakenkader. Om aan deze afspraken te kunnen voldoen, is extra capaciteit noodzakelijk om dit proces te coördineren. Dit helpt Valkenswaard om de woningbouw te versnellen alsmede aanpalende voorzieningen en hiervoor ook financiële ondersteuning vanuit het Rijk te organiseren. Voor 2023 wordt uitgegaan van 0,6 FTE. Indien deze middelen niet beschikbaar worden gesteld, kan er geen invulling worden gegeven aan de regionale afspraken omdat de huidige capaciteit niet voldoet.

Pachtinkomsten

De jaarlijkse pachtinkomsten voor zowel de reguliere (langdurig) als de geliberaliseerde (kortdurende) pacht zijn in 2022 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat er dit jaar enerzijds een van rechtswege verlaging is van de pachtprizen voor de reguliere (langdurige) pacht als minder opbrengsten van de geliberaliseerde pacht, als gevolg van lagere inschrijvingen voor deze pachtgronden. Daarnaast hebben we minder grond in pacht kunnen uitgeven, omdat een aantal pachtpercelen uit de pacht zijn genomen voor omvorming naar natuur.

Bereikbaarheidsakkoord en – agenda

De financiële gevolgen van de Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant 2017-2030 zijn destijds niet op de juiste wijze in de begroting verwerkt. De raad heeft in 2018 toestemming gegeven voor het aangaan van deze overeenkomst.

Bos- en natuurterreinen

De subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL) is voor de komende jaren hoger, dan waar in de begroting rekening mee is gehouden. De subsidie is verhoogd wegens het gebruik van een nieuwe rekentechniek, het percentage van de standaardkostprijs wordt van 75% naar 84% verhoogd. Dit betekent dat we de geraamde subsidie-inkomsten verhogen met € 18.650. De SNL wordt via Valkenswaard uitgekeerd aan de unie van bosgroepen, welke het bedrag gebruikt om de

bossen in Valkenswaard te onderhouden. Deze doorbetaling van € 40.000 is in het verleden per abuis niet geraamd.

Ruimte voor Groei Ruimtelijk domein

In het kader van het arbeidsmarktvragestuk is het noodzakelijk om meerdere strategieën te kiezen om huidige en toekomstige vacatures in te vullen. De vereniging brabantse gemeenten (vbg) is het initiatief "Ruimte voor groei" gestart. Bij minimaal 15 deelnemende gemeenten wordt er een poule opgezet voor zij-instromers met als doel ze gezamenlijk op te leiden en begeleiden tot beleidsmedewerkers fysiek domein. De middelen bestaan uit de loonsom voor 1 fte schaal 9 periodiek 6 en kosten voor (gezamenlijke) begeleiding en opleiding, totaal € 91.000 voor 1 jaar. Uiteindelijk zal de zij-instromer die aan de slag gaat bij de gemeente Valkenswaard op worden genomen in de reguliere formatie van het team RB. Zodra daar formatieve ruimte voor is kan de loonsom van € 64.000 uit de reguliere middelen bekostigd worden.

Wat mag het programma Wonen kosten?

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Ruimtelijke ontwikkeling	5.208	6.305	6.263	5.412	4.742	4.144
Infrastructuur	5.978	6.696	6.434	7.084	7.280	7.201
Groen	2.995	3.135	3.113	3.116	3.111	3.109
Duurzaamheid	5.210	7.362	4.933	4.963	4.963	4.962
<i>Totaal lasten</i>	<i>19.391</i>	<i>23.498</i>	<i>20.743</i>	<i>20.576</i>	<i>20.096</i>	<i>19.417</i>

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Ruimtelijke ontwikkeling	5.740	3.780	4.246	3.376	2.811	2.260
Infrastructuur	11.296	4.182	4.225	4.225	4.225	4.225
Groen	81	104	45	45	45	45
Duurzaamheid	4.808	5.717	4.544	4.544	4.544	4.544
<i>Totaal baten</i>	<i>21.925</i>	<i>13.783</i>	<i>13.060</i>	<i>12.190</i>	<i>11.625</i>	<i>11.074</i>

Saldo voor bestemming	2.534	-9.715	-7.683	-8.386	-8.470	-8.343
-----------------------	-------	--------	--------	--------	--------	--------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	13.354	563	563	563	563	563
Baten	3.667	1.436	301	333	502	419
<i>Saldo</i>	<i>-9.687</i>	<i>874</i>	<i>-262</i>	<i>-229</i>	<i>-61</i>	<i>-143</i>

Saldo na bestemming	-7.153	-8.842	-7.945	-8.615	-8.531	-8.486
---------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

2. Werken

Product	Portefeuillehouder	Team
Bedrijvigheid	M.H. Theus	Sociaal en economisch beleid
Onderwijs	M.H. Theus	Sociaal en economisch beleid

Bedrijvigheid

Toekomstvisie

Als gemeente bevorderen we een evenwichtige sociaaleconomische ontwikkeling. Daarbij richten we ons op het behouden en stimuleren van werkgelegenheid en op het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

We blijven werken aan het verbeteren van het vestigings- en ondernemersklimaat, zodat bedrijven succesvol kunnen zijn en optimaal kunnen profiteren van onze gunstige ligging in de Brainport-regio. Dit dragen wij uit in onze communicatie met het bedrijfsleven. De verwevenheid van gemeente en bedrijfsleven met Brainport willen wij versterken rondom de drie sporen Leisure, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en de lokale maakindustrie als onderdeel van de regionale industrie. De Leisurezone en de kwaliteitsimpuls van het centrum versterken de vrijetijdssector in Valkenswaard. Die Valkenswaardse vrijetijdssector moet uitgroeien tot krachtige motor voor de economie en zorgen voor indirecte werkgelegenheid in andere sectoren, zoals in de detailhandel.

Beleid

Economische ontwikkelingen

Het zijn economisch onzekere tijden. Zo heeft corona een grote impact gehad op diverse bedrijfstakken zoals horeca, detailhandel, evenementen en toerisme. Bedrijven uit die sectoren zijn tijdens lockdowns zelfs verplicht gesloten geweest. Hoewel medio 2022 een nieuwe lockdown niet wordt voorzien, zijn veel bedrijven aan het herstellen van de impact van de coronacrisis. Denk daarbij aan het aflossen van opgebouwde schulden.

Kort na de laatste lockdown startte Rusland een militaire inval in Oekraïne. Dat had ook economische gevolgen. Zo nam de onzekerheid over de beschikbaarheid van voldoende energie enorm toe, waardoor de energieprijzen fors stegen. Die gestegen energieprijzen hebben er inmiddels aan bijgedragen dat er sprake is van de hoogste inflatie in decennia. Deze inflatie heeft een negatief effect op de koopkracht en de bestedingen van de consument. Medio 2022 verwachten we dat de Nederlandse economie binnen afzienbare tijd in een recessie terechtkomt. Tegelijkertijd is het lastig om vooruit te kijken door de grote onzekerheden over het vervolg van de oorlog in Oekraïne en, daarmee samenhangend, de ontwikkelingen op de energiemarkt.

Een andere economische uitdaging is de exceptionele krapte op de arbeidsmarkt, waar vrijwel alle sectoren mee te maken hebben. Dit remt de economische groei en zet de dienstverlening in diverse sectoren onder druk. Wel verwachten we dat er, anders dan voorheen, geen grote werkloosheid ontstaat bij een recessie.

In de eigen Brainport-regio zijn de economische vooruitzichten relatief goed. De enorme groeiambities van ASML zorgen voor veel kansen voor de innovatieve maakindustrie. Valkenswaardse bedrijven profiteren hiervan.

Ondertussen is de toekomst van de agrarische sector een specifiek vraagstuk. De stikstofplannen van het Rijk zetten het toekomstperspectief van veel agrarische bedrijven onder druk. Over de daadwerkelijke uitwerking van de kabinetsplannen bestaat medio 2022 nog onduidelijkheid.

Economisch beleid

In lijn met de Toekomstvisie, zetten we in het economisch beleid in op het maken van duidelijke keuzes. De grootste groeisector voor de gemeente Valkenswaard is de vrijetijdsector. Deze sector wordt een volwaardige drager van de lokale economie, ook in termen van werkgelegenheid. Om deze groei te realiseren, zetten we in op het programma Groote Heide Dommelland. In dat programma maken we de verbinding tussen werkgelegenheid, natuurontwikkeling en vrijetijdsvoorzieningen om de strategische positie van Valkenswaard in de Brainport-regio optimaal te benutten. In het programma Vrije Tijd gaan we uitgebreid in op onze activiteiten op dit gebied.

Tegelijkertijd constateren we dat voor sectoren zoals de detailhandel, de agrarische sector en de industrie de fysieke grenzen van de groei in zicht zijn. Daarom focussen we hier niet op ruimtelijke

groei, maar op het beter benutten van de aanwezige kwaliteit. Dat betekent dat we investeren in de kwaliteit van het centrum (Masterplan Centrum), in het kernwinkelgebied en in het optimaliseren van de Schaapsloop.

Brainport

Valkenswaard is geografisch en met een aantal grote werkgevers onlosmakelijk verbonden met de Brainport-regio. Brainport is één van de drie economische mainportregio's die de rijksoverheid heeft aangewezen als belangrijke groeiregio's. Als gemeente zoeken we in de regio de samenwerking via de MRE en Brainport Development om bij te dragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, economische dynamiek en werkgelegenheid. Een belangrijke pijler hierbij is de vrijetijdseconomie; met haar strategische ligging is Valkenswaard een aantrekkelijk gebied voor vrijetijdsrecreatie voor inwoners van de Brainport-regio.

Centrum

We zetten in op een centrum dat toekomstbestendig is en dat past bij een gezellige en lommerrijke Brabantse dorpskern. Ons centrum is belangrijk voor de uitstraling van ons dorp en de detailhandel en horeca. Door verschillende trends in de samenleving verwachtten we een substantiële krimp van de detailhandel.

Omdat Valkenswaard in totaal te veel winkelpanden heeft en leegstand wil verminderen, zetten we in op het concentreren van de detailhandel binnen een compact en aaneengesloten kernwinkelgebied. Buiten het kernwinkelgebied zetten we in op de transformatie van winkels naar bijvoorbeeld woningen. Op die manier pakken we de winkelleegstand aan en voegen we woningen toe, zodat het inwoneraantal van Valkenswaard kan blijven groeien in tijden van krapte op de woningmarkt. Dit proces is in gang gezet en de eerste resultaten zijn daarvan inmiddels zichtbaar in het straatbeeld.

Buitengebied

Voor het buitengebied geldt dat we inzetten op nieuwe vrijetijdsvoorzieningen conform het programma Groote Heide Dommelland. Hiermee benutten we onze strategische ligging in de Brainport-regio en kiezen we voor een economische groeisector die banen oplevert voor onze inwoners. De ontwikkelruimte voor de krimpende agrarische sector is echter beperkt. Wel bieden we ruimte voor ondernemerschap in vrijkomende agrarische bebouwing. Daarbij zoeken we naar kansen om deze in verbinding te brengen met onze eigen ambities op het gebied van de vrijetijdseconomie.

Kaderstellende nota's

- Economisch Beleid 2017-2020 (2016)
- Standplaatsenbeleid (2020)
- Beleidsregels terrassen (2017)
- Beeldkwaliteitsplan centrum (2017)
- Gebiedsontwikkeling Visie Valkenswaard, Natuurlijk Avonturen Landschap (2017)
- Masterplan Centrum (2014)
- Horecavisie (2020 – 2024)
- Detailhandelsvisie A2 gemeenten (2015)
- Regionale Detailhandelsvisie (2015)

Wat willen we bereiken?

We willen een compact, aantrekkelijk en onderscheidend kernwinkelgebied waarmee de winkelleegstand wordt verminderd naar het landelijk gemiddelde.

We willen een afbakening van het kernwinkelgebied met een actieve rol van de gemeente om te komen tot een sterk economisch profiel.

We willen het bedrijventerrein ontwikkelen om een kwaliteitsverbetering, verduurzaming en goede aanhaking op de Brainport-agenda te realiseren.

Het versterken van de triple-helix-samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Uitvoering geven aan de horecavisie en impulsen geven aan herstel van de horecasector	De horecasector is hard getroffen door de coronacrisis. Om de sector overeind te houden en nieuwe kansen te bieden, is ook de ondersteuning van de gemeente van belang. Daarbij zijn overigens wel de eigen verantwoordelijkheid en de eigen inbreng van de sector zelf cruciale randvoorwaarden. In faciliterende zin spannen we ons in om de sector weer op de rails te krijgen.
Compact kernwinkelgebied	Ter uitvoering van het Plan van Aanpak Compact Kernwinkelgebied leggen we het bestemmingsplan veegplan detailhandel ter vaststelling aan de raad voor. Ook werken we samen met de vastgoedeigenaren aan een doorbraak op de beeldbepalende locaties Kerverij en Valkenstaete.
Aansluiting economie-onderwijs-sociale zaken	De krapte op de arbeidsmarkt is een bedreiging voor de economische ontwikkeling van Valkenswaard. Daarom willen we inventariseren welke kansen het optimaliseren van de samenhang tussen economie, onderwijs en sociale zaken biedt. We hebben de intentie om dit vervolgens te concretiseren met een maatregelenpakket.
Regionale samenwerking	Op basis van het vernieuwde samenwerkingsakkoord van de MRE blijven wij regionaal samenwerken aan het versterken van de Brainport-regio. Ook zullen we in 2023 de afspraken over de bedrijventerreinenprogrammering vernieuwen.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Funciemenging (%)	Waarstaatjegemeente	47,3%	53,3%	49%
Vestigingen van bedrijven per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Waarstaatjegemeente	80	83	81

Onderwijs

Toekomstvisie

In het Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022, "Groeien, Meedoen en Thuiskomen", hebben we onze ambities voor Valkenswaard geformuleerd. Onderwijs is, naast Wmo, Jeugd en Participatie, de vierde pijler om onze ambities uit het Beleidskader Sociaal Domein te verwezenlijken.

Wij stellen jeugdigen, jongeren en volwassenen in staat om zich zo goed mogelijk voor te bereiden op het zo zelfstandig mogelijk functioneren in de samenleving. Waar nodig bieden wij ondersteuning, bijvoorbeeld bij het leren invulling geven aan de eigen verantwoordelijkheid. Het behalen van een startkwalificatie is hierbij belangrijk. Ook willen we zorgdragen voor adequate huisvesting voor de scholen.

In de Toekomstvisie is opgenomen dat Valkenswaard jongere generaties aan zich wil (blijven) binden. Een adequaat aanbod aan basisonderwijs en voortgezet onderwijs hoort daarbij. Net als het beroepsonderwijs op korte afstand in Eindhoven, waarmee het onderwijsaanbod in Valkenswaard samenwerkt.

Beleid

Passend Onderwijs en Jeugdhulp

Ook in 2023 zetten we sterk in op de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp: zowel beleidsmatig als in de uitvoering, zowel lokaal als regionaal en zowel in primair en voortgezet onderwijs als in de voorschoolse periode. Onze samenwerking met kinderopvangpartners en het onderwijs proberen we continu te verbeteren. Dat doen we door afspraken te maken over het tijdig signaleren van problemen, het organiseren van vraaggerichte ondersteuning en het vergroten van de contacten tussen jeugdhulp, leerplicht en (voor)schoolse voorzieningen. We gaan door met de periodieke ontmoetingen tussen professionals uit kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp. Daarbij ligt de nadruk op kennisdeling, elkaars werkveld kennen en elkaar ontmoeten (ook buiten casuïstiek om). Daarnaast richten we ons op het concreet maken van die samenwerkingsafspraken. Dat doen we waar mogelijk op schoolniveau met de relevante partners uit de wijk. Per locatie bekijken we welke (preventieve) inzet nodig is, welke partners daarbij betrokken moeten zijn en in welke vorm dat plaatsvindt.

Ook richten we ons met onze partners op voorlichting en preventieve activiteiten. De daaruit voortvloeiende verbeteracties zetten we in 2023 zowel lokaal als regionaal door. We werken verder aan het samenwerkingsplan gemeente – Were Di dat is opgesteld voor het gezamenlijk inzetten op meer preventie en betere samenwerking op het vlak van onderwijs, jeugd en veiligheid. Ook houden we in 2023 nadrukkelijk rekening met de effecten van corona op kinderen/jongeren. Samen met het onderwijs ontwikkelen we aanbod dat gericht is op het sociaal emotioneel welbevinden van de jeugdigen in Valkenswaard. Dat doen we onder meer vanuit het Nationaal Programma Onderwijs en het Coronaherstelplan.

Onderwijshuisvesting

Als gemeente hebben wij de wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Deze taak is nader ingevuld in de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Valkenswaard. Op grond van de verordening kunnen schoolbesturen aanspraak maken op huisvesting van scholen. Wij kunnen daarin voorzien door het beschikbaar stellen van middelen voor nieuwbouw, het aanpassen van schoolgebouwen of het beschikbaar stellen van bestaande lesgebouwen en accommodaties voor bewegingsonderwijs.

Onderwijsvernieuwing en de combinatie van onderwijs met kinderopvang en buitenschoolse opvang leiden tot veranderingen in de huisvestingsbehoefte. In 2021 zijn de nieuwe prognoses opgesteld. Op basis daarvan hebben we in 2022, samen met de onderwijsinstellingen, een integraal huisvestingsplan voor de periode 2022-2037 opgesteld. Daarin zijn nieuwe prioriteiten gesteld voor de aanpak van projecten voor onderwijshuisvesting. Het IHP wordt 29 september in de gemeenteraad besproken.

Projecten die in elk geval doorlopen of starten in 2023 zijn:

- De planontwikkeling voor de Pionier

- Het haalbaarheidsonderzoek naar een unilocatie voor St. Martinus en Agnetendal.
- Uitbreiding 't Smelleken

Lokale Educatieve Agenda

In de Lokale Educatieve Agenda (LEA) werken we doelgericht aan meerdere onderwijs- en jeugdgerichte speerpunten, waar mogelijk in werkgroepen. Voorbeelden zijn Voor- en vroegschoolse educatie, techniekonderwijs en veiligheid. De LEA wordt jaarlijks geüpdatet. In 2023 blijven we met besturen en directies in gesprek over de inhoud en vorm van de LEA, waarbij het Nationaal Programma Onderwijs een belangrijke rol zal spelen. Het Nationaal Programma Onderwijs is een investeringsprogramma van het kabinet om de gevolgen van de coronacrisis op leerlingen voor de komende jaren op te vangen. Het onderwijs is daarbij leidend, maar gemeenten krijgen ook middelen om samen met (onderwijs)partners gerichte interventies in te zetten om nadelige gevolgen van de coronacrisis te beperken.

Leerlingenvervoer

Sinds 1 januari 2022 is de nieuwe Verordening bekostiging leerlingenvervoer van kracht. Met de Verordening bekostiging leerlingenvervoer geeft de gemeente uitvoering aan haar taak om te voorzien in de bekostiging van een vervoersvoorziening. De verordening is gebaseerd op de landelijke modelverordening. Naast voorschriften voor de manier waarop ouders een aanvraag kunnen indienen, bevat deze verordening criteria waarmee ouders aanspraak kunnen maken op bekostiging van leerlingenvervoer. Het uitgangspunt is dat ouders verantwoordelijk zijn en blijven voor het schoolbezoek van hun kind.

De verordening bekostiging leerlingenvervoer heeft een nieuwe opzet. Zo stellen we tijdens de beoordelingsfase allereerst het recht op bekostiging vast. Vervolgens onderzoeken we tijdens de onderzoeksfase welke vorm van leerlingenvervoer we gaan verstrekken. Daarnaast zetten we in op meer samenwerking met de samenwerkingsverbanden PO en VO en sluiten we beter aan bij de uitvoeringspraktijk.

Bij de beoordeling van aanvragen voor leerlingenvervoer zetten we de expertise van Wmo- en/of jeugdconsulenten in als dat nodig is. Dat is efficiënter, omdat we zo de totale gezinssituatie kunnen meewegen in de beoordeling van de vervoersaanvraag.

Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie

De gemeente, schoolbesturen, besturen van voorschoolse voorzieningen en de GGD stellen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor het realiseren van een dekkend en kwalitatief volwaardig VVE-aanbod. Hiervoor zijn er resultaatafspraken in samenwerking met de partners opgesteld en vastgesteld tijdens de Lokaal Educatieve Agenda in juni 2022. In 2023 geven we hier verder uitvoering aan.

Sport- en muziekonderwijs

De inzet van combinatiefunctionarissen sport en cultuur zetten we in 2022 voort. In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs evalueren we de huidige afspraken over sport- en muziekonderwijs met de scholen en waar nodig stellen we deze bij of vullen we deze aan. Daarnaast gaan we de koppeling tussen combinatiefunctionarissen en jongerenwerkers/jeugdhulpverleners steeds meer maken, vooral als het gaat om preventieve inzet in het basisonderwijs.

In de cultuureducatie speelt het Centrum voor Muziek en Dans een belangrijke rol. Naast een breed scala aan opleidingen via de buitenschoolse kunsteducatie, is de aandacht ook steeds nadrukkelijker gericht op specifiek aanbod in en voor het primair onderwijs. We zijn aangesloten bij de matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Samen met de scholen, het CMD en het culturele veld werken we de komende drie jaren aan een betere inbedding van cultuur in het curriculum.

Sportief Valkenswaard biedt aanvullend op het sportonderwijs dat de basisscholen zelf verzorgen bewegingsonderwijs en lessen gezonde leefstijl.

Web (Wet educatie en beroepsonderwijs middelen) middelen/ volwasseneneducatie

Het Regionaal Programma Aanpak Laaggeletterdheid 2020-2024 beschrijft in regionaal verband de acties om laaggeletterdheid bekender te maken en aan te pakken. Ook beschrijft het programma wat ervoor nodig is om deze acties te realiseren. Vanuit Valkenswaard sluiten we via ons lokaal jaarplan aan op de initiatieven die bij onze situatie passen. Daarbij besteden we aandacht aan het verbreden van het taalnetwerk in onze gemeente, de inzet van formeel en informeel taalaanbod en het bereiken van NT1 via werkgevers en gezinsgerichte aanpak. Samen met partners uit de Wmo

en maatschappelijke organisaties richten we ons op de grootste doelgroep laaggeletterden binnen onze gemeente: de 55-plussers. Dit doen we in samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven, de bibliotheek, onderwijsinstellingen en diverse maatschappelijke organisaties.

Kaderstellende nota's

- Beleidskader Sociaal Domein 2019-2022, "Groeien, Meedoen en Thuiskomen" (2019)
- Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie
- Lokaal Educatieve Agenda
- Regionaal Programma Aanpak Laaggeletterdheid 2020-2024
- Gemeentelijke huisvestingsverordening 2019
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar! (2012)
- Gemeentelijke verordening Bekostiging Leerlingenvoer 2022
- Integraal Huisvestingsplan gemeente Valkenswaard (2018)
- Convenant Versterking Basisvaardigheden (2018)
- Subsidierегeling peuterwerk en voor- en vroegschoolse educatie Valkenswaard (2021)

Wat willen we bereiken?
Groeien: we willen dat jeugdige inwoners zich maximaal kunnen ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien.
Meedoen: we willen inwoners de mogelijkheid geven om mee te doen en ontvangen hiervoor, waar nodig, toerusting en ondersteuning.
We willen onderwijshuisvesting in samenwerking met schoolbesturen, kindpartners, zorgpartners en wijkbewoners integraal inzetten.
We willen een doorgaande ontwikkellijn van 0-18 jaar realiseren, waarbij voorschool en vroegschool en basisschool en voortgezet onderwijs vloeiend op elkaar aansluiten.
We willen dat meer kinderen de mogelijkheid krijgen om zich naar hun competenties te ontwikkelen en hier trots op kunnen zijn.
We willen taal- en onderwijsachterstanden bij kinderen, maar ook bij volwassenen, voorkomen, vroegtijdig opsporen en aanpakken.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Verstevigen samenwerking kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp	<p>Ook in 2023 zetten we sterk in op de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp: zowel beleidsmatig als in de uitvoering, zowel lokaal als regionaal en zowel in primair en voortgezet onderwijs als in de voorschoolse periode. Onze samenwerking met kinderopvangpartners en het onderwijs proberen we continu te verbeteren. Dat doen we door afspraken te maken over het tijdig signaleren van problemen, het organiseren van vraaggerichte ondersteuning en het vergroten van de contacten tussen jeugdhulp, leerplicht en (voor)schoolse voorzieningen. We gaan door met de periodieke ontmoetingen tussen professionals uit kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp. Daarbij ligt de nadruk op kennisdeling, elkaars werkveld kennen en elkaar ontmoeten (ook buiten casuïstiek om).</p> <p>We verken verder aan het samenwerkingsplan gemeente – Were Di dat is opgesteld voor het gezamenlijk inzetten op meer preventie en betere samenwerking op het vlak van onderwijs, jeugd en veiligheid.</p> <p>Ook houden we in 2023 nadrukkelijk rekening met de effecten van corona op kinderen/jongeren. Samen met het onderwijs</p>

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	ontwikkelen we aanbod dat gericht is op het sociaal emotioneel welbevinden van de jeugdigen in Valkenswaard. Dat doen we onder meer vanuit het Nationaal Programma Onderwijs en het Coronaherstelplan.
Uitvoering geven aan het Integraal HuisvestingsPlan	<p>Na besluitvorming door de raad over het IHP op 29 september 2022 pakken we de uitvoering van de projecten die voor 2023 in de planning staan op.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De planontwikkeling voor de Pionier • Het haalbaarheidsonderzoek naar een unilocatie voor St. Martinus en Agnetendal. • Uitbreiding 't Smelleken
Uitvoering geven aan resultaatafspraken voor- en vroegschoolse educatie	De gemeente, schoolbesturen, besturen van voorschoolse voorzieningen en de GGD stellen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor het realiseren van een dekkend en kwalitatief volwaardig VVE-aanbod. Hiervoor zijn er resultaatafspraken in samenwerking met de partners opgesteld en vastgesteld tijdens de Lokaal Educatieve Agenda in juni 2022. In 2023 geven we hier verder uitvoering aan.
Leerlingenvervoer	We geven uitvoering aan het nieuwe contract en de verordening leerlingenvervoer. We zetten consulenten Jeugd/Wmo in om aanvragen te beoordelen.
Stimuleren van diversiteit in onderwijsaanbod	<p>We stimuleren het Plan Sterk Techniekonderwijs van Were Di en werken hier ook aan mee. Ook stimuleren we de internationalisering van onderwijs en zetten we combinatiefunctionarissen in voor sport en cultuur in het basisonderwijs.</p> <p>We sluiten ons aan bij de matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Al drie basisscholen hebben de ambitie uitgesproken hiermee te willen starten en er zijn nog meer geïnteresseerde scholen. In 2023 geven we hier verder uitvoering aan.</p>
Uitvoering geven aan het Regionaal Educatief Plan en het jaarplan laaggeletterdheid	Via het lokaal jaarplan 2022 voeren we het Regionaal Educatief Plan 2020-2024 uit. Daarbij besteden we aandacht aan het verbreden van het taalnetwerk in onze gemeente, de inzet van formeel en informeel taalaanbod en het bereiken van NT1 via werkgevers en gezinsgerichte aanpak. Samen met partners uit de Wmo en maatschappelijke organisaties richten we ons op de grootste doelgroep laaggeletterden binnen onze gemeente: de 55-plussers.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Omvang absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	VSV kompas	Schooljaar 2020-2021: 1,21 per 1000 leerlingen	Schooljaar 2020-2021: 2,23 per 1000 leerlingen	< 1
Omvang relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	VSV kompas	Schooljaar 2020-2021: 3,13 per 1000 leerlingen	Schooljaar 2020-2021: 15,85 per 1000 leerlingen	< 8
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv'ers) (%)	VSV kompas	Schooljaar 2020-2021: 1,40 %	Schooljaar 2020-2021: 1,67 %	< 1,40

Ontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026</i>				
IHP Onderwijs (inclusief formatie)	PM	PM	PM	PM
Toezicht kinderopvang	-9	-9	-9	-9
Leerlingenvervoer	4	4	4	4
Leerlingenvervoer vervallen eigen bijdrage	-65	-65	-65	-65
St. Servatius onderhoud (jaarschijf 2025 en 2026)	-	-	-73	-73
St. Servatius bijdrage onderwijsinstelling	-	-	35	35
Energiekosten	-18	-18	-18	-18
Verbonden Partijen MRE	-4	-4	-4	-4
<i>Ontwikkelingen Begroting 2023-2026</i>				
Medewerker uitvoering Onderwijshuisvesting	-89	-89	-89	-89
Totaal programma 2	-92	-92	-130	-130

Toelichting

Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Toezicht Kinderopvang

Het Rijk heeft via de septembercirculaire 2021 extra middelen beschikbaar gesteld in opmaat naar een wetwijziging waarin het toezicht voor de gastouders wordt verhoogd om minimaal 50 procent van de gastouders jaarlijks te inspecteren. De gemeente Valkenswaard heeft structureel € 9.000 meer middelen gekregen voor toezicht en handhaving kinderopvang. Deze middelen zijn in 2021 vanwege de beperkte omvang niet gealloceerd.

Komend jaar (2022) is een overbruggingsjaar en streeft de GGD BZO naar een inspectie van 33 procent, zodat de organisatie ruimte heeft voor het werven van personeel voor de uitbreidingsvraag. De extra kosten voor 2022 worden in de Bestuursrapportage gemeld. Vanaf 2023 en verder zijn de extra toegekende middelen structureel nodig om invulling te geven aan de wetwijziging.

Leerlingenvervoer

In 2021 is voor het leerlingenvervoer ruim € 534.500 uitgegeven. In de begroting werd rekening gehouden met een beschikbaar budget van € 579.000. Daarnaast is er sprake van het wegvallen van inkomsten uit de ouderbijdragen voor de lijnbusverbinding tussen Valkenswaard en Bladel naar het PiusX-college, zijnde €65.000. Dit structurele, financiële nadeel is per abuis niet verwerkt in de begroting. Daarmee is er dus in werkelijkheid maar € 514.000 beschikbaar voor uitgaven leerlingenvervoer. Dit betekent een structureel tekort van € 20.500.

Op basis van de raamovereenkomst leerlingenvervoer 2021 en verder tussen de gemeente Valkenswaard en Noot Touringcar Ede BV is afgesproken dat met ingang van 1 januari 2022 de contractant het recht heeft de tarieven aan te passen met de jaarindexering zoals die door het landelijke erkend orgaan NEA voor het betreffende jaar is vastgesteld. Voor 2022 is de indexering 3,5%. Dit betekent dat bij een zelfde volume de uitgaven voor 2022 zijn toegenomen met € 18.700. In 2022 geeft dit een verwachte overschrijding van € 39.200.

In de budgetten voor 2023 en verder is ook geen rekening gehouden met deze indexering. Normaal wordt gerekend met 2%. De verwachting is echter dat a.g.v. de indexering net als in 2022 hoog zal zijn in verband met een verrekening van de gestegen brandstofkosten. In afstemming met de vervoerder wordt daarom gerekend met 4%. Dit betekent een stijging van de uitgaven met € 21.800 t.o.v. 2021. De werkelijke indexering is eind 2022 bekend. Voor 2023 wordt dan een totale overschrijding van €61.000 verwacht t.o.v. het huidige begrootte bedrag 2023.

St. Servatius

St. Servatius is per ingang van schooljaar 2021-2022 overgegaan van SKOzoK naar RBOB. De afspraak met RBOB was dat door de gemeente een onderzoek wordt gestart naar nieuwbouw of renovatie van het schoolgebouw, met als doel dit binnen twee schooljaren te realiseren. Anno 2022 is dit niet realistisch. Het onderzoek moet nog worden gestart en voor een dergelijk traject van nieuwbouw of renovatie moet eerder vier à vijf jaar worden uitgetrokken dan twee jaar. Aangezien we dit nu weten, is het nu het moment om deze autonome ontwikkeling te verwerken in de begroting en ook voor de jaren 2025 en 2026 middelen te reserveren voor de St. Servatius.

Energielasten

Binnen de diverse programma's van de begroting zijn kosten geraamd voor de levering van aardgas en elektriciteit voor de diverse gemeentelijke gebouwen en overige installaties, zoals bv. Openbare verlichting. In de begroting 2022 is in totaliteit € 617.000 opgenomen voor Aardgas en elektra. Op basis van de verbruik cijfers van 2021 hebben we zonder rekening te houden met prijsstijgingen €869.000 nodig voor:

- Aardgas € 195.000
- Elektra € 674.000

Structureel moet er een bedrag van € 252.000 bijgeraamd worden op de diverse onderdelen.

Momenteel is onbekend of van de structurele verhoging er meer kosten verhaald kunnen worden op huurders en/of gebruikers en wat het effect dan eventueel is op mogelijke subsidies voor de huurders en gebruikers.

Naast de structurele verhoging voor de levering van aardgas en elektriciteit hebben we tevens te maken met forse prijsstijgingen voor de leveranties voor aardgas en leveranties. Het is lastig om een percentage voor de prijsstijging aan te geven gelet op de marktontwikkelingen. De gemiddelde aardgasprijs is bijvoorbeeld tussen augustus 2021 naar februari 2022 met ca. 48% gestegen.

Voor alsnog hebben wij een doorrekening gemaakt met een gemiddelde prijsstijging van 33,3% voor de lange termijn. Wij stellen u voor om bij de Bestuursrapportage en de begroting 2023–2026 wederom te kijken naar de gerealiseerde cijfers van 2022 en dan eventueel de begroting aan te passen.

De prijsstijging voor de huidige doorrekening bedraagt €254.000 in totaliteit (Aardgas €62.000 en Elektra €192.000).

De energiekosten zijn over de verschillende programma's gepresenteerd in het boekwerk.

Verbonden partijen

De bijdragen voor de verbonden Partijen volgen uit de aangeleverde -en vastgestelde begroting van de MRE.

De bijdragen worden meerjarig constant begroot, ondanks het feit dat er door de verbonden partijen een meerjarenraming wordt aangeleverd. Voor de te hanteren indexpercentages geven de regionale gemeenten gezamenlijk een bindende richtlijn aan de 4 grootste verbonden partijen.

Ontwikkelingen Begroting 2023-2026

Medewerker uitvoering Onderwijshuisvesting

De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat er tekort ambtelijke capaciteit is voor de realisatie en begeleiding van alle ontwikkelingen bij onderwijshuisvesting.

Wij hebben 1,0 fte schaal 10 opgenomen om deze taken naar behoren te kunnen uitvoeren.

Wat mag het programma Werken kosten?

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bedrijvigheid	788	1.134	934	839	839	839
Onderwijs	3.277	4.805	3.713	3.578	3.568	3.553
<i>Totaal lasten</i>	<i>4.065</i>	<i>5.939</i>	<i>4.647</i>	<i>4.417</i>	<i>4.407</i>	<i>4.392</i>

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bedrijvigheid	28	24	24	24	24	24
Onderwijs	287	1.575	438	392	392	392
<i>Totaal baten</i>	<i>315</i>	<i>1.599</i>	<i>461</i>	<i>416</i>	<i>416</i>	<i>416</i>

Saldo voor bestemming	-3.750	-4.340	-4.186	-4.001	-3.991	-3.976
-----------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	311	-	-	-	-	-
Baten	359	423	-	-	-	-
<i>Saldo</i>	<i>48</i>	<i>423</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Saldo na bestemming	-3.702	-3.917	-4.186	-4.001	-3.991	-3.976
---------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

3. Vrije Tijd

Product	Portefeuillehouder	Team
Cultuur	M.H. Theus	Sociaal en economisch beleid
Sport	R. Pijnenburg	Sociaal en economisch beleid
Recreatie	B. Bots	Sociaal en economisch beleid

Cultuur

Toekomstvisie

In 2030 is het voorzieningenniveau in Valkenswaard een reden om er te blijven wonen. We blijven ons de komende periode dus inspannen om het culturele leven in Valkenswaard op peil te houden en waar mogelijk te versterken. Daarbij richten we ons vooral op het winkelaanbod en de culturele voorzieningen. Zo zetten we ons in om objecten met cultuurhistorische waarde en voorzieningen als musea, sociaal-culturele centra, een bibliotheek, een Centrum voor Muziek en Dans en voorzieningen voor kunstbeoefening te realiseren dan wel in stand te houden. Ook willen we kunst, cultuur en cultuureducatie zo laagdrempelig mogelijk aanbieden. Daarbij hebben wij bijzondere aandacht voor de doelgroep jongeren en jonge gezinnen.

Beleid

De gemeente spant zich in om het culturele leven in Valkenswaard op peil te houden en waar mogelijk te versterken. Dat doen we door (culturele) evenementen financieel en facilitair te ondersteunen. Waar nodig en mogelijk zetten we gemeentelijke cultuurcoaches in.

Gebouwd erfgoed

Het gebouwde erfgoed draagt bij aan de kwaliteit en identiteit van onze woon-, werk-, en verblijfsomgeving. Dit erfgoed is echter kwetsbaar. Het behoud en beheer van dit gebouwde erfgoed vraagt dan ook zorg en aandacht bij verbouwingen en ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de aanleg van wegen, woningbouw en landschapsinrichting.

Archeologisch erfgoed

Sinds de invoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg, en de daaruit voortvloeiende wijziging van de Monumentenwet, heeft de gemeente Valkenswaard de plicht om bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met het archeologisch erfgoed. In een bestemmingsplan kunnen we voorwaarden stellen aan de omgevingsvergunning. Deze voorwaarden gaan bijvoorbeeld over de activiteiten bouwen, aanleggen, slopen en het al dan niet tijdelijk wijzigen van de bestemming met een afwijking of uitgebreide omgevingsvergunning. Op deze manier willen we archeologische waarden beschermen, aangezien zij een bron van kennis van het verleden zijn.

Industrieel erfgoed

Onder het bebouwde erfgoed valt eveneens het industrieel erfgoed. Dit erfgoed draagt in belangrijke mate bij aan onze identiteit en vormt veelal een sterke verwijzing naar ons verleden. Valkenswaard heeft al veel van haar industrieel erfgoed verloren, daarom willen we actiever inzetten op het behoud van wat rest.

Cultuureducatie

Een van de speerpunten in de Uitvoeringsnota Cultuur is cultuureducatie. In de cultuureducatie speelt het Centrum voor Muziek en Dans een belangrijke rol. Naast een breed scala aan opleidingen via de buitenschoolse kunsteducatie, richten we de aandacht steeds nadrukkelijker op specifiek aanbod in en voor het primair onderwijs. We zijn hiervoor aangesloten bij de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Dit is een matchingsregeling, die inzet op het verrijken van het cultuuraanbod binnen het onderwijs. Samen met de scholen, het CMD en het culturele veld werken we gedurende drie jaar aan het optimaliseren van cultuureducatie binnen het curriculum.

Cultuurhistorie

In 2012 is zowel de beleidsvisie 'gebouwd erfgoed' als het beleidsplan 'archeologische monumentenzorg' opgesteld en door de gemeenteraad vastgesteld. Hiermee zorgen we ervoor dat het cultureel erfgoed in Valkenswaard goed behouden blijft. Daarnaast zorgt een vaste medewerker voor uitvoering van het erfgoedbeleid.

Culturele vorming

Cultuur is een belangrijk instrument om inwoners te stimuleren om 'mee te doen' in de samenleving en elkaar te ontmoeten. Daarnaast zorgt cultuur voor verrijking, ontwikkeling en verstrooiing. Cultuurdeelname van inwoners is dus van groot belang. Waar mogelijk zetten we daarom in op

stimulering van cultuurdeelname, door facilitering en/of ondersteuning van de infrastructuur, aanbieders en beoefenaren. Mede door impuls van de cultuurcoaches en het Centrum voor Muziek en Dans zetten we stappen om cultuureducatie in het curriculum van het (primair) onderwijs in te bedden. Om onze doelstellingen te realiseren, is het belangrijk dat we het culturele profiel van de gemeente helder omschrijven. Daarom maken we gebruik van de uitgangspunten die we hebben geformuleerd in het nieuwe cultuurbeleid. Dit beleid hebben we, in samenspraak met de Cultuurraad en betrokken instanties, opgesteld.

Musea en kunst

De gemeente ondersteunt culturele initiatieven waar mogelijk en waar nodig. In het recentelijk herijkte gemeentelijke subsidiebeleid staan de mogelijkheden, kaders en randvoorwaarden beschreven. Regelgeving is neergelegd in de Algemene subsidieverordening.

Muzikale vorming

Het CMD geeft iedereen de kans om zich te oriënteren en te ontwikkelen op het gebied van muziek en dans. Dat gebeurt niet alleen via buitenschoolse educatie, maar sinds enkele jaren ook steeds vaker via specifiek aanbod in en voor het primair onderwijs. Zo proberen we zoveel mogelijk kinderen te bereiken. Daarnaast bekijken we of en hoe kunsteducatie een bijdrage kan leveren aan de realisatie van doelstellingen in het sociaal domein. Dit kan door bestaande activiteiten meer gericht in te zetten, maar ook door het ontwikkelen van nieuw, specifiek aanbod. In dit verband werken we ook samen met instellingen voor kunsteducatie in de regio.

Bibliotheekwerk

Bibliotheekwerk is heel veel meer dan het uitlenen van boeken. De kernfuncties zijn:

1. Kennis en informatie beschikbaar stellen (informereren)
2. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie (leren)
3. Bevorderen van lezen en kennismaken met literatuur (lezen)
4. Organiseren van debat en ontmoeting (ontmoeting en debat)
5. Faciliteren van kennismaking met kunst en cultuur (podium)

De bibliotheek ondersteunt de ontwikkeling van de inwoners, onder meer via bevordering van lees- en mediavaardigheden, via het faciliteren van het zogeheten non-formele onderwijs en via toegang tot media en informatie. Cruciaal daarin zijn de volgende ambities:

Jeugd en onderwijs

- Het stimuleren van lezen, bevorderen van leesplezier en het versterken van de '21st century skills'.
- De taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen en jongeren.
- Het voorkomen van taalachterstanden en laaggeletterdheid op latere leeftijd en het versterken van de (media-)basisvaardigheden.

Participatie en zelfredzaamheid

We willen de zelfredzaamheid en participatie, van inwoners die een leesbeperking hebben of niet over voldoende vaardigheden beschikken om goed mee te kunnen komen in de maatschappij, vergroten. De focus ligt op kwetsbare groepen zoals ouderen, nieuwkomers en laaggeletterden.

In samenwerking met andere organisaties bieden we faciliteiten waarmee inwoners hun vaardigheden kunnen ontwikkelen, zoals taalvaardigheid, leesvaardigheid en digitale vaardigheid. Op die manier bevorderen we sociale cohesie, bestrijden we ongelijke kansen en segregatie en vergroten we maatschappelijke kansen van inwoners.

Kaderstellende nota's

- Cultuurnota Valkenswaard 2020-2023
- Uitvoeringsnota cultuur 2021
- Beleidsvisie gebouwd erfgoed Valkenswaard 2012-2020
- Beleidsplan Archeologische Monumentenzorg (2012)

Wat willen we bereiken?

We willen cultuurdeelname zo inzetten dat meer inwoners zichzelf ontwikkelen, hun kijk op de wereld verbreden en meedoen in Valkenswaard.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Uitvoeringsnota cultuur 2022-2023	We gaan beeldende kunst in Valkenswaard digitaal ontsluiten. Daarnaast voorzien we kunst in de openbare ruimte van informatie en duiding (informatiepanelen). Ook gaan we onderzoeken of er mogelijkheden zijn om culturele makersplaatsen te realiseren. Dat doen we in opdracht van de Cultuurraad. De doorontwikkeling van het CMD en het vergroten van de zichtbaarheid van de UNESCO-erkenningen lopen ook door in 2023.
Coronaherstelplan	Cultuur is een belangrijk onderdeel van het Coronaherstelplan dat gelijktijdig met deze begroting wordt aangeboden.

Sport

Toekomstvisie

Sporten en bewegen is goed voor de lichamelijke en mentale gezondheid en heeft een belangrijke sociale functie. Binnen de gemeente Valkenswaard maken we sport en bewegen voor iedereen mogelijk, zodat iedereen kan meedoen. Daar richten we ons beleid op.

In de Toekomstvisie leggen wij het accent op het aantrekken en behouden van jongeren en jonge gezinnen. Een veelzijdig sportaanbod en goede sportvoorzieningen kunnen voor hen een rol spelen in de afweging om in Valkenswaard te gaan of te blijven wonen. Het is dan ook belangrijk dat dit aanbod behouden blijft en aan blijft sluiten bij de behoefte. Dit vraagt om samenwerking tussen verenigingen en multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties.

Sport en bewegen dragen ook bij aan onze sociale cohesie. Doordat we sport en bewegen aan het sociaal domein hebben gekoppeld, kunnen we de bijdrage die sport aan het vergroten van de sociale cohesie levert, uitbreiden. Steeds meer mensen die voorheen langs de kant stonden, worden dankzij sport en bewegen gestimuleerd om weer mee te doen.

Kortom: Valkenswaard vindt een goed sport- en beweegklimaat voor haar inwoners heel belangrijk. Dat geldt voor zowel de jeugd als voor ouderen en mensen met een beperking. Sport en bewegen hebben een belangrijke meerwaarde binnen de brede maatschappelijke context van gezondheid, onderwijs, welzijn en sport. Sport is bovendien een zeer belangrijk beleidsinstrument voor zowel de landelijke- als de lokale overheid als het gaat om gezondheidsbevordering, maatschappelijke participatie, verbondenheid en integratie.

Beleid

In juni 2018 is de sportvisie 'Sport Verbindt Valkenswaard 2018-2021' vastgesteld. Een van de belangrijke thema's binnen de visie is dat sport nog meer als middel wordt gepositioneerd binnen het sociaal domein. De totstandkoming en de uitvoering van de preventieaanpak Valkenswaard zorgen ervoor dat de koppeling tussen gezonde leefstijl en bewegen nog beter wordt gemaakt.

We stellen per jaar uitvoeringsnota's op waarin we de te bereiken doelen vastleggen. De uitvoeringsnota's over sport en bewegen zijn in de vorm gegoten van het Sport- en Beweegakkoord Valkenswaard. We werken met diverse werkgroepen samen om uitvoering te geven aan dit akkoord. De werkgroepen richten zich bijvoorbeeld op het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen, het versterken van sportaanbieders en de samenwerking tussen sport en onderwijs. Ook de subsidie Sportakkoord en het oprichten van een adviesraad sport en bewegen komen voort uit het Sport- en Beweegakkoord.

De sport- en beweegvisie moet worden geëvalueerd. Met deze evaluatie kijken we hoe sport, bewegen en spelen beter geïntegreerd kan worden in het sociaal domein en er meer verbinding ontstaat tussen alle interventies. Hiermee bereiken we dat meer mensen (langer) mee kunnen doen.

Sportstimulering

In het sportbeleid gaat specifieke aandacht uit naar drie doelgroepen: jeugd, mensen met een beperking en ouderen. Met de sportactiviteitsubsidie kunnen we initiatieven starten die zich richten op deze doelgroepen. Ook de buurtsportcoaches, ook bekend als 'sportconsulenten', en stagiaires richten zich op de deze doelgroep. Zij organiseren een sport- en beweegaanbod in de buurt en leggen de verbinding tussen sport- beweegaanbieders en andere sectoren. In samenwerking met verenigingen organiseren we activiteiten waarbij mensen uit de genoemde groepen kennis kunnen maken met het uitgebreide sport- en beweegaanbod in Valkenswaard. Ook kunnen deze verenigingen en sportaanbieders eventueel nieuw beweegaanbod ontwikkelen. We houden er rekening mee dat het aanbod passend moet zijn bij de wensen en mogelijkheden van de doelgroep: het deel van de doelgroep dat mee kan doen aan het reguliere aanbod, maar ook het deel dat dit niet kan of voor wie dit minder vanzelfsprekend is.

Naast Kids (groep 3 t/m 6), Junior (groep 7 en 8) en Academie (VO) Sport en Cultuur zijn er ook sportgroepen die worden ingericht rondom zeer specifieke doelgroepen. We geven onder andere een vervolg aan trajecten zoals de Sportcarrousel (in samenwerking met W&I en veiligheid) en de beweeggroep voor jeugd met overgewicht en gedragsproblemen (in samenwerking met het CJG).

Sportaccommodatie

Het "MIP buitensportvoorzieningen gemeente Valkenswaard 2017-2026" geeft een overzicht van de omvang, de kwaliteit en de theoretische levensduur van onze buitensport- en speelvoorzieningen. Ook laat het zien welke investeringen nodig zijn om de continuïteit van onze buitensport- en beweegvoorzieningen voor de toekomst te garanderen. Als het gaat om maatschappelijk vastgoed werken we in 2023 verder aan een optimalisatie van de organisatie van sportaccommodaties: zeker in relatie tot het Sportcentrum de Wedert. Een belangrijke uitdaging is en blijft het anticiperen op de balans tussen vraag en aanbod van sportaccommodaties. Bij het streven naar een optimale bezetting stellen wij als uitgangspunt steeds de technische mogelijkheden van de accommodaties centraal. Daarnaast houden we zoveel mogelijk rekening met de specifieke wensen van de gebruikers.

Kaderstellende nota's

- Beleidsvisie Sport Verbindt Valkenswaard 2018-2021
- Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022, *Groeien, meedoen en thuiskomen*
- Lokaal sportakkoord en Lokaal Preventieakkoord Valkenswaard.
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar (2012)
- Toekomstvisie 2040

Wat willen we bereiken?
We willen dat meer inwoners naar eigen vermogen de mogelijkheid hebben om te kunnen sporten en bewegen.
We willen sport en bewegen gericht inzetten waardoor meer mensen fitter worden en meedoen in de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Evaluëren van de Beleidsvisie Sport Verbindt Valkenswaard 2018-2021	Sport, bewegen en spelen heeft steeds meer een preventieve rol voor gezondheid en zorgt ervoor dat inwoners elkaar ontmoeten en mee kunnen (blijven) doen aan de maatschappij. De sociale basisinfrastructuur, waarin laagdrempelige activiteiten, toegankelijke accommodaties en begeleiding zijn georganiseerd moeten we daarom op orde brengen. De evaluatie vindt plaats in samenhang met de nieuwe beleidsvisie sociaal domein.
Activiteiten organiseren om sport en bewegen voor jeugd, senioren en mensen met een beperking te bevorderen.	In samenwerking met bijvoorbeeld Stichting Valkenhof, Lunetzorg en het CJG organiseren we verschillende activiteiten voor deze specifieke doelgroepen. Sportverenigingen kunnen subsidie aanvragen om voor deze doelgroepen activiteiten te organiseren.
Bijdragen aan de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers bij sportverenigingen.	We bezoeken alle verenigingen actief, halen de vraag actief op en bieden ondersteuning op maat als dat nodig is.
Verbeteren van het sport- en beweegaanbod tijdens en na schooltijd.	Niet alleen tijdens de gymles, maar ook tijdens reguliere lessen wordt aandacht besteed aan sport en bewegen: bijvoorbeeld tijdens het sportief rekenen. We gaan door met een pilot van een test- en beweegaanbod om de motorische vaardigheden van kinderen te verbeteren.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Niet sporters (%)	www.waarstaatjegemeente.nl	48%	49,3%	43%

Recreatie

Toekomstvisie

Wij zoeken naar kansen om de economische potentie van Valkenswaard, op het gebied van dag- en verblijfsrecreatie, evenementen en routegebonden recreatie (groenbeleving), beter te benutten. Een van die kansen zijn de extra arbeidsplaatsen die we binnen de vrijetijdseconomie ontwikkelen. Dat doen we door ons gebied, met behulp van promotie en marketing, beter te positioneren voor toerisme en recreatie. Daarnaast doen we mee met verschillende samenwerkingsverbanden, sluiten we aan bij lopende gebiedsontwikkelingen en zoeken we naar allianties om het gebied mooier en aantrekkelijker te maken voor verblijven en recreëren. Op die manier willen we de werkgelegenheid en de economie in Valkenswaard een duurzame impuls geven. Tegelijkertijd gaan we ons nadrukkelijk richten op de uitstraling en de marketing van onze gemeente.

In de Toekomstvisie 2040 is 'FF offline in Valkenswaard' één van de drie pijlers. Valkenswaard is de 'natuurlijke' tegenhanger van het soms hectische, online leven in het hart van de Brainport-regio. De verbinding ligt in het onderscheidend vermogen, in het contrast. Voor medewerkers in de Brainport-regio fungeert Valkenswaard als een groene 'decompressie zone' waar je je online werk verruult voor offline vrije tijd, actief leven en recreëren. Hier in Valkenswaard ben je echt even offline.

Al lange tijd voorspellen wetenschappers dat in de 21e eeuw de invulling van onze vrije tijd de grootste uitdaging binnen onze samenleving zal zijn. Valkenswaard is deze uitdaging op het lijf geschreven. De centrale motor van Valkenswaard in 2040 is de vrijetijdssector. Niet alleen voor de inwoners van Valkenswaard, maar ook voor recreanten van ver daarbuiten. In de hectiek van grootstedelijk Brainport biedt Valkenswaard een welkome afwisseling en sterk gewaardeerde rust. Valkenswaard kan met haar hoogwaardige voorzieningenniveau en goed ontsloten vrijetijds- en recreatieaanbod een belangrijke functie vervullen voor de gehele regio. Onze voorzieningen kennen een goede mix tussen dag- en verblijfrecreatie, hoogwaardigheid en laagdrempeligheid, veelzijdigheid en kleinschaligheid, en tussen extensief (wandelen en fietsen in de natuur) en intensief (zwemmen, wellness sport, outdoor). Veel Valkenswaardenaars verdienen hun brood in de vrijetijdssector; als werknemer of ondernemer.

Beleid

Programma Groote Heide Dommelland

In 2017 heeft de gemeenteraad de integrale gebiedsontwikkelingsvisie 'De Groote Heide Valkenswaard: Natuurlijk Avonturen Landschap' vastgesteld. Daarin zijn onze ambities voor de ontwikkeling van leisure en natuur concreet gemaakt. Om de unieke, natuurlijke kwaliteiten te kunnen benutten en te ontwikkelen tot een duurzaam leisurelandschap, hebben we een adaptief programma opgesteld. Vanuit het programma 'De Groote Heide – Dommelland' hebben we deze visie verder geconcretiseerd tot een masterplan, waarin we richting geven aan de uitvoering van de integrale gebiedsvisie. Daarmee zetten we het belang en de ligging van Valkenswaard in het toeristisch aantrekkelijke gebied Natuurgrenspark De Groote Heide nog meer kracht bij. In 2020 is dit plan in beleidskaders en startnotities verankerd, waarna we een participatief traject hebben doorlopen en een uitvoeringsprogramma's voor de vijf deelgebieden hebben opgesteld. Het uitvoeringsprogramma is door de Raad op 27 januari 2022 vastgesteld. We zijn inmiddels gestart met de eerste fase van de uitvoering. Momenteel zijn we een aanvraag Interreg VI (beleidsthema Een socialer Europa, duurzame toerisme) aan het voorbereiden. Deze aanvraag wordt door de BGTS De Groote Heide gedaan waar het uitvoeringsprogramma Dommelland volledig in wordt meegenomen. Op deze manier worden de beschikbare budgetten als cofinanciering gebruikt en als het ware verdubbeld om het programma te kunnen realiseren. De aanvraag wordt in november ingediend voor de komende vier jaar. In maart 2023 is de bekendmaking van de winnende aanvragen.

Natuurgrenspark De Groote Heide

Natuurgrenspark De Groote Heide is een grensoverschrijdend landschapspark op het grondgebied van de Nederlandse gemeenten Valkenswaard, Heeze-Leende, Cranendonck en Eindhoven en de Belgische gemeenten Hamont-Achel en Pelt. Samen willen deze gemeenten toerisme en recreatie in

het unieke gezamenlijke natuurschoon bevorderen. Naast promotie van het Natuurgrenspark werken we ook aan het bevorderen van de fysieke aantrekkelijkheid en de recreatieve verbindingen. Dat doen we op basis van een ontwikkelde gebiedsvisie. De internationale samenwerking binnen Natuurgrenspark De Groote Heide is geborgd door de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst (BGTS).

De bijzondere natuur en diversiteit aan landschappen van Valkenswaard en De Groote Heide hebben een sterk vrijetijds-economisch potentieel. Daarmee kunnen en moeten we ons onderscheiden van andere natuurgebieden in Nederland en België. Belangrijke opgave is wel dat we de diversiteit van de verschillende gebieden aan elkaar knopen. De rijkdom van materieel en immaterieel erfgoed is het vertrekpunt.

Toerisme

Om het toerisme kwalitatief en kwantitatief te versterken, zetten we onder meer in op het versterken van samenwerkingsverbanden. Daarbij gaat het vooral om samenwerkingen met toeristisch-recreatieve en aanverwante partijen die dezelfde toeristische doelen nastreven als wij. Daarnaast versterken we de eerdergenoemde samenwerking met Natuurgrenspark De Groote Heide en zorgen we voor een regionale inbedding hiervan. Tot slot zetten we in op het binnenhalen en vasthouden van particuliere initiatieven, zoals een attractiepark en hoogwaardige verblijfsaccommodatie. We willen onze ondernemers stimuleren om zich kwalitatief te versterken, om zo een hoogwaardig aanbod van zowel dag- als verblijfsrecreatie te creëren.

We zien vrijetijdseconomie als belangrijke drager binnen de economie van Valkenswaard. Door verlenging van de verblijfsduur, verhoging van bestedingen, betere seizoensspreiding, toename van het recreatieve aanbod en een betere profilering van Valkenswaard trekt de sector meer bezoekers. En dat leidt tot meer banen en bestedingen. Op deze manier ontwikkelt Valkenswaard zich als toeristische gemeente. Om dit te bereiken is een versterkte samenwerking binnen de toeristische sector, binnen en buiten de gemeentegrenzen, onontbeerlijk.

We streven ernaar om in Valkenswaard over een volledig vrijetijdsaanbod te beschikken. Daarbij hebben we speciale aandacht voor de doelgroepen jongeren en jonge gezinnen met kinderen, voor diversiteit, voor het hogere segment (in accommodaties, horeca en toevoeging wellness) en voor beeldbepalend aanbod, grootschalige voorzieningen, leisure hotspots en duurzaamheid.

Om dit alles te bereiken hebben we een goede profilering en positionering van Valkenswaard nodig. Partners als Valkenswaard Marketing en de VVV helpen ons om Valkenswaard sterker op de kaart te zetten. Ook aansluiting bij regionale en provinciale organisaties, zoals VisitBrabant en Natuurgrenspark De Groote Heide, is nodig om bijvoorbeeld meer, internationale, bezoekers naar Valkenswaard te trekken.

Evenementen

Evenementen zijn een belangrijk onderdeel van de vrijetijdseconomie als het gaat om het aantrekken van toeristen en recreanten, het profileren van Valkenswaard en het vergroten van de levendigheid van onze kernen. Het aanbod aan evenementen in de regio is groot, dus het is belangrijk dat Valkenswaard binnen dit aanbod een sterke positie inneemt. Daarom zetten we niet alleen in op het versterken van de kwaliteit van het aanbod, maar zorgen we er, door betrokkenheid van de Stichting Valkenswaard Marketing, ook voor dat het aanbod aansluit op het DNA en de marketingstrategie van Valkenswaard. Waar mogelijk proberen we de samenwerking in de regio op te zoeken.

In de 'Evenementenvisie Valkenswaard' zetten we de koers uit voor de ontwikkeling van het evenementenaanbod. Deze visie zoekt onder andere aansluiting met de Toekomstvisie en met de gekozen toeristisch-recreatieve profilering 'Natuur', 'Selfmade', 'Actief buiten zijn' en 'Paarden' als nieuwe potentiële groeiemarkt.

Veiligheid bloemencorsobouwplaatsen

In 2019 is het project 'Veiligheid bloemencorsobouwplaatsen' gestart. Wij doorlopen dat met een aantal gemeentelijke disciplines en in nauwe samenwerking met de Stichting Bloemencorso Valkenswaard. Het project richt zich op het verbeteren van de constructieve veiligheid van alle bloemencorsobouwplaatsen. Dat gaat vooral over steigermaterialen en -constructies, de windbelasting van de tentzeilen enzovoorts. We geven advies voor verbeterpunten die ten goede komen aan de veiligheid van de tentconstructies en doen dat alles volgens een duidelijk gezamenlijk uitgangspunt: een veilig bloemencorso is in ieders belang. Alle corsobouwplaatsen zijn bezocht door een

gespecialiseerd bedrijf en er is per locatie een quick scan opgesteld. Dat leverde een aantal verbeterpunten op. Als eerste zijn de steigerconstructies door de corsobuurtenschappen ter hand genomen. De komende jaren ligt de nadruk vooral op de constructies van de tenten: materiaalgebruik, windbelasting, grondverankering (dat laatste wellicht in combinatie met verbeteringen van de ondergrond van corsobouwplaatsen). Dit alles gebeurt gefaseerd, locatie voor locatie, en loopt ook de komende jaren nog door. Als eerste (pilot) is in 2021 de tent van buurtchap Stadsebergen geüpgraded.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2040
- Evenementenvisie Valkenswaard (2018)
- Vrijtijdsbeleid (2015)
- Horecavisie Valkenswaard (2020 - 2024)
- Uitvoeringsprogramma Dommelland (2022-2030)
- Beleidskaders en startnotities Dommelland (2020)?

Wat willen we bereiken?
We willen uitvoeringsprogramma Dommelland realiseren om de natuur te versterken, vrijetijdsvoorzieningen te creëren en werkgelegenheid te vergroten.
We willen toeristisch-recreatief aanbod uitbouwen tot een van de (economische) pijlers van de gemeente Valkenswaard. Op die manier willen we het aantal bezoekers, de bestedingen en de groei van de werkgelegenheid vergroten.
We willen een aantrekkelijk aanbod van evenementen bieden.
We willen een aansprekend en goed onderhouden routenetwerk voor fietsen (inclusief mountainbiken), wandelen, ruiters en varen realiseren.
We willen de samenwerking met de gemeenten van De Groote Heide intensiveren om het toerisme en de recreatie in het gezamenlijke grensgebied te bevorderen en onder de aandacht te brengen.
We willen een duurzame Leisure-zone aan de zuidzijde van Valkenswaard ontwikkelen. Deze zone zal zorgen voor een impuls van het toerisme, de recreatie (bezoekers en bestedingen) en de werkgelegenheid.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Bevordering aantrekkingskracht en kwaliteit evenementen	We zetten in op evenementen die positief bijdragen aan de positionering en branding van de gemeente Valkenswaard en/of het centrum versterken. Daarnaast blijft de leefbaarheid, veiligheid, openbare orde en volksgezondheid van belang.
Optimaliseren routestructuren voor fietsen, Wandelen, mennen en ruiters.	We zetten ons in om de kwaliteit van de route -en padenstructuur te waarborgen en te optimaliseren. Routebureau Brabant / VisitBrabant is hierbij een belangrijke partner.
Versterking toeristisch aanbod	Voor private initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme nemen we een positieve grondhouding aan. We bieden ruime mogelijkheden voor verblijfsrecreatieve initiatieven en beleving en we bevorderen kwaliteit en diversiteit zoveel mogelijk.
Versterking profilering en positionering Valkenswaard	Voor een krachtigere profilering en positionering volgen we een aantal sporen: - We werken samen met Valkenswaard Marketing. Het beeldmerk voor Valkenswaard en de bijbehorende kernwaarden worden gecommuniceerd via toeristisch-recreatieve projecten en acties;

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> - We haken aan bij de branding van De Grote Heide; - We zoeken aansluiting bij VisitBrabant. Daarnaast is de VVV een belangrijke partner in de profilering van Valkenswaard.
Versterking en professionalisering toeristische sector	Ook in 2023 willen we door bijeenkomsten (bv. Toeristisch café, bijeenkomsten van Visit Brabant, Natuurgrenspark De Grote Heide) de sector inspireren en informeren en de samenwerking binnen en buiten de sector bevorderen.
Voortzetting De Grote Heide samenwerking	<p>Binnen de samenwerking Natuurgrenspark De Grote Heide werken we met alle deelnemende gemeenten aan een krachtigere branding van het gebied.</p> <p>Voor De Grote Heide ligt de nadruk in 2023 op het verder ontwikkelen van de nieuwe positionering ('Vindingrijk van Nature') en het breder uitrollen van de nieuwe huisstijl. Ook streven we naar verbreding van de samenwerking met (private) partners in het gebied, waaronder de terreinbeheerders, ondernemers en VVV's. Daarnaast gaan we toeristisch-recreatieve initiatieven en projecten op slimme wijze aan elkaar koppelen zodat ze van grotere toegevoegde waarde zijn voor het gebied.</p>
Realiseren uitvoeringsprogramma Dommelland 2022-2030	We gaan de aanvraag subsidie Interreg VI voorbereiden en indienen om de beschikbare budgetten en capaciteit te verdubbelen. Zo kunnen we het uitvoeringsprogramma realiseren en waar mogelijk uitbreiden. We zetten in op de versterking/uitbreiding van de bestaande natuur, het creëren van kwalitatieve vrijetijdsvoorzieningen en het vergroten van de werkgelegenheid.

Projecten

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten				
			2023	2024	2025	2026	
Investerings in 2023							
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2023 (incl btw)	598		30	30	30	
Investerings in 2024							
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2024 (incl. btw)	503			25	25	
Investerings in 2025							
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2025 (incl. btw)	1.077				54	
Investerings in 2026							
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2025 (incl. btw)	548					
Totaal				0	30	55	109

Ontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026</i>				
Werkbudget Cultuurraad	-7	-7	-7	-7
Energielasten	-271	-271	-271	-271
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties: Bibliotheek	-20	-20	-20	-20
Totaal programma 3	-298	-298	-298	-298

Toelichting

Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Werkbudget Cultuurraad

De Cultuurraad Valkenswaard is een formeel adviesorgaan voor het college van burgemeester en wethouders. Bij instellingsbesluit is aan de Cultuurraad een werkbudget ter beschikking gesteld. Voor de periode 2019-2022 bedroeg dat € 25.000. Om te zorgen dat de cultuurraad haar werkzaamheden voort kan zetten is dit werkbudget ook voor de jaren 2023-2026 nodig. Het gaat dan om € 25.000 gelijkelijk te verdelen in vier jaarlijkse bedragen van €6.000 (afgerond).

Energielasten

Binnen de diverse programma's van de begroting zijn kosten geraamd voor de levering van aardgas en elektriciteit voor de diverse gemeentelijke gebouwen en overige installaties, zoals bv. Openbare verlichting. In de begroting 2022 is in totaliteit € 617.000 opgenomen voor Aardgas en elektra. Op basis van de verbruik cijfers van 2021 hebben we zonder rekening te houden met prijsstijgingen €869.000 nodig voor:

- Aardgas € 195.000
- Elektra € 674.000

Structureel moet er een bedrag van € 252.000 bijgeraamd worden op de diverse onderdelen.

Momenteel is onbekend of van de structurele verhoging er meer kosten verhaald kunnen worden op huurders en/of gebruikers en wat het effect dan eventueel is op mogelijke subsidies voor de huurders en gebruikers.

Naast de structurele verhoging voor de levering van aardgas en elektriciteit hebben we tevens te maken met forse prijsstijgingen voor de leveranties voor aardgas en leveranties. Het is lastig om een percentage voor de prijsstijging aan te geven gelet op de marktontwikkelingen. De gemiddelde aardgasprijs is bijvoorbeeld tussen augustus 2021 naar februari 2022 met ca. 48% gestegen. Voor alsnog hebben wij een doorrekening gemaakt met een gemiddelde prijsstijging van 33,3% voor de lange termijn. Wij stellen u voor om bij de Bestuursrapportage en de begroting 2023-2026 wederom te kijken naar de gerealiseerde cijfers van 2022 en dan eventueel de begroting aan te passen.

De prijsstijging voor de huidige doorrekening bedraagt €254.000 in totaliteit (Aardgas €62.000 en Elektra €192.000).

De energiekosten zijn over de verschillende programma's gepresenteerd in het boekwerk.

Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties Bibliotheek

Op basis van de wet voor openbare bibliotheken (2015) levert de bibliotheek een bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Bijvoorbeeld door laaggeletterdheid te bestrijden. Of door ervoor te zorgen dat mensen meer gaan lezen. Ook stopt leren niet na de afronding van het onderwijs, maar gaat het een leven lang door. Daar levert de bibliotheek ook een bijdrage aan. De overheid heeft een rol bij het toegankelijk maken van bronnen en informatie via de openbare bibliotheek.

De bibliotheek heeft personeel in dienst die ervoor zorgen dat:

- mensen informatie kunnen vinden;
- mensen kunnen lezen en leren;
- mensen elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar in discussie kunnen gaan;
- mensen kennismaken met kunst en cultuur.

Om de continuïteit van deze inzet te garanderen, is het noodzakelijk de subsidie aan deze organisaties jaarlijks te verhogen in het kader van de wettelijke CAO-verplichting.

Wat mag het programma Vrije Tijd kosten?

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Cultuur	3.757	3.892	4.127	4.130	4.144	4.144
Sport	3.929	3.997	4.531	4.623	4.659	4.753
Recreatie	537	702	716	696	716	716
Totaal lasten	8.223	8.590	9.374	9.449	9.519	9.613

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Cultuur	792	876	876	876	876	876
Sport	1.858	1.760	1.793	1.800	1.800	1.800
Recreatie	1	178	130	130	130	130
Totaal baten	2.651	2.814	2.798	2.805	2.805	2.805

Saldo voor bestemming	-5.572	-5.776	-6.576	-6.644	-6.714	-6.808
-----------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	43	55	55	55	55	55
Baten	235	431	410	414	417	420
Saldo	192	376	355	359	362	365

Saldo na bestemming	-5.380	-5.400	-6.221	-6.285	-6.352	-6.443
---------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

4. Sociaal Domein

Product	Portefeuillehouder	Team
Participatie	M. H. Theus	Werk & Inkomen
Jeugd	R. Pijnenburg	Sociaal en economisch beleid
Wmo	B. Bots	Sociaal en economisch beleid

Sociaal Domein

Toekomstvisie

In het voorjaar van 2019 is voor het eerst één integrale Toekomstvisie voor de 3D's (Participatiewet, Jeugd en Wmo) voor het sociaal domein vastgesteld. Dit beleidskader Sociaal Domein, met de titel groeien, meedoen, thuis komen, borgt dat iedereen in Valkenswaard zich in 2030 naar vermogen kan ontwikkelen, binnen zijn of haar mogelijkheden mee kan doen en kan bijdragen aan de samenleving. Dit geeft voldoening en heeft een positief effect op het welzijn en de gezondheid van mensen. Iedereen in Valkenswaard doet ertoe, ongeacht leeftijd en gender, met of zonder beperking en met verschillende culturen en achtergronden.

Anno 2030 zien we een samenleving die gezamenlijk de verantwoordelijkheid neemt. Inwoners zorgen zoveel mogelijk voor zichzelf en voor elkaar, hebben oog voor elkaar en vragen om hulp als dat nodig is. Is ondersteuning nodig? Dan doen inwoners eerst een beroep op mensen uit hun eigen netwerk: familie, vrienden, kennissen of burens. Deze familieleden, vrienden en bekenden zijn betrokken, vinden het normaal om te helpen en komen in actie. Inwoners die geen netwerk hebben, stimuleren we om deel uit te maken van een netwerk. We nodigen hen uit om mee te doen met de vele activiteiten die Valkenswaard rijk is of lid te worden van een van de vele verenigingen in Valkenswaard. De sociale cohesie waar Valkenswaard zo trots op is, is ook in 2030 nog steeds sterk aanwezig. Bovendien maken we maximaal gebruik van de kracht van lokale gemeenschappen, maatschappelijk betrokken organisaties en het bedrijfsleven. Mantelzorgers en vrijwilligers zijn onmisbaar en vormen de spil in de netwerken. Zij worden in Valkenswaard ondersteund en gewaardeerd. De kracht van het eigen netwerk en de belangrijke bijdrage van vrijwilligers houden de zorg toegankelijk; doordat er meer wordt opgevangen in het eigen netwerk en de wijk, hebben minder inwoners gespecialiseerde zorg nodig.

De toegang tot ondersteuning is eenvoudig te vinden. We maken daarbij volop gebruik van moderne middelen. De ondersteuning stemmen we af op behoefte en noodzaak; we bieden lichte, eenvoudige ondersteuning waar mogelijk en zwaardere ondersteuning waar nodig. De oplossing staat hierbij altijd centraal. Het voorzieningenniveau in Valkenswaard is op peil en sluit aan bij de vraag en de behoeften van onze inwoners. Waar nodig zetten we techniek op een menselijke wijze in om zorg op afstand te kunnen bieden, bijvoorbeeld met EHealth. We zorgen ervoor dat niemand tussen wal en schip valt. Er is een vangnet voor hen die onze hulp echt nodig hebben. Inwoners met complexe problematiek ervaren steeds meer dat een casusregisseur samen met hen en hulpverleners bepaalt welke ondersteuning nodig is.

In de loop van 2022 wordt de herijkte Toekomstvisie vastgesteld, waarmee de horizon verlegd wordt naar het Valkenswaard van 2040.

Beleid

Met de decentralisaties door het Rijk heeft de gemeente er sinds 2015 een fors aantal nieuwe taken bij gekregen op het terrein van jeugd, maatschappelijke ondersteuning en participatie. Deze transitie is geslaagd, maar de daadwerkelijke omvorming van het sociale stelsel, de zogenaamde transformatie, is nog volop gaande. Voor Valkenswaard is de boogde transformatie beschreven in het Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022: *Groeien, meedoen en thuiskomen*. Bij de programmalijn Groeien staan de jeugdige inwoners centraal. Het is van cruciaal belang dat we zorgen voor een omgeving waarin zij zich maximaal kunnen ontwikkelen en gezond en veilig kunnen opgroeien. In de programmalijn Meedoen willen we dat alle inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen en dat zij toerusting en ondersteuning ontvangen als dat nodig is. Tot slot draait het er bij Thuiskomen om dat inwoners zich prettig voelen in hun woonomgeving, die toegankelijk is voor iedereen.

Waar staan we nu in het laatste jaar van dit beleidskader en bij de start van een nieuwe bestuursperiode? We zien een divers beeld in het sociaal domein. Op het vlak van Participatie zien we dat meer en meer inwoners in deze krappe arbeidsmarkt aan de slag kunnen, waardoor het aantal bijstandsaanvragen relatief laag is. Tegelijkertijd hebben steeds meer mensen moeite om het hoofd boven water te houden vanwege de hoge kosten van levensonderhoud. Verder zien we bij Jeugd een lichte afname van het aantal jeugdigen dat specialistische jeugdhulp nodig heeft, maar we zien ook

dat de jeugdigen die dit wel nodig hebben, kampen met relatief zware/ complexe hulpvragen. Daardoor neemt het gebruik van zwaardere en daarmee duurere vormen van jeugdhulp toe.

Als het gaat om maatschappelijke ondersteuning zien we een almaar toenemende vraag naar maatwerkvoorzieningen. Deze toename zien we vooral bij de Hulp bij het Huishouden en vervoersvoorzieningen zoals scootmobielen en speciaal aangepaste fietsen. De toename is onder andere het gevolg van het rijksbeleid om mensen zolang mogelijk in hun eigen omgeving te laten wonen. Ook de invoering van het abonnementstarief speelt een rol. Daarnaast heeft Valkenswaard een sterk vergrijzende bevolking, waardoor het beroep op de Wmo hoog is.

Kortom, we behouden genoeg uitdagingen in het sociaal domein. Maar na twee jaar coronamaatregelen en de nasleep ervan, kunnen we ook weer voorzichtig vooruit kijken. Hoe creëren we een toekomstbestendig zorglandschap waarin elke inwoner passende ondersteuning ontvangt? Dat is de vraag die in 2023 centraal zal staan. Een complicerende factor is het vinden en behouden van goed personeel om deze ondersteuning bieden. Deze uitdagingen moeten we een plek geven in het herijkte beleidskader voor het sociaal domein, dat we naar verwachting medio 2023 opleveren.

Inclusieve arbeidsmarkt

Re-integratie

We willen dat alle inwoners meedoen in de maatschappij. Het hoogste doel hierbij is werk: iedereen werkt (binnen zijn of haar mogelijkheden) en verdient een eigen inkomen. Daarnaast heeft het hebben van (vrijwilligers)werk ook een grote maatschappelijke waarde. Het zorgt voor sociale contacten en het draagt bij aan ieders persoonlijke ontwikkeling, eigenwaarde, zelfstandigheid en gezondheid.

Door krapte op de arbeidsmarkt zijn alle handen nodig en is de kopgroep werkzoekenden aan de slag. De groep met een uitkering is veelal kwetsbaarder en heeft een grotere afstand tot betaald werk. Er is extra inzet nodig om hen de stap naar werk te laten zetten. De nadruk ligt bij deze groep op sociale activering om deelname in de samenleving te vergroten. Dit kunnen wij echter niet alleen bereiken. Daarom werken we samen met ondernemers, de regiogemeenten en Ergon Participatiebedrijf. Samen met onze partners spelen we in op ontwikkelingen en creëren we kans op werk of de opstap daartoe.

Financiële weerbaarheid

Er is een steeds grotere groep inwoners van wie de bestaanszekerheid onder druk staat. Deze mensen kunnen niet meer verder bezuinigen op uitgaven en worstelen om hun vaste lasten, die een steeds groter deel van het inkomen beslaan, te kunnen betalen. Er ontstaat een tweedeling tussen inwoners die in hun bestaan kunnen voorzien, en ook de mogelijkheid hebben om mee te doen aan de samenleving, en inwoners die hun hoofd nauwelijks boven water kunnen houden en zich al zeker geen uitgaven kunnen permitteren om mee te doen. Voor deze groep ligt de focus op overleven, wat zorgt voor veel stress en weinig ontspanning. Hier ligt ook een gezondheidsrisico. We zien het als onze gezamenlijke opgave om deze tweedeling tegen te gaan.

Daar waar in 2021 en 2022 de nadruk lag op het uitvoeren van noodregelingen in het kader van corona en energietoeslag, richten we ons in 2023 op een meer structurele aanpak van armoedebestrijding. Het signaal van de VNG aan het Rijk heeft gehoor gevonden. Er komt een landelijke overkoepelend aanpak armoede en schulden. Het doel is een halvering van huishoudens met armoede en problematische schulden en halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede (2025 t.o.v. 2015). We maken hier een lokale vertaling van samen met de partners van onder andere het armoedeplatform. Ook werken we met zoveel mogelijk inbreng van ervaringsdeskundigen. Dit leidt tot een breed gedragen aanpak. Bij deze aanpak maken we gebruik van bestaande contacten, zoals vrijwilligers en instanties, om mensen te wijzen op mogelijke voorzieningen. Ook maken we optimaal gebruik van de digitale mogelijkheden zonder inwoners uit te sluiten die minder digivaardig zijn.

Inburgering

De nieuwe Wet Inburgering is in 2022 geïmplementeerd. In deze wet staat dat de gemeente de regie heeft op het inburgeringsproces. De inburgeringstrajecten zijn op maat en zijn erop gericht dat nieuwkomers zo snel mogelijk mee kunnen doen.

Het inburgeringstraject start al in het AZC met een brede uitvraag op alle levensgebieden. Op die manier kan de gemeente sneller een vertrouwensband creëren. Na deze brede uitvraag zetten we binnen tien weken een leerroute in op het niveau van de inburgeraar. De leerroute loopt dual met participatie/werk. Het dual inzetten van werken en leren zorgt voor een snellere ontwikkeling van

de Nederlandse taal en ook voor een snellere integratie in de samenleving. Dit verhoogt weer de eigenwaarde en zelfredzaamheid. Het stapsgewijs financieel zelfstandig maken van de nieuwkomer is hier een goed voorbeeld van.

Vanuit de brede uitvraag kunnen we ook andere aspecten van het sociaal domein inzetten, zoals de Wmo, CJG, GGD enz. Het uitzetten van de lijnen naar het sociaal domein en het inzetten van participatie en leerroutes wordt in de nieuwe wet uitgevoerd door een regisseur van de gemeente. Deze regisseur zal het proces monitoren en bijsturen waar nodig.

De begeleiding op maat van de statushouder is altijd gericht op zelfredzaamheid.

JEUGD

Kansrijke Start, preventie en vroegsignalering

Het is van cruciaal belang dat we zorgen voor een omgeving waarin jeugdigen zich maximaal kunnen ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien. We hebben op dit vlak al goede stappen gezet maar het blijft nodig dat we investeren in preventie in het voorliggend veld en in het vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen bij jeugdigen en gezinnen.

In 2023 verstevigen we onze preventieve inzet en brengen we er meer samenhang in aan. Dit doen we nadrukkelijk in samenwerking met onze partners. We implementeren het landelijke actieprogramma Kansrijke Start en we zetten onze inzet vanuit het lokaal preventieakkoord voort voor jongeren op de thema's alcohol- en drugs, overgewicht, psychische problematiek en eenzaamheid, weerbaarheid en (v)echtscheidingsproblematiek.

Verder gaan we door met het initiatief dat we in 2022 met vijf basisscholen en de GGD startten. Daarbij is een medewerker van het CJG een aantal uur per week aanwezig op iedere school. Deze medewerker geeft met de andere contactpersonen vanuit school en GGD vorm aan de afspraken die zijn gemaakt voor meer preventie en betere samenwerking. In 2023 onderzoeken we of we de samenwerking kunnen uitbouwen naar de kinderopvang, andere basisscholen en/ of andere partners, zoals jongerenwerk en Sportief Valkenswaard. Binnen het middelbaar onderwijs starten we, vergelijkbaar met het basisonderwijs, met vernieuwde samenwerkingsafspraken en extra inzet op het Werd Di. Zo willen we samen meer inzetten op preventie en betere samenwerking op het vlak van onderwijs, jeugd en veiligheid.

Corona heeft ook zijn sporen nagelaten op onze jongeren. We willen met het Coronaherstelplan dan ook een impuls geven aan de samenhang van het preventieve veld, zodat jeugdigen in Valkenswaard kunnen rekenen op een breed en sterk aanbod dat hen ondersteunt bij het kansrijk, gezond en veilig opgroeien. Omdat we een gemeente willen zijn die aantrekkelijk is voor jeugd en jonge gezinnen gaan we de jeugdigen zelf vragen wat volgens hen nodig is om van Valkenswaard een aantrekkelijke gemeente te maken.

We zetten in op het verstevigen van het aanbod dat we hebben, maar we kijken ook voortdurend naar het aanbod dat nodig is om in te spelen op maatschappelijke trends. Omdat we zien dat overbelasting van jonge gezinnen een probleem vormt, en omdat er steeds meer jeugdigen zijn die jeugdbescherming nodig hebben, starten we in 2023 met de twee jaar durende proeftuin Buurtgezinnen. Dat is een landelijk succesvolle methode waarbij overbelaste gezinnen sommige opvoedtaken of opvang kunnen delen met een steungezin uit de buurt. We hopen daarmee in bepaalde gevallen een uithuisplaatsing te kunnen voorkomen.

Passende ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen

De hulpvragen van jeugdigen en gezinnen zijn divers en we zien dat de hulpvragen toenemen in zwaarte en complexiteit. We willen daar zo goed mogelijk op aansluiten en waar nodig passende ondersteuning bieden. De intensivering van de samenwerking met het basis/ en voortgezet onderwijs helpt daarbij, maar ook de investeringen die we in 2022 hebben ingezet op het verbeteren van de werkwijze, kwaliteit en expertise van het CJG in de omgang met echtscheidingen, huiselijk geweld en kindermishandeling en complexe casuïstiek door middel van de Multi-aanpak. Deze investeringen bestendigen we in 2023, waarbij we in 2023 tijdelijk extra ruimte bieden aan jeugdconsulenten van het CJG om tijdig passende hulp te bieden en adequaat om te gaan met de complexe problematiek. Verder onderzoeken we, als onderdeel van de evaluatie van het beleidskader, met open blik hoe we onze toegang kunnen doorontwikkelen om zo goed mogelijk in te kunnen spelen op de opgaven van nu en morgen. Dat doen we met onze lokale en met onze regionale partners.

Meer grip op en transformatie van specialistische jeugdhulp

De vraag naar specialistische jeugdhulp vraagt blijvend aandacht. Naast onze lokale inzet hebben we in 2022 met de andere negen gemeenten binnen het samenwerkingsverband Samen voor Jeugd nieuwe afspraken gemaakt om de inkoop en transformatie van specialistische jeugdhulp beter vorm

te geven. Samen willen we het zorglandschap transformeren en beter laten aansluiten op de lokale vragen. Deze ambitie blijkt ook uit onze nieuwe governancestructuur. Daarmee hebben we de basis gelegd om vanaf 2023 in te zetten op passender specialistische jeugdhulp voor onze jeugdigen. Ook gaan we effectiever samenwerken als het gaat om inkoop, contractmanagement en doorontwikkeling van het zorglandschap. Met verschillende bestuurlijke en ambtelijke overleggen dragen we hier actief aan bij. Ook ontwikkelen we projecten op basis van het regionaal Transformatieplan Samen voor Jeugd. Met de andere vijf gemeenten en aanbieders, die in 2022 zijn begonnen met de vernieuwende Multi-aanpak voor complexe casuïstiek, zetten we de implementatie van deze aanpak in 2023 voort. Ook, of juist, de hulp aan de meest kwetsbare jeugdigen moet goed zijn. We willen dat minder kinderen jeugdbescherming nodig hebben en willen (het liefst) geen kinderen in gesloten jeugdzorg (Jeugdzorgplus). Bevinden kinderen zich in een onveilige of crisissituatie? Dan moeten we snel de juiste stappen kunnen zetten zodat ze snel passende hulp kunnen krijgen. Daarom zetten we in op goede werkafspraken met Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen, Spoed Eisende Zorg en andere spelers binnen de lokale en (boven)regionale keten. Met de andere gemeenten binnen het samenwerkingsverband 21 voor de Jeugd werken we aan verbeteringen in het stelsel en dragen we bij aan de totstandkoming van een toekomstbestendig stelsel voor de meest kwetsbare jeugdigen.

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Hulp bij het huishouden

Het is geen geheim dat Valkenswaard een sterk vergrijzende gemeente is. Dat zien we ook terug in de toename van het aantal indicaties hulp bij het huishouden. Het abonnementstarief kunnen we zien als katalysator van deze stijging. Inmiddels is bekend dat het Rijk voorbereidingen treft om de eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden weer inkomensafhankelijk te maken. Naar verwachting zal deze wetswijziging pas in 2025 worden ingevoerd.

De zorgaanbieders kennen inmiddels ook flinke wachtlijsten voordat zij überhaupt bij een client kunnen starten met het bieden van huishoudelijke ondersteuning. Het is daarom belangrijker dan ooit dat we inwoners die deze ondersteuningsvraag zélf kunnen oplossen hierbij ondersteunen. In 2023 starten we een pilot waarmee we onze inwoners beter wegwijs maken in de oplossingen die er vanuit het voorliggend veld zijn. Ook bieden we een programma aan waardoor ze langer fit blijven en het huishoudelijk werk langer zelfstandig kunnen blijven uitvoeren.

Begeleiding (inclusief dagbesteding)

Begeleiding laat binnen de Wmo een afwijkend beeld zien. We zien juist een lichte daling. Mogelijk is dit een restgevolg van de coronapandemie. Er is nog steeds voldoende aanleiding om dit onderwerp verder door te ontwikkelen. Ook bij de begeleidingsvraagstukken moeten we zuinig zijn op het personeel dat deze ondersteuning biedt. Daarom is het belangrijk dat we doorontwikkelen naar een sluitend zorglandschap. Aan de ene kant willen we ondersteuning bieden vanuit het voorliggend veld, of met geringe professionele ondersteuning, waar dat mogelijk is. En aan de andere kant willen we zwaardere specialistische ondersteuning geven als dat noodzakelijk is. Daarbij zoeken we aansluiting bij bestaande wijkinitiatieven. Deze ontwikkeling is nodig en draagt eraan bij dat iedereen in de toekomst passende ondersteuning kan blijven ontvangen.

In 2023 zal de nieuwe inkoop voor begeleiding op grond van de Wmo afgerond en geïmplementeerd zijn. Deze inkoop draagt bij aan de doorontwikkeling van een toekomstbestendig zorglandschap.

Transformatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Vanaf 2024 vindt de doordecentralisatie plaats van de middelen van centrumgemeente Eindhoven naar alle gemeentes in de regio. In het regionale plan is vastgelegd dat Beschermd Wonen, Beschermd Thuis en Begeleid Zelfstandig Thuis een regionale verantwoordelijkheid blijft tot in ieder geval 2025. In 2023 wordt deze doordecentralisatie verder uitgewerkt en vormgegeven; dit gebeurt op regionaal niveau. Hoe we in Valkenswaard lokaal kunnen transformeren op het gebied van Beschermd Wonen is grotendeels afhankelijk van wat er in de regio besloten wordt over de samenwerking en financiering van deze voorziening.

ALGEMEEN

Toegang

We geloven in een samenleving waarin mensen eerst zelf verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en voor elkaar. Daarom willen we onze inwoners eerst aanspreken op hun eigen kracht en netwerk. Met de campagne Valkenswaard, Oog voor Iedereen, proberen we de toegang, oftewel het loket, nog zichtbaarder te maken en inwoners te helpen om hun hulpvraag op de juiste plek te krijgen.

Als het gaat om het voorliggend veld zijn we al in 2018 gestart met het project "Ontmoeten in de wijk". Daarin staat de ontwikkeling van twee huiskamers in Geenhoven en Dommelen als pilot centraal. Deze Huiskamers ondersteunen ontmoeting, dienen als vindplaats voor bewoners in de wijk en versterken de ondersteuningsnetwerken. Zij zijn een belangrijke schakel in de verschuiving naar het voorliggend veld in het sociaal domein. De Huiskamers Geenhoven en Dommelen zetten we voort. Het activiteitenprogramma wordt uitgebreid en als andere wijken klaar zijn voor een huiskamerformule sluiten we daarop aan om dat mogelijk te maken. Wijkcommissie het Gegraaf onderzoekt de komende periode al of de formule geïmplementeerd kan worden in de Hijskraan. Sommige andere wijkcommissies hebben aangegeven ook behoefte te hebben aan een dergelijke ontmoetingsplek. Dit project is een voorbeeld voor de manier waarop we investeren in een krachtige samenleving, met passend preventief aanbod in het voorliggend veld. Deze investeringen in preventie, voor jeugdigen en volwassenen willen we in 2023 verder verstevigen en uitbreiden.

Maar als er meer ondersteuning nodig is, moet deze er volgens ons zijn. De gemeente is op grond van de Wmo en de Jeugdwet ook wettelijk verplicht een toegang, oftewel loket, in te richten voor inwoners die (specialistische) ondersteuning nodig hebben. De trends die we zien op de gebieden van Wmo en specialistische jeugdhulp hebben directe invloed op onze toegang. Doordat het aantal Wmo-aanvragen stijgt en de problematiek binnen Wmo en Jeugd complexer wordt, is de werkdruk in de toegang hoog. Er wordt dan ook krapte ervaren in de formatie binnen de toegang. Daarom zetten we in op het uitbreiden van de expertise op het vlak van ouderen, leefstijl, echtscheiding en complexe casuïstiek en voegen we (tijdelijk) extra jeugd- en wmo-consulententoe om alle aanvragen tijdig en op een goede manier te behandelen. Ook zien we nog ruimte voor verbeteringen in werkwijze en taakverdeling binnen de toegang en deze verbeterpunten pakken we voortvarend op. In 2023 gaan we daarnaast verder met het versterken van samenwerking met het voorliggend veld. We gaan onderzoeken welke stappen we kunnen maken in positionering, werkwijze en bemensing van de toegang en willen de samenwerking tussen Wmo en Jeugd in de toegang uitbreiden met W&I. Zo kunnen we zaken meer integraal benaderen. Op die manier willen we komen tot een toekomstbestendige toegang, die klaar is voor de opgaven van vandaag, maar ook van morgen.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Bij de gemeente Valkenswaard is de onafhankelijke cliëntondersteuning binnen de Wmo alweer enkele jaren ingebed. Inwoners kunnen gebruikmaken van de cliëntondersteuning bij Stichting MEE en bij de lokale ouderenorganisatie SeniorenBelang Valkenswaard. Voor de periode 2021/2023 is Valkenswaard één van de landelijke koplopergemeenten cliëntondersteuning. In dit kader gaan we aan de slag om bekendheid, kwaliteit en aanbod van onafhankelijke cliëntondersteuning te verbeteren. Uitbreiding van de doelgroepen (Wmo, Jeugd en Werk en Inkomen) is een belangrijk onderdeel van dit traject. Valkenswaard wordt bij dit tweejarige traject ondersteund door kennisinstituut Movisie. Financieel wordt het traject door het ministerie van VWS ondersteund.

Leefstijl

In 2021 is het lokale preventieakkoord vastgesteld. Deze draagt de titel "Samen gezond leven in Valkenswaard". In het akkoord hebben we een plan van aanpak opgenomen op vier verschillende leefstijlpijlers, namelijk psychische gezondheid, middelengebruik, gezond gewicht en eenzaamheid. De actiepunten die bij deze pijlers horen pakken we in 2023 verder op.

Oog voor iedereen

Inwoners moeten steeds meer aanspraak maken op hun eigen netwerk of leefomgeving voordat zij teruggrijpen op maatwerkvoorzieningen. De gemeente onderkent dit en ziet dit ook de komende jaren nog als een majeure ontwikkeling. Dit vereist het nodige aanpassingsvermogen van inwoners. Om inwoners volledig in hun kracht te zetten en gebruik te laten maken van hun netwerk en leefomgeving, moeten we ook de juiste handvatten binnen het voorliggend veld in kaart brengen. In 2021 zijn we daarom gestart met de campagne Valkenswaard, Oog voor Iedereen. Aan de ene kant maakt deze campagne alle (vrijwilligers)initiatieven binnen Valkenswaard bereikbaar en zichtbaar voor alle inwoners. En aan de andere kant worden door deze campagne ook onze eigen toegangslotetten zichtbaarder. In 2023 zetten we nog meer in op een ander aspect en doel van deze campagne: we zorgen ervoor dat mensen zelf actief hulp durven aanbieden, maar ook dat mensen hulp durven vragen en ontvangen. We zetten in op het versterken van de omgeving,

zodat kwetsbare inwoners ondersteuning kunnen vinden en zo nog meer stappen zetten richting zelfredzaamheid binnen onze gemeente.

Samenwerking met partners en inwoners

Na het verstrek van de ASD is in 2022 het Inwonerspanel van start gegaan. De eerste fysieke bijeenkomsten zijn al geweest als ook de schriftelijke vragenlijsten. In 2023 gaan we uiteraard door met deze opzet. Eén van de onderwerpen die zeker in 2023 voorgelegd gaat worden aan het inwonerspanel, is de herijking van het Beleidskader Sociaal Domein.

Kaderstellende nota's

- Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022, *Groeien, meedoen en thuiskomen*
- Kadernota Toegankelijk Valkenswaard 2018-2021
- Lokale Preventie aanpak "Samen Gezond Leven in Valkenswaard"

Wat willen we bereiken?
Groeien: we willen dat jeugdige inwoners zich maximaal kunnen ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien.
Meedoen: we willen dat inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen en dat ze hiervoor , waar nodig, toerusting en ondersteuning ontvangen.
Thuiskomen: we willen dat inwoners zich prettig voelen in hun woonomgeving en dat die toegankelijk is voor iedereen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Aanpak gezonde leefstijl jeugd en volwassenen	<p>We gaan verder aan de slag met de uitvoering van de lokale preventieaanpak. Dit doen we door middel van de werkgroepen die zijn ingericht op diverse thema's.</p> <p>We blijven daarbij inzetten op netwerkaanpakken, zoals Jongeren Op Gezond gewicht en de Netwerkaanpak Overgewicht en Obesitas Volwassenen van het PON.</p> <p>Ook blijven we inzetten op regionale aanpakken, zoals de aanpak 'denormalisering drugsgebruik'. Ook blijven we de gedachte achter een Rookvrije Generatie uitdragen en (sport)verenigingen stimuleren om rookvrij te worden.</p> <p>We gaan ook inzetten op het thema Valpreventie en daarbij aan de slag met GoLiveHealth. Dit is een programma dat zowel vanuit CZ als de A2-gemeenten en Someren wordt bekostigd. Het Rijk stimuleert inzet op valpreventie. Het programma GoLiveHealth zet niet alleen in op valpreventie, maar ook op digitalisering en het opbouwen van een netwerk.</p>
Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers	<p>In 2023 gaan we verder aan de slag met het versterken van het voorliggend veld. We besteden daarbij speciale aandacht aan vrijwilligers en mantelzorgers. We optimaliseren het platform Valkenswaard, Oog voor Iedereen, zodat duidelijk is waar inwoners terecht kunnen met hun hulpvraag.</p> <p>In 2023 krijgen de bijeenkomsten van Respijtzorg Light steeds meer vorm. We blijven</p>

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	dit oppakken met onze partners Cordaad Welzijn en het Steunpunt Mantelzorg Verlicht.
Inclusieve arbeidsmarkt	De samenwerking met Ergon wordt doorontwikkeld, met meer aandacht voor de groep die een grotere afstand heeft tot betaald werk en daarmee een aangepaste aanpak vergt. Doel is om hen stappen te laten zetten in zelfstandigheid, deelname aan de maatschappij en indien mogelijk werk.
Vergroten financiële weerbaarheid	<p>In 2023 werken vrijwilligers(organisaties), klantmanagers Werk en Inkomen en andere professionals met de 'Voorzieningenwijzer'. Dit is een digitaal hulpmiddel waarin landelijke en lokale voorzieningen staan. Bij invoer van de leefsituatie, leeftijd en inkomen van een inwoner, worden de voorzieningen waar diegene gebruik van kan maken zichtbaar. Dit is altijd in combinatie met een gesprek. Zo houden we rekening met beperkte digivaardigheden en kunnen we iedereen bereiken. Het levert huishoudens gemiddeld € 500 op jaarbasis op.</p> <p>We geven uitvoering aan de overkoepelende aanpak armoede en schulden. Deze aanpak wordt nog nader uitgewerkt door het Rijk. Lokale uitwerking hiervan landt in een beleidsplan armoedebestrijding. Het armoedeplatform wordt hier actief bij betrokken.</p> <p>We geven kinderen in sociaaleconomisch zwakkere wijken een stem in het aanpakken van maatschappelijke thema's, waaronder armoede. Dit doen we met een aanpak van het T+Huis.</p>
Inburgering	<p>We ontwikkelen de rol van de klantmanager naar regisseur om alle processen te bewaken rondom de nieuwe wet.</p> <p>We maken gebruik van de inzet van Lumens voor het financieel zelfredzaam maken van de nieuwkomer.</p>
Kansrijke Start, preventie en vroegsignalering	<p>Kansrijke Start: Met onze coalitiepartners geven we uitvoering aan het landelijke actieprogramma Kansrijke Start. Dat doen we met een lokaal actieplan. We evalueren halfjaarlijks met coalitiepartners op inhoud en voortgang.</p> <p>We gaan door met het initiatief dat we in 2022 startten met het CJG en de GGD op vijf basisscholen om beter samen te gaan werken op het vlak van preventie en vroegsignalering van hulpvragen van kinderen en ouders. Daarbij is een medewerker van het CJG een aantal uur</p>

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	<p>per week aanwezig op iedere school. Met de andere contactpersonen vanuit school en de GGD geeft deze medewerker vorm aan de afspraken die zijn gemaakt voor meer preventie en betere samenwerking. In 2023 onderzoeken we of de samenwerking kunnen uitbouwen naar de kinderopvang, andere basisscholen en/ of andere partners, zoals jongerenwerk en Sportief Valkenswaard.</p> <p>Wat betreft het middelbaar onderwijs starten we met een verbeterde en meer integrale samenwerking met het Were Di. Zo willen we samen meer inzetten op preventie en betere samenwerking op het vlak van onderwijs, jeugd en veiligheid.</p> <p>Binnen de pijler jeugd en jonge gezinnen van het Coronaherstelplan zetten we in op meer samenhang in de preventieve inzet en inspraak van jeugdigen op het thema Valkenswaard als aantrekkelijk gemeente. Een procesbegeleider gaat met deze onderwerpen aan de slag op basis van een projectplan en in samenwerking met onze gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde partners.</p> <p>We starten per 2023 met de proeftuin Buurtgezinnen voor de (voorlopige) duur van twee jaar. In 2023 worden de Buurtgezinnen geworven en geven we bekendheid aan het aanbod bij jonge gezinnen. Zo kunnen we in 2023 de eerste matches tussen overbelaste gezinnen en Buurtgezinnen maken.</p>
<p>Passende ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen</p>	<p>In 2023 bestendigen we de investeringen die we in 2022 hebben ingezet om de werkwijze, kwaliteit en expertise van het CJG, in de omgang met echtscheidingen, huiselijk geweld en kindermishandeling en met complexe casuïstiek door middel van de Multi-aanpak, te verbeteren.</p> <p>Verder bieden we extra ruimte, onder andere door tijdelijk extra inzet van capaciteit, aan consultants van het CJG om tijdig passende hulp te bieden en adequaat om te gaan met de complexe problematiek.</p> <p>In het kader van de evaluatie van het beleidskader onderzoeken we hoe we onze toegang kunnen doorontwikkelen. Zo kunnen we zo goed mogelijk inspelen op de opgaven van nu en morgen.</p>
<p>Meer grip op en transformatie van specialistische jeugdhulp</p>	<p>Op basis van de nieuwe governancestructuur werken we in 2023 met de andere negen gemeenten binnen Samen voor Jeugd aan passender specialistische jeugdhulp voor onze jeugdigen. Ook gaan we effectiever samenwerken bij inkoop, contractmanagement en doorontwikkeling van het zorglandschap.</p>

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	<p>Met verschillende bestuurlijke en ambtelijke overleggen dragen we hier actief aan bij. Ook ontwikkelen we projecten op basis van het regionaal Transformatieplan Samen voor Jeugd.</p> <p>Met de andere vijf gemeenten, die in 2022 zijn begonnen met de Multi-aanpak, zetten we de implementatie van deze aanpak door.</p> <p>We zetten in op goede werkafspraken met Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen, Spoed Eisende Zorg en andere spelers binnen de lokale en (boven)regionale keten. Met de andere gemeenten binnen het samenwerkingsverband 21 voor de Jeugd werken we aan verbeteringen in het stelsel en dragen we bij aan de totstandkoming van een toekomstbestendig stelsel voor de meest kwetsbare jeugdigen.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 75jaar	Waarstaatjegemeente	574,42	685,7	540
Netto Participatiegraad	Waarstaatjegemeente	70,7%	70,4%	70%
Verwijzingen Halt per 10.000 jongeren tussen 12/17 jaar (Het aantal jongeren is geëxtrapoleerd naar 10.000, wat een landelijke basis is)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	30	80	<70
Kinderen in uitkeringsgezinnen (%)	Waarstaatjegemeente	4%	6%	4%
Werkloze jongeren 16 t/m 22 jarigen (%)	Waarstaatjegemeente	2%	2%	1%
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners. (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de	Waarstaatjegemeente	251	531	275

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)				
Aantal personen met een lopend re- integratietraject per 1.000 inwoners	Waarstaatjegemeente	9,9	13,2	9,6
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp <i>zonder verblijf</i> (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	12,4%	12,8%	<11%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp mét verblijf	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	1,3%	1,3%	<1%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	1,4%	1,2%	<1%
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering *(%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	-	0,3%	<0,3%
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	800	Onbekend(700 in 2021)	800

Ontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026</i>				
Wmo Hulp bij het Huishouden indexatie en ontwikkeling cliëntaantallen	-448	-448	-448	-448
Wmo Begeleiding indexatie salarislsten Sociaal Domein	-40	-40	-40	-40
Wmo terugdraaien Taakstelling Individuele begeleiding en dagbesteding	-200	-300	-300	-300
Wmo Collectief Vervoer (Taxibus)	-51	-51	-51	-51
Jeugd Individuele voorzieningen Ambulant	100	100	100	100
Jeugd Bescherming en Reclassering	-91	-91	-91	-91
Jeugd Zorg Plus	-60	-60	-60	-60
Jeugd Bijdrage regionale samenwerking 'Samen voor de Jeugd'	-43	-43	-43	-43
Jeugd indexatie salarislsten zorgdomein	-58	-58	-58	-58
Tijdelijke inhuur toegang Wmo	-400	-	-	-
Tijdelijke inhuur toegang Jeugd (CJG)	-280	-	-	-
Subsidie Stichting Beursvloer vervalt	15	15	15	15
Energielasten	-271	-271	-271	-271
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties Lumens	-20	-20	-20	-20
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties Jeugdzorg	-19	-19	-19	-19
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties Cordaad	-26	-26	-26	-26
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties MEE	-12	-12	-12	-12
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties GGzE	-9	-9	-9	-9
Verbonden Partijen GGD	-35	-35	-35	-35
Verbonden Partijen WRE	-367	-367	-367	-367
Verbonden Partijen WRE dekking	367	367	367	367
Verbonden Partijen Ergon	-89	-89	-89	-89
<i>Ontwikkelingen Begroting 2023-2026</i>				
Vervoersvoorzieningen	-64	-64	-64	-64
Eigen bijdrage Wmo	100	100	100	100
Wmo Pgb	100	100	100	100
Maatwerk jeugd	-200	-200	-200	-200
Bijdrage GRWRE	-75	-75	-75	-75
Totaal programma 4	-2.176	-1.596	-1.596	-1.596

Toelichting

Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Toename uitgaven hulp bij het huishouden als gevolg van indexatie en ontwikkeling cliëntaantallen 2021

Net als in 2020 is er ook in het jaar 2021 sprake van een toename in het gebruik van de hulp bij het huishouden als gevolg van het abonnementstarief. Deze tendens zet zich voort in het eerste kwartaal van 2022. Voor de prognose voor 2023 hanteren we dezelfde systematiek als voor de begroting 2022 en gaan we uit van het cliëntenaantal per 31 december 2021. Eventuele verdere groei nemen we op in de risicoparaagraaf.

Contractueel zijn we gehouden om voor hulp bij het huishouden jaarlijks de tarieven te indexeren. In deze indexatie is de looncomponent van de geldende CAO VVT bepalend. Deze CAO kent een loonstijging van in totaal 6 procent per maart 2023.

Voor 2023 is voor de hulp bij het huishouden een bedrag van € 2.714.000 begroot. Uitgaande van het aantal cliënten eind 2021 en de CAO-indexering zullen de daadwerkelijke uitgaven € 3.162.000 zijn. Dit betekent een overschrijding van € 448.000. Hiervoor is geen dekking. Weliswaar is in de decembercirculaire 2021 een bedrag opgenomen om de loonstijgingen in de zorg (Wmo) te compenseren, maar we hebben voorgesteld om dit te gebruiken ter dekking van de indexatie op het onderdeel begeleiding. Dit bedrag is niet toereikend om ook voor hulp bij het huishouden in te zetten. Het past binnen het rijksbeleid om alsnog een aanpassing op deze compensatieregeling door te voeren, maar daarover hebben we op dit moment nog geen enkele zekerheid.

We hebben een projectplan opgesteld om te onderzoeken hoe we de toestroom op de langere termijn kunnen beperken. Dit project kunnen we naar verwachting vanaf najaar 2022 uitrollen. Eventuele effecten hiervan zijn echter pas op langere termijn zichtbaar en hebben we om die reden nu niet meegenomen in de prognose.

Toename uitgaven begeleiding als gevolg van indexatie

Het aantal verstrekte begeleidingsvoorzieningen op grond van de Wmo zien we sinds medio 2021 licht dalen. Of deze trend zich verder doorzet, is nog onbekend. Desondanks verwachten we dat de uitgaven voor begeleiding stijgen door de forse indexatie die volgt uit de contractafspraken. Contractueel zijn we namelijk gehouden om de tarieven voor begeleiding jaarlijks te indexeren volgens het CPI indexcijfer Zorg en Welzijn. In deze indexatie is de looncomponent van de geldende Cao's in de branche zorg en welzijn bepalend.

Voor de berekening van de verwachte uitgaven ($P \times Q$) maken we gebruik van het cliëntenaantal van eind 2021 (P), conform systematiek begroting 2022. Voor het berekenen van de prijs dient het tarief van 2021 geïndexeerd te worden met de prijsstijging 2022 (3,1 procent) en het te verwachten indexeringspercentage voor 2023 (6 procent). Daarmee komen de verwachte totale uitgaven voor 2023 op € 3.633.000. Begroot is een bedrag van € 3.393.000. Dit betekent een tekort van € 240.000.

Het begrote bedrag van € 3.393.000 voor 2023 is tot stand gekomen door het inboeken van een besparing van € 200.000 door maatregelen in het kader van de transformatie ten opzichte van het begrote bedrag voor 2022. Dit betekent dat de beoogde besparing op dit moment teniet wordt gedaan door de forse prijsstijging in 2023.

Aangezien de stijging van de uitgaven het gevolg is van stijging van de lonen, kunnen de extra middelen uit de decembercirculaire 2021 'Salarislasten zorgdomein (Wmo)' ad € 84.000 ingezet worden ter dekking van een deel van de stijging van de uitgaven.

Toename uitgaven Collectief Vervoer (Taxibus)

Bij het collectief vervoer zijn we verbonden aan een jaarlijkse indexering van de tarieven. In 2022 is dit een indexering van 3,5 procent. Gelet op alle ontwikkelingen is het reëel om voor 2023 uit te gaan van een hogere indexatie. We zien namelijk een loonstijging op de gehele arbeidsmarkt, maar ook de prijsstijging van de brandstoffen wegen zwaar bij het bepalen van het indexatiecijfer. Met dit uitgangspunt is het reëel om uit te gaan van een indexatie van 4 procent. Voor 2023 is voor het collectief vervoer een bedrag van € 209.000 begroot. In werkelijkheid zien we al een aantal jaar een overschrijding van dit budget van ongeveer € 30.000. Dit alleen al maakt dat de huidige begroting niet meer passend is. Met daarnaast als uitgangspunt dat de indexering minimaal 4 procent zal bedragen, komen de verwachte kosten voor het collectief vervoer (Taxibus) in 2023 uit op € 260.000.

Lagere kosten individuele voorzieningen ambulante als gevolg van lagere cliëntaantallen.

De gemeente is op basis van de Jeugdwet verantwoordelijk voor het bieden van passende jeugdhulp aan jeugdigen. Op basis van de prognose verwachten we dat het aantal cliënten met een vraag voor de jeugdhulp ambulante, en daarmee de kosten van individuele voorzieningen ambulante, vanaf 2022 structureel lager zijn dan begroot.

Toename kosten jeugdbescherming en jeugdreclassering

Op basis van prognoses verwachten we een structurele toename in de kosten. Dit past in de bredere trend van verzwaring en toename van complexiteit van zorg. De gemeente heeft beperkte invloed op het zorggebruik omdat verwijzingen vaak via de beschermingsketen/ het juridisch kader tot stand komen.

Toename kosten Jeugdzorgplus op basis van gemiddelde meerjarige realisatie.

De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van Jeugdzorgplus (gesloten jeugdzorg) op basis van de Jeugdwet. Dit is een relatief dure voorziening met fluctuerende kosten op basis van enkele cliënten. Analyse van de meerjarige realisatie JZPlus over de periode 2017-2021 laat een gemiddelde realisatie zien van € 172.000 per jaar ten opzichte van € 112.000 structureel begroot. De meerjarenbegroting moeten we hierop aanpassen.

Hogere jaarlijkse bijdrage aan de regionale samenwerking binnen de Samenwerkingsovereenkomst Samen voor Jeugd

De gemeente Valkenswaard koopt vanuit haar verantwoordelijkheid op basis van de Jeugdwet specialistische jeugdhulp in met negen andere regiogemeenten (Samen voor Jeugd). Voor een ander deel doen we dat met twintig regiogemeenten. Deze regionale samenwerking is noodzakelijk om de

wettelijke taken adequaat te kunnen uitvoeren. De gemeente Eindhoven verzorgt de dienstverlening voor de inkoop en het contractmanagement van deze specialistische ondersteuning op beide schaalniveaus. Wij betalen hiervoor een jaarlijkse bijdrage.

Voor de samenwerking binnen Samen voor Jeugd geldt per 2022 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst, governance en kostenstructuur. Daarbij gaat het over coördinatie, inkoop en contractmanagement en projecten, gebaseerd op het aantal jeugdigen per gemeente. De kosten van de samenwerking, en daarmee de bijdrage van Valkenswaard, nemen hierdoor structureel toe. Inmiddels zijn de definitieve meerjarige kosten overeengekomen, maar deze zijn nog niet vertaald naar de meerjarenbegroting. De toename in meerjarige kosten van €43.000 vanaf 2023 voor Samen voor Jeugd kan structureel gedekt worden uit een voordeel dat we op basis van prognoses verwachten. Dat voordeel valt binnen individuele voorzieningen natura jeugd door een afname in cliëntaantallen ambulante voorzieningen vanaf 2022. Zie voor meer toelichting het format 403. Jeugd 'individuele voorzieningen jeugd-ambulant'.

Jeugd indexatie salarislsten zorgdomein

De VNG, de werkgevers in de zorg en het ministerie van VWS hebben alle gemeenten opgeroepen om per 2022 een extra indexatie van 1,13 procent toe te passen over de looncomponent van de tarieven voor jeugdhulp. Via de decembercirculaire zijn hiervoor structureel middelen beschikbaar gesteld. Voor Valkenswaard betekent dit een structurele toename van de uitgaven voor individuele voorzieningen jeugd van €58.000. In de begroting is het budget € 4.919.000, waarvan de looncomponent € 4.427.000 bedraagt.

Tijdelijke inhuur toegang Wmo

De gemeente is op grond van de Wmo wettelijk verplicht een loket in te richten voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, de zogenaamde toegang. Het aantal aanvragen voor de Wmo blijft stijgen, vooral de aanvragen voor de voorzieningen Hulp bij het huishouden stijgen fors. Dit is niet alleen het gevolg van het door de overheid bepaalde abonnementstarief, maar ook van de dubbele vergrijzing die we in de Valkenswaardse populatie zien toenemen.

Door een te krappe bezetting in de toegang zijn wachtlijsten ontstaan. Om deze weg te werken, hebben we extra capaciteit ingehuurd. Met succes, want de wachtlijst is momenteel nagenoeg weggewerkt. Deze tijdelijke extra capaciteit zetten we nu in om nieuwe wachtlijsten te voorkomen, de alsmaar groeiende toestroom aan cliënten op te vangen, dwangsommen als gevolg van het niet tijdig beschikken te voorkomen en het risico op uitval van medewerkers vanwege te lang een te hoge werkdruk laag te houden. Voor de inhuur van 4,8 fte bedragen de kosten in 2023 € 400.000.

Tijdelijke inhuur Toegang Jeugd (CJG)

Vanaf de tweede helft 2021 is er sprake van een lichte stijging van het aantal jeugdigen die een beroep doen op overige (en zwaardere) vormen van jeugdhulp zoals jeugdhulp met verblijf, landelijk ingekochte zorg, maar ook jeugdzorgplus en jeugdbescherming.

Daarnaast ervaart het CJG dat de zwaarte van de casuïstiek toeneemt, mogelijk als gevolg van wachtlijsten bij geïndiceerde jeugdzorg en het afschalen van casuïstiek door Veilig Thuis naar gemeentelijke jeugdhulp. Daardoor dreigt de caseload toe te nemen en groeit het risico op wachtlijsten en/of verzuim. Daarnaast moet het CJG de implementatie van het nieuwe inkoopmodel jeugd (Mono-Multi) binnen de werkwijze van de gemeentelijke toegang/CJG vormgeven. Voor beide ontwikkelingen tezamen is vooralsnog tijdelijk extra capaciteit nodig, zowel in 2022 als in 2023. In 2023 is circa 2 fte nodig, totaal € 280.000.

Subsidie Beursvloer vervalt

Deze structurele subsidie ad. €15.000 komt te vervallen, omdat de Beursvloer is gestopt met haar activiteiten.

Energielasten

Binnen de diverse programma's van de begroting zijn kosten geraamd voor de levering van aardgas en elektriciteit voor de diverse gemeentelijke gebouwen en overige installaties, zoals bv. Openbare verlichting. In de begroting 2022 is in totaliteit € 617.000 opgenomen voor Aardgas en elektra. Op basis van de verbruik cijfers van 2021 hebben we zonder rekening te houden met prijsstijgingen €869.000 nodig voor:

- Aardgas € 195.000
- Elektra € 674.000

Structureel moet er een bedrag van € 252.000 bijgeraamd worden op de diverse onderdelen.

Momenteel is onbekend of van de structurele verhoging er meer kosten verhaald kunnen worden op huurders en/of gebruikers en wat het effect dan eventueel is op mogelijke subsidies voor de huurders en gebruikers.

Naast de structurele verhoging voor de levering van aardgas en elektriciteit hebben we tevens te maken met forse prijsstijgingen voor de leveranties voor aardgas en leveranties. Het is lastig om een percentage voor de prijsstijging aan te geven gelet op de marktontwikkelingen. De gemiddelde aardgasprijs is bijvoorbeeld tussen augustus 2021 naar februari 2022 met ca. 48% gestegen.

Voor alsnog hebben wij een doorrekening gemaakt met een gemiddelde prijsstijging van 33,3% voor de lange termijn. Wij stellen u voor om bij de Bestuursrapportage en de begroting 2023–2026 wederom te kijken naar de gerealiseerde cijfers van 2022 en dan eventueel de begroting aan te passen.

De prijsstijging voor de huidige doorrekening bedraagt €254.000 in totaliteit (Aardgas €62.000 en Elektra €192.000).

De energiekosten zijn over de verschillende programma's gepresenteerd in het boekwerk.

Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties

De subsidiebedragen welke verstrekt worden aan de intensieve sturingsrelaties zijnde Lumens, Combinatie Jeugdzorg, Cordaad, MEE, GGzE en daarnaast de subsidies aan de Bibliotheek en het Centrummanagement worden jaarlijks geïndexeerd met een gewogen percentage. Hiervoor worden de meest actuele percentages 'Loonvoet sector overheid' en 'Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc)' uit de Kernegevenstabel van het Centraal Planbureau maart 2022 genomen waarbij de verhouding 75:25 wordt gebruikt. Deze systematiek sluit aan op de instructie die door de regionale gemeenten aan de vier grootste verbonden partijen zijn gegeven.

In de berekening is uitgegaan van een indexatie van 3,3%. Dit percentage is een gewogen gemiddelde op basis van 75/25 van:

- Loonvoet sector overheid 3,6% (75%)
- Prijs materiële overheidsconsumptie (IMOC) 2,3%(25%)

Indexering loonkosten intensieve sturingsrelaties

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning uit te voeren. In dit kader verleent de gemeente subsidie aan organisaties (intensieve sturingsrelaties) voor het uitvoeren van preventieve activiteiten en activiteiten in het kader van het verlenen van toegang tot geïndiceerde hulp/ondersteuning. Om de continuïteit van deze inzet te garanderen, is het noodzakelijk de subsidie aan deze organisaties jaarlijks te verhogen in het kader van de wettelijke CAO-verplichting.

Verbonden partijen

De bijdragen voor de verbonden Partijen volgen uit de aangeleverde -en vastgestelde begroting van de GGD, GRWRE en Ergon.

De bijdragen worden meerjarig constant begroot, ondanks het feit dat er door de verbonden partijen een meerjarenraming wordt aangeleverd. Voor de te hanteren indexpercentages geven de regionale gemeenten gezamenlijk een bindende richtlijn aan de 4 grootste verbonden partijen.

Ontwikkelingen Begroting 2023-2026

Vervoersvoorzieningen

Ten opzichte van 2021 zien we een lichte toename van het aantal verstrekkingen van scootmobielen en aangepaste fietsten. Deze stijging zal blijvend zijn als directe relatie van het Rijksbeleid om iedereen zo lang als mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen.

Eigen bijdrage Wmo

Meer inwoners zijn gebruik gaan maken van de maatwerkvoorzieningen op grond van de Wmo. Hiervoor dient client een eigen bijdrage in het kader van het abonnementstarief aan het CAK af te dragen. Dit levert naar verwachting een voordeel op van € 100.000. Daarnaast is er nog een nagekomen nota van december 2021 ontvangen ad. € 25.000 die geboekt is op 2022. Dit jaar zal er dan ook sprake zijn van 13 maandelijkse boekingen in een jaar. Vanaf 2023 zijn dit weer 12 maanden.

Wmo Pgb

Het gebruik van Pgb lijkt ten opzichte van 2021 iets te stijgen. Echter, we zien dat nog steeds veel inwoners gebruik maken van een voorzieningen in natura. Dit is ook een bevestiging dat de voorzieningen en diensten die via aanbestedingen worden ingekocht, passend zijn bij de ondersteuningsvragen.

Maatwerk Jeugd

De trend van 'verzwaring' van zorgvragen die met de Nota Kaders 2023-2026 werd geconstateerd zet zich door. De zorg aan een relatief klein aantal cliënten leidt tot relatief hoge kosten. De invoering van het woonplaatsbeginsel sinds 1 januari 2022 is hierbij een factor. Onze gemeente is door een wetswijziging verantwoordelijk geworden voor relatief meer jeugdigen, en in ons geval is hierbij sprake van een aantal complexe casussen waarop we als gemeente niet veel invloed hebben. Deze jeugdigen maken gebruik van maatwerk omdat zij zorg ontvangen die niet is gecontracteerd binnen onze jeugdzorgregio. Dit zorggebruik was tot de ingangsdatum niet te voorspellen. Een andere factor is dat er relatief meer maatwerk nodig is door wachtlijsten bij bepaalde aanbieders of omdat maatwerk nodig is als 'afschalingszorg' na zware jeugdzorg zoals Jeugdzorgplus. Er zijn nu geen aanwijzingen dat dit type zorggebruik zal afnemen.

Bijdrage GRWRE

De bijdrage aan GRWRE Ergon is verhoogd met 75.000 boven de bijdragen die we van het rijk ontvangen. Vanuit het rijk ontvangen we middelen via het gemeentefonds die we apart zetten, omdat we deze doorbetalen aan Ergon. Voor 2022 is er een verschil tussen wat de Ergon vraagt en wat de gemeente Valkenswaard ontvangt vanuit het gemeentefonds. Het verschil is € 75.000.

Wat mag het programma Sociaal Domein kosten?

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Participatie	16.264	15.284	15.492	15.444	15.344	15.280
Jeugd	7.389	7.631	8.219	7.939	7.939	7.939
Wmo	12.712	14.390	14.414	13.984	13.982	13.982
<i>Totaal lasten</i>	<i>36.365</i>	<i>37.305</i>	<i>38.124</i>	<i>37.366</i>	<i>37.264</i>	<i>37.200</i>

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Participatie	9.181	7.866	7.866	7.866	7.866	7.866
Jeugd	-	-	-	-	-	-
Wmo	517	373	486	486	486	486
<i>Totaal baten</i>	<i>9.698</i>	<i>8.239</i>	<i>8.352</i>	<i>8.352</i>	<i>8.352</i>	<i>8.352</i>

Saldo voor bestemming	-26.667	-29.066	-29.772	-29.014	-28.912	-28.848
-----------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	72	-	-	-	-	-
Baten	341	1.109	65	-	-	-
<i>Saldo</i>	<i>269</i>	<i>1.109</i>	<i>65</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Saldo na bestemming	-26.398	-27.957	-29.707	-29.014	-28.912	-28.848
---------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

5. Bestuur & Organisatie

Product	Portefeuillehouder	Team
Samenwerking & positionering	A.B.A.M. Ederveen	Ruimtelijk beleid
Dienstverlening	A.B.A.M. Ederveen	Klant Contact Burger
Veiligheid	A.B.A.M. Ederveen	Sociaal en economisch beleid
Financiën	T.P.T.H. Geldens	Directie

Samenwerking & positionering

Toekomstvisie

We willen de gewenste identiteit van Valkenswaard positioneren en een imago ontwikkelen dat bijdraagt aan het realiseren van beleidsmatige en bestuurlijke doelen. We gaan strategische samenwerkingsverbanden aan, of houden ze in stand, om de bestuurskracht optimaal te houden.

Beleid

Toekomstvisie

De herijkte Toekomstvisie 2040 is in september 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Hiermee kan Valkenswaard de komende jaren een toekomstbestendige koers varen. Die koers komt terug in het collegeprogramma en vertaalt zich daarin tot een realistisch en concreet plan van aanpak voor de ambities voor de collegeperiode 2022-2026. De Toekomstvisie 2040 komt ook terug in de structuur van de P&C producten, zodat we inhoudelijk en financieel op de doelen uit de Toekomstvisie kunnen sturen. Eind 2022/begin 2023 wordt een communicatietraject opgestart waarmee we de herijkte Toekomstvisie bekend willen maken onder de ambtelijke organisatie en partners.

Positionering

Wat maakt Valkenswaard nu onderscheidend? Wat is het verhaal van Valkenswaard dat we aan anderen met gepaste trots, zoals dat in ons DNA verweven is, doorvertellen? Zowel aan onze (potentiële) inwoners, bezoekers en bedrijven als aan onze samenwerkingspartners? Er is een duidelijke interactie tussen DNA, visie en positionering. Het DNA van Valkenswaard wordt bepaald door haar verleden, door wat ze is. De Toekomstvisie 2040 geeft aan in welke richting we ons gaan bewegen en hoe we ons willen onderscheiden van omliggende gemeenten. De vraag is hoe we dat in de markt zetten en hoe we de positionering communiceren.

De positionering van de gemeente Valkenswaard bestaat uit twee delen: enerzijds de marketingcommunicatie vanuit Valkenswaard Marketing, anderzijds de strategische communicatie vanuit de gemeente Valkenswaard. De marketingcommunicatie richt zich op het 'verkopen' van mijlpalen van de gemeente Valkenswaard om (potentiële) bewoners, bezoekers en bedrijven te verleiden voor Valkenswaard te kiezen. De strategische communicatie richt zich op het 'verkopen' van alle ontwikkelingen die bovenstaande mogelijk maken.

Met citymarketing brengen we verdere focus aan in de positionering en het profiel van Valkenswaard. Met behulp van onze inwoners hebben we het zogenaamde DNA van Valkenswaard in beeld gebracht, hebben we nadere invulling gegeven aan de positionering van Valkenswaard en hebben we het profiel van Valkenswaard ook visueel aangescherpt. Als resultaat van dit proces is in 2016 de stichting Valkenswaard Marketing opgericht, die de citymarketingtaken van de gemeente heeft overgenomen. De gemeente faciliteert deze stichting, die zich in korte tijd al heeft bewezen door de Valkenswaardse citymarketing te professionaliseren. Op deze manier zetten we ook verdere stappen voor overheidsparticipatie. De inwoners van Valkenswaard zitten aan het roer, de gemeente is betrokken en faciliterend.

De positionering vanuit Valkenswaard Marketing is gestoeld op de volgende drie kernthema's: Dommelland, centrum en jongeren en jonge gezinnen. De basis voor deze positionering is gelegd in het DNA-boek van Valkenswaard waarbij natuur en 'selfmade' kernbegrippen zijn. De gemeente Valkenswaard en Valkenswaard Marketing hebben samen afspraken over deze citymarketing vastgelegd. Met één gezicht naar buiten brengt Valkenswaard Marketing de verschillende toonaangevende evenementen in Valkenswaard, onze gunstige geografische ligging en het ruime aanbod van horeca en winkels in het centrum aan de man. De stichting werkt aan het imago van Valkenswaard, haalt nieuwe evenementen binnen en maakt reclame voor Valkenswaard in de Brainport-regio en daarbuiten. Dit doet zij onder de noemer 'Visit Valkenswaard'. Deze citymarketing zal leiden tot meer toerisme en recreatie, nieuwe inwoners en meer werkgelegenheid.

Aan de andere kant is er de positionering vanuit het college en daarmee ook de ambtelijke organisatie. Hierin ligt de focus op de te behalen vastgestelde gemeentelijke doelen, het inbedden

van de positionering van de gemeente Valkenswaard in diverse beleidsvelden en het toeschrijven van deze beleidsvelden naar de gekozen positionering: jongeren en jonge gezinnen.

Samenwerking en lobby

Samenwerken in regionaal verband is niet los te zien van het realiseren van onze ambities en concrete beleidsopgaven. Tegelijkertijd heeft de gemeente te maken met diverse grote transitieën en zijn de bestaande vraagstukken complexer geworden. Samen met de aanpak van de coronacrisis en de gevolgen daarvan, drijft dit ons tot een nauwe samenwerking met onze (regionale) partners. De gemeente Valkenswaard neemt in de samenwerkingsverbanden een actieve en constructieve rol aan. Zo werken we enerzijds aan een reputatie als betrouwbare partner en proberen we anderzijds onze belangen zo goed mogelijk op zoveel mogelijk tafels te borgen. De regionale samenwerking valt uiteen in drie componenten, namelijk:

- Functionele samenwerking, bijvoorbeeld het intensiveren van de samenwerking binnen de Brainport-organisatie of het aantrekken van nieuwe samenwerkingspartners;
- Bestaande gemeenschappelijke regelingen, onder andere MRE, Cure, GGD, ODZOB Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant, GRWRE en A2-samenwerking;
- Inter(-nationale) gemeentelijke samenwerking, zoals BGTS De Grootte Heide.

We werken actief aan de verdere professionalisering van ambtelijk en bestuurlijk relatiemanagement en aan onze lobby. Zo kunnen we de doelen van Valkenswaard vaker met behulp van externe partijen realiseren. Met een lobbyplattegrond en -aanpak hebben we de strategische doelen voor Valkenswaard en de bijbehorende aanpak gedefinieerd. We zorgen voor focus, prioritering en het uitdragen van één consistent verhaal.

A2-samenwerking

De huidige samenwerking tussen de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard loopt via de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2-gemeenten (GRSA2), waarin sinds 1 januari 2017 alle bedrijfsvoeringstaken zijn samengevoegd. Met deze samenwerking willen we de kwetsbaarheid verminderen. Sinds eind 2016 voeren de drie gemeenteraden van Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard een gesprek over het toekomstperspectief van de samenwerking tussen de drie gemeenten; ook wel de 'stip op de horizon' genoemd. We doorlopen een drietal sporen: 1) evaluatie van de GRSA2 (opgeleverd op 1 december 2018), 2) bestuurlijke ronde over de 'stip op de horizon', 3) inzicht naar de maatschappelijke opgaven en schalen van samenwerking per gemeente (opgeleverd in mei 2019). De gemeenteraad heeft op 5 maart 2020 een amendement aangenomen waarbij de gemeenteraad een opiniërende bijeenkomst organiseert. Daarin werken we het procesvoorstel verder uit naar een procesvoorstel over de "bestuurlijke toekomst van de gemeente Valkenswaard". Het einde van bovengenoemd procesvoorstel bepaalt ook het tijdstip van het besluit over de 'stip op de horizon'. Ook de gemeenteraden van de andere A2-gemeenten Cranendonck en Heeze-Leende hebben een besluit genomen. Het initiatief voor het vervolgproces ligt bij de gemeenteraden.

Metropool Regio Eindhoven (MRE)

Samenwerking zoeken we ook op een aantal concrete regionale thema's: economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE). Na een evaluatie van Bureau Berenschot is de samenwerking aangepast. De samenwerking vindt sinds 2019 haar inhoudelijke basis in het Samenwerkingsakkoord. In 2022 liep het eerste Samenwerkingsakkoord af en is een nieuw Samenwerkingsakkoord vastgesteld. Naast de jaarlijkse actie-agenda in de vorm van het Werkprogramma, hebben we onder andere gewerkt aan de aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling zelf. Dat deden we op basis van gemaakte afspraken in het Samenwerkingsakkoord en de opgedane ervaringen vanaf 2019. Verder gaan we een start maken met de (sub)regionale Ontwikkelingsstrategieën. Gemeente Valkenswaard levert binnen alle thema's genoemd in het Samenwerkingsakkoord een bijdrage. Deze bijdrage zal constructief zijn en gericht op het grijpen van strategische kansen voor Valkenswaard en de Metropool-regio als geheel.

Internationale samenwerking

Voor het behoud van een sterk leef- en ondernemersklimaat richten wij ons de komende jaren vooral op een stevige ontwikkeling van de vrijetijdssector (leisure). Dat doen we samen met de betrokken gemeenten, ook over de landsgrens. Leisure is namelijk een van de groeisectoren voor de regio en dus van grote economische betekenis. Het levert bezoekers, bestedingen en banen op. De gemeente Valkenswaard maakt daarom samen met de gemeenten Cranendonck, Hamont-Achel (B), Heeze-Leende, Neerpelt (B) en Eindhoven onderdeel uit van de Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) als grensoverschrijdende organisatie voor het Natuurgrenspark De Groote Heide. De gemeente Valkenswaard neemt het voorzitterschap op zich.

Participatie

De verhouding tussen overheid en inwoners verandert. Waar gemeenten steeds meer gaan faciliteren, gaan inwoners steeds meer participeren. Deze veranderingen vragen om een actieve houding van inwoners. Maar ze vragen ook om een andere instelling van de gemeente en de gemeenteraad. Met een open houding, en uitgangspunten als vertrouwen en samenwerking stomen we ons klaar voor een nieuwe verstandhouding tussen inwoner en gemeente. In kwalitatieve zin vragen deze veranderingen om een innovatieve, vooruitstrevende instelling van de gemeente én om specifieke competenties om onze taken te organiseren. Samenwerking, zowel binnen als buiten de gemeente, is een instrument dat steeds belangrijker wordt bij het behalen van doelen. Dat vereist zowel een ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie als van de inwoners van Valkenswaard.

De komst van de Omgevingswet daagt ons eveneens uit om structureel een andere houding aan te nemen. De Omgevingsvisie, onderdeel van de Omgevingswet, is een instrument om de participatie te bevorderen en een andere manier van werken te ondersteunen. Participatie is onderdeel van het gemeentelijke beleidsproces en van de uitvoering van projecten, maar we hebben gemerkt dat er behoefte is aan duidelijkheid: vooral over de toe te passen methodieken. Het moet voor zowel gemeente als inwoners duidelijk zijn hoe, op welk moment, volgens welke procedure en met welke invloed alle partijen worden betrokken. Daarom hebben we een participatiewijzer opgesteld. Met deze wijzer willen we een kader bieden aan iedereen die met participatie bezig is. Op die manier willen we het thema een structurele plek geven in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en projecten. Voor alle betrokkenen moet duidelijk zijn wat participatie inhoudt, welke rollen en verantwoordelijkheden hij/zij heeft en wat de uitgangspunten zijn. Dit geldt voor gemeenteraad, college, beleidsmedewerkers en inwoners, doelgroepen, bedrijven, instellingen en organisaties.

In 2023 werken we verder aan de implementatie van deze participatiewijzer in onze organisatie en werkwijze. Hierbij hoort ook het ontwikkelen van een visie en sturingsfilosofie op inwonerparticipatie. Daarbij is tevens verdere uitwerking nodig, omdat we onder de Omgevingswet ook moeten besluiten hoe we onze dienstverlening voor ons zien en wat dat vraagt van onze medewerkers. Over welke vaardigheden moet een ambtenaar 3.0 beschikken? En wie komt op welke plek het beste tot zijn recht? Al dat soort vragen moeten we in beeld brengen en beantwoorden.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030
- Gemeenschappelijke Regeling A2
- Koersdocument A2-samenwerking 'Nóg krachtiger en dichterbij' en implementatieplan.
- Strategische keuzes toekomstperspectief A2
- Kadernota 2022-2025
- Online strategie (2013)
- Citymarketingstrategie 'Het verhaal van Valkenswaard'
- Vervolgproces stip op de horizon (2019)
- Dommelland

Wat willen we bereiken?

We willen een update van onze Toekomstvisie 2030: uiterlijk in 2022.

We willen een optimale positionering van onze identiteit en ons imago als woongemeente voor jongeren en jonge gezinnen en als dé leisuregemeente van Zuidoost-Brabant. Behaalde successen gaan we proactief vieren.

We willen een regionale samenwerking waarin we een actieve bijdrage leveren aan het geheel van de regio.
We willen inzicht in onze maatschappelijke opgaven en de samenwerking die daaruit voortvloeit om de noodzakelijke bestuurskracht voor deze opgaven te realiseren.
We willen een doorontwikkeling van de rollen van bestuur, organisatie en samenleving in de verschillende maatschappelijke taken en opgaven. De prioriteit voor de gemeente ligt bij het realiseren van de Toekomstvisie 2030.
We willen een transformatie van limitatieve naar doelgerichte regelgeving realiseren.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Implementatie Toekomstvisie 2040	De gemeenteraad heeft de Toekomstvisie 2040 vastgesteld. In 2023 wordt deze uitgewerkt in het collegeprogramma en in een nieuwe opzet van de begroting, zodat we optimaal kunnen sturen op de doelen uit de nieuwe Toekomstvisie.
Uitvoering collegeprogramma	Het collegeprogramma 2022-2026 wordt in 2023 volledig opgenomen in de nieuwe begrotings-structuur. Omdat het collegeprogramma in december 2022 wordt vastgesteld door de raad, zal 2023 de start van de uitvoering van dit programma betekenen.
Optimale positionering	We voeren het plan van aanpak Positionering uit, waarbij Valkenswaard Marketing die citymarketing verzorgt en de gemeente Valkenswaard de profilering van de gemeentelijke organisatie (strategische communicatie).
Regionale samenwerking	We streven naar een actieve en constructieve rol in regionale samenwerkingsverbanden, op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. Speerpunt daarbij is: Wat hebben wij te bieden?
Relatiemanagement en lobby	We maken een verdere slag in het verbeteren van de aanpak van het ambtelijk- en bestuurlijk

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	relatiemanagement en lobby. Zo kunnen we onze doelen vaker met behulp van externe partijen realiseren.
Maatschappelijke opgaven en samenwerking	In A2-verband wordt de discussie gevoerd over de 'Stip op de horizon' van de samenwerking tussen Valkenswaard, Heeze-Leende en Cranendonck. De uitkomst van deze discussie is bepalend voor de keuze voor samenwerkingsverbanden waar de gemeente Valkenswaard zich de komende jaren op richt om haar maatschappelijke opgaven te realiseren
Doorontwikkeling rollen bestuur, organisatie en samenleving	We betrekken inwoners meer bij de besluitvorming door in te zetten op burgerparticipatie (o.a. via het Burgerpanel) en meer ruimte te geven voor eigen initiatief. We geven hier uitvoering aan binnen organisatieontwikkelingsprogramma Sterk in je werk. Per 2023 wordt, naar verwachting, de Omgevingswet ingevoerd, waarbinnen burger- en overheidsparticipatie belangrijke factoren zijn. Ook gaan we aan de slag met het implementeren van de participatiewijzer, met het uitwerken van onze visie op dienstverlening onder de Omgevingswet en onze visie op de ambtenaar 3.0.

Dienstverlening

Toekomstvisie

De gemeente Valkenswaard kenmerkt zich door een heldere en transparante dienstverlening, die regelmatig op effecten wordt getoetst en beoordeeld. We willen proactief beleid voeren door te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en bewust te sturen op het bereiken van resultaten.

Beleid

Uitgangspunten

Het belangrijkste uitgangspunt in onze dienstverlening is dat de klant centraal staat en dat we die behandelen zoals we graag zelf behandeld willen worden. Onze kernwaarden hebben we vertaald naar uitgangspunten voor dienstverlening. Dit betekent onder meer dat wij:

- Dienstverlening als vak beschouwen en leidend laten zijn in alle bedrijfsonderdelen;
- Begrijpelijke taal gebruiken in al onze correspondentie;
- Elke vraag integraal benaderen vanuit het perspectief van de klant;
- "Altijd open" zijn door bereikbaar te zijn via alle kanalen;
- Een directe toegang organiseren naar de juiste persoon of bedrijfsonderdeel als dat efficiënter is;
- Onze klanten maar één keer contact laten opnemen en één keer om gegevens vragen;
- Inzetten op meer digitale zelfservice maar ons aanpassen naar het voorkeurskanaal van de klant. Als persoonlijk contact beter is, dan doen we dat;
- Meer naar mogelijkheden kijken en niet louter de regels hanteren;
- Ons inleven in de situatie van de klant;
- Transparant zijn in ons handelen en onze informatievoorziening.

Om deze uitgangspunten vorm te geven, gaan we allereerst investeren in het eerste klantcontact. Daarbij gaat de frontoffice een sturende rol vervullen over de teams heen.

Bij de uitvoering van onze dienstverlening hebben we te maken met wet- en regelgeving en met landelijke en lokale ontwikkelingen die we hieronder benoemen.

Wet- en regelgeving

Wet digitale overheid (wetsvoorstel)

De Wet digitale overheid regelt dat Nederlandse burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de (semi-)overheid. Met veilig en betrouwbaar inloggen wordt bedoeld dat burgers elektronische identificatiemiddelen (eID) krijgen met een hogere mate van betrouwbaarheid dan het huidige DigiD. Deze identificatiemiddelen geven publieke dienstverleners meer zekerheid over iemands identiteit. Gemeenten moeten daarvoor hun dienstverlening op het juiste betrouwbaarheidsniveau inschalen. Dit betekent dat voor bepaalde diensten met een hoog betrouwbaarheidsniveau, zoals zorg en welzijn, de identificatie-methode moet worden aangescherpt. Er volgt nog een uitvoeringsregeling waaraan de gemeente zal moeten voldoen en die ook zal worden geaudit. De Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) legt hiervoor de basis.

Besluit Digitale toegankelijkheid (tijdelijk besluit)

De overheid wil graag dat iedereen digitaal mee kan doen. Daarom is er een wettelijke verplichting rondom digitale toegankelijkheid van kracht. Daarin is vastgelegd dat websites en mobiele apps van overheidsinstanties voor iedereen toegankelijk moeten zijn: ook voor de mensen die extra hulp nodig hebben. De gemeente moet dus zorgen dat informatie op de eigen website en op de websites van samenwerkingsverbanden toegankelijk is volgens de eisen op het gebied van leesbaarheid, navigeren en gebruik. Daarvoor moet de gemeente een verklaring publiceren waarin verbeterpunten en oplossingen worden benoemd. Het gaat om een doorlopende verplichting waarbij periodiek wordt getoetst of er nog wordt voldaan en of er aanvullende maatregelen nodig zijn.

Wet Open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) heeft tot doel om overheden en semioverheden transparanter te maken. De wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze informatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is.

Ten eerste verplicht de wet overheidsorganisaties documenten in de verschillende categorieën (zoals wet- en regelgeving, raadsstukken, convenanten en beschikkingen) actief openbaar te maken.

Ten tweede verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Wet elektronische publicaties (Wep)

Sinds 1 juli 2021 is de Wet elektronische publicaties (Wep) van kracht. Deze wet verplicht bestuursorganen (bijvoorbeeld gemeenten en provincies) om alle officiële publicaties online te zetten via de website www.officielebekendmakingen.nl. Daardoor wordt het voor burgers mogelijk om op één website alle algemene bekendmakingen, mededelingen en kennisgevingen van de overheid te raadplegen. Deze wetwijziging heeft als doel om burgers digitaal volledig te informeren over besluiten die impact hebben op hun leefomgeving. De burger wordt centraal gesteld bij de informatieverstrekking. Zij worden geïnformeerd over deze besluiten zodat ze tijdig hun recht van inspraak kunnen uitoefenen. Voor de gemeente betekent dit dat besluiten ofwel via bepaalde applicaties ofwel rechtstreeks via DROP (decentrale regelgeving overheids publicaties) gepubliceerd moeten worden.

Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who)

De Who verplicht gemeenten om overheidsinformatie op verzoek als open data beschikbaar te stellen voor hergebruik. Dat hergebruik kan zowel maatschappelijke als commerciële doelstellingen hebben. Dit betekent dat we steeds meer analoge data moeten digitaliseren en dat we deze informatie online beschikbaar moeten maken. Voorbeelden hiervan zijn vergunningenchecks en digitale aanvraagformulieren, maar ook informatie over milieuwwaarden.

Vermindering regeldruk

Uit eerdere ondernemerspeilingen blijkt dat beperking van regeldruk, goede communicatie en snelle en oplossingsgerichte (digitale) dienstverlening aan ondernemers essentieel zijn. Zeker met de komst van de Omgevingswet wordt het aantal verschillende regels dat nu van toepassing is op gebieden en activiteiten sterk teruggebracht. Daarnaast wordt het beter inzichtelijk gemaakt via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Omgevingswet

Op 1 januari 2023 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet stelt niet alleen wettelijke verplichtingen aan onze dienstverlening. We moeten via de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan ook kiezen of en welke lokale regels we voor welke activiteiten willen behouden. Ook moeten we bepalen welke activiteiten mogelijk vergunningsvrij gemaakt kunnen worden. Activiteiten die vergunningsplichtig blijven, maken we zoveel mogelijk toegankelijk via het nieuwe Omgevingsloket Online. Dat doen we met heldere vergunningenchecks en uniforme indieningsvereisten. Omdat we zoveel mogelijk regels op digitale kaarten in het Omgevingsloket zichtbaar maken, is het voor initiatiefnemers duidelijker en sneller te zien wat wel of niet mag op een bepaalde locatie en welke voorwaarden er gelden voor de activiteit(en). Ook betekent dit dat wij via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in staat moeten zijn in ons eigen vergunningensysteem aanvragen en meldingen te ontvangen en te publiceren. Ook zullen wij tussen 2023 en 2030 onze bestemmingsplannen omzetten naar omgevingsplannen en gaan we regels toepasbaar maken volgens daarvoor verplichte digitale standaarden.

Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb)

Bewoners en gebruikers willen kwalitatief goede gebouwen, bijvoorbeeld met een goede brandveiligheid en een laag energieverbruik. De overheid wil meer toezicht en controle in de bouw, zodat bouwers zich aan de geldende kwaliteitseisen houden. De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gaat hiervoor zorgen. De rol van de gemeente als bouwplantoetsers gaat veranderen; onafhankelijke controleurs (kwaliteitsborgers) controleren of het bouwwerk aan de eisen voldoet en geven een verklaring af die de gemeente ook ontvangt. Het werk van de gemeente richt zich straks dus meer op toezicht dan op toetsing vooraf. De Wkb gaat naar verwachting vanaf 1 januari 2023 stapsgewijs in.

Landelijke ontwikkelingen

Digitale agenda 2024

De Digitale Agenda Gemeenten 2024 is de opvolger van de eerste gemeentebrede Digitale Agenda (2015-2020) en vormt de invulling van de meerjarige Verenigingsagenda voor de opgave 'Informatiesamenleving'. In deze agenda wordt de rol van gemeenten in de digitale transitie van onze samenleving beschreven aan de hand van drie doelstellingen: 'mogelijk maken' (de basis op orde), 'kansen benutten' en 'duiden en reflecteren' (van waarden en innovatie in de informatiesamenleving).

Als lokale overheid scheppen we randvoorwaarden waarop ontwikkelingen in de samenleving plaatsvinden. Enerzijds doen we dit door één digitale overheid te vormen en anderzijds door een betrouwbare overheid te zijn. Onder één digitale overheid vallen de thema's: digitale identiteit, basisregistraties, regie op gegevens, open data, Wet open overheid, dienstverlening en Common Ground¹. Onder een betrouwbare overheid verstaan we dat er kennis is over digitalisering en digitale veiligheid en dat informatie duurzaam toegankelijk is: niet alleen voor de archiefwet, maar ook steeds meer openbaar digitaal beschikbaar.

Digitalisering en datagedreven werken bieden gemeenten enorme kansen om de verbinding tussen beleid en uitvoering te leggen en de processen te verbeteren. Data geven meer inzicht bij het opstellen van beleid en het toetsen van het effect daarvan, zodat we tijdig kunnen bijsturen. Daarnaast kan data inzicht geven in de processen waardoor we die kunnen verbeteren.

Het is belangrijk dat gemeenten meegaan in nieuwe ontwikkelingen (zoals datagedreven werken en de ontwikkeling van het 5G-netwerk) maar tegelijkertijd oog houden voor de maatschappelijke impact van die veranderingen en innovaties. Dit betekent ook dat er aandacht moet zijn voor bewustzijn en kennisdeling, zowel intern als extern naar burgers en bedrijven.

Lokale ontwikkelingen

Zaakgericht werken/digitale dienstverlening

In A2-verband werken we op het gebied van digitale dienstverlening samen via een gezamenlijk ingericht klantcontactstelsel en een kennisbank. Op die manier willen we meer, betere en efficiëntere digitale dienstverlening, waarbij de klantprocessen kanaal-onafhankelijk zijn ingericht en geharmoniseerd. De verbeteringen in de digitale dienstverlening zullen uiteindelijk leiden tot minder telefonisch contact, minder baliebezoeken en meer digitale transacties en correspondentie. Door het klantcontactstelsel is het klantcontactcentrum beter in staat vragen van de vakteams zelfstandig af te handelen en statusinformatie te verstrekken over lopende zaken. Dialoogondersteuning en verbeterde informatie op de website spelen daarbij een belangrijke rol. Dit alles wordt ondersteund door een optimaal ingerichte kennisbank en door wisselwerking met de vakteams. De beheerorganisatie van zowel de kennisbank als de website heeft hierin een sturende rol.

I & A-visie 2020-2023

In 2020 is in A2-verband een I&A-visie opgesteld waarin we uitgangspunten formuleren en vijf thema's verder uitwerken.

De volgende uitgangspunten raken de visie op dienstverlening:

- We zorgen voor een goed toegankelijke informatievoorziening, die we per domein kunnen inrichten als we daarmee de dienstverlening aan de klant verbeteren.
- Beschikbare informatie wordt zoveel mogelijk hergebruikt. Informatie moeten we op een snelle, eenvoudige en veilige manier kunnen uitwisselen met klanten en ketenpartners.
- Digitale dossiervorming en zaakgericht werken zijn daarbij randvoorwaardelijk.

¹ Common Ground: een hervorming van de gemeentelijke informatievoorziening door op een andere manier om te gaan met gegevens. Zo koppelen we data los van werkprocessen en applicaties. En we bevragen data bij de bron, in plaats van ze veelvuldig te kopiëren en op te slaan. Met de herinrichting van de informatievoorziening kunnen gemeenten hun dienstverlening en bedrijfsvoering ingrijpend verbeteren. Dat stelt ze in staat om op een moderne en flexibele manier in te spelen op maatschappelijke vraagstukken.

- Het voorkeurskanaal naar de klant is digitaal, maar andere dienstverleningskanalen houden we open. Het persoonlijk contact is daarvan zeker onderdeel als dit de voorkeur heeft van de klant.
- We werken proces-georiënteerd waarbij processen en applicaties op elkaar aansluiten en processen zoveel mogelijk gestandaardiseerd en Lean worden ingericht.
- We sluiten aan op landelijke voorzieningen en maken gebruik van landelijke standaarden.
- We gaan mee met de ontwikkelingen op gebied van cloud en Common Ground.²

Doorontwikkeling dienstverlening

Om vraaggericht en integraal te kunnen werken, moeten we onze dienstverlening blijven doorontwikkelen. Daarbij werken we toe naar een versterking van het eerste klantcontact, een verbeterde bereikbaarheid en een intensievere samenwerking tussen klantcontact en de vakteams. We hebben een organisatiestructuur ingesteld die bestaat uit een manager dienstverlening en twee ondersteunende adviseurs. Essentieel in deze structuur is de samenwerking met aanspreekpunten in de vakteams. Deze zorgen bijvoorbeeld voor de telefonische bereikbaarheid, de opvolging van klantcontact en het actueel houden van interne en externe procesinformatie.

Communicatie

Door de nieuwe, participerende rol van de overheid wordt steeds meer een beroep gedaan op de eigen (organisatie)kracht van inwoners. We maken dus een beweging door van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. Op het ene beleidsterrein komt dit meer tot uitdrukking dan op het andere. Burgers nemen geen genoegen met de gemeente als instantie, maar willen in gesprek en willen een gezicht zien. Soms is dat een bestuurder, maar vaak is dat ook de inhoudelijk betrokken ambtenaar; de beleidsmedewerker of projectleider. In onze communicatie zorgen we voor een open houding en halen we informatie van buiten proactief op. Ook gebruiken we ons netwerk en onze kennis om partijen met elkaar in contact te brengen en samenwerking te stimuleren. Ons uitgangspunt hierbij is het aangaan en behouden van een constructieve relatie tussen gemeente, inwoners en organisaties.

Sociale media

De inwoners van Valkenswaard kloppen steeds vaker bij de gemeente aan via bestaande socialemediakanalen, zoals Twitter en Facebook. Dat doen zij bijvoorbeeld voor het doorgeven van overlast of het aankaarten van zaken in de persoonlijke situatie. Maar ook vragen die ingaan op het beleid van de gemeente worden steeds vaker via sociale media gesteld. Dit vraagt om proactief handelen en een hoge betrokkenheid in de organisatie. We verwachten dat beleidsvragen van betrokken inwoners via onze onlinekanalen blijven toenemen. Wij willen er dan ook voor zorgen dat socialemediavragen vanwege de actualiteit zo snel mogelijk beantwoord worden en dat we regie voeren op complexe en/of politiek gevoelige vragen.

Ontwikkeling burgerzaken

Burgerzaken staat aan het begin van een transformatie die om de nodige flexibiliteit van organisaties, management en medewerkers vraagt. Recente ontwikkelingen zoals nieuwe wet- en regelgeving, landelijk en Europees beleid, nieuwe technologieën en de toenemende digitalisering werken door binnen alle thema's van Burgerzaken: personeelsinformatiemanagement, identiteitsmanagement, verkiezingen, dienstverlening en innovatie. Het face-to-face-contact met klanten wordt minder, burgers kunnen eenvoudige handelingen vaker zelf doen en er komen minder mensen aan de balie.

Tegelijkertijd neemt de complexiteit toe. Gemeenten krijgen bijvoorbeeld te maken met meer aanvragen waarvoor speciale aandacht nodig is, omdat er iets verkeerd is gegaan in het digitale proces of omdat aanvragers minder 'digivaardig' zijn. Door het gebruik van zogenaamde hulpmiddelen om biometrie niet alleen vast te leggen, maar ook te controleren, voorziet het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) in de toekomst een veranderende rol voor gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van verstrekking van reisdocumenten.

Voorbeelden daarvan zijn een expertrol in opname-biometrie, meer nadruk op de correcte vaststelling van een identiteit, meer controles, het opleggen van reisbeperkingen enzovoorts. Maar we moeten ook een balans vinden in het spanningsveld van optimale dienstverlening, kwaliteit van

persoonsgegevens, privacy, beveiliging en fraudebestrijding. Dat alles vereist in de toekomst meer hostmanship en vakmanschap.

Burgerzaken

Bij de ontwikkeling van Burgerzaken onderweg naar 2024 zijn deze onderwerpen belangrijk: digitalisering, de burger in regie en meer samenwerken in brede zin. Het functioneren van de overheid wordt in toenemende mate bepaald door digitalisering. Ook het werk bij burgerzaken verandert daardoor. Gemeenten krijgen te maken met meer aanvragen waarvoor speciale aandacht nodig is, omdat er iets verkeerd is gegaan in het digitale proces of omdat aanvragers minder 'digivaardig' zijn. Dit vraagt een brede kennis en kunde van de medewerkers. Het vraagt ook om inzicht in de problematiek van de klant en dat we zaken die logisch bij elkaar horen in samenhang kunnen afhandelen. Het is belangrijk dat we ons voorbereiden op bovenstaande ontwikkelingen en dat we het ketengericht denken en werken van medewerkers bevorderen.

Burgers zullen meer regie nemen over wie hun gegevens mogen inzien. Dat burgers zelf hun eigen gegevens bijhouden is ook een optie, maar dan op de lange termijn: niet op de middellange.

Door samen te werken als één overheid kan dienstverlening écht vanuit vragen van inwoners en ondernemers ingericht worden. Maar er moet bijvoorbeeld ook meer worden samengewerkt tussen burgerzaken, het sociaal domein (maatschappelijke ondersteuning) en handhaving (fraudebestrijding). Daarbij moeten we een balans weten te vinden in het spanningsveld van optimale dienstverlening, kwaliteit van persoonsgegevens, privacy, beveiliging en fraudebestrijding. We zijn hier binnen onze organisatie al mee gestart, , maar we moeten dit moet nog verder optimaliseren.

De gemeente staat in de frontlinie van de strijd tegen identiteitsfraude

De afdeling burgerzaken van een gemeente heeft belangrijke taken rondom het vaststellen van een identiteit, het registreren van een identiteit en het bieden van diensten rond identiteitsdocumenten. Het hebben van een door de overheid erkende identiteit is voor burgers zeer belangrijk, want daarmee kunnen ze verschillende voorzieningen aanvragen. Deze identiteit ontstaat met de eerste registratie in de BRP. Een ander belangrijk proces is de aanvraag en uitgifte van een identiteitsdocument. Met een identiteitsdocument kan in het maatschappelijke verkeer de identiteit "bewezen" worden.

Daarom is het belangrijk dat identiteitsvaststelling en –registratie en het proces van documentaanvraag en –uitgifte serieuze processen zijn en niet alleen formaliteiten.

Certificering is op dit moment nog niet verplicht gesteld maar gaat wel een steeds belangrijke rol spelen.

Reisdocumenten en identiteitsvaststelling

De komende jaren wordt met het programma Verbeteren Reisdocumentenstelsel (VRS) het stelsel van paspoorten en identiteitskaarten toekomstbestendig gemaakt. Het doel: de kwaliteit, fraudebestendigheid en betrouwbaarheid van het stelsel naar een hoger niveau tillen. Dit betekent een veranderende rol voor gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van verstrekking van reisdocumenten. Voorbeelden daarvan zijn een expertrol in opname-biometrie, meer nadruk op een correcte vaststelling van de identiteit, meer controles en opleggen reisbeperkingen enzovoorts.

Verkiezingen

In de Verkiezingsagenda 2030 staan verschillende aandachtspunten voor een kwalitatief beter, efficiënter en effectiever verloop van het verkiezingsproces. Bijvoorbeeld een nieuw model stembiljet dat elektronisch kan worden geteld. Ook toegankelijkheid is een aandachtspunt. Iedere kiesgerechtigde moet zijn of haar stem op een toegankelijke manier kunnen uitbrengen.

Kaderstellende nota's

- Programmaplan dienstverlening 2022-2024
- I&A visie 2020-2023
- Toekomstvisie 2030
- A2-programma digitale dienstverlening
- Digitale Agenda 2020
- Implementatieplan doorontwikkeling dienstverlening

- Programmaplan Omgevingswet

Wat willen we bereiken?
Organisatiebreed de dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers optimaliseren door deze centraal te stellen en deze in te richten vanuit de focus en situatie van de klant.
Versterking van de pro-activiteit van het bestuur, anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en sturen op resultaten.
Verbetering van efficiency, effectiviteit en klantgerichtheid van de beleidsuitvoering.
Een interactieve instelling van medewerkers en het vergroten van het communicatiebewustzijn (denken van buiten naar binnen).
Als organisatie bestendiger worden op adresfraude en identiteitsfraude.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
De (verdere) implementatie van het zaakgericht werken	Met de doorontwikkeling van het zaakstelsel wordt toegewerkt naar een integraal klantbeeld incl. de aansluiting op MijnOverheid.
Het goed toegankelijk en veilig maken/houden van onze online dienstverlening	De informatie op onze website is up to date en ook toegankelijk voor mensen met een beperking. Klanten moeten veilig en betrouwbaar 24/7 online met ons zaken kunnen doen.
Het aansluiten van onze lokale systemen op het digitaal stelsel omgevingswet (DSO)	Aanvragen vanuit het landelijke omgevingsloket moeten wij kunnen ontvangen in onze lokale systemen en omgevingsplannen moeten we in het landelijk stelsel digitaal kunnen publiceren
Het garanderen van een goede bereikbaarheid via alle kanalen	Het slim inrichten van de telefonie met waar mogelijk een directe ingang bij vakteams, monitoren van opvolging van terugbelnotities en tijdige zaakafhandeling
Het uitbreiden van kennisoverdracht van de backoffice naar klantcontact	Webredacteuren van de vakteams worden verantwoordelijk gemaakt voor het beheer van de kennisbank en stemmen af met het KCC
Het ontwikkelen van servicenormen voor onze dienstverlening en de monitoring ervan	De bestaande servicenormen worden opnieuw bekeken en aangepast naar huidige maatstaven en we ontwikkelen een dashboard plus een proces van sturing op servicenormen
Het meten van klantbeleving en waardering van onze dienstverlening	Naast deelname aan landelijke benchmarks als Burgerpeiling wordt ook in eigen beheer de waardering van onze dienstverlening gepeild.
Het borgen van bewustzijn van informatieveiligheid	Met name bij de uitrol van het zaakgericht werken wordt extra aandacht besteed aan autorisaties en privacy van klantgegevens
Digitalisering besluitvorming raad	Na het college willen we ook het proces van de bestuurlijke besluitvorming door de raad digitaliseren met een digitale vergader- en besluitvormingstool.

Veiligheid

Toekomstvisie

We streven naar een Valkenswaard waarin het veilig en aangenaam is om te wonen, te werken en vrije tijd te besteden. Met ons veiligheidsbeleid richten we ons dan ook op het ontwikkelen van leefbare dorpskernen en -wijken, waarin alle bewoners en bezoekers veilig zijn en zich veilig voelen. Belangrijk is ook dat gemeente, bewoners en bezoekers bereid zijn om samen de veiligheid te bevorderen. Daarom vullen we de vergunningverlenende, toezichthoudende, handhavende en hulpverlenende rol van de gemeente en betrokken partners actief in om die veiligheid te bewaken: bijvoorbeeld met de vrijwillige brandweer. Als gemeente hebben we nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van burgers, ondernemers, ketenpartners en hulpdiensten om een optimaal veiligheidsrendement te behalen.

In de Toekomstvisie komt veiligheid vooral naar voren als randvoorwaarde voor de kwaliteit van leven. Om fijn te kunnen wonen en recreëren in Valkenswaard moet je je veilig voelen.

De nadruk ligt op leefbaarheid en participatie en daarin blijft de gemeente centraal gepositioneerd. Daarin maken we vooral gebruik van onze kaderstellende en voorwaardenscheppende rol. Die vindt zijn basis in een groot vertrouwen in het zelfsturend en zelf oplossend vermogen in de samenleving. We handelen op basis van vertrouwen en als dat nodig is, treden wij op binnen de kaders van de door ons beschikbaar gestelde instrumenten.

Beleid

Integrale veiligheid

De Kadernota Integrale Veiligheid geeft het kader van en de prioritering binnen het veiligheidsbeleid aan. In 2023 wordt een nieuwe kadernota vastgesteld waarin de prioriteit voor de komende vier jaar worden vastgesteld.

Uit de criminaliteitscijfers van de politie blijkt dat criminaliteit de laatste drie jaar licht stijgt, ook in Valkenswaard. De klassieke criminaliteit zoals woninginbraak en diefstal laten echter een daling in de cijfers zien. Daar staat tegenover dat andere vormen van criminaliteit terrein lijken te winnen. Er is de afgelopen jaren een forse stijging te zien in fraude gericht op burgers, veelal mensen die slachtoffer worden van cybercrime. Toch laten de rapportcijfers, die onze inwoners geven aan hun veiligheidsgevoel, een stabiel positief beeld zien. Hiermee volgen we de landelijke trend.

Alle wijken geven een score van ruim voldoende of goed voor de leefbaarheid in hun wijk. Dat willen we graag vasthouden. Het is dan ook zaak dat we samen met wijkorganen en ketenpartners op wijkniveau analyseren wat er speelt. Daarna moeten we samen met wijkorganen en inwoners bekijken hoe we per wijk of buurt de juiste impulsen geven om te werken aan de veilige woon- en leefomgeving. Dit doen we omdat mensen zich in elk geval in de eigen woon-, leef- en werkomgeving écht veilig moeten blijven voelen.

De intensieve samenwerking met externe partners blijft de komende tijd belangrijk. Samen met politie, Veiligheidsregio, Woningbelang, jongerenwerk en diverse maatschappelijke organisaties spannen we ons in om het veiligheidsbeleid over de gehele keten, van preventie tot repressie, te verbeteren. De successen motiveren ons om deze ingezette lijn en de integrale aanpak door te zetten. Tegelijkertijd blijft de complexiteit en kwantiteit van de zorg- en veiligheidsproblematiek toenemen. Dat uit zich onder meer in de toename van woonoverlast en overlast in de openbare ruimte, *maar vooral in de persoonlijke sfeer van onze inwoners*. We hebben hierop goed zicht door de goede verbinding van de terreinen Zorg en Veiligheid. Ook willen we een verbeteringslag slaan door op wijk- en buurtniveau te analyseren op welke aandachtspunten we preventief kunnen inzetten.

De aandacht voor de bestrijding van georganiseerde criminaliteit is inmiddels goed ingebed in de organisatie. Alle mogelijke bestuurlijke instrumentaria zetten we in om de ondermijnende criminaliteit te bestrijden. Hierbij zal het lokale bestuur telkens de grenzen opzoeken. De komende jaren blijven we inzetten op de doorontwikkeling en professionalisering van de aanpak van

ondermijning. Dat doen we door uitvoering te geven aan het actieprogramma ondermijning en de adviezen uit het bestuurdersdashboard van de Taskforce RIEC.

In onze aanpak worden we gesteund door een basisteamprogrammалеider Ondermijning en de Taskforce RIEC, dat als expertisecentrum op het terrein van bestuurlijke aanpak van de georganiseerde misdaad, en toepassing van de wet Bibob, alle regiogemeenten adviseert.

De combinatie van deze partners zorgt ervoor dat we niet enkel op casusniveau bezig zijn met ondermijning, maar ook ondersteund worden bij het weerbaar worden en het opwerpen van barrières. Hierdoor bestrijden we ondermijnende criminaliteit niet alleen op constructieve wijze, maar voorkomen we deze ook door de nodige bestuurlijke drempels.

Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant

De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR), en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. De VRBZO is een samenwerkingsverband tussen de 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

In 2021 heeft het Algemeen Bestuur (AB) van de VRBZO de Visie 2025 vastgesteld. De Visie 2025 laat aan de hand van thema's en speerpunten zien wat de VRBZO de komende jaren doet om een hoogwaardige advies- en dienstverleningsorganisatie op het gebied van fysieke veiligheid en crisisbeheersing te realiseren. De ontwikkelthema's voor de komende vier jaren zijn:

1. Samen voor veilig;
2. Werken aan een weerbare samenleving;
3. Toekomstbestendige organisatie.

Kaderstellende nota's

- Kadernota Integrale Veiligheid (2019-2022)
- Toekomstvisie Brandweezorg
- Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022, Groeien, meedoen en thuiskomen
- Uitvoerings- en Handhavingsbeleidsplan 2019-2022
- Evenementenvisie Valkenswaard 2018-2022
- Beleidsregels terrassen
- Beleid met betrekking tot de Wet Bibob
- Uitvoeringsnotitie mensenhandel

Wat willen we bereiken?
We willen samen met onze bewoners en partners de veilige woon- en leefomgeving behouden en versterken. In de wijken gaan bewoners prettig met elkaar om, inwoners voelen zich thuis en ze helpen elkaar om sociale overlast te voorkomen.
We willen een goede organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing borgen.
We willen de problematiek samen met inwoners en maatschappelijke organisaties in een vroeg stadium signaleren. We bieden snel en deskundig hulp en ondersteuning en zo nodig investeren we in een passende aanpak. Hierdoor voorkomen we escalatie van zorg-, overlast- en veiligheidsproblemen.
We willen dat steeds meer inwoners zich ervan bewust zijn dat ondermijnende criminaliteit zich in de directe omgeving kan voordoen. Ook willen we dat de inwoners, ondernemers en de publiek private samenwerkingsverbanden zich samen met de gemeente, politie, Openbaar Ministerie en Belastingdienst verplicht voelen om ondermijning aan te pakken.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Uitvoerings- en handhavingsbeleidsplan 2023-2024	Er wordt een nieuw uitvoerings- en handhavingsbeleidsplan vastgesteld door de gemeenteraad. Aan de hand van dit beleidsplan wordt door het college een uitvoeringsplan opgesteld.
Kadernota Veiligheid 2023-2026	Iedere vier jaar worden de kaders van het veiligheidsbeleid herzien. In 2023 wordt door de gemeenteraad een nieuwe beleidslijn voor de komende vier jaar vastgesteld.
Analyse wijk/ buurtniveau	We gaan starten met het in kaart brengen van beschikbare data op wijk/ buurtniveau om te beoordelen of we beter maatwerk kunnen leveren om een veilige woon- en leefomgeving te bevorderen.
Uitvoering geven aan het actieplan ondermijning 2021-2023	We zetten in op maatregelen voor het vergroten van bewustzijn en meldingsbereidheid bij inwoners, het verbeteren van onze informatiepositie en het verbeteren van de bestuurlijke weerbaarheid.
Participeren Taskforce RIEC Brabant-Zeeland	We nemen actief deel aan de Taskforce RIEC voor een constructieve bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Verwijzingen HALT (aantal per 1.000 jongeren)	Politie/ Waarstaatjegemeente	3	7	-
Winkeldiefstallen (aantal per 10.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	6,08	17,82	< 15
Geweldsmisdrijven (persoon, aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	3,7	4,3	< 4
Diefstal en inbraak uit woning (aantal per 10.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	9,93	13,61	< 10
Vernieling of beschadiging (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	5,9	6,1	< 6
Overige indicatoren				
Aantal mensen dat zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt (%)	Veiligheidsmonitor 2021	1		< 1

Financiën

Toekomstvisie

We willen inzicht geven in de omvang en de vrije besteedbaarheid van rijksmiddelen en lokale belastingen. De gemeente Valkenswaard heeft een structureel reëel sluitende begroting. Op basis daarvan sturen bestuur en management integraal op het realiseren van de in de begroting opgenomen doelstellingen. Dit gebeurt binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Door de zaken financieel op orde te hebben, kunnen we de Toekomstvisie op een zo goed mogelijke manier ondersteunen. In de komende periode komen er veel projecten op ons af. Deze brengen de nodige uitdagingen met zich mee, waardoor het in control blijven ook in de toekomst een aandachtspunt zal blijven.

Beleid

Financieel beleid

De Toekomstvisie en het Hoofdlijnenakkoord zijn de kaders van waaruit we werken. Om de doelstellingen uit de Toekomstvisie te realiseren zijn in de vorige bestuursperiode veel projecten in gang gezet en van (investerings)middelen voorzien. De geplande projecten voeren we uit.

Op basis van de Toekomstvisie en het Raadsprogramma werken wij de bestuurlijke ambities voor de komende 4 jaar uit. Wij stellen hiervoor een collegeprogramma op. Voor de realisatie van deze ambities is in de meerjarenbegroting een bedrag van ca 1% van de begroting (€ 870.000) gereserveerd.

We zetten in op het realiseren van een meerjarig sluitende begroting. Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden om de algemene reserve te versterken, zodat Valkenswaard eventuele financiële tegenvallers in de toekomst kan opvangen.

De gemeentelijke belastingen betreffen:

- 1) de algemene dekkingsmiddelen: de onroerende zaakbelasting, parkeergelden, precariobelasting en reclamebelasting. Deze middelen kennen geen vooraf bepaald bestedingsdoel.
- 2) de overige belastingen respectievelijk heffingen, zoals reinigingsrechten, rioolheffing, leges en begrafenisrechten. Deze hebben een directe relatie met een programma. De baten zijn geraamd bij het desbetreffende programma.

Voor de hoogte van de lokale lastendruk is het uitgangspunt een beheerste gemeentelijke lastenontwikkeling. In de paragraaf Lokale heffingen geven we aan hoe de gemeente invulling geeft aan deze doelstelling. Voor de belangrijkste belastingen en heffingen lichten we in de paragraaf Lokale heffingen de tariefontwikkeling toe. De waardebepaling van de onroerende zaken verantwoorden we ook in die paragraaf.

Wat betreft de afvalstoffenheffing hanteren we een gedifferentieerd tarief. We maken hierbij onderscheid tussen een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden.

Voor alle bestemmingsheffingen is 100 procent kostendekking ons uitgangspunt. De tarieven en voorwaarden voor alle belastingen en heffingen bepalen we jaarlijks bij verordening, waarbij de geraamde bedragen uit de meerjarenbegroting leidend zijn.

Algemene uitkering

Deze begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2022 (de septembercirculaire was ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet beschikbaar). Hierin

Het nieuwe verdeelmodel gemeentefonds is per 1 januari 2023 ingevoerd. Dit nieuwe verdeelmodel zoals nu doorgevoerd wordt is niet het eindstation, maar zal continu onderhoud vragen. Hiervoor wordt door de fondsbeheerders een onderzoeksagenda opgesteld.

Voor het effect van de invoering nieuwe verdeelmodel is een ingroeipad afgesproken van maximaal € 7,50 per inwoner in 2023 en maximaal € 15 per inwoner in 2024 en 2025. Het totale effect van de

herverdeling is gemaximeerd op € 37,50 per inwoner. Voor Valkenswaard is het herverdeeleffect positief en loopt dit op tot € 1,1 miljoen.

Financiering

De uitgangspunten voor het opnemen van leningen hebben we verwoord het Treasurystatuut 2013. In de paragraaf financiering lichten we dit verder toe.

Onvoorzien

De post onvoorzien zetten we in voor uitgaven die als onvoorspelbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar worden aangemerkt en waarvoor in de begroting verder geen budget is opgenomen.

Kaderstellende nota's

- Financiële verordening Valkenswaard (2022)
- Treasurystatuut (2013); zie paragraaf 'financiering'
- Leidraad invordering Gemeentelijke belastingen (2017)
- Belastingverordeningen (2022)
- Nota reserves & voorzieningen (2015)

Wat willen we bereiken?
We willen een gezonde financiële positie als basis voor onze bestuurskracht. Met deze positie kunnen we de doelstellingen uit de Toekomstvisie blijvend realiseren.
We willen een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting, met ruimte en flexibiliteit voor ontwikkelingen die passen in onze Toekomstvisie. Daarbij willen we ook inzetten op inbreng en verantwoordelijkheid van onze omgeving.
We willen onze risico's beheersen en een weerstandsvermogen ontwikkelen waarmee we deze risico's structureel kunnen dekken.
We willen inzetten op het versterken van onze Algemene reserve en zijn voorzichtig met het aantrekken van nieuwe geldleningen. Onze doelstelling is een solvabiliteit van minimaal 30 procent.
We willen een beheerste ontwikkeling van de lokale lasten.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
We creëren structurele budgetruimte voor nieuwe ontwikkelingen.	In de begroting is een structureel budget van ca 1% van het begrotingstotaal (€ 870.000) gereserveerd voor de uitwerking van het collegeprogramma 2023-2026.
We proberen de Algemene Reserve jaarlijks te versterken.	Eventuele positieve saldi van de begroting en de jaarrekening voegen we toe aan de Algemene Reserve.
We zijn kritisch op de kosten voor afval en riool en beperken de stijging van de OZB.	In onze begroting rekenen we met kostendekkende tarieven voor afval en riool. Beheersing van deze lasten bestaat uit het kritisch kijken naar uit te voeren werkzaamheden en toe te rekenen kosten. De ontwikkeling van de OZB ramen wij trendmatig (de afgelopen jaren zo'n 1,5%).

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021		Doelstelling 2023
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (euro)	Coelo	879	737	879
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (euro)	Coelo	970	811	970
Bezetting (fte per 1000 inwoners) (de gemeente moet deze informatie zelf verzamelen, eigen gegevens)	Jaarrekening 2021	5,26	Niet bekend*	Gelijk aan 2021
Formatie (fte per 1000 inwoners)	Jaarrekening 2021	5,45	Niet bekend*	Gelijk aan 2021
Overhead gemeentelijke organisatie (%) (de gemeente moet deze informatie zelf verzamelen, eigen begroting)	Jaarrekening 2021	14,1%	Niet bekend*	Doel is de realisatie lager uit te komen dan begroot.
Apparaatskosten (kosten per inwoner) (de gemeente moet deze informatie zelf verzamelen, eigen begroting)	Jaarrekening 2021	588	Niet bekend*	Doel is de realisatie lager uit te komen dan begroot.
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen) (de gemeente moet deze informatie zelf verzamelen, eigen begroting)	Jaarrekening 2021	20%	Niet bekend*	Afhankelijk van de noodzaak.

*landelijk niet beschikbaar

Ontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026</i>				
Devices en emailadressen raadsleden	-38	-38	-38	-38
Organisatie en activiteitenbudget inwonerspanel	-35	-35	-35	-35
Tijdelijke inhuur Wet elektronische publicaties	-32	-	-	-
Verbonden partijen VRBZO	-76	-76	-76	-76
Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties: Centrummanagement	-3	-3	-3	-3
Verzekering eigen risico WGA	-50	-50	-50	-50
Dividend BNG	30	30	30	30
<i>Ontwikkelingen Begroting 2023-2026</i>				
Uitbreiding college inclusief ondersteuning	-158	-158	-158	-158
Plaatsvervangend griffier / raadsadviseur	-89	-89	-89	-89
Devices en emailadressen commissieleden	-19	-19	-19	-19
Prijsindexatie: verhogen subsidieplafond	-75	-75	-75	-75
Prijsindexaties	-66	-73	-80	-87
Burgerpeiling	-	-6	-	-6
Samenwerking Design Academy Eindhoven	-15	-15	-15	-15
Talentenpool	-250	-250	-250	-250
Pilot kleine wensen inwoners (amendement NK 2023)	-75	-	-	-
Dekking pilot kleine wensen inwoners algemene reserve	75	-	-	-
Wijkgerichte ondersteuning (amendement NK 2023)	-155	-	-	-
Wijkgerichte ondersteuning tlv transformatiebudget	155	-	-	-
<i>Totaal programma 5</i>	<i>-876</i>	<i>-857</i>	<i>-858</i>	<i>-871</i>

Toelichting

Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Devices en emailadressen raadsleden

Voortschrijdend inzicht maakt dat de raad toch gebruik wil maken van devices en gemeentelijke emailadressen, conform het bij de begroting 2022 ingediende voorstel.

Organisatie en activiteitenbudget inwonerspanel

In 2022 is gestart met het inwonerspanel. Dit inwonerspanel speelt een belangrijke rol in de participatie vanuit de omgevingswet en vervangt de adviesraad sociaal domein. Het is de bedoeling om ongeveer zes keer per jaar digitaal en vier keer per jaar fysiek inwoners te betrekken bij actuele onderwerpen in zowel het fysieke als het sociale domein. Om dit mogelijk te maken is ondersteuning vanuit de organisatie nodig en een activiteitenbudget. De kosten hiervoor bedragen €35.000.

Tijdelijke inhuur wet elektronische publicaties

Per 1 januari 2023 moeten voor alle besluiten die ter inzage gelegd moeten worden, ook de bijlagen digitaal ter inzage worden gelegd. Deze bijlagen moeten ook geanonimiseerd worden. Wanneer hier geen geautomatiseerde tool voor beschikbaar is, kan het zijn dat op termijn formatie-uitbreiding nodig is. We stellen voor om €32.000 beschikbaar te stellen voor het jaar 2023 voor het geval het anonimiseren niet binnen de huidige formatie uitvoerbaar is. In 2023 gaan we kijken om hoeveel uren het daadwerkelijk gaat.

Verbonden partijen VRBZO

De bijdragen voor de verbonden Partijen volgen uit de aangeleverde -en vastgestelde begroting van de VRBZO.

De bijdragen worden meerjarig constant begroot, ondanks het feit dat er door de verbonden partijen een meerjarenraming wordt aangeleverd. Voor de te hanteren indexpercentages geven de regionale gemeenten gezamenlijk een bindende richtlijn aan de 4 grootste verbonden partijen.

Prijsindexaties Intensieve Sturings Relaties: Centrummanagement Valkenswaard

Met de stichting Centrummanagement Valkenswaard is een convenant afgesloten. Hierin zijn afspraken gemaakt over welke gezamenlijke doelen we nastreven en hoe we dat organiseren. Daarnaast is hierin afgesproken hoe het Centrummanagement gefinancierd wordt en hoe ze hiervoor verantwoording afleggen. Voor haar inkomsten vraagt de stichting jaarlijks subsidie aan. Het CM is aangemerkt als een subsidierelatie die vraagt om een intensieve sturing. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is er intensief contact en vindt er structureel afstemmingsoverleg plaats. Deze subsidierelatie valt buiten het werkingsgebied van de Subsidieadviescommissie.

Het college heeft op 25 januari 2022 positief besloten op het verzoek van het CM om de structurele subsidie (73.150,-) structureel te indexeren. De raad is hierover per brief (2022-207687) geïnformeerd: *"Het college staat wel positief tegenover het principeverzoek van het Centrummanagement om het bedrag van de structurele subsidie met ingang van 2023 te indexeren. Dit zullen we via de kadernota aan u voorleggen."*

Verzekering eigen risico WGA

Als medewerkers twee jaar ziek zijn kunnen ze een WIA uitkering aanvragen bij het UWV. Als de WIA uitkering wordt toegekend kan deze bestaan uit een WGA-uitkering of een IVA-uitkering. Bij een IVA-uitkering zijn geen re-integratieverplichtingen. Bij een WGA-uitkering heeft de gemeente wel een re-integratieverplichting. De kosten van de WGA-uitkering worden door het UWV gedurende 10 jaar verhaald op de gemeente. Om dit te voorkomen kan de gemeente ervoor kiezen om een jaarlijkse premie gebaseerd op de totale loonsom te betalen aan het UWV (publieke bestel).

Valkenswaard heeft er in het verleden voor gekozen om eigenrisicodragers te zijn met een aanvullende verzekering, de stop-loss verzekering van Loyalis. Verzekeraar Loyalis heeft aangegeven per 1 januari 2022 te stoppen met deze verzekering. Op basis van een aanbesteding is een nieuwe verzekering voor dit risico afgesloten. De kosten hiervan bestaan uit een vaste premie voor drie jaar die €50.000 hoger is.

Dividend BNG

Er is geen dividend geraamd in de meerjarenbegroting, de afgelopen jaren hebben we wel dividend ontvangen. We stellen voor om een inkomst van €30.000 hier structureel voor op te nemen.

Ontwikkelingen Begroting 2023-2026

Uitbreiding college inclusief ondersteuning

Met ingang van 1 juli 2022 bestaat het college uit 4 fulltime wethouders.

Plaatsvervangend griffier / raadsadviseur

Om de kwetsbaarheid van de griffie te verminderen wordt de formatie uitgebreid met een extra adviseur/plaatsvervangend griffier.

Devices en emailadressen commissieleden

De raad en de commissieleden maken toch gebruik van devices en gemeentelijke e-mailadressen. De kosten zijn verwerkt conform het bij de begroting 2022 ingediende voorstel. Het structurele effect is reeds gemeld in de Nota Kaders 2023-2026.

Prijsindexatie: verhogen subsidieplafond

Door de prijsstijgingen van de afgelopen periode staat het subsidieplafond onder druk. Om de druk te verlichten, verhogen wij het subsidieplafond.

Prijsindexaties

De prijsindexatie is uit verschillende onderdelen opgebouwd:

- *Prijsindexatie facilitaire kosten (€ 50.000)*
Door de prijsontwikkelingen van de afgelopen periode staan de budgetten van facilitaire zaken (zoals schoonmaak, papier, beveiliging) onder druk. Dit budget wordt ingezet om aan onze contractuele verplichtingen te voldoen.
- *Continuering Valkenswaard marketing (€ 7.000 in 2023, olopend tot € 28.000 in 2026)*
Valkenswaard Marketing voert voor de gemeente de citymarketing uit. Dit is belangrijk voor onze regionale positionering. In 2022 worden nieuwe, meerjarige afspraken hierover gemaakt. Het bestaande budget is toereikend, mits er een indexering plaatsvindt. Zo kan het huidige kwaliteitsniveau van Valkenswaard Marketing overeind blijven. Hierbij wordt de index van 3,3% aangehouden. Omdat het meerjarige afspraken zijn, is het ook wenselijk de afspraken over de

indexering meerjarig te maken. Conform de Nota Kaders indexeren we ook deze intensieve sturingsrelatie, naar de andere relaties die de gemeente heeft.

- *Overige kleine prijsindexaties (€ 9.000)*

Burgerpeiling

Via de Burgerpeiling onderzoeken we hoe inwoners tegen de prestaties van de gemeente Valkenswaard aankijken. Het is wenselijk om dit onderzoek iedere twee jaar uit te voeren, om zo resultaten te meten, beleid te kunnen bijsturen en waarstaatjegemeente.nl op peil te houden. Met deze begrotingswijziging borgen we deze structurele werkzaamheden ook structureel, in plaats van bekostiging uit incidentele middelen.

Samenwerking Design Academy Eindhoven

Valkenswaard heeft een vriendschapsrelatie met de Design Academy Eindhoven (DAE). De DAE is een van 's werelds toonaangevende design scholen, internationaal erkend vanwege zijn vooruitstrevende en gerenommeerde professoren en alumni. Dit biedt kansen voor de gemeente Valkenswaard; enerzijds voor haar profilering en anderzijds om studenten van de DAE onderzoek te laten doen naar onderwerpen in Valkenswaard. Zo is in 2022 onderzoek gedaan naar het bloemencorso en zijn hier nuttige aanbevelingen uitgekomen. Ook helpt het om medewerkers van de gemeente op een andere manier naar vraagstukken te laten kijken. De samenwerking is tot op heden incidenteel bekostigd.

Talentedepool

Er is, zeker ook voor gemeenten, sprake van een forse krapte op de arbeidsmarkt. Werving voor een aantal functies loopt zeer moeizaam en in die situaties zijn we genoodzaakt om in voorkomende gevallen in te huren (met behoorlijk hogere kosten). In het kader van dit arbeidsmarkt vraagstuk is het noodzakelijk om meerdere strategieën te kiezen om huidige en toekomstige vacatures in te vullen. Zo werken we met de gemeenten binnen de regio Brabant Zuidoost samen om onze profilering op de arbeidsmarkt naar jongeren (onder andere via het onderwijs) te versterken. We willen graag jonge talenten met ontwikkelpotentieel aan onze organisatie binden. Deze talenten willen we algemeen/breed opleiden om vervolgens een passende plek te vinden in onze organisatie. Daarom worden middelen gevraagd om jonge medewerkers te kunnen werven waarbij we ook de begeleiding kunnen bekostigen.

Pilot kleine wensen inwoners (amendement NK 2023)

De Nota Kaders 2023-2026 gewijzigd vast te stellen door een bedrag van € 75.000,- vrij te maken voor het snel oppakken van kleine wensen en verzoeken van onze inwoners voor zover die het algemeen nut dienen en de kosten daarvan te dekken uit de algemene reserve.

Wijkgerichte ondersteuning (amendement NK 2023)

In de begroting van 2023 – 2026 minimaal een extra bedrag van € 155.000 euro te reserveren uit de bandbreedte voor wijkgerichte ondersteuning. Zodat wijkcoördinatoren samen met wijkcommissies / dorpsinitiatief en andere betrokken organisaties, met de in november 2021 aangenomen motie (Elke wijk een gezicht) als onderlegger, kunnen komen tot een gedegen plan en netwerk van wijkgerichte ondersteuning.

Wat mag het programma Bestuur & Organisatie kosten?

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Samenwerking en positionering	538	643	822	605	606	619
Dienstverlening	1.819	2.018	2.995	2.995	2.996	2.996
Veiligheid	2.922	2.803	2.942	2.937	2.937	2.937
Financiën	256	277	-112	-291	-350	-394
Totaal lasten	5.535	5.741	6.647	6.246	6.190	6.158

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Samenwerking en positionering	-	-	-	-	-	-
Dienstverlening	738	268	269	269	269	269
Veiligheid	216	178	162	162	162	162
Financiën	658	486	730	730	730	730
Totaal baten	1.612	932	1.161	1.161	1.161	1.161

Saldo voor bestemming	-3.923	-4.809	-5.486	-5.085	-5.028	-4.997
-----------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.007	1.767	1.405	1.658	2.109	2.109
Baten	2.256	821	588	337	341	311
Saldo	249	-946	-818	-1.321	-1.769	-1.798

Saldo na bestemming	-3.674	-5.756	-6.303	-6.406	-6.797	-6.795
---------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Wat mag overhead kosten?

In dit hoofdstuk presenteren we de totale kosten van de overhead. Voor de overhead gebruiken we de volgende definitie: 'Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Tot de overhead horen alle functies die dit doel dienen. De overheadfuncties staan derhalve niet rechtstreeks ten dienste van de (externe) klant'. De overhead bestaat uit een aantal onderdelen:

- Leidinggevenden primair proces (projectleiding valt hier buiten);
- Financien, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- P&O;
- Inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement);
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie;
- Juridische zaken;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en Huisvesting (inclusief beveiliging);
- DIV;
- Managementondersteuning primair proces.

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Overhead	12.524	12.307	12.696	12.634	12.634	12.600
<i>Totaal lasten</i>	<i>12.524</i>	<i>12.307</i>	<i>12.696</i>	<i>12.634</i>	<i>12.634</i>	<i>12.600</i>

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Overhead	292	56	63	63	63	63
<i>Totaal baten</i>	<i>292</i>	<i>56</i>	<i>63</i>	<i>63</i>	<i>63</i>	<i>63</i>

Saldo voor bestemming	-12.232	-12.252	-12.633	-12.571	-12.571	-12.538
-----------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Saldo</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Saldo na bestemming	-12.232	-12.252	-12.633	-12.571	-12.571	-12.538
---------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Ontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026</i>				
Verbonden partijen GRSA2	-635	-635	-635	-635
- Vervallen taakstelling GRSA2	-429	-429	-429	-429
Salarisontwikkeling	-517	-517	-517	-517
Energielasten	-66	-66	-66	-66
<i>Ontwikkelingen begroting 2023-2026</i>				
Proceskosten belastingen	-52	-52	-52	-52
Totaal Overhead	-1.699	-1.699	-1.699	-1.699

Toelichting:

Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Verbonden partijen

De bijdragen voor de verbonden Partijen volgen uit de aangeleverde -en vastgestelde begroting van de volgende partijen: Cure, GGD Brabant Zuidoost, A2 Samenwerking, Ergon Participatiebedrijf, Metropoolregio Eindhoven, Omgevingsdienst Zuidoost Brabant en De Grote Heide.

De bijdragen worden meerjarig constant begroot, ondanks het feit dat er door de verbonden partijen een meerjarenraming wordt aangeleverd. Voor de te hanteren indexpercentages geven de regionale gemeenten gezamenlijk een bindende richtlijn aan de 4 grootste verbonden partijen.

Verbonden partijen	2023	2024	2025	2026
Cure	-173.000	-345.000	-627.000	-779.000
Dekking Cure door stijging tarief afvalstoffenheffing	173.000	345.000	627.000	779.000
GGD	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
GRSA2	-635.000	-635.000	-635.000	-635.000
GRWRE	-367.000	-359.000	-413.000	-463.000
Dekking GRWRE door ontvangen rijksbijdrage WSW en LKS	367.000	359.000	413.000	463.000
Ergon	-89.000	-89.000	-89.000	-89.000
MRE	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
ODZOB	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
VRBZO	-76.000	-76.000	-76.000	-76.000
	-843.000	-843.000	-843.000	-843.000

Vervallen taakstelling GRSA2

Het invullen van de bij de start vastgestelde taakstelling voor de A2 Samenwerking verloopt moeizaam. De taakstelling vraagt aan de ene kant heldere keuzes van gemeenten over de harmonisatie, de kwaliteit van de dienstverlening etc. en aan de andere kant een ontwikkeling van de GRSA2 naar een meer professionele en daarmee efficiëntere organisatie. Aan de doorontwikkeling wordt een extra impuls gegeven op basis van een adviesrapport waarbij het laten vervallen van de taakstelling voorwaarde is om de verbeterslag te maken. De resterende structurele taakstelling voor verbonden partij A2 samenwerking van €962.000 komt te vervallen. Hiervan was €429.000 voor gemeente Valkenswaard.

Energielasten

Binnen de diverse programma's van de begroting zijn kosten geraamd voor de levering van aardgas en elektriciteit voor de diverse gemeentelijke gebouwen en overige installaties, zoals bv. Openbare verlichting. In de begroting 2022 is in totaliteit € 617.000 opgenomen voor Aardgas en elektra. Op basis van de verbruik cijfers van 2021 hebben we zonder rekening te houden met prijsstijgingen €869.000 nodig voor:

- Aardgas € 195.000
- Elektra € 674.000

Structureel moet er een bedrag van € 252.000 bijgeraamd worden op de diverse onderdelen.

Momenteel is onbekend of van de structurele verhoging er meer kosten verhaald kunnen worden op huurders en/of gebruikers en wat het effect dan eventueel is op mogelijke subsidies voor de huurders en gebruikers.

Naast de structurele verhoging voor de levering van aardgas en elektriciteit hebben we tevens te maken met forse prijsstijgingen voor de leveranties voor aardgas en leveranties. Het is lastig om een percentage voor de prijsstijging aan te geven gelet op de marktontwikkelingen. De gemiddelde aardgasprijs is bijvoorbeeld tussen augustus 2021 naar februari 2022 met ca. 48% gestegen.

Voor alsnog hebben wij een doorrekening gemaakt met een gemiddelde prijsstijging van 33,3% voor de lange termijn. Wij stellen u voor om bij de Bestuursrapportage en de begroting 2023–2026 wederom te kijken naar de gerealiseerde cijfers van 2022 en dan eventueel de begroting aan te passen.

De prijsstijging voor de huidige doorrekening bedraagt €254.000 in totaliteit (Aardgas €62.000 en Elektra €192.000).

De energiekosten zijn over de verschillende programma's gepresenteerd in het boekwerk.

Ontwikkelingen begroting 2023-2026

Proceskosten belastingen

Wij zien een extreme toename van de (te verwachten) proceskosten voor bezwaar- en beroepschriften OZB. Dit is een gevolg van de vele "no-cure-no-pay" bureaus (NCNP) die in de laatste jaren zeer in opkomst zijn. Deze bureaus benaderen inwoners van de gemeenten via diverse campagnes (brieven, radio, tv, mail, etc.) met de vraag om via hun organisatie bezwaar aan te tekenen tegen de OZB-aanslag. Dit alles omdat, zodra een bezwaar gedeeltelijk of volledig wordt toegekend, deze bureaus per handeling een vergoeding verdienen die de gemeenten dient te betalen. Om deze reden worden er zoveel mogelijk bezwaren geworven en worden bezwaarprocedures door deze bureaus maximaal benut, tot hoorzittingen aan toe. In de extrapolatie hebben wij ook rekening gehouden met de benodigde indexatie van de kosten per procedure. Deze trend is veel in het nieuws geweest en is landelijk een enorme bron van grote hoeveelheden extra werk en kosten voor de gemeenten. Vanuit de VNG is reeds aan de Rijksoverheid verzocht om de bijbehorende proceskostenregeling te wijzigen, maar tot op heden is hier nog geen uitsluitsel over. Daarom hebben wij deze trend als structurele afwijking aangemerkt.

Wat mag onvoorzien kosten?

De gemeente Valkenswaard heeft jaarlijks € 50.000 begroot voor onvoorziene uitgaven. Dit budget kan alleen aangesproken worden voor onverwachte zaken waar dus geen rekening mee gehouden is.

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Onvoorzien	-	50	50	50	50	50
<i>Totaal lasten</i>	-	50	50	50	50	50

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
<i>Totaal baten</i>	-	-	-	-	-	-

Saldo voor bestemming	-	-50	-50	-50	-50	-50
-----------------------	---	-----	-----	-----	-----	-----

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Saldo</i>	-	-	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-	-50	-50	-50	-50	-50
---------------------	---	-----	-----	-----	-----	-----

Wat mag de vennootschapsbelasting kosten?

In dit hoofdstuk presenteren we de lasten van de te betalen vennootschapsbelasting. Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De invoering ervan leidt tot een fiscale afsplitsing van de ondernemersactiviteiten. De nieuwe wet bepaalt dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden vanaf 1 januari 2016 voortaan belastingplichtig zijn.

Uit de inventarisatie van de gemeentelijke activiteiten is gebleken dat de volgende activiteiten onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting. Deze zijn niet objectief vrijgesteld.

- Grondexploitaties
- Bedrijfsafval
- Rioolaansluitingen

Het te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting is onzeker, maar tot nu toe schatten wij in dat er geen sprake is van verschuldigde vennootschapsbelasting, anders dan ten behoeve van de gemeentelijke grondexploitaties. Voor de vennootschapsbelasting op de grondexploitaties is een reservering opgenomen in de Reserve Grondexploitaties. In de begroting zijn geen verdere ramingen opgenomen.

Wat brengen algemene dekkingsmiddelen op?

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden. Buiten de uitkering uit het gemeentefonds gaat het om gemeentebelastingen, deelnemingen/dividend, erfpacht, rente en de verzamelpost overige dekkingsmiddelen. Ze zijn bedoeld voor de uitvoering van programma's die het vastgestelde beleid van de gemeenteraad uitvoeren.

Lasten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Algemene uitkering	-	877	50	212	49	45
<i>Totaal lasten</i>	-	877	50	212	49	45

Baten

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
OZB	8.233	8.204	8.417	8.427	8.427	8.427
Precariobelasting	-6	79	62	62	62	62
Reclamebelasting	1	90	63	63	63	63
Algemene uitkering	52.613	57.269	60.054	62.113	64.073	58.863
<i>Totaal baten</i>	60.839	65.642	68.597	70.665	72.625	67.415

Saldo voor bestemming	60.839	64.765	68.547	70.453	72.576	67.370
-----------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Saldo</i>	-	-	-	-	-	-

Saldo na bestemming	60.839	64.765	68.547	70.453	72.576	67.370
---------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Ontwikkelingen

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026</i>				
Inzet gealloceerde middelen gemeentefonds versterking dienstverlening	122			
Precariobelasting	-17	-17	-17	-17
Reclamebelasting	-27	-27	-27	-27
Reclamebelasting Subsidieverlening Centrummanagement	20	20	20	20
<i>Ontwikkelingen begroting 2023-2026</i>				
Vrijval gealloceerde middelen participatie (meicirculaire 2022)	-134	-131	-122	-73
Areaaluitbreiding OZB	79	79	79	79
Indexatie OZB	125	125	125	125
Effect toerekening overhead obv financiële verordening	164	203	203	203
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	332	252	261	310

Toelichting

Ontwikkelingen Nota Kaders 2023-2026

Inzet gealloceerde middelen gemeentefonds versterking dienstverlening

Met de decembercirculaire 2021 hebben gemeente middelen ontvangen ter versterking van de dienstverlening. Deze middelen zijn vanuit de decembercirculaire gealloceerd. De middelen worden via de Nota Kaders 2023 gedeeltelijk ingezet om de ontwikkelingen vanuit de Nota Kaders te dekken.

Actualisatie precariobelasting

In 2021 was een opbrengst van € 79.400 uit de precariobelasting begroot. Mede als gevolg van leegstand was deze begroting te hoog. Een bedrag van € 62.000 is een realistische inschatting van de te innen precariobelasting voor de komende jaren.

Actualisatie reclamebelasting

In 2021 was een opbrengst van € 90.000 uit de reclamebelasting begroot. Mede als gevolg van leegstand was deze begroting te hoog. Een bedrag van € 63.000 is een realistische inschatting van de te innen reclamebelasting voor de komende jaren. De inkomsten uit reclamebelasting na vermindering met de perceptiekosten worden als subsidie aan Centrummanagement verleend.

Ontwikkelingen Begroting 2023-2026

Vrijval gealloceerde middelen participatie (meicirculaire 2022)

Vanuit de meicirculaire 2022 zijn de middelen voor Participatie (exclusief WsW) gealloceerd. Dit is bij nader inzien niet nodig, dus deze middelen kunnen vrijvallen ten gunste van het resultaat.

Areaaluitbreiding OZB

Door de oplevering van nieuwe woningen (areaaluitbreiding) verwachten wij hogere OZB-opbrengsten.

Indexering OZB met 1,5%

In verband met ons beleid dat we terughoudend zijn met de ontwikkeling van de lokale lasten, hebben wij de OZB tarieven slechts trendmatig verhoogd en niet (volledig) aangepast aan de huidige inflatie.

Effect toerekening overhead obv financiële verordening

De financiële verordening wordt aangepast. In deze aanpassing is onder andere opgenomen dat de methodiek toerekening overhead wijzigt.

Paragrafen

Lokale heffingen

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. Inzicht in de omvang, werking en reikwijdte van deze heffingen is belangrijk voor de raad, omdat die heffingen vaak de enige mogelijkheid zijn om aanvullende wensen te kunnen verwezenlijken of dekken. Door vaststelling van de begroting worden de wensen in principe bekrachtigd en de middelen ingezet (zie hiervoor ook product 'financiën'). Voor de (beleids-)voornemens verwijzen wij naar de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in de belastingen en heffingen (retributies, rechten en leges) en de betekenis daarvan voor de gemeente Valkenswaard. Per heffing gaan we in op het beleid, de geraamde inkomsten en de tarieven. Ook gaan we in op de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. We onderscheiden de lokale heffingen in:

Algemeen dekkingsmiddel	Bestemmingsheffing
Onroerende zaakbelasting (OZB)	Rioolheffing
Parkeergelden	Afvalstoffenheffing/ reinigingsrechten
Precariobelasting	Leges
Reclamebelasting	Begraafplaatsrechten

Tariefstijging

De opbrengst van de lokale heffingen in 2023 bedragen naar verwachting:

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Onroerende zaakbelasting (OZB)	8.233	8.307	8.449
Parkeergelden	518	694	694
Precariobelasting	-6	79	79
Reclamebelasting	1	90	90
<i>Subtotaal algemene heffingen</i>	<i>8.746</i>	<i>9.170</i>	<i>9.312</i>
Naheffingsaanslagen	31	52	52
<i>Totaal algemene heffingen</i>	<i>8.777</i>	<i>9.222</i>	<i>9.364</i>
Rioolheffing	3.232	3.246	3.210
Afvalstoffenheffing	3.824	4.366	4.226
Reinigingsrechten	31	45	45
Secretarieleges	240	173	268
Omgevingsvergunningen (bouwleges)	787	595	595
Begraafplaatsrechten	181	188	188
<i>Totaal bestemmingsheffingen</i>	<i>8.295</i>	<i>8.613</i>	<i>8.532</i>
Totaal heffingen	17.072	17.835	17.896

Belastingdruk

De berekening van de belastingdruk is gebaseerd op de som van afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden, de gemiddelde waarde van de onroerende zaken (OZB) en de rioolheffing.

Soort belasting of heffing	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde woningwaarde (afgerond)	259.000	276.000	296.000	325.000
Afvalstoffenheffing	278	296	319	332
OZB (op basis van gemiddelde woningwaarde)	336	341	346	351
Rioolheffing	205	205	205	205
Belastingdruk per meerpersoonshuishouden	819	842	870	888

Onroerende zaakbelastingen

Alle onroerende zaken binnen de gemeentegrenzen worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van eerdergenoemde uitgangspunten en het tarief gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde, wordt de aanslag onroerende zaakbelastingen berekend en aan de belastingplichtige opgelegd. In de begroting 2023 is een opbrengst gecalculeerd van € 8.499.000 (afgerond).

Omschrijving	WOZ waarde 1-1-2022	Tarief 2023	Begroting 2022	Begroting 2023	Toename 2023 t.o.v. 2022
Woningen	5.297.288	0,1065	5.540	5.643	103
Niet woning eigenaren	555.308	0,2968	1.626	1.648	22
Gebruikers	488.191	0,2373	1.141	1.158	17
Totaal			8.307	8.449	142

De OZB-opbrengsten zijn ten opzichte van 2022 toegenomen. De toename van € 142.000 wordt verklaard door de verhoging van OZB opbrengsten als gevolg van areaaluitbreiding en indexering.

Parkeerbelasting

De heffing van de parkeerbelasting is geregeld in de "Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelastingen". Het innen van parkeergelden moet gezien worden als een sturingsinstrument voor het reguleren van de parkeerdruk. De opbrengst in de begroting 2023 is geraamd op € 746.000, inclusief parkeerkaarten en naheffingstoelagen. In de begroting 2023 hebben we rekening gehouden met een opbrengst van 1.000 naheffingsaanslagen van in totaal € 52.000. Het parkeerbeleid is neergelegd in de Parkeerverordening. Voor parkeertarieven zie onderstaande tabel.

Centrumgebied		Schil centrum	
tijd	tarief	tijd	tarief
60 minuten	€ 0,60	60 minuten	€ 1,50
120 minuten	€ 2,40	120 minuten	€ 3,00
180 minuten	€ 4,00	dagkaart	€ 3,00
240 minuten	€ 5,60		

Precariobelasting

Het is mogelijk om voor het gebruik van gemeentegrond precariobelasting te heffen. De belasting is verschuldigd als een ondernemer op, onder of boven, voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, voorwerpen heeft, zoals terrassen, luifels, pijpleidingen en uithangborden. De opbrengst komt ten goede aan de algemene middelen, tenzij er sprake is van een specifieke oormerking, zoals de opbrengsten van de tijdelijke terrassen bij evenementen. De hoogte van de precariobelasting hangt af van de soort en de grootte van de voorwerpen, en van de oppervlakte die in beslag genomen wordt.

De gemeente Valkenswaard legt alleen precariobelasting op bij terrassen (zomer, winter of tijdelijke terrassen). Aan de hand van de afgegeven vergunningen leggen we de aanslagen op. De totaal gecalculeerde opbrengst precariobelasting (terrassen) 2023 is € 79.000. De opbrengsten van de tijdelijke terrassen bij evenementen (€ 22.500) storten we in het daartoe bestemde evenementenfonds.

Afvalstoffenheffing

Kleine bedrijven in het centrum van Valkenswaard kunnen een container bij Cure aanvragen. Daar zijn wel voorwaarden aan verbonden. Deze bedrijven moeten zo klein zijn dat de hoeveelheid en de aard van het afval overeenkomt met huishoudelijk afval. Ook mogen zij zelf geen ruimte hebben om een container van een commercieel afvalbedrijf te plaatsen. En tot slot moeten zij gelegen zijn aan de inzamelroute van huishoudelijk afval. Dergelijke bedrijven betalen geen afvalstoffenheffing, maar een zogenaamd reinigingsrecht.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht (x € 1.000)	2021 Realisatie	2022 Begroot	2023 Begroot
Kosten taakveld Afval (100%)	3.452	3.440	3.614
Inkomsten taakveld Afval exclusief heffingen	-267	-278	-278
Kosten Taakveld Verkeer en vervoer inclusief rente (3%)**	20	34	107
<i>Netto kosten taakveld</i>	<i>3.205</i>	<i>3.196</i>	<i>3.442</i>
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead Oude toerekenmethodiek*</i>	34	480	
<i>Overhead Nieuwe toerekenmethodiek*</i>			78
<i>Overhead taakveld Verkeer en vervoer Oude toerekenmethodiek*</i>	4	5	
<i>Overhead taakveld Verkeer en Vervoer Nieuwe toerekenmethodiek*</i>			24
<i>BTW</i>	679	685	721
Totale kosten	3.922	4.366	4.266
Opbrengst heffing	3.855	4.366	4.226
Dekkingspercentage	102%	100%	100%

	2020	2021	2022	2023
Afvalstoffenheffing; Eenpersoonshuishouden	199	212	228	237
Afvalstoffenheffing; Meerpersoonshuishouden	278	296	319	332
De afvalstofheffing per extra afvalcontainer	246	246	319	332
Omvang voorziening Reiniging per 1/1	-	-	-	-

* Met ingang van begroting 2023 wordt de overhead op een andere wijze toegerekend aan producten.

** Met ingang van begroting 2023 is de toerekening van kosten van de taakvelden geactualiseerd.

(Brede) rioolheffing

Naast de afvoer van het hemelwater en afvalwater heeft de gemeente ook de algehele zorgplicht voor water (zowel grond- als oppervlaktewater). In 2013 is het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan vastgesteld. Het daarin opgenomen investeringsprogramma en de actualisatie van de exploitatiekosten, hebben geleid tot een aanpassing van de exploitatielasten. Met de bepaling van de tarieven voor rioolheffing hebben we rekening gehouden met het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

De jaarlijkse kosten van riolering worden gedekt door de rioolheffing, waarbij we verschillen tussen de kosten en de heffing onttrekken dan wel storten in de voorziening 'riolering'. Deze gebruiken we om in de toekomst de tarieven gefaseerd te laten stijgen.

We streven naar een 100% kostendekking. Om een verdere toename van de voorziening te voorkomen, stabiliseren we de tarieven in de komende jaren. Om toch de 100% kostendekking te realiseren, doen we jaarlijks een bijdrage uit de voorziening riolering.

Rioolheffing (x € 1.000)	2021 Realisatie	2022 Begroot	2023 Begroot
Kosten taakveld(en) inclusief rente (100%)	2.400	2.277	2.616
Kosten taakvelden openbaar groen, verkeer en vervoer en milieu inclusief rente**	142	210	189
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	0	-11	-11
<i>Netto kosten taakveld</i>	<i>2.542</i>	<i>2.475</i>	<i>2.793</i>
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead Oude toerekenmethodiek*</i>	562	327	
<i>Overhead Nieuwe toerekenmethodiek*</i>			342
<i>Overhead taakveld groen oude toerekenmethodiek*</i>	75	35	
<i>Overhead taakveld groen, verkeer en vervoer en milieu Nieuwe toerekenmethodiek*</i>			70
<i>BTW</i>	316	329	327
Totale kosten	3.497	3.165	3.531
Opbrengst heffing	3.232	3.165	3.210
Dekkingspercentage	92%	100%	91%

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Tarief rioolheffing	205	205	205	205
Omvang voorziening Riolering per 1/1	3.353	3.114	3.394	3.434

* Met ingang van begroting 2023 wordt de overhead op een andere wijze toegerekend aan producten.

** Met ingang van begroting 2023 is de toerekening van kosten van de taakvelden geactualiseerd.

Leges

Onder de naam 'leges' heffen we een aantal verschillende rechten voor het genot van door de gemeente verstrekte diensten. Te denken valt aan: leges burgerzaken, leges APV-vergunningen, leges bouwvergunningen en leges gebruiksvergunningen.

Leges (secretarieleges + leges omgevingsvergunning) (x € 1.000)	2021 Realisatie	2022 Begroot	2023 Begroot
Kosten taakveld Burgerzaken (100 %)	1.111	910	854
Kosten taakveld Milieubeheer (25%)	427	404	372
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen (af te dragen rijksleges)	-111	-81	-49
<i>Netto kosten taakveld</i>	1.427	1.233	1.177
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead (1,5%) Oude toerekenmethodiek*</i>	188	129	
<i>Overhead taakveld Milieubeheer (0,3%) Oude toerekenmethodiek*</i>	37	57	
<i>Overhead Nieuwe toerekenmethodiek*</i>			707
<i>Overhead taakveld Milieubeheer Nieuwe toerekenmethodiek*</i>			175
<i>BTW</i>		-	
Totale kosten	1.652	1.419	2.059
Opbrengst heffing	1.056	865	864
Dekkingspercentage	63,9%	60,9%	41,96%

* Met ingang van begroting 2023 wordt de overhead op een andere wijze toegerekend aan producten.

Begravenisrecht

We heffen begravenisrechten om de kosten op begraafplaatsen te dekken.

Begravenisrechten (x € 1.000)	2021 Realisatie	2022 Begroot	2023 Begroot
Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (100%)	210	237	244
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	0	-4	-4
<i>Netto kosten taakveld</i>	210	233	240
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead (0,3%) oude toerekenmethodiek*</i>	38	34	
<i>Overhead Nieuwe toerekenmethodiek*</i>			40
<i>BTW</i>	-	-	-
Totale kosten	248	267	280
Opbrengst heffing	181	188	188
Dekkingspercentage	73,0%	70,4%	67,1%

* Met ingang van begroting 2023 wordt de overhead op een andere wijze toegerekend aan producten.

Kwijtschelding

De gemeente kan kwijtschelding verlenen van gemeentelijke heffingen en kan daarbij zelf beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. In Valkenswaard is kwijtschelding alleen, gedeeltelijk, mogelijk voor de afvalstoffenheffing. Voor de overige heffingen, zoals onroerende zaakbelasting, rioolrecht en leges burgerzaken, is geen kwijtschelding mogelijk. Valkenswaard hanteert de maximumnorm van 100%. Dit betekent dat op 100% van het bijstandsniveau belastingen worden kwijtgescholden. Het maximumbedrag aan kwijtschelding bij de afvalstoffenheffing is in 2023 € 175.

Wij verlenen 'automatisch' kwijtschelding aan huurders van woningen die twee maanden vóór de dagtekening van de aanslag één jaar onafgebroken een uitkering hebben. Deze huurders mogen ook geen positieve vermogensbestanddelen hebben. Dit doen wij op grond van de Wet Werk en Bijstand.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

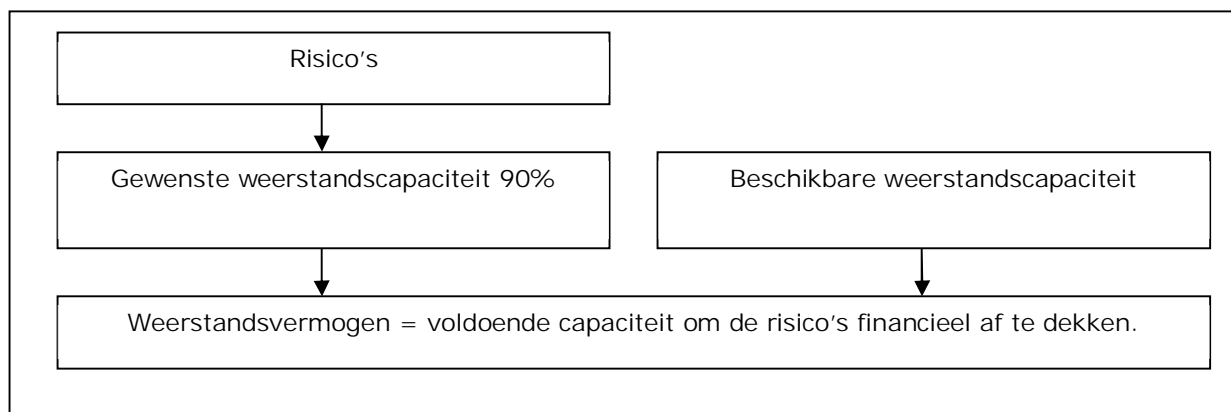
Inleiding

De begroting vormt het financieel kader waarbinnen de gemeente haar doelstellingen realiseert. Tegenvallers en meevallers worden zoveel mogelijk binnen die begroting verwerkt. Financiële tegenvallers kunnen we echter niet altijd opvangen en op dit moment is het belangrijk dat de gemeente over een buffer beschikt om dit soort zaken te verwerken. Deze buffer, waarmee we onverwachte tegenvallers opvangen zodat we taken kunnen voortzetten, heet het weerstandsvermogen van de gemeente. Het gaat dan om risico's die niet zijn verzekerd of waarvoor geen voorziening is getroffen. De beoordeling van dit weerstandsvermogen geeft inzicht in de actuele financiële positie. Actualisering vindt jaarlijks plaats bij de jaarrekening en de begroting.

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen. Daarbij schenken we achtereenvolgens aandacht aan het beleid dat de gemeente op dit gebied hanteert, de weerstandscapaciteit, een actualisering van het risicoprofiel en de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Tot slot gaan we gedetailleerd in op de opbouw van de weerstandscapaciteit.

Beleid

De raad heeft ingestemd met de nota "Weerstandsvermogen en risicomanagement". In deze nota staat een beleidslijn over de weerstandscapaciteit die wij noodzakelijk vinden voor onze organisatie. Deze weerstandscapaciteit zetten wij af tegen de risico's en het risicomanagement. Doordat we risico's inventariseren, analyseren en beoordelen, kunnen we risicoprofiel bepalen, risico's aan de voorkant beheersen, structureel inbedden van risicomanagement in de organisatie en kunnen we een ratio 'weerstandsvermogen' (verhouding risicobedrag tegenover weerstandscapaciteit) bepalen. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we een relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en daarbij gewenste weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie tussen beiden geven we in onderstaande figuur weer:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Ondanks de werking van risicomanagement kunnen we te maken krijgen met financiële nadelen. Deze nadelen ontstaan door tegenvallers waarvoor geen andere dekking aanwezig is. Door voldoende weerstandscapaciteit kunnen we, zonder beleidsaanpassingen, deze financiële nadelen opvangen.

	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve (inclusief voorgenomen mutaties vanaf 2022)	5.155	6.024	7.441	9.309
Vrij aanwendbare specifieke bestemmingsreserves	5.778	6.295	6.813	7.162
- <i>Coronaherstelplan</i>	1.432	1.432	1.432	1.432
- <i>Decentralisatie huisvesting onderwijs</i>	-	-	-	-
- <i>Beeldende kunst</i>	321	306	291	276
- <i>Speellocaties</i>	286	294	274	295
- <i>Evenementen</i>	49	49	49	49
- <i>Egalisatiereserve Vastgoed</i>	1.811	2.228	2.645	3.062
- <i>Tussentijdse winstneming grexen</i>	949	949	949	949
- <i>Vervanging instrumenten CMD</i>	97	99	101	103
- <i>Vervanging inventaris sport</i>	57	47	37	27
- <i>Tractie ruimtelijk beheer</i>	236	323	415	297
- <i>Vervanging bedrijfsmiddelen</i>	282	310	362	414
- <i>Rood voor groen</i>	208	208	208	208
Budget onvoorzien	50	50	50	50
Begrotingsruimte (bandbreedte)	1.776	3.785	5.646	449
Stille reserve(s)	-	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit	2.280	2.280	2.280	2.280
Kostenreductie (bezuinigingen)	-	-	-	-
Totaal	15.039	18.434	22.230	19.250

Gemiddeld OZB tarief:

Onroerende-zaakbelastingen (OZB) Het redelijk peil voor de OZB wordt berekend via onderstaande tabel.

Totaal WOZ-waarde woningen 2022	[1]
Totaal WOZ-waarde niet woningen gebruikers 2022	[2]
Totaal WOZ-waarde niet woningen eigenaren 2022	[3]
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde 2022	[4]
Totaal onderdekking reiniging/afvalstoffen 2022	[5]
Totaal onderdekking riolering 2022	[6]
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde gecorrigeerd voor onderdekking reiniging/afvalstoffen en riool 2022	[7=4-5-6]
Werkelijk gewogen landelijk gemiddelde OZB-percentag e van de gecorrigeerde WOZ-waarde 2022	[8=(7/(1+2+3)*100]
Percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2023	[9=8*1,20]

Op basis van deze tabel is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2023 (redelijk peil OZB) vastgesteld op 0,1729 (pagina 153 van de meicirculaire 2022).

Bij de toetsing gaat het ministerie er van uit dat de tarieven voor riool en afval volledig dekkend zijn.

Risico's

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen moeten de gekwantificeerde risico's van de gemeente bij elkaar geteld worden. Ook moet er rekening gehouden worden met de kans dat de onderkende feiten zich zullen voordoen. Voor het bepalen van de kans dat een risico zich daadwerkelijk manifesteert, maken we per risico een analyse. Uit die analyse blijkt ook welk effect we kunnen verwachten als een risico zich voordoet. Zoals we in deze paragraaf vermelden, werken we aan de invulling van risicomangement.

De relevante risico's voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten dan wel voorzieningen gevormd. Het gaat dus uiteindelijk om die risico's die de financiële positie van de gemeente kunnen verstoren.

In het volgende overzicht zijn risico's opgenomen van economische, politieke, juridische, milieutechnische of financiële aard. Deze risico's zijn niet limitatief opgesomd. Naast de risico's die feitelijk alle gemeenten lopen, zijn hier de risico's vermeld die bekend zijn en specifiek de gemeente Valkenswaard betreffen.

Bij mogelijke risico's denken wij onder andere aan:

- Open-einde regelingen
- Beheerplannen
- Grondexploitatie (bijvoorbeeld: stagnatie van grondverkoop en ontwikkeling plannen)
- Gemeenschappelijke regelingen (GGD, MRE, enz.)
- Economische ontwikkelingen (inflatie)

Voor bovengenoemde zaken geldt dat wij risico's alleen meenemen als het om een materieel risico gaat. Hierbij hanteren wij de ondergrens van € 50.000.

Zoals aangegeven in de nota 'Weerstandsvermogen en risicomangement' (Plan van Aanpak) dragen wij zorg voor een zo volledig mogelijk beeld van alle mogelijke risico's binnen de gemeente. Het inzicht in alle mogelijke risico's zal de impuls zijn om een risicobeheersing/-managementsysteem op te bouwen, te implementeren en blijvend te actualiseren.

Bij het bepalen van een norm (ratio weerstandsvermogen) is het belangrijk dat we zoeken naar een evenwicht tussen financiële soliditeit enerzijds en het streven om niet onnodig geld 'op de plank te laten liggen' anderzijds. Een belangrijk criterium hierbij is de kwalitatieve beoordeling van het

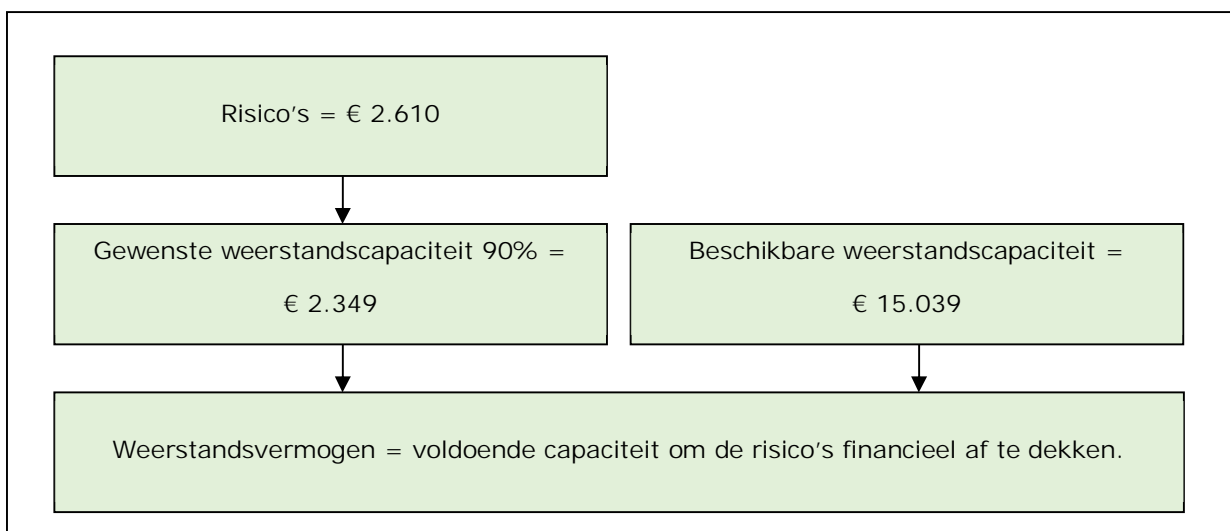
risicomanagement. Als deze hoger uitvalt, kunnen we volstaan met een lagere financiële weerstandscapaciteit en dus met een lager verhoudingsgetal.

Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag
Schadeclaims: de gemeente kan schadeclaims ontvangen die zijn ontstaan door onder andere onvoldoende weg- of groenbeheer, het wijzigen van bestemmingsplannen, het uitvoeren van grote (bouw)projecten, het verlenen of weigeren van vergunningen, het uitvaardigen van nieuwe regels op het gebied van gebruik van openbare ruimten, het subsidiebeleid of welk ander onderwerp ook, als het maar in verband gebracht kan worden met de activiteiten die de gemeente ontplooit.	60
Planschade: in het kader van risicobeheersing wijzen we op de risico's van schadeclaims op grond van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de zogeheten planschade. Voor bestemmingsplannen die dienen ter actualisatie geldt dat eventuele planschade niet verhaald kan worden op de ontwikkelaar. Op grond van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening geldt per 1 juli 2008 – een drempel van 2%, wat inhoudt dat planschade alleen tot uitkering komt als deze de waardevermindering van het object met meer dan 2% overschrijdt. Voor bestemmingsplannen die dienen ter ontwikkeling geldt dat met de ontwikkelende partijen planschadeovereenkomsten kunnen worden afgesloten om eventuele planschade af te wentelen op de ontwikkelende partij.	320
Verbonden partijen: risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Als we geen redelijk beeld kunnen vormen van de risico's en/of het weerstandsvermogen, nemen we standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage op in het weerstandsvermogen van de gemeente.	1.330
Sociaal domein: zoals in de Nota Kaders 2022-2025 is aangegeven hebben wij de begrotingsbedragen zo reëel mogelijk geraamd. In deze berekeningen zijn prijsstijgingen (P) voor zo ver bekend meegenomen, maar een eventuele stijging van aantallen (Q) niet. Bij de Berap is op basis van de meest recente inschatting een bijstelling van de aantallen gemeld. Deze is ook structureel vertaald en in de begroting 2023-2026 verwerkt. Echter, de ontwikkeling van de clientaantallen blijft onzeker, waardoor opname in de risicoparagraaf noodzakelijk is. Wij onderscheiden hierin de volgende clusters: - Hulp bij het huishouden: 250 - Jeugdhulp: 250	500
Grondexploitaties: In juni 2021 is besloten om voortaan alle winsten en verliezen uit grondexploitaties af te wikkelen via de reserve grondexploitaties. Op basis van de huidige onderbouwing kunnen alle mogelijke risico's op de huidige grondexploitaties ruimschoots binnen deze reserve afgedekt worden, waardoor voor de grondexploitaties geen claim opgenomen wordt in deze paragraaf. Wij blijven de toereikendheid van de reserve grondexploitaties jaarlijks monitoren.	0
Inkomsten uit leges en belastingen niet-woningen: Deze inkomsten hebben voor een gedeelte een grillig, onvoorspelbaar karakter. Waar elke inwoner elke 10 jaar een nieuw ID-bewijs nodig heeft, en de OZB geheven wordt over alle bestaande gebouwen, zijn andere legesinkomsten afhankelijk van de conjunctuur. Denk hierbij met name aan bouwleges (leges	100

Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag
omgevingswet), reclame- en precariobelasting en OZB niet-woningen gebruikers.	
Inkomende subsidies: In de begroting is een aantal structurele subsidies verwerkt. Als de bijbehorende regelingen gedurende het jaar gewijzigd worden kan het mogelijk zijn om deze inkomsten neerwaarts bij te stellen. Doorgaans zal een redelijke termijn hiervoor in acht genomen worden.	50
Inflatie: Op dit moment worden wij geconfronteerd met een hoge inflatie. Hierdoor stijgen lonen en prijzen. Dit kan leiden tot hogere kosten. Hoewel wij telkens afwegen of prijsstijgingen gecompenseerd kunnen worden door maatregelen (anders uitvoeren, uitstellen) zal in de praktijk blijken dat sommige budgetten opgehoogd moeten worden. In de begroting hebben wij rekening gehouden met de reeds bekende prijsniveaus van energie en een stelpost opgenomen voor onontkoombare prijsstijgingen (zoals de gevolgen van de reeds aangekondigde forse verhoging van de minimumlonen). Achteraf zal blijken of deze post toereikend is geweest.	250
Totaal	2.610

Weerstandsvermogen

Op dit moment kunnen we nog niet beoordelen of een volledige afdekking van het risicobedrag door de algemene reserve noodzakelijk is. Inzicht in de risico's (i.c. risicomatrix), de financiële omvang, de inbedding van risicomanagement in de organisatie en implementatie van de in de nota beschreven acties voor het bereiken van een kwaliteitsgroei, zijn aspecten die hierbij een rol spelen. Daarbij moeten we overwegen dat niet alle risico's zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. In deze benadering gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90% dat alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren. Met de beschikbare weerstandscapaciteit en de benoemde risico's heeft de gemeente dus voldoende weerstandsvermogen om de risico's financieel af te dekken.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Ze kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. Om dit te bereiken wordt voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit. Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen nemen we gezamenlijk op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat die paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Norm kengetallen VNG (%)	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsrisico	> 50	30 < > 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 < > 0,6	< 0
Grondexploitatie			
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

In bovenstaande tabel zijn de normen per kengetal weergegeven op basis van gegevens van de VNG. In onderstaande tabel geven we met groen aan welke kengetallen onder de categorie voldoende vallen, met oranje welke kengetallen matig zijn en met rood welke kengetallen onvoldoende zijn.

Kengetallen	Jaar-rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto Schuldquote	46	67	58	52	46	44
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49	62	58	52	46	44
Solvabiliteitsrisico	30	17	29	32	34	37
Structurele exploitatieruimte	21	-3	4	7	10	5
Grondexploitatie	57	7	58	57	57	60
Belastingcapaciteit	114	107	99	99	99	99

Netto Schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Het totaal van de inkomsten bepaalt hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Het is goed te vergelijken met het afsluiten van een hypotheek. Hoeveel geld u kunt lenen, is afhankelijk van uw loon. Dat principe geldt ook voor gemeenten. De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone.

We zien een afnemende schuldquote van 2022 naar 2023. Ook de jaren daarna, zien we een verdere afname. Vooralsnog bedraagt de hoogste schuldquote 58 in 2023. Dit is volgens de VNG normen voldoende.

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Een methode is het bekijken in hoeverre het in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

De verschillen in de solvabiliteitsratio's tussen gemeenten zijn groot. Gemeenten tussen 5.000-50.000 inwoners hebben gemiddeld een solvabiliteitsratio van boven de 40 procent. Kleinere gemeenten en grotere gemeenten kennen een ratio die veel lager is. Dan worden eigendommen met meer geleend geld gefinancierd.

Gemiddeld zal de solvabiliteit van de gemeente 33% vanaf 2023 bedragen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is belangrijk als we willen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. We gebruiken het kengetal ook om te bepalen welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting maken we nu het onderscheid tussen structurele en incidentele lasten.

Een negatief percentage betekent dat de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het kengetal betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de gronden ten opzichte van de totale baten. Hoe hoger de ratio, hoe hoger het potentiële risico. Het is dus belangrijk om regelmatig te beoordelen of de grondexploitaties actueel zijn.

Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod van woningbouw. Daarnaast is het belangrijk dat we weten wat de te verwachte vraag zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk ook nog terugverdiend te worden. Daarom is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ratio is gebaseerd op een meerpersoonshuishouden. De OZB is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. In 2023 bedraagt de ratio 0,99; dat betekent dat in Valkenswaard de gemiddelde belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.

Geprognosticeerde balans

Het opnemen van een geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Geprognosticeerde balans per 1-1-2023				
Vaste activa		€ 112.720	Vaste passiva	€ 92.867
- Immateriele activa	€ 786		- Algemene reserve*	€ 5.155
- Materiele activa	€ 109.806		- Overige reserves	€ 25.359
- Financiële activa	€ 2.128		- Voorzieningen	€ 12.908
			- Leningen	€ 49.445
Vlottende activa		€ -8.839	Vlottende passiva	€ 11.014
- Voorraden	€ 55		- Overige vlottende passiva	€ 11.014
- Overige vlottende activa	€ -8.894			
		€ 103.881		€ 103.881

Geprognosticeerde balans per 1-1-2024				
Vaste activa		€ 113.634	Vaste passiva	€ 87.263
- Immateriele activa	€ 741		- Algemene reserve	€ 6.024
- Materiele activa	€ 110.766		- Overige reserves	€ 25.150
- Financiële activa	€ 2.128		- Voorzieningen	€ 12.470
			- Leningen	€ 43.619
Vlottende activa		€ -15.357	Vlottende passiva	€ 11.014
- Voorraden	€ 55		- Overige vlottende passiva	€ 11.014
- Overige vlottende activa	€ -15.412			
		€ 98.277		€ 98.277

Geprognosticeerde balans per 1-1-2025				
Vaste activa		€ 112.382	Vaste passiva	€ 82.983
- Immateriele activa	€ 665		- Algemene reserve	€ 7.441
- Materiele activa	€ 109.589		- Overige reserves	€ 24.937
- Financiële activa	€ 2.128		- Voorzieningen	€ 11.930
			- Leningen	€ 38.675
Vlottende activa		€ -18.385	Vlottende passiva	€ 11.014
- Voorraden	€ 55		- Overige vlottende passiva	€ 11.014
- Overige vlottende activa	€ -18.440			
		€ 93.997		€ 93.997

Geprognosticeerde balans per 1-1-2026				
Vaste activa		€ 110.743	Vaste passiva	€ 79.849
- Immateriele activa	€ 589		- Algemene reserve	€ 9.309
- Materiele activa	€ 108.025		- Overige reserves	€ 24.549
- Financiële activa	€ 2.128		- Voorzieningen	€ 11.351
			- Leningen	€ 34.640
Vlottende activa		€ -19.880	Vlottende passiva	€ 11.014
- Voorraden	€ 55		- Overige vlottende passiva	€ 11.014
- Overige vlottende activa	€ -19.935			
		€ 90.863		€ 90.863

Onderhoud kapitaalgoederen

De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Een goed ingerichte en schoon onderhouden openbare ruimte betekent onder andere tevreden bewoners en bezoekers. In deze openbare ruimte vinden voor onze inwoners belangrijke activiteiten plaats als wonen, werken, verblijven, verplaatsen en recreëren. De inrichting en de kwaliteit van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte bepalen hiermee voor een groot deel de manier waarop onze inwoners in staat zijn deze activiteiten te ondernemen. Ook hebben ze invloed op de manier waarop onze inwoners de openbare ruimte ervaren.

Deze openbare ruimte is echter niet statisch. De openbare ruimte kan bijvoorbeeld groter of kleiner worden gemaakt. Ook kunnen er na verloop van tijd andere eisen worden gesteld aan de openbare ruimte. Een zeer actueel motief om het beheer van de openbare ruimte aan te passen, is de klimaatverandering. Daarvan zijn de effecten de laatste jaren goed merkbaar in onze gemeente. Maatregelen om wateroverlast te voorkomen of de biodiversiteit te versterken moeten we oppakken en bij toekomstige projecten en reconstructies zal klimaatbestendige inrichting de norm moeten worden. De aangepaste inrichting draagt bij aan het herstel van het verstoorde evenwicht. Zo maken we Valkenswaard weerbaar voor de klimaatverandering, zowel op het gebied van wateroverlast als op het gebied van droogte en hittestress.

Het gebruik en de inrichting van de openbare ruimte zijn dus aan verandering onderhevig. Op deze verandering moeten wij met het beheer en onderhoud slagvaardig en adequaat reageren. Dit vereist een goede communicatie met onze inwoners, die wij moeten wijzen op het gezamenlijk belang dat wij hierbij hebben.

Verantwoordelijkheid voor de kapitaalgoederen

Wij hebben bij het beheer en het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte een drietal belangrijke verantwoordelijkheden:

1. Veiligheid.

We moeten ervoor zorgen dat de openbare ruimte voldoet aan de hiervoor vastgestelde normen en daarmee veilig is. We doelen dan op de technische kwaliteit van het kapitaalgoed: de technische staat van het kapitaalgoed en de inschatting of het veilig te gebruiken is gedurende de resterende technische levensduur. Voor het nemen van beslissingen over onderhoud en vervanging is het belangrijk dat we op de hoogte zijn van de kwaliteit op dit moment, het te verwachten kwaliteitsverloop in de toekomst en de vastgestelde norm(kwaliteit) van de voorziening.

2. Functionaliteit.

De openbare ruimte moet gebruikt kunnen worden waarvoor deze is ingericht. De functionaliteit van een kapitaalgoed speelt dus vanzelfsprekend een grote rol. Hierbij gaat het om de vraag wat het object zou moeten kunnen op plek x en in omstandigheid y, z. De intensiteit van het gebruik, en het op basis hiervan uit te voeren onderhoud, bepalen of de functionaliteit behouden blijft.

3. Visuele kwaliteit.

De inrichting van de openbare ruimte bepaalt in belangrijke mate de uitstraling van de gemeente. Naast het borgen van de technische kwaliteit en de functionaliteit, hebben we ook te maken met het verzorgingsniveau, oftewel de visuele kwaliteit van de openbare ruimte. We hebben het dan vooral over het duurzaam in stand houden, schoonhouden en het onderhoud van onze groenvoorzieningen, inclusief bomen. Dat is direct zichtbaar voor onze inwoners. Bovendien kunnen we er belangrijke keuzes in maken, zoals hoe schoon het moet zijn en hoe vaak er gemaaid of gesnoeid moet worden. De uitstraling van de gemeente wordt in belangrijke mate bepaald door deze visuele kwaliteit. Ook hier zien we veranderingen en trends. Waar voorheen strak gemaaide bermen en grasvelden hoog gewaardeerd werden, zien we nu meer waardering voor het creëren van bermen en bloemrijke graslanden. Deze bermen en graslanden dragen in belangrijke mate bij aan de biodiversiteit.

Om het kwaliteitsniveau van deze kapitaalgoederen op het gewenste peil te houden, hebben we in 2009 het "Beleidsplan Onderhoud Openbare Ruimte" (BOOR) vastgesteld. In dit BOOR beschrijven we de visie op het onderhoud van de openbare ruimte. Daarbij is bepaald dat voor het onderhoud van de openbare ruimte verschillende gebiedstypen worden onderscheiden. Differentiatie is mogelijk naar een bepaalde beeldkwaliteit van onderhoud per gebiedstype. Aansluitend is in 2012 het Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR) vastgesteld. Hierin concretiseren we mogelijke keuzes voor het onderhoud van de verschillende gebieden. Zowel de visie als de nadere concretisering, in de plannen

van respectievelijk tien en vier jaar, zijn na het verstrijken van hun looptijd structureel het uitgangspunt geworden van onze algehele strategie voor het beheer van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Vanaf de vaststelling van de concretisering in 2012, is voor het kwaliteitsniveau voor het onderhoud van onze kapitaalgoederen "gemiddeld B" als norm vastgesteld. Dit niveau is vastgesteld na uitvoering van een nulmeting, op basis van de door CROW gehanteerde beeldkwaliteiten. Het blijvend voldoen aan dit niveau wordt gemonitord via jaarlijkse metingen van de beeldkwaliteit conform deze CROW-methodiek. Om de objectiviteit en kwaliteit te waarborgen, laten we deze metingen uitvoeren door externe, gecertificeerde, specialistische bureaus.

Inrichting, beheer en onderhoud kapitaalgoederen

We moeten het beheer en het onderhoud van de kapitaalgoederen dusdanig inrichten en uitvoeren dat het door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveau in de praktijk wordt gerealiseerd en de openbare ruimte goed in stand wordt gehouden. Hiervoor onderscheiden we de volgende werkzaamheden:

- ✓ *Dagelijks onderhoud.*
Alle maatregelen die regelmatig, vaak meerdere keren per jaar, worden genomen. Voorbeelden zijn maaien en vegen. Het repareren van schades en het reageren op meldingen hoort ook bij het dagelijks onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt vooral uitgevoerd door de eigen dienst, medewerkers van gemeenschappelijke regeling Ergon en aannemers op basis van afspraken, contracten en bestekken.
- ✓ *Groot onderhoud.*
Grotere maatregelen die eens per x jaar worden genomen. Bijvoorbeeld een nieuwe deklaag op een asfaltweg of het planmatig snoeien van bomen. Groot onderhoud pakken we projectmatig/integraal.
- ✓ *Vervanging.*
Vernieuwen van een kapitaalgoed aan het eind van de levensduur, waarbij de hele constructie en materiaal worden vernieuwd. Voorbeelden zijn een weg herstraten met nieuwe klinkers, een bank vervangen of een groenvak opnieuw aanplanten. Bij vervanging blijft de inrichting hetzelfde. We voeren vervanging projectmatig uit en we vragen per project middelen aan.
- ✓ *Beheer.*
Alle ondersteunende werkzaamheden om de verschillende onderhoudswerkzaamheden te kunnen uitvoeren, zoals het opstellen van beleidsplannen, gegevensbeheer, financiële planning enzovoorts. Het opnieuw inrichten voor nieuwe functies en doelstellingen maakt geen onderdeel uit van "het in stand houden van de openbare ruimte". Hiervoor zetten we andere vormen van kapitaal in dan bij het beheer en onderhoud.

Natuurlijk zijn de vormen van onderhoud communicerende vaten. Het achterwege blijven van een vervanging (of herinrichting) zet een sterke druk op het dagelijks onderhoud. De versleten openbare ruimte moet we dan met kleine maatregelen veilig en acceptabel houden.

Beheersysteem als basis

Actuele informatie over de omvang en de kwaliteit van deze kapitaalgoederen is essentieel voor het beheer en onderhoud. Deze informatie hebben we vastgelegd in het beheersysteem (GBI). Alle kenmerken van de kapitaalgoederen en de overige objecten hebben we hierin geregistreerd. Voor verschillende objecten hebben we de kwaliteit geregistreerd op basis van een objectief landelijk genormeerde methodiek. Deze kwaliteit wordt vastgesteld door middel van inspecties.

Op basis van nauwkeurige areaalgegevens, actuele inspectiecijfers, de juiste richtlijnen voor rekensystematiek (CROW) en de juiste kengetallen kunnen we een theoretische planning en begroting genereren voor onderhoud en vervanging van een kapitaalgoed. Omdat er mogelijk legitieme redenen zijn om het onderhoud op een ander moment of anders uit te voeren, ondergaat de theoretische planning een maatregeltoets. Daarbij kijken we vooral naar:

- Noodzakelijk onderhoud andere kapitaalgoederen (riolering is leidend bij integrale planning);
- Afdeling overstijgende integrale projecten;
- Nieuwbouwprojecten zoals Lage Heide;
- Planning van werkzaamheden aan kabels en leidingen door nutsbedrijven;
- Klachten en meldingen;
- Beschikbare financiële middelen.

Op basis van deze maatregeltoets stellen we jaarlijks een integraal onderhoudsplan op, met een doorkijk van vier jaar. Dit onderhoudsplan wordt door het college vastgesteld. Vanwege de raakvlakken met bovenvermelde onderwerpen spreken we van een flexibele onderhoudsplanning waarin, indien nodig, ieder jaar een herprioritering plaatsvindt. Wij zoeken hierbij continu naar een optimale balans tussen beeldkwaliteit, veiligheid, kostenbesparing en efficiency.

De 5 richtlijnen voor het beheer van deze kapitaalgoederen

1. De gemeente als regisseur.

Hoe de openbare ruimte eruit komt te zien wordt niet alleen bepaald door de gemeente. Diverse "partijen" spelen hierbij een rol. Op de eerste plaats natuurlijk de inwoners maar ook marktpartijen als horeca, winkeliers, industrie en nutsbedrijven of partijen uit het maatschappelijk veld. Iedereen probeert zijn of haar belangen zoveel mogelijk in te brengen. Het is onze taak om hierin de regie te nemen en te houden. We hebben dus de regisserende rol bij de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare ruimte.

2. Kwaliteit gestuurd beheer.

We werken met beeldkwaliteiten en schouwen, het ontwikkelen en opstellen van beeldbestekken, formulieren, rapportagemodellen en ten slotte het "vertalen" van het gekozen kwaliteitsniveau in de verschillende beheerprogramma's. Via regelmatige inspecties controleren we of het gekozen kwaliteitsniveau ook daadwerkelijk wordt gehaald. Het beheer wordt dus op basis van beeldkwaliteiten gestuurd.

3. Integraal beheer.

Het onderhoud aan onze kapitaalgoederen voeren we integraal uit. De riolering is hierbij leidend. Concreet betekent dit dat we bij het vervangen van de riolering ook de rijbaan, het trottoir en de groenvoorzieningen meenemen als dit noodzakelijk is. Ook stemmen we af met de werkzaamheden van nutsbedrijven en de teams RB en P&P.

4. Risico gestuurd beheer.

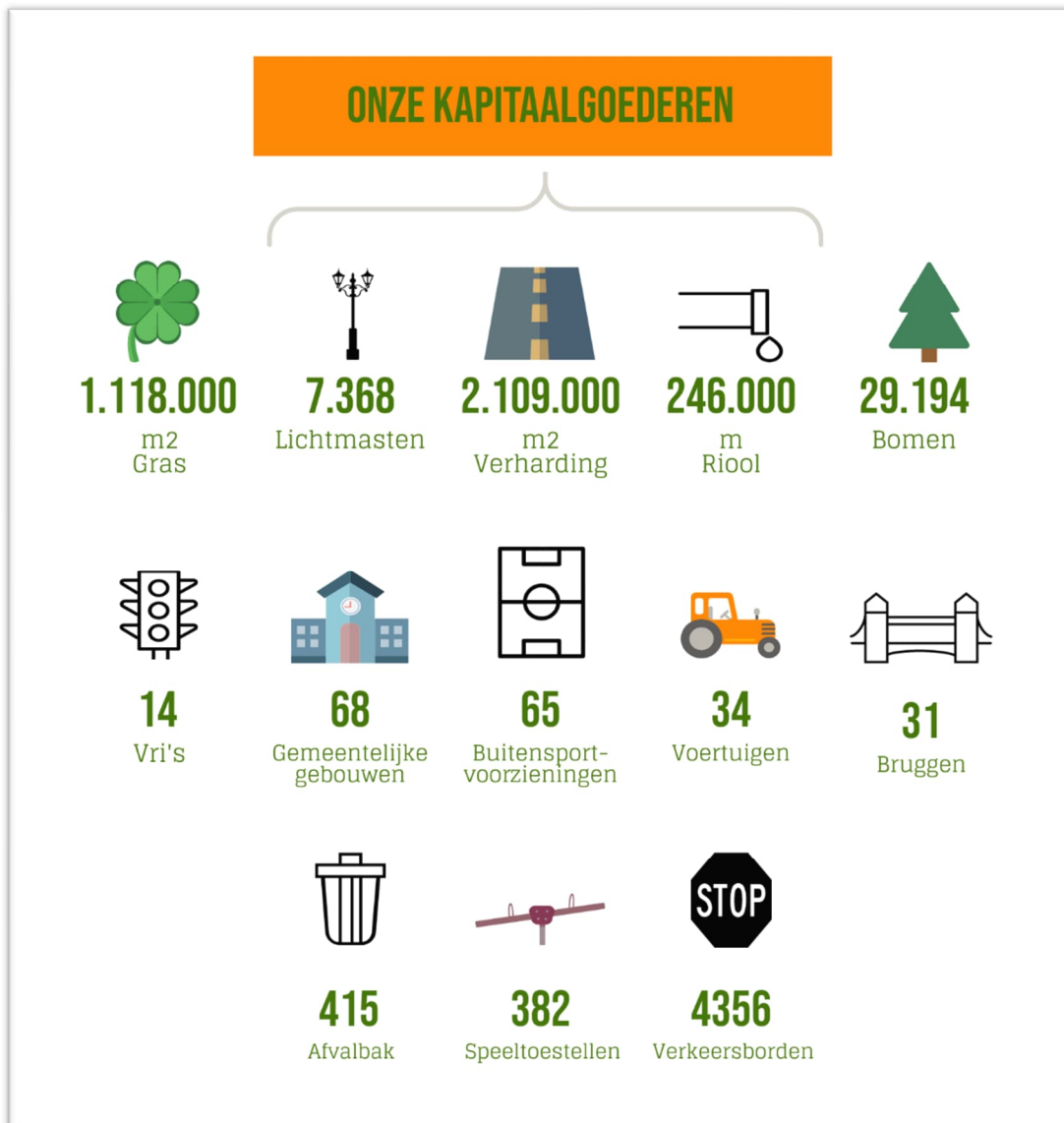
De toepassing van het risico gestuurd beheer zorgt ervoor dat we constant afwegingen moeten maken. Is de eerder voorgestelde maatregel echt nodig op dat moment en zijn er ergens anders geen nieuwe, urgentere situaties ontstaan? Door deze constante (her)prioritering zetten we de beschikbare middelen in waar ze het meest effectief zijn. Hogere risiconiveaus kunnen we daardoor verlagen.

5. Bewonersgericht beheer.

Niet alleen bij de inrichting maar ook bij het onderhoud van de openbare ruimte zijn verschillende partijen betrokken. Deze partijen leveren op verschillende manieren een inbreng. Onze integrale onderhoudsplannen leggen we dus voor aan de burgers, wijkraden en/of wijkcommissies om vervolgens het onderhoud per woonwijk uit te voeren.

Tijdens de uitvoering worden bewoners door zowel de gemeente als de wijkcommissie (omgevingsmanagement) actief benaderd met informatie. Vragen of klachten bespreken we zoveel mogelijk in een persoonlijk gesprek.

Overzicht areaal kapitaalgoederen

De belangrijkste kapitaalgoederen per onderdeel

Riolering

Het beleidskader

Op basis van de Waterwet heeft de gemeente drie zorgplichten:

- Inzamelen van stedelijk afvalwater en transporteren naar de rioolwaterzuivering.
- Doelmatig verzamelen en verwerking van afvloeiend hemelwater van openbaar terrein.
- Het doelmatig voorkomen van nadelige gevolgen van grondwaterstanden.

Om te voldoen aan deze zorgplicht zal november 2022 het nieuwe GRP(2023-2027) worden voorgelegd aan de raad. Met het GRP willen we op gestructureerde wijze zorgen voor de aanleg, het beheer, het onderhoud en de verbetering van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Voor het GRP hebben we de voorziening "riolering" gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord en het jaarlijkse resultaat hiervan wordt gestort of onttrokken uit de gevormde voorziening riolering. De nadruk van dit GRP ligt op klimaatadaptatie en bewustwording hiervan.

Het beheer

Om de beleidsdoelstellingen voor het jaarlijks onderhoud te realiseren, voeren we onder meer de volgende maatregelen uit:

- Twee keer per jaar reinigen van alle kolken en lijngoten;
- Jaarlijks 10 procent van het vrij vervalstelsel reinigen en inspecteren;
- Jaarlijks noodzakelijke reparaties uitvoeren op basis van de hierboven genoemde inspectie;
- Twee keer per jaar alle gemalen en bergbezinkvoorzieningen onderhouden;
- Eén keer per jaar alle gemalen en bergbezinkvoorzieningen reinigen;
- Eén keer per jaar alle drukrioolgemalen reinigen en onderhouden;
- Jaarlijks opschonen van watergangen;
- Het onderhouden en vervangen van huisaansluitingen;
- Verhelpen van klachten, meldingen en storingen;
- Structurele vervanging van het riool bij einde levensduur;
- Het innen van rioolheffing.

Actuele ontwikkelingen

Door de komst van de nieuwe N69 zal de hoofdwegenstructuur de komende jaren ingrijpend veranderen. Zo zullen onder anderen de Eindhovenseweg, Dommelseweg, Bergstraat en delen van de Luikerweg en Leenderweg worden vernieuwd. Enkele projecten zijn al in uitvoering of zelfs al afgerond. Voor de overige projecten de voorbereidingen volle gang.

Voor het onderdeel bewustwording bij burgers hebben we in 2020 een afkoppelsubsidieregeling vastgesteld. Dit is een stimuleringsregeling om bewoners mee te laten helpen bij de aanpak van wateroverlast en droogte. De bewoners krijgen van de gemeente een bijdrage als ze het regenwater loskoppelen van de riolering en op eigen terrein vasthouden en infiltreren. Ook wordt bij nieuwbouw verplicht om een deel van het regenwater op eigen terrein te verwerken.

Verder zal eind 2022 het nieuwe GRP ter vaststelling worden voorgelegd aan de raad. Afhankelijk van de keuzes van de raad zullen hieruit de nieuwe ambities voor de periode 2023-2027 volgen.

Kwantitatieve en/of kwalitatieve indicatoren

Voorziening	Hoeveelheid	Eenheid
Vrijverval riool gemengd	153,5	Km
Vrijverval riool regenwater	28,5	Km
Vrijverval riool vuilwater	21,9	Km
Totale lengte vrijverval riool	203,9	Km
Rioolgemalen	13	Stuks
Persleidingen (exclusief drukriool)	3,8	Km
Minigemalen (drukrioolstelsel)	159	Stuks
Persleidingen (drukriolering)	37,8	Km
Lozingspunten vanuit extern gemengde riool overstorten	13	Stuks
Bergbezinkvoorzieningen	6	Stuks
Lozingspunten vanuit hemelwaterriolering	51	Stuks
IBA's	7	Stuks
Drainage	0,5	Km

Wegen en bruggen

Het beleidskader

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanleg en onderhoud van openbare wegen en civiele kunstwerken. Uitgangspunt is dat deze openbare verhardingen en civiele kunstwerken tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten worden onderhouden. Een achterstand bij het onderhoud kan de veiligheid van weggebruikers in gevaar brengen, leiden tot klachten, leiden tot ongevallen en het aansprakelijk stellen van de gemeente. Leidraad voor het onderhoud aan wegen en civiele kunstwerken is de systematiek voor rationeel wegbeheer van het CROW (nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte).

Het beheer

Voor het beheer van wegen en civiele kunstwerken is het Beheerplan Wegen en Civiele kunstwerken 2021-2030 vastgesteld. Met dit plan willen we inzicht geven in de huidige staat van onze wegen en civiele kunstwerken en in de manier waarop we het beheer en onderhoud hiervan vormgeven. Daarbij kijken we vooruit naar de invulling van het beheer voor de komende begrotingsperiode, met een doorkijk naar de lange termijn (tien jaar). Dit beheerplan wordt iedere vijf jaar geactualiseerd.

Bij de beheermaatregelen kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het tweejaarlijks uitvoeren van een inspectie en het bijhouden van de data in GBI. Op basis hiervan stellen we onderhoudsplannen op en stemmen we af met andere beheerdisciplines en projecten.

Voor de instandhouding van wegen en civiele kunstwerken is de voorziening 'groot onderhoud wegen/bruggen' ingericht. De storting in deze voorziening is afgestemd op verschillende beheerplannen en onderhoudsplannen voor het onderhoud van onze wegen en civieltechnische kunstwerken.

Het dagelijks onderhoud aan onze wegen, bruggen en civieltechnische kunstwerken voeren we uit op basis van de klachten/meldingen die via meldesk bij de gemeente binnenkomen. Deze ingekomen klachten worden, samen met de bij de inspecties geconstateerde kleine gebreken, op basis van prioritering verholpen. Het onderdeel gladheidsbestrijding voeren we ten slotte uit op basis van een door het college vastgesteld gladheidsbestrijdingsplan.

Actuele ontwikkelingen

Elke twee jaar beoordelen we het onderhoudsniveau van alle verhardingen met een inspectie op basis van landelijke richtlijnen/normen. In het voorjaar van 2021 hebben we het totale wegen-areaal visueel geïnspecteerd. Op basis daarvan wordt het meerjaren onderhoudsprogramma elementenverharding 2023-2026 opgesteld.

Naast de visuele inspectie is in 2013 een grootschalig constructief onderzoek uitgevoerd aan onze doorgaande asfaltwegen om de levensduur en het onderhoudsniveau voor de middellange termijn te bepalen. Aan de hand van deze onderzoek- en inspectiegegevens hebben we een meerjaren onderhoudsprogramma asfaltwegen 2021-2024 opgesteld. In 2022 is een nieuw onderzoek uitgevoerd welke als input dient voor een onderhoudsprogramma asfaltwegen vanaf 2024..

De civieltechnische kunstwerken, bruggen, duikers, stuwten, constructie in grondwallen en kano-aanlegsteigers hebben we in 2019 geïnspecteerd en opgenomen in een meerjarenplanning. Vervolgens hebben we een onderhoudsplan kunstwerken voor de komende vijf jaren opgesteld.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Uit het beheersysteem GBI blijkt dat de gemeente Valkenswaard in totaal 2.132.000 m² verhardingen in beheer heeft en dat deze voldoen aan de in het KOOR gestelde kwaliteitsniveaus.

Groen

Het beleidskader

Het is voor de gemeente van groot belang om positief bij te dragen aan de natuur en het milieu en als aantrekkelijke woongemeente te fungeren. Het streven is om met ons waardevolle groen de biodiversiteit te stimuleren en een woonklimaat te realiseren dat ruimte, rust en diversiteit bevat. Maar we willen ook de groene kwaliteiten benutten om bewoners en recreanten er plezier aan te laten beleven. Om het aanwezige groen te behouden, en zelfs te versterken, hanteren we het groenstructuurplan. Dit plan fungeert als toetsingskader voor het beschermen van ons bestaande groen en het inpassen van nieuwe ontwikkelingen. Voor het beheren van de ruim 960 hectare bossen, natuurterreinen en landschappelijke elementen is in het Integraal Ontwikkelingsplan Bos- en Natuurterreinen voor de komende jaren een ontwikkelrichting vastgelegd. Over het geheel gezien blijven we inzetten op vergroening, bijvoorbeeld door het aanplanten van nieuwe bomen: zowel in de kernen als in het buitengebied.

Het beheer

De kwaliteit van ons groen wordt in het kader van kwaliteit gestuurd werken (beleidsplan KOOR) regelmatig geïnspecteerd. Zo houden we elk jaar tweemaal een groen- en een kwaliteitsinspectie. Bij groenbeheer houden we zoveel mogelijk rekening met klimaatadaptie en proberen we de biodiversiteit en de ecologische natuurwaarden te versterken. Dat doen we bijvoorbeeld door daar waar mogelijk het onderhoud te verminderen. Om het milieu minder te belasten, borstelen we het onkruid weg in plaats van dat we het chemisch bestrijden of wegbranden.

Het bestrijden van de eikenprocessierups is inmiddels een structureel aandachtspunt geworden. We voeren dit vooral preventief uit met een biologisch bestrijdingsmiddel. De Japanse duizendknoop steekt op steeds meer plaatsen de kop op. We werken aan een strategie voor de aanpak ervan.

Voor het groot onderhoud en de vervanging van groen is nog geen voorziening of reserve gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Bij de huidige werkwijze voeren we het vervangen, de vernieuwing en de renovatie van groen zoveel mogelijk uit binnen integrale uitvoeringprojecten.

Actuele ontwikkelingen

Momenteel werken we aan aanvullende beleidsregels om onze bijzondere bomen, monumentaal en waardevol, beter te beschermen. Ook kijken we naar uitvoeringsbeleid voor het beheer van bomen (bomen beheerplan) en onderzoeken we of we een bomenfonds en een herplantplicht kunnen instellen. We willen de biologische diversiteit stimuleren met maatregelen zoals ecologisch bembesluit, bloembollen, minder bestrating voor klimaatadaptie en het plaatsen van nestkastjes om de eikenprocessierups natuurlijk te bestrijden. Ook willen we onze inwoners stimuleren ook bij te dragen aan deze bewegingen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Bomen: 29.800 Gras: 1.095.000 vierkante meter.

Openbare verlichting

Het beleidskader

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van de openbare verlichting langs de openbare wegen. Hiervoor is het "beheerbeleidsplan OVL 2013-2022" vastgesteld, inclusief de hierop aansluitende beheer- en uitvoeringsplannen. Belangrijk uitgangspunt is dat de openbare verlichting naast de verkeersveiligheid ook de sociale veiligheid vergroot. Tegelijkertijd willen we dat de openbare verlichting energiezuinig en niet lichtvervuilend is en dat deze een zo laag mogelijke belasting geeft voor de flora, fauna en de omgeving. Leidraad voor de aanleg en het onderhoud is de systematiek van de ROVL-2011 (Richtlijn Openbare VerLichting uit 2011) en de Richtlijn Lichthinder. Voor de komende periode vanaf 2023 wordt het beheerbeleidsplan voor openbare verlichting geactualiseerd.

Het beheer

We hebben de beschikking over een beheerprogramma, waarin de actuele gegevens van onze openbare verlichting zijn opgenomen. De vervanging van de openbare verlichting vindt plaats via investeringsprojecten. Afgeschreven conventionele verlichting wordt vervangen door LED-verlichting. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord.

Per april 2018 is het gecombineerd onderhouds- en vervangingsbestek 2018-2022 aanbesteed. De aannemer draagt, naast het direct acteren op ontvangen storingen, ook zorg voor de juiste beheergegevens, klein- en grootschalige vervangingen en het dagelijks onderhoud waarbij wij als opdrachtgever de algehele regie voeren. Voor de komende periode wordt het gecombineerde onderhouds- en vervangingsbestek opnieuw aanbesteed.

Actuele ontwikkelingen

In 2022 zijn in Dommelen Noord (t.w. de wijken De Belleman, Schepelweijen én Mannendalen) de aanwezige conventionele armaturen vervangen door LED-armaturen. In enkele straten zijn ook de masten vervangen. Dit proces zetten we uiteraard naast de normale onderhoudswerkzaamheden en incidentele vervangingen in 2023 weer voort.

In 2022 is het project het fietspad aan de Maastrichterweg tussen de Hoeve en de Abdijweg afgerond. Het fietspad is voorzien van 41 stuks lichtmasten als oriëntatieverlichting met vleermuisvriendelijke LED-verlichting. Aan de Mgr. Smetsstraat zijn na de fietstunnel tot aan het kombord bij de Past. Bolsiusstraat de masten vervangen en is er vleermuisvriendelijke LED verlichting aangebracht.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Wij beschikken momenteel over 7.368 lichtmasten en 7.636 armaturen (inclusief grondspots).

Verkeersregelinstallaties

Het beleidskader

Eén van de kerntaken van de gemeente Valkenswaard is de zorg voor een goed functionerend wegennet. Verkeersregelinstallaties (VRI's) zijn daar een onderdeel van en hebben een belangrijke functie voor het realiseren van de beleidsdoelen. Deze beleidsdoelen gaan over belangrijke maatschappelijke thema's als mobiliteit, bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Voor VRI's is het Beheerbeleidsplan verkeersregelingen 2013-2022 vastgesteld.

In Valkenswaard staan momenteel veertien VRI's, die eigendom zijn van de gemeente. Door slecht afgeregelde regelapparatuur, uitval of andere storingen kunnen gevaarlijke situaties ontstaan. Een adequaat VRI-beheer, waarbij storingen snel worden opgelost en versleten en slecht functionerende

onderdelen (preventief) worden vervangen, is noodzakelijk. Zo kunnen we de kans op storingen verkleinen en de levensduur van de installatie verlengen.

Het beheer

Het technische beheer vraagt om een duidelijke beheerstrategie en bijbehorende financiële middelen. Alle installaties worden jaarlijks onderworpen aan een inspectie. Op basis van de resultaten daarvan actualiseren we het onderhoudsprogramma voor een periode van vier jaar. Voor de instandhouding van verkeersregelinstallaties hebben we geen voorziening ingericht maar worden de lasten en baten rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Voor grootschalig onderhoud en vernieuwingen richten we investeringsprojecten in.

Naast het technische beheer is het functionele beheer van de installaties belangrijk. Het zogenaamde verkeersbeheer beoordeelt onder meer aan de hand van kruispuntanalyses en binnengekomen wensen en klachten of we de verkeersregelprogramma's in de verkeersregelautomaten (VRA's) moeten aanpassen. VRI's zijn ook een belangrijk verkeerskundig sturingsinstrument om verkeerstromen te beïnvloeden. Ook dit aspect maakt het noodzakelijk om actueel verkeersmanagement te voeren.

Actuele ontwikkelingen

Op hoofdlijnen kunnen we stellen dat:

- Elf VRI's voldoende restlevensduur hebben en naar behoren functioneren;
- Eén VRI momenteel op een huurautomaat draait en dat vervanging mede afhankelijk is van ontwikkelingen in het Masterplan Centrum;
- Eén VRI momenteel op een huurautomaat draait en dat vervanging afhankelijk is van ontwikkelingen rondom de nulplusmaatregelen (herinrichting Dommelseweg);
- Een VRI op de N69 naar behoren functioneert, maar toekomstige maatregelen in grote mate afhankelijk zijn van ontwikkelingen in het Masterplan Centrum.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het aantal storingen en meldingen is een goede indicatie van de technische staat van een VRI. In combinatie met informatie uit het jaarlijks preventief onderhoud actualiseren we de planning voortdurend waar dat nodig is.

Speelvoorzieningen

Het beleidskader

In 2015 is het speelvoorzieningen beheerbeleid vastgesteld. Daarin staat dat we het aantal speelplekken verminderen, de speelplekken aanpassen aan de situatie in de wijk en de kwaliteit van de overblijvende locaties verbeteren als dat mogelijk is. Bij de aanpassingen kijken we ook direct naar de toegankelijkheid 'Agenda 22' waarin het uitgangspunt is dat (speel)voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn. Verder is voor het beheer en het onderhoud van de speelplekken uiteraard het 'Besluit Veiligheid van Attractie- en speeltoestellen' van belang omdat daarin de wettelijke verplichtingen zijn opgenomen waaraan de speeltoestellen moeten voldoen. In 2023 willen we starten met het opstellen van een nieuw beleidsplan waarin we nog nadrukkelijker gaan kijken hoe we inwoners meer kunnen laten sporten en bewegen in de openbare ruimte.

Het beheer

Vanuit het beheerprogramma speelvoorzieningen is een meerjarenplanning voor het groot onderhoud en vervanging opgesteld. De concrete onderhoudsplannen maken we aan de hand van de jaarlijks, wettelijk verplichte veiligheidsinspecties en de technische staat van de speelvoorzieningen. De kosten voor het onderhoud worden rechtstreek in de exploitatie verantwoord. De vervanging van de speelvoorzieningen wordt gedekt door de bestemmingsreserve speeltoestellen.

Actuele ontwikkelingen

De uitvoering van het omvormen van de speelplekken is gestart in 2017. Met de omvorming willen we de kwaliteit en de speelwaarde verhogen en de toegankelijkheid bevorderen. Dit wordt per wijk opgepakt en gecommuniceerd. In 2021 en begin 2022 zijn de werkzaamheden voor speelplekken in Dommelen uitgevoerd en hiermee hebben we de omvorming van de speelplekken afgerond. Eind 2022 willen we starten met de renovatie van de speelplek aan de Bosstraat/Kleine Meer park. Inmiddels is het participatietraject met de wijkcommissie, kinderboerderij en IVN gestart en na de zomervakantie worden de bewoners betrokken om mee te denken en tot een mooi plan te komen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Wij regelen op dit moment het beheer, het onderhoud en de vervanging van 69 speelplekken. In zijn totaliteit staan daar nu 389 openbare speel en sporttoestellen in onze gemeente.

*Buitensportvoorzieningen**Het beleidskader*

De beleidsvisie "Sport Verbindt Valkenswaard 2018-2021", en de verschillende normen van het NOC*NSF, Kiwa Isa Sport en sportbonden, vormen het gemeentelijke beleidskader over de buitensportvoorzieningen. Met het beleid zorgen we ervoor dat de accommodaties voldoen aan de maatschappelijke (breedte)sport basisnormen.

Het beheer

Het "Meerjaren Investerings Plan buitensportaccommodaties" (MIP) geeft ons een nauwkeurig inzicht in de omvang, het kwaliteitsniveau en de theoretische levensduur van onze buitensportvoorzieningen. Dit kwaliteitsniveau wordt jaarlijks gecontroleerd en waar nodig aangepast in het MIP. Uit deze gegevens blijkt duidelijk dat we, bezien over een periode van dertig jaar, gemiddeld € 500.000 per jaar nodig hebben om het gebruik van deze voorzieningen voor de toekomst te kunnen garanderen. Jaarlijks geven we via de Nota Kaders aan welke buitensportvoorzieningen in het betreffende begrotingsjaar moeten worden vervangen.

Het Meerjaren Onderhoud Plan buitensportaccommodaties (MOP) geeft ons een exact beeld welke middelen er jaarlijks nodig zijn om via regulier en dagelijks onderhoud onze buitensportaccommodaties op het vereiste kwaliteitsniveau te houden. Wanneer we dit onderhoud niet of minder uitvoeren lopen we het risico dat de theoretische levensduur van de buitensportaccommodaties/sportvelden niet gehaald gaat worden en dat er klachten vanuit de gebruikers ontstaan.

Actuele ontwikkelingen

Begin 2022 is de Wielerbaan op het Eurocircuit gerenoveerd en eind 2022/begin 2023 worden bij 5 buitensportaccommodaties de conventionele veldarmaturen vervangen voor Led veldverlichting en een start gemaakt om te inventariseren wat de opties zijn bij de overige buitensportaccommodaties. Sportpark Norbertusdreef is na een intensief participatietraject met omwonende en sportclubs openbaar toegankelijk gemaakt. Door een wandelpad aan te leggen is een ruimte gecreëerd om een mooi ommetje te lopen door het groen in de wijk en door de aanplant van diverse soorten bomen en beplanting krijgt de biodiversiteit in het gebied een enorme boost. Op sportpark De Brug is de beregening vervangen waardoor we een beter sproeibeeld krijgen/minder grondwater verbruiken en wordt onderzocht of de parkeerplaats openbaar toegankelijk gemaakt kan worden. Op Sportpark 't Heike is een pilot gaande met een maairobot. Na het groeiseizoen 2022 wordt deze pilot geëvalueerd en bekeken of we met deze techniek verder willen gaan. In 2023 staat bij HSV Valkenswaard het opknappen van een deel van de vijverbeschoeiing en visstekken op de planning, bij VV Valk wordt de toegang en terras aanpakt en worden er op verschillende locaties wat kleine vervangingen gedaan.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

We beschikken op dit moment over 65 buitensportvoorzieningen waarop 18 verschillende sporten worden beoefend door ongeveer 27 verenigingen.

*Tractie**Het beleidskader*

In het KOOR (Kwaliteit Onderhoud Openbare Ruimte) is opgenomen dat "gemiddeld B" het kwaliteitsniveau moet zijn van het onderhoud van onze kapitaalgoederen. Daarnaast zijn er diverse wetten of regelingen als de Wegenverkeerswet en het Attractiebesluit en eisen van sportbonden waarin bepalingen zijn opgenomen hoe onze kapitaalgoederen moeten worden onderhouden. In het kader van het project "Beheer op orde" hebben we een professionele beheerorganisatie ingericht die voor de uitvoering van hun werkzaamheden moet kunnen beschikken over bedrijfsvoertuigen en machines.

Het beheer

Het onderhoud aan de bedrijfsvoertuigen en machines wordt voor een groot deel verricht door eigen personeel in onze garage. Jaarlijks moeten er ook voertuigen en machines worden vervangen. Hiervoor hebben we de bestemmingsreserve "tractie ruimtelijk beheer" ingesteld. Naast de bedrijfsvoertuigen en machines van het team B&U zijn hierin ook de voertuigen van de bodes, GEO

en de toezichthouders opgenomen. Het college stelt jaarlijks het benodigde vervangingsbudget ter beschikking vanuit deze reserve.

Actuele ontwikkelingen

De afgelopen jaren is het tractie bestand afgestemd op de nieuwe beheerorganisatie. Eind 2019 zijn we overgegaan op het tanken van de voor het milieu betere blauwe diesel. Binnen de mogelijkheden die er zijn proberen we hier de voorbeeldfunctie van de gemeente toe te passen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

We beschikken over een grote diversiteit aan voertuigen en machines waaronder een vrachtwagen, bakwagens, tractoren met werktuigen, veegwagens en gladheidbestrijdingsmaterieel.

Maatschappelijk vastgoed, inclusief onderwijshuisvesting

Voor de instandhouding van de onroerende zaken is de voorziening "groot onderhoud onroerende zaken" gevormd. Er is een beheerplan 'MeerjarenOnderhoudsverwachting' (MJOV) aanwezig. Het beheerplan leidt naar een uniforme manier van onderhouden van de gemeentelijke gebouwen.

In 2019 is het gebouwenbestand voor de MJOV geactualiseerd. Voortbordurend op de in 2012 vastgestelde uitgangspunten, over het door ICS opgestelde rapport over maatschappelijk vastgoed, hebben we in 2019 en 2020 het vastgoedmanagement informatiesysteem gevuld. Vanuit het vastgoed management systeem worden de opdrachten tot onderhoud jaarlijks geactualiseerd en uitgevoerd.

In dit systeem zijn alle bijgewerkte en actuele meerjarenonderhoudsverwachtingen opgenomen. Op basis van deze verwachtingen zullen we de onderhoudswerkzaamheden uitvoeren en de budgetten bijsturen. Vanaf 2021 staat de verdere doorontwikkeling van vastgoed centraal.

We willen structurele verhoging van onderhoudskosten en/of grote problemen met de kwaliteit van de gebouwen voorkomen. Om het voorzieningenniveau op peil te houden, moet ook de technische kwaliteit van gebouwen en installaties voldoende zijn. Er is vastgesteld en beoordeeld dat de kwaliteit minimaal aan conditie 3 van de NEN 2767-methodiek moet voldoen. De gebouwen die we in onderhoud hebben voldoen daaraan. Voor de komende periode zullen we de gebouwen die we voor de toekomst willen behouden aan de doelstellingen van duurzaamheid en energietransitie in beeld brengen. Daarbij zal een plan van aanpak en benodigde financiële middelen daarvoor in beeld worden gebracht. Dit alles zullen we doen aan de hand van een actualisatie van de in 2019 vastgestelde bestuursopdracht vastgoed 2019-2023.

In overleg met de schoolbesturen is een IHP (Integraal HuisvestingsPlan) opgesteld. De financiële gevolgen hiervan zijn – in afwachting van definitieve besluitvorming door de gemeenteraad – nog niet verwerkt in deze begroting (maar wel ter informatie opgenomen in het bandbreedteoverzicht).

Financiering

Inleiding

Met deze financieringsparagraaf willen we de uitvoering van de treasuryfunctie in beeld brengen. De treasuryfunctie bestaat uit de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer en voorziet onze organisatie in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten. Ook beschermt het de gemeente tegen ongewenste financiële risico's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de functie valt ook het garanderen van geldleningen door derden.

Financieringspositie

Om te voorzien in de financieringsbehoefte stelt de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen, zoals rekening-courant geld en kasgeldleningen, oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen. We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat we geen één-op-één relatie leggen tussen een investering en een financiering, maar dat we kijken naar het totaal. Het systeem van totaalfinanciering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen. Door de rekening-courantovereenkomst en kasgeldleningen kunnen we de tussentijdse schommelingen in de financieringspositie opvangen. Bij benutting van de kasgeldfaciliteiten hebben we afgewogen of en wanneer omzetting in een vaste geldlening noodzakelijk is.

Renterisico

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld dat aan een renteherziening onderhevig is. De wetgever heeft in de wet Fido eisen gesteld aan het maximum aan renterisico dat een gemeente in enig jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot één jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf één jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren.

Schatkistbankieren

Voor de gemeente Valkenswaard betekent schatkistbankieren dat zij al haar overvloedige middelen belegt in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overvloedige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor het betalingsverkeer blijft Valkenswaard aangewezen op het bankwezen. Daarom is schatkistbankieren beperkt tot schatkistbeleggen.

Rente

Rente is een onderdeel van de kostprijs van een product. Vandaar dat rentelasten toegerekend worden aan producten. Het rentebedrag dat wordt toegerekend aan een investering is de uitkomst van de boekwaarde x het rekenrente percentage. De hoofdregel is dat er geen rente tijdens vervaardiging van een actief wordt geactiveerd: dus geen opname in de kostprijs. Pas vanaf het moment van ingebruikname van een investering worden rentelasten toegerekend aan het product waarvoor het actief wordt gebruikt.

Uitzondering op deze hoofdregel betreft de uitgaven in de bouwgrondexploitatie. Om de kosten van het kapitaalbeslag in de kostprijs op te nemen wordt zowel over de boekwaarde per 1 januari van het dienstjaar als over de uitgaven dan wel de inkomsten in de loop van het dienstjaar rente berekend.

Rentetoerekening

Vanaf 2018 zijn de voorschriften in het BBV (besluit begroting en verantwoording) over de rentetoerekening veranderd. De rentetoerekening mag niet meer met rekenrente worden bepaald, maar moet op basis van daadwerkelijk betaalde rente worden toegerekend.

De rentetoerekening voor 2023 ziet er als volgt uit:

Schema rentetoerekening begroting 2023			
<u>Kostprijs treasury</u>			
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+	€ 723.894
B	De externe rentebaten	-/-	€ -
	Saldo rentelasten en rentebaten		€ 723.894
<u>Directe toe te rekenen rente</u>			
C	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ -9.486
C	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€
			€ -9.486
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€ 733.380
	<u>Bespaarde rente</u>		€ -9.486
D	Rente over eigen vermogen	+	€ 445.414
D	Rente over voorzieningen	+	€ 198.742
			€ 644.155
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 1.377.536
E	De aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag van 1,5%)	-/-	€ 1.596.586
F	Resultaat (incl bespaarde rente)		€ 219.050

De bespaarde rente komt ten gunste van de exploitatie en wordt niet aan de reserves en voorzieningen toegevoegd.

Leningen en schulden

Kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

In de wet Fido is een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar investeringen met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren; de zogenaamde kasgeldlimiet. Deze limiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal en is voor 2023 berekend op ruim € 7,8 miljoen.

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst financiële dienstverlening (rekening-courant) gesloten met een kredietfaciliteit van maximaal € 5 miljoen.

Langlopende schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van de begrotingsomvang van een jaar aan een renteherziening en herfinanciering onderhevig mag zijn. Deze norm is ingesteld om een stabiele rentelast over de komende jaren te bewerkstelligen. Op een begrotingstotaal van ca. € 87 miljoen bedraagt de renterisiconorm van 20% een bedrag van € 17,4 miljoen. Alle tot 2023 door de gemeente afgesloten vaste geldleningen hebben een vast rentepercentage gedurende de gehele looptijd (geen renterisico). Hiermee blijft de gemeente Valkenswaard ruim binnen de risiconorm van 20%.

Leningenportefeuille opgenomen geldlening voor gemeente

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Stand per 1-1	62.296	55.876	49.445
Nieuwe leningen	0	0	0
Aflossingen	6.420	6.431	5.826
Stand per 31-12	55.876	49.445	43.619
Rentekosten	822	737	724

Bedragen x €1.000

Financieringssaldo

De financieringsbehoefte is het bedrag aan liquide middelen dat de gemeente moet aantrekken om voldoende middelen te hebben om alle voorgenomen plannen, zoals opgenomen in de begroting, uit te kunnen voeren en de aflossingen (van bestaande leningen) op te vangen. De financieringsbehoefte wordt gebaseerd op de lange termijn liquiditeitsplanning.

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Financieringstekort	8.839	6.518	3.028	1.495

Kredietrisico

De omvang van de kredietrisico's op verstrekte geldleningen in 2023 is opgenomen in de volgende tabel:

Omschrijving	Percentage	Hypothecaire zekerheid	Te verwachten restantschuld per 01-01-2023
Financiële instelling met een A rating of hoger	2%	Zonder	32
Overige toegestane instellingen	98%	Ja	2.095
Niet toegestane instellingen	-	Zonder	-
Totaal	100%		2.128

Bedrijfsvoering

Inleiding

De wereld en daarmee onze opgaven veranderen in een vlot tempo. Dit vraagt meebewegen en meegroeien van onze organisatie. Onze samenwerkingspartners en inwoners mogen dit ook van ons verwachten.

Als gemeente maken we ons zowel sterk voor het algemeen belang als voor de behoeften van kleinere groepen in de samenleving. Dat dienstverlenend karakter moeten we laten zien aan de inwoners, organisaties en partners met wie wij samenwerken.

De Toekomstvisie van Valkenswaard geeft de richting aan. Medewerkers moeten voldoende zijn uitgerust om deze opgaven samen met onze samenwerkingspartners en inwoners te realiseren. Zodat ze sterker staan voor de uitdagingen van de toekomst.

Sterk in je werk

In ons programma Sterk in je werk staat de medewerker en zijn of haar ontwikkeling centraal. Waar de Toekomstvisie aangeeft wie of wat we straks willen zijn, geeft dit programma aan hoe we daar willen komen. Daarnaast is het met de huidige arbeidsmarkt nog meer van belang dat we een prettige werkgever zijn waar ruimte is voor (persoonlijke) ontwikkeling. Een gemeente waar medewerkers trots op zijn en zich met plezier voor inzetten.

De Toekomstvisie is herijkt en opnieuw vastgesteld naar 2040, tijd om ook Sterk in je werk onder de loop te nemen en aan te laten sluiten en verbinden aan deze visie. Ook de gemeenteraad wordt hierbij betrokken. Ambtelijk bestuurlijke samenwerking is één van de focuspunten 2022 van het programma. Wij vinden de mening en de betrokkenheid van de raad hierin erg belangrijk.

Ons huidige programma kent vijf thema's, de bollen in de afbeelding aan de rechterzijde. Met deze thema's en de projecten die daaronder vallen, willen we bijdragen aan een sterkere medewerker en een sterkere organisatie, die klaar zijn voor de toekomst. We stimuleren en faciliteren onze medewerkers en teams om met hun ontwikkeling aan de slag te gaan.

Met het thema Doen! laten we zien dat we onze kernwaarden (Empathisch, Gelijkaardig, Oplossingsgericht en Daadkrachtig) begrijpen en ernaar handelen. Groei! staat voor ontwikkeling, we blijven onszelf ontwikkelen. Dienstverlening zegt iets over de manier waarop we omgaan met onze inwoners, bedrijven onze maatschappelijke partners en hoe. Integraal werken betekent dat we samenwerken en onze kennis, kunde en krachten weten te bundelen. En met Participatie bewijzen we dat we er alles aan doen om samen met onze inwoners, stakeholders en andere partijen tot de best denkbare oplossingen te komen.

Sterk in je samenwerking

In sterk in je samenwerking staat het samenwerken met onze partners centraal. We zijn continu in verbinding en in gesprek met onze omgeving. Samen met onze inwoners, onze (regionale) samenwerkingspartners en andere overheden werken we aan de doelen uit de Toekomstvisie.

We zijn daarbij Altijd Open, we luisteren naar onze inwoners en partners. We denken mee en maken mogelijk, omarmen nieuwe en andere ideeën bij alles wat er in onze samenleving speelt. Participatie is en blijft een sleutelwoord. Het is belangrijk dat we de samenwerking vanaf het begin opzoeken. Waar participatie voorheen sectoraal werd ingestoken hebben we in 2022 elkaar opgezocht en onze krachten gebundeld. Participatie is meer bestendigd in de vorm van een klankbordgroep en een inwonerspanel. Maar we zijn er nog niet, participatie moet een "way-of-life" worden organisatie breed. Er zit veel kennis en kwaliteit in de samenleving, hier liggen kansen. We moeten elkaar op tijd vinden en vertrouwen op de kracht van de samenleving. Dit vraagt soms ook om loslaten en accepteren dat de weg naar het doel er anders uit ziet. Dit gedachtengoed wordt meer vertaald naar de praktijk, ook door de komst van de Omgevingswet. Deze stelselwijziging vraagt om een andere 'mind set' van reactief toetsen naar overlaten aan de omgeving en open staan voor andere ideeën. Samen bouwen we aan onze maatschappelijke doelen.

Ook regionaal liggen er kansen om ons te profileren. We kijken daarbij niet enkel naar wat de regio ons biedt, maar nadrukkelijk ook naar wat wij de regio kunnen bieden. We hebben toegevoegde waarde aan de Brainportregio en zetten hierop in, in de manier waarop we samenwerken met de regio. Onze toekomstvisie, met de pijlers Kwaliteit van leven in Valkenswaard en FF offline in Valkenswaard, en de regionale ontwikkelstrategie bieden daar de handvatten voor.

Focuspunten voor het programma Sterk in je Werk 2022-2023

Binnen het programma Sterk in je Werk hebben we meer focus aangebracht. De focus hebben we aangebracht op basis van input uit het medewerkersonderzoek en de SWOT-analyse 2022. Deze input van onze medewerkers was een belangrijke factor bij het bepalen van de focuspunten voor het programma. De focuspunten helpen ons om onze doelen te bereiken en maken het programma beheersbaar.

Wanneer we aan de slag gaan het programma weet beter aan te laten sluiten aan de Toekomstvisie, is het belangrijk dat we focus aanbrengen. De (digitale) ontwikkelingen gaan zo snel dat geen focus ervoor kan zorgen dat de doelen uit het oog worden verloren omdat op we elke trein springen. Het huidige programma kent de volgende focuspunten.

Integraal werken

Samenwerking tussen teams – In de Toekomstvisie staat dat samenwerking steeds belangrijker wordt als we de doelen van onze centrale thema's willen behalen. Een integrale benadering, over de beleidsgrenzen heen, is dus noodzakelijk. Aan de ene kant gaat het over praktische zaken: wie hebben we waarvoor nodig, hoe kan ik wie vinden en hoe pakken we integraal werken het best aan? Maar aan de andere kant gaat het over gedrag: hoe zorgen we ervoor dat samenwerking onderdeel van onze manier van werken wordt? En dat we altijd op zoek gaan naar de juiste mensen om tot het beste resultaat te komen? De werkgroep heeft een plan van aanpak opgesteld, de acties hieruit worden momenteel opgepakt en verder in de organisatie uitgerold.

Ambtelijk-Bestuurlijke samenwerking – Ook dit is geen nieuw onderwerp en we hebben hier al langer aandacht voor. We zetten deze lijn door en besteden er nóg meer aandacht aan omdat we ervan overtuigd zijn dat we onze inwoners zo beter kunnen dienen. We hebben dit vorm kunnen geven in het inwerkprogramma van de raad door het buddiesysteem en de themamarkt. Wanneer we begrip hebben voor elkaars uitgangspunten, elkaars rollen respecteren en beter met elkaar samenwerken, komen we tenslotte tot betere resultaten.

Doen!

Interne communicatie – De organisatiedoelen zijn over het algemeen duidelijk en onze medewerkers staan achter de benoemde kernwaarden. In de afgelopen periode zijn de kernwaarden wat verslapt in aandacht en zijn minder onderwerp van gesprek geworden. De interne communicatie en de verbinding zoeken en houden is een uitdaging geweest. Dit is het gevolg van de coronaperiode en het meer thuiswerken. Juist nu is het belangrijk deze waarden weer te laden en hierover actief in gesprek te blijven. Dit nemen we dan ook mee als aandachtspunt bij de herijking van ons programma.

Groei!

Arbeidsmarktvragestuk – binden en boeien – Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is het voor gemeenten belangrijk om zich goed te positioneren en te profileren als aantrekkelijke werkgever. We gaan het werven van nieuwe medewerkers anders aanpakken, we gaan meer maatwerk leveren. Het is belangrijk een beeld te vormen van de doelgroep die we willen bereiken met bepaalde vacatures en daar een op maat wervingsprocedure in te zetten. Daarnaast zullen we ons beter en op meer plaatsen moeten profileren om zichtbaar te zijn als werkgever. Denk daarbij aan de verbinding met de onderwijsinstellingen, banenmarkten, open dagen en het aanbieden van traineeships. Om te zorgen dat wij een prettige werkgever zijn en blijven zullen we nóg sterker inzetten op het binden en boeien van medewerkers. Ook hier gaan we meer maatwerk leveren omdat de één loopbaan- of persoonlijke ontwikkeling belangrijk vindt en een ander een betere werk-privé balans.

Teamontwikkeling – Naast de mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling zetten we meer in op de ontwikkeling van onze teams. We hebben daarin al een aantal stappen gezet naar aanleiding van de uitkomsten van het medewerkers onderzoek 2020. Onlangs hebben de teams SWOT analyses opgesteld. We kijken hierbij naar de rode draad waar we organisatie breed in kunnen groeien en naar de specifieke ontwikkelpunten voor elk team. Kortom we blijven groeien!

Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering

Algemeen

De bedrijfsvoeringstaakgebieden van de gemeente zijn per 1 januari 2017 ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard; de Samenwerking A2 gemeenten (GRSA2). De dienstverlening van de GRSA2 heeft tot doel om de deelnemende gemeenten optimaal te faciliteren bij het realiseren van hun ambities. Dit door de uitvoering van de ondersteunende taken op het gebied van financiën, communicatie, personeel en organisatie, informatiemanagement, juridische zaken, inkoop, facilitaire zaken en bestuurs- en management ondersteuning. Daarnaast verzorgt de GRSA2 de uitvoerende werkzaamheden op gebied van Werk en Inkomen voor de deelnemende gemeenten.

De takenbundeling op bedrijfsvoering moet voor de gemeente leiden tot meer kwaliteit, borging van de continuïteit, verminderde kwetsbaarheid, een versterking van de dienstverlening én het behalen van efficiencyvoordelen op de bedrijfsvoeringstaken in de periode 2017-2022, uitgaande van het takenpakket zoals dat is overgegaan naar de GRSA2 en omstandigheden bij de start.

De GRSA2 is voor de gemeente Valkenswaard een bekende en betrouwbare samenwerkingspartner, die in de nabijheid van de gemeente functioneert en de werkwijzen en gewoonten van de gemeente van binnenuit kent.

Wat gaat de GRSA2 in 2023 doen?

Binnen de gemeente zijn er op alle domeinen omvangrijke ontwikkelingen die de komende jaren verder vorm krijgen. Dit wordt op bedrijfsvoering vanuit de GRSA2 ondersteund.

Wat willen we in 2023 specifiek bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

In onderstaande overzicht willen we inzage geven in wat we als GRSA2 in 2023 concreet willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen. Dit zowel om verder invulling te kunnen geven aan de doelstellingen en dienstverlening uit de fijnstructuur als aan de ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen in 2023
Financiën en belastingen	
Voldoen aan wettelijke vereisten SOR	<p>Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gaat een nieuwe uniforme wettelijke registratie (Samenhangende Objecten Registratie - SOR) ontwikkelen met basisgegevens over objecten die in het terrein zichtbaar zijn (bijvoorbeeld spoorlijnen wegen, water, gebouwen, etc.).</p> <p>Om dit mogelijk te kunnen maken dienen de huidige wettelijke (geo) basisregistraties (waaronder BGT, BAG en WOZ) anders georganiseerd te worden.</p>
Informatievoorziening	
Informatiebeveiliging	<p>Het op orde houden van de beveiliging van de toegang tot ons netwerk en de data is en vraagt ook in 2023 continue aandacht. Criminele organisaties/personen ontwikkelen ook voortdurend en blijven proberen om binnen te dringen. De risico's nemen toe en daarmee de noodzakelijke investering ook.</p>
E-depot	<p>Volgens de wet moeten gemeentelijke organisaties, hun informatie beheren en overdragen. Een duurzame opslag en toegankelijkheid, ook in de toekomst, van digitale informatie is nodig. Het e-Depot maakt dit mogelijk en is een combinatie van hardware, software, mensen en afspraken om digitale collecties duurzaam en betrouwbaar te beheren en beschikbaar te stellen aan het publiek.</p>

Om alle ontwikkelingen op gebied van automatisering en informatisering te blijven volgen is in 2019 samen met de A2 gemeenten de I&A visie 2020-2023 ontwikkeld. Deze visie draagt bij aan het verwezenlijken van de doelstelling voor het digitaliseren en harmoniseren van de dienstverlening en bedrijfsvoering.

De drie hoofdthema's in de visie zijn:

- digitale dienstverlening,
- de data gedreven gemeente,
- ambtenaar 3.0.

aangevuld en gevoed door wettelijke en landelijke ontwikkelingen.

De uitvoering van de visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en aan de noodzakelijke ontwikkelingen van de I&A-organisatie voor de gewenste ondersteuning van de gemeenten. Daarnaast draagt een gedeelde informatievisie bij aan een goede samenwerking binnen de gemeenten op het gebied van informatievoorziening. De uitwerkingen van deze visie worden omgezet in projecten voor het jaarplan en continue geactualiseerd op de veranderende omgevingen waar de gemeenten en ook de GRSA2 in opereren.

Het doel is zoveel mogelijk voor minder méér kosten te gaan en mogelijke financiële besparingen te realiseren door vergaande samenwerking en harmonisatie. Dit laatste kan de GRSA2 alleen realiseren door een gezamenlijke inspanning met de gemeenten.

Personeel & Organisatie

Functieboek en HR-gesprekscyclus

Sinds 2016 maakt de organisatie voor haar functiegebouw gebruik van de HR21-systematiek. Dit is een systeem met generieke functiebeschrijvingen waar op basis van actuele functie/taakbeschrijvingen de functies worden ingedeeld volgens de HR21 systematiek. Eind Q4 2019 is het functieboek voor het laatst geactualiseerd en opnieuw vastgesteld, het streven is om dit in 2023 te herhalen.

De HR-gesprekscyclus bestaat uit o.a. "Het goede gesprek". Tijdens dit gesprek gaan medewerker en manager, op basis van gelijkwaardigheid, een dialoog aan. In de afgelopen 2 jaar heeft de focus minder gelegen op ontwikkeling, maar meer op werk-privé balans en het behouden van verbinding door het volledig thuiswerken als gevolg van de pandemie. In 2022 wordt er weer meer ingezet op ontwikkeling van de toekomstbestendige medewerker, als gevolg van de ontwikkelingen vanuit

Strategische Personeelsplanning. We gebruiken daarvoor POP-gesprekken (persoonlijke ontwikkeling)

Medewerkeronderzoek (MO)

In 2019 is besloten, op initiatief van de Ondernemingsraad, om een Medewerkeronderzoek uit te zetten. Dit is A2 breed opgepakt, de vragenlijsten zijn in januari 2020 onder alle medewerkers van de A2 gemeenten uitgezet. Een deel van het onderzoek richt zich op A2 brede organisatievragen, het grootste gedeelte van de vragen richt zich op de afzonderlijke organisaties. Nadat de resultaten bekend zijn gemaakt is in een plan van aanpak beschreven hoe de organisatie en teams binnen de gemeente Valkenswaard met de resultaten aan de slag gaan. Dit heeft zich in 2021 voortgezet met de kanttekening dat Corona het proces enigszins heeft vertraagd. In het 3^e kwartaal van 2022 wordt het Medewerkeronderzoek opnieuw uitgezet. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt hoe de organisatie zich ontwikkelt.

Arbeidsmarktbenadering

De huidige arbeidsmarkt staat onder druk. Vacatures staan lang open, gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen. Dit dwingt de organisatie anders te kijken, te denken en te handelen ten opzichte van de arbeidsmarkt. Enerzijds worden er korte termijn acties opgepakt om het ontstane probleem beheersbaar te maken, anderzijds wordt er gewerkt aan een planning voor de middellange termijn. Ook de leeftijdsopbouw van het huidige personeelsbestand maakt dat er nu actie ondernomen moet worden voor de middellange termijn om de vacatures die nog zullen gaan ontstaan straks adequaat in te kunnen vullen. Bovendien blijkt uit onderzoeken dat jongere werknemers minder lang bij eenzelfde werkgever in dienst blijven en andere behoeften hebben. In regionaal verband wordt er ook gewerkt aan het arbeidsmarktvragestuk, hierbij is de organisatie aangesloten. Naast het vinden van nieuwe medewerkers focust de organisatie zich ook op het binden & boeien van bestaande medewerkers. Hoe houden we medewerkers binnen de organisatie en wat is daarvoor nodig? Naast korte termijn acties die doorlopend zijn ingezet is er in het kader van vinden, binden & boeien in beeld gebracht wat de vraagstukken zijn voor de middellange termijn, de oorzaken en de mogelijke oplossingsrichtingen. Vervolgens worden er acties aan gekoppeld.

Formatieontwikkeling en –beheersing

Team	Fte begroting 2022	Realisatie 2021	Fte begroting 2023
Griffie	1,56	1,56	1,61
Directie/staf	5,00	5,00	5,00
Klantcontact Burgers (KCB)	12,04	12,04	12,04
Klancontact Omgeving (KCO)	22,14	22,14	21,92
Klantcontact Zorg (KCZ)	24,57	24,57	24,57
Beheer & Uitvoering (B&U)	44,00	44,00	43,69
Sociaal en Economisch Beleid (SEB)	26,75	26,75	30,22
Ruimtelijk Beleid (RB)	25,46	25,46	29,21
Projecten & Programma's (P&P)	10,73	10,73	12,63
Toegestane formatie-omvang per 1 januari begrotingsjaar	172,25	172,25	180,89
Centrum voor muziek en dans (CMD)	9,52	9,52	9,52

Bovenstaande tabel heeft peildatum juli 2022.

Personeelsopbouw

	Valkenswaard per 29.08.2022 (%)
leeftijd 21 - 30 jaar	5,5% (10)
leeftijd 31 - 40 jaar	23,8% (43)
leeftijd 41 - 50 jaar	23,2% (42)
leeftijd 51 - 60 jaar	27,6% (50)
61 en ouder	19,9% (36)
	100% (181)

In het overzicht met betrekking tot de personeelsopbouw zijn het CMD, B&W en Raad niet meegenomen.

Uitgangspunten tijdelijke inhuur

De inzet van externe medewerkers wordt bepaald op basis van een aantal uitgangspunten:

- Incidenteel werk, waaronder projecten;
- Tijdelijk extra capaciteit;
- Specifieke vaardigheden gezien de ontwikkeling van de organisatie;
- Externe deskundigheid;
- Vervanging bij ziekte
- Moeilijk in te vullen vacatures door krapte arbeidsmarkt.

Ziekteverzuim

In 2021 (meetpunt hele jaar 2021) was het ziekteverzuim 6,49 procent en de meldingsfrequentie bedroeg 0,68. Het ziekteverzuim is gestegen ten opzichte van het jaar 2020 (ziekteverzuim 2020: 4,62 procent), de meldingsfrequentie is hetzelfde gebleven (meldingsfrequentie 2020: 0,68). Het verzuimpercentage A&O cijfer 2021 van gemeenten 20.000-50.000 is 5,8 procent, dat betekent dat de gemeente Valkenswaard een hoog verzuimpercentage heeft. De meldingsfrequentie is ongeveer gelijk met vergelijkbare gemeenten.

Vanaf januari tot augustus 2022 was het ziekteverzuim 6,24 procent (verzuimpercentage meetpunt 1-1-2022 t/m 31-8-2022). De reden van het hoge ziekteverzuim is voornamelijk het kortdurend verzuim. In maart 2022 ontstond er een piek door ziekmeldingen als gevolg van corona, daarna is het ziekteverzuim weer afgenomen.

Preventief wordt ingezet op het dreigend vermijdbaar verzuim op dezelfde doeltreffende wijze voortzetten en erna streven om het verzuimcijfer niet verder op laten lopen.

Sturing en Control

Administratieve organisatie en interne beheersing

Een goed ingerichte administratieve organisatie (AO), met daaraan gekoppeld een adequate interne beheersing (IB), is noodzakelijk om als gemeente 'in control' te zijn. Het gaat dan om het geheel van organisatorische maatregelen, die gericht zijn op het goed functioneren van de administratieve aspecten van de bedrijfsprocessen en de daarbij behorende informatievoorziening.

De belangrijkste financiële bedrijfsprocessen, financiële materialiteit, hebben we in beeld gebracht en voorzien van beheersmaatregelen. Jaarlijks toetsen we met een interne controle of deze maatregelen nog voldoende in de organisatie zijn verankerd.

De belangrijkste bedrijfsprocessen zijn:

- Inkopen/ aanbestedingen
- Personeel
- Sociaal Domein
- Grondexploitaties
- Subsidieverstrekking
- Sisa
- Gemeentelijke belastingen
- Omgevingsleges
- Parkeren
- Verhuur en overige opbrengsten
- Verbonden partijen

Het verbeteren van de AO en IB vindt continu plaats en hangt samen met de doelstellingen van de organisatie en de veranderingen in de bedrijfsvoering. We sturen actief op de aanbevelingen en/of aandachtspunten van de accountant uit hun Managementletter en Verslag van Bevindingen. We rapporteren hierover aan de auditcommissie.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Dit is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur. De Woo heeft tot doel om overheden en semioverheden transparanter te maken. De wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijk maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze informatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Ten eerste verplicht de wet overheidsorganisaties documenten in de verschillende categorieën (zoals wet- en regelgeving, raadsstukken, convenanten en beschikkingen) actief openbaar te maken. Ten tweede verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en te houden.

Het afgelopen jaar zijn er al verschillende acties uitgevoerd om de Woo binnen de organisatie in te voeren. Zo zijn medewerkers via intranet geïnformeerd, zijn standaard-brieven aangepast en is er informatie over de Woo op de gemeentelijke website geplaatst. Ook zijn de verplichte Woo-contactpersonen aangewezen en is het ambitieniveau bepaald.

In het najaar van 2022 wordt een projectgroep geformeerd die de verdere implementatie gaat verzorgen. Deze projectgroep zal met name bestaan uit medewerkers van de GRSA2. Denk aan medewerkers Informatiemanagement, ICT, Communicatie, DIV en Juridische Zaken. De projectgroep gaat zich in 2023 met name bezig houden met de hierboven genoemde actieve informatieplicht en de informatiehuishouding. Denk hierbij aan het aanpassen van systemen, het beheer en onderhoud hiervan en het aanpassen van processen.

Verbonden Partijen

Inleiding

De gemeente Valkenswaard participeert in diverse rechtsvormen. Wanneer samenwerking plaats biedt aan bestuurlijke invloed én er een financieel belang mee gemoeid is, spreken we van verbonden partijen. Uitgangspunt is dat deze vorm van samenwerking bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen van de gemeente. De tegenhanger is dat bepaalde vormen van samenwerking ook risico's met zich meebrengen. Denk hierbij aan bestuurlijke en politieke risico's, maar ook aan financiële risico's.

Op 28 november 2013 heeft de gemeenteraad de nota 'Verbonden partijen' vastgesteld. Daarin hebben we een visie op verbonden partijen bepaald en hebben we een aantal uitgangspunten en spelregels geformuleerd, waardoor de gemeente grip kan houden op de risico's en tijdig kan bijsturen. De vaststelling van deze nota heeft geleid tot een aanpassing van de paragraaf verbonden partijen ten opzichte van voorgaande jaren. Ook de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording van 25 juni 2013 en 2016 heeft geleid tot een aantal aanpassingen in de paragraaf verbonden partijen.

Met deze aanpassingen willen we meer inzicht in en grip krijgen op de resultaten, financiën en risico's van de verbonden partijen. Concreet moeten we, behalve de al opgenomen informatie, ook de volgende informatie meenemen:

- het openbaar belang dat wordt gewaarborgd (financieel en bestuurlijk belang);
- visie/doelstelling van de verbonden partij in relatie tot de doelen van de gemeente;
- voorgenomen activiteiten van de verbonden partij;
- actuele ontwikkelingen;
- deelnemende organisaties in de verbonden partij;
- de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft;
- het eigen en het vreemd vermogen en de solvabiliteit van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- het (financieel) resultaat van de verbonden partij;
- verplichting tot afdekking van risico's;
- verstrekte geldleningen en/of garanties.

Overzicht verbonden partijen (alle bedragen x €1.000)

In onderstaande tabellen worden alle verbonden partijen behandeld. Voor zover definitieve jaarrekeningen nog niet beschikbaar zijn, worden conceptcijfers ingevuld, dan wel n.n.b. (nog niet bekend). Alle bedragen zijn in euro's (x1.000).

Samenwerkingsverband A2 gemeenten		
<i>Visie/doel</i>	Doelstelling van de samenwerking is het verbeteren van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid, het borgen van de continuïteit en vermindering van de kosten.	
<i>Taken</i>	De Samenwerking A2 gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van werk en inkomen en bedrijfsvoering.	
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college is lid van het bestuur.	
<i>Vestigingsplaats</i>	Heeze-Leende	
<i>Financieel belang</i>	47,7 %	
<i>Bijdrage gemeente Valkenswaard (bedragen x € 1.000)</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
	€ 8.780	€ 9.424
<i>Ontwikkelingen</i>	De volgende ontwikkelingen binnen de GRSA2 spelen in 2023 om de gemeenten kwalitatief te kunnen ondersteunen bij hun dienstverlening, te weten: <ul style="list-style-type: none"> - Invoering Wet Open Overheid - Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer - Invoering rechtmatigheidsverklaring door het college van B&W 	

Samenwerkingsverband A2 gemeenten					
	Verder is rekening gehouden met 2 wettelijke ontwikkelingen in de begroting. - Samenhangende Objectregistratie geo-informatie samenvoegen E-depot informatie duurzaam beheren en overdragen				
<i>Risico's</i>	Zoals in de gemeenschappelijke regeling is aangegeven ligt het financiële risico bij de deelnemende gemeenten. Uit bovenstaande blijkt dat de gemeenten tezamen € 551.500,- als buffer in hun jaarrekening dienen aan te houden. Bij toepassing van het aantal inwoners als verdeelsleutel betekent dit voor gemeente Valkenswaard een niet-gedekt financieel risico van € 253.500,-.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2022 (geprognoseerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2022</i>
	€0	€ 74	€ 0	€ 5.500	€ 5.500

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)		
<i>Visie/doel</i>	De omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).	
<i>Taken</i>	De ODZOB werkt samen met andere organisaties die werkzaam zijn op het gebied van de fysieke leefomgeving. Samen met hen en de deelnemers aan de GR verbeteren we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving: veiliger, gezonder en minder overlast. Dit alles onder het motto: "Samen meer waarde". Om dit doel te bereiken voert de ODZOB VTH-taken uit voor de deelnemers. Ook activiteiten die verwant zijn aan deze VTH-taken (specialismen) voert de omgevingsdienst uit indien provincie of gemeenten daarom verzoeken. De ODZOB opereert daarbij als strategische partner en verlengstuk van de deelnemers. Als uitvoeringsorganisatie staat de ODZOB voor de uitvoering van de door de deelnemers verstrekte opdrachten in de vorm van basistaken, verzoektaken en het collectief programma op het gebied van de fysieke leefomgeving.	
<i>Deelnemende partijen</i>	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en Provincie Noord-Brabant.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. In hoofdstuk drie van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld. Daar is tevens geregeld dat het Algemeen Bestuur commissies van advies kan instellen ten behoeve van de uitvoering van de hem opgedragen taken dan wel ten behoeve van advies aan het Dagelijks Bestuur.	
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven	
<i>Website</i>	http://www.odzob.nl	
<i>Frequentie van terugkoppeling naar de raden</i>	Structureel tweemaal per jaar (begroting en jaarstukken); en kadernota jaarlijks ter informatie.	
<i>Financieel belang</i>	1,87%	
<i>Kosten dienstverlening gemeente Valkenswaard (bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023
	€ 526	€453
<i>Ontwikkelingen</i>	De ODZOB voert volgens afspraak met de deelnemers taken uit volgens twee programmadelen. Enerzijds het programma lokale dienstverlening, zoals de basis- en verzoektaken. Anderzijds het programma regionale samenwerking. Dit betreft gemeentegrens-overstijgende ontwikkelingen, bundeling van expertise en schaalvoordelen. Voor 2023 hebben onderstaande onderwerpen de aandacht:	

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)					
	<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingswet • Regionale operationele kaders • Meerjarenvisie • Opvolging rapport Commissie van Aartsen • Wet gemeenschappelijke regelingen 				
<i>Risico's</i>	<p>De omgevingsdienst heeft in haar begroting (niet-limitatief) een aantal risico's benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mogelijk uitstel omgevingswet • Niet realiseren van doelstellingen efficiency, standaardisatie, uitvoeringsbeleid, uniformiteit • Uitval systemen • Ransomware • Niet tijdige en niet volledige implementatie VTH-systeem • Kosten ontwikkeling ICT voorzieningen • Toename regeldruk vanuit de rijksoverheid • Mis-match personeel versus werk • Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel, zowel vast als inhuur • Te lage productiviteit • Inhuur op overhead door bv. Ziekte • Hoog volume op te nemen verlofdagen <p>Deze risico's kunnen leiden tot een negatief resultaat. Volgens de GR kan een negatief resultaat ten laste komen van de reserves en/of ten laste van de deelnemers. De algemene reserve van de ODZOB bedraagt ultimo 2021 1,9 mln. maar daalt per ultimo 2022 naar verwachting naar 1 mln. Daarmee is de omvang van de algemene reserve weliswaar in overeenstemming met de regionale richtlijn, maar is deze onvoldoende groot om gekwantificeerde risico's af te kunnen dekken.</p> <p>Binnen de deelnemers van de ODZOB zijn zorgen over de aanstaande bevoegdheidsverschuiving van de bodemtaken van provincie naar gemeenten. De zorgen hebben met name betrekking op de bekostiging van deze nieuwe verantwoordelijkheid. Op dit moment is nog niet duidelijk of het Rijk een financiële tegemoetkoming geeft voor deze extra taken bij gemeenten. Het merendeel van de deelnemende gemeenten geven aan dat bij het uitblijven van financiële middelen van het Rijk het takenpakket voor deze taken kritisch te bekijken.</p>				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2022 (geprognoseerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2022</i>
	€ 0	€ 3.265	€ 1.319	€ 5.150	€ 7.095

Metropoolregio Eindhoven (MRE)	
<i>Visie/doel</i>	De 21 gemeenten in de Regio Eindhoven zetten zich op bepaalde terreinen van economie, energietransitie, transitie landelijk gebied en mobiliteit gezamenlijk in voor hun inwoners. Doel is het handhaven en uitbouwen van ons uniek economisch profiel.
<i>Taken</i>	Strategische bestuurlijke samenwerking op de thema's Economie (inclusief uitvoering Stimuleringsfonds en betaalautoriteit Brainport Development NV), Transitie landelijk gebied, Energietransitie en Mobiliteit (incl. GGA). Het fungeren als archiefbewaarplaats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel.
<i>Deelnemende partijen</i>	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. De bestuursorganen laten zich in hun

Metropoolregio Eindhoven (MRE)					
	taakuitoefening bijstaan door portefeuillehoudersoverleggen en andere overlegorganen. Samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen is geregeld in een onderliggend statuut.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven				
<i>Website</i>	http://www.metropoolregioeindhoven.nl				
<i>Frequentie van terugkoppeling naar de raad</i>	Structureel jaarlijks driemaal (begroting, bestuursrapportage, jaarrekening).				
<i>Financieel belang</i>	Het MRE rekent met een bijdrage voor Brainport Development, het SRE Stimuleringsfonds en het Regionaal Historisch Centrum (RHCE).				
<i>Bijdrage gemeente Valkenswaard (bedragen x € 1.000)</i>	2022		2023		
	€ 436		€ 441		
<i>Ontwikkelingen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 wordt voor de MRE een nieuw samenwerkingsakkoord opgesteld. Op basis daarvan wordt in het najaar van 2022 een concept werkprogramma 2023 opgesteld. Mogelijk volgt uit het nieuwe samenwerkingsakkoord een begrotingswijziging. - Er wordt de komende periode invulling gegeven aan een grote uitdaging: invulling geven aan de duurzame schaa sprong Brainport in balans met een gezonde leefomgeving. Dit om de sterke economische groei van ASML en de hele regio optimaal te faciliteren. Er moeten voldaan worden aan de vraag naar woningen, voorzieningen, energie, mobiliteit, en tegelijkertijd moet invulling worden gegeven aan de stikstof- en klimaatproblematiek, natuur en transformatie van landbouw. - Ten behoeven van de regionale energie transitie wordt in juli 2023 een 2.0 versie opgeleverd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om afspraken op het gebied van programmeren in relatie tot de schaarste op het elektriciteitsnetwerk en het gebruiken van een regionaal afwegingskader voor warmtebronnen. 				
<i>Risico's</i>	Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2022 (geprognoseerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2022</i>
	€ -500	€ 14.424	€ 12.954	€ 14.532	€ 13.617

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)	
<i>Visie/doel</i>	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).
<i>Taken</i>	Infectieziektebestrijding (incl. TBC bestrijding, SOA-bestrijding, reizigerszorg en hygiënezorg) Medische milieukunde Toezichthoudende taken (o.a. kinderopvang, WMO) Jeugdgezondheidszorg 4–18 jaar Onderzoek en beleidsadviesing Gezondheidsbevordering Ambulancezorg
<i>Deelnemende partijen</i>	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a.,

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)					
	Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Gemeentebestuurders zijn vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van de GGD. Het algemeen bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGD beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het AB. Zowel het DB als het AB vergadert ca 5 keer per jaar.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven				
<i>Website</i>	www.ggdbzo.nl				
<i>Frequentie van terugkoppeling naar de raad</i>	Structureel tweemaal per jaar (begroting en jaarstukken); daarnaast incidenteel bij majeure aangelegenheden en kadernota jaarlijks ter informatie.				
<i>Financieel belang</i>	De bijdrage aan de GGD bestaat uit een reguliere bijdrage op basis van een tarief per inwoner en een marktconforme tarieven voor de plustaken.				
<i>Bijdrage gemeente Valkenswaard (bedragen x € 1.000)</i>	2022		2023		
	€ 1.018		€ 1.060		
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>De belangrijkste ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft gekregen in 2022 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afronding van de ontwikkeling van een drielagen naar een tweelagen structuur; - leveren van een bijdrage aan onze gemeenten om te komen tot het opstellen en/of uitvoeren van de lokale preventieakkoorden; - het borgen van publieke gezondheid in de omgevingswet en -plannen van de gemeenten; - het verkleinen van sociaal-economische gezondheidsverschillen; - optimaal inzetten van Jeugdgezondheidszorg als collectieve basisvoorziening in de jeugdzorgketen en in het sociale domein, - uitvoeren van de meerjaren agenda m.b.t. monitoring en onderzoek, - uitvoeren van taken vanuit de Wvvggz en de Wijk-GGD-ers; - tekorten op de arbeidsmarkt van verpleegkundigen en artsen; - het verbetersteam t.b.v. lean is uitgebreid met gecertificeerde medewerkers. 				
<i>Risico's</i>	<p>Jaarlijks wordt voor het bestuur, bij het aanbieden van de programmabegroting, een actuele financiële risico-inventarisatie opgesteld. Eerder is besloten dat, gegeven de financieringsstructuur, voor de beide programma's PG en AZ afzonderlijke algemene reserves worden aangehouden. Het bestuur heeft eerder vastgesteld dat het weerstandsvermogen niet direct tot het niveau van de risico-inventarisatie hoeft te worden aangevuld, maar dat de kaders en staffels zoals vastgesteld in de beleidsnotitie Kaders</p> <p>P&C-documenten 4GR-deel 2 hiervoor leidend zijn. Het wordt hierbij echter aan het Algemeen Bestuur van de Verbonden Partij overgelaten of die bandbreedte volledig wordt ingevuld, aangezien dit organisatie-specifiek is en wordt bepaald door de aard van de baten en lasten. Een laag weerstandsvermogen betekent wel dat financiële tegenvallers van enige omvang niet uit de algemene reserve kunnen worden opgevangen. Gegeven de omzet 2023 is dan voor PG een kaderstellende bandbreedte van toepassing van minimaal € 1.500.000 en maximaal € 2.000.000 en voor AZ van min. € 1.200.000 en max. € 1.500.000. De Algemene Reserve werd/wordt hoofdzakelijk gevuld door middel van eventuele voordelige exploitatieresultaten. De verwachting is dat met de uitvoering van de bestuursopdracht de Algemene Reserve PG in de komende jaren op het gewenste minimum niveau zal worden gebracht.</p>				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat</i>	<i>Eigen vermogen</i>	<i>Eigen vermogen</i>	<i>Vreemd vermogen</i>	<i>Vreemd vermogen</i>
	2022 (geprognoseerd)	per 31-12-2021	per 31-12-2022	per 31-12-2021	per 31-12-2022
	€ 0	€ 4.707	N.N.B.	€ 26.386	N.N.B.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)					
<i>Visie/doel</i>	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.				
<i>Taken</i>	Taken op het terrein van brandweertzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing.				
<i>Deelnemende partijen</i>	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten en kent een Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de voorzitter. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening adviseren door de Adviescommissie Financiën & Bedrijfsvoering waarin vertegenwoordigers van het bestuur, gemeentesecretarissen (2) en controllers van gemeenten (2) zitting hebben. Daarnaast zijn er drie bestuurlijke vooroverleggen waarin onderwerpen met betrekking tot crisisbeheersing, incidentbestrijding en risicobeheersing met enkele burgemeesters inhoudelijk worden voorgesproken.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven				
<i>Website</i>	www.vrbzo.nl				
<i>Frequentie van terugkoppeling naar de raad</i>	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting en jaarrekening).				
<i>Financieel belang</i>	3,67%				
<i>Bijdrage gemeente Valkenswaard (bedragen x € 1.000)</i>	2022		2023		
	€ 1.564		€ 1.705		
<i>Ontwikkelingen</i>	De Veiligheidsregio zet voortdurend in op verbetering en professionalisering van haar basistaken: brandweertzorg en crisisbeheersing. Door de duurzaamheidseisen is de verwachting dat het beheer en onderhoud van kazernes in de toekomst duurder zal worden. Sinds de vorming van de Veiligheidsregio worden de kazernes gehuurd van de gemeenten. Daarom wordt in samenwerking met de gemeenten een plan opgesteld voor de noodzakelijke aanpassingen en de daarbij behorende kosten. Vooralsnog verwacht de Veiligheidsregio dat in totaal sprake gaat zijn van een tekort van ca. € 500.000.				
<i>Risico's</i>	In de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen van de Begroting 2021 zijn de risico's en de bijbehorende weerstandcapaciteit benoemd. In de jaarstukken 2021 is deze paragraaf geactualiseerd. Het niet-gedekte financiële risico voor gemeente Valkenswaard bedraagt € 0,-.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2022 (geprognoseerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2022</i>
	€ 0	€ 2.145	€ 2.145	€ 41.763	€ 37.578

Ergon – Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven	
<i>Visie/doel</i>	Ergonbedrijven is het uitvoeringsorgaan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (GRWRE). Ergon ziet het als haar missie om 80% van de werkzoekenden die bij Ergon starten, binnen zes maanden aan betaald werk te helpen. Ergon stimuleert mensen om het uiterste uit zichzelf te halen, door inzicht te geven in de eigen mogelijkheden, door te groeien in werken en vakvaardigheden en door te helpen passend werk te vinden. En als mensen aan het werk zijn, begeleiden Ergon ze op inhoudelijk en sociaal vlak. Samen met haar partners helpt Ergon mensen naar, aan en in werk.

Ergon – Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven					
	<p>Binnen de gemeenschappelijke regeling zijn de volgende rechtspersonen aanwezig:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stichting Bevordering Werkgelegenheid Sociale Werkvoorziening (BWSW) te Eindhoven; - Stichting Werkgelegenheid Arbeid (WGA) - EB Holding BV te Eindhoven met diverse deelnemingen 				
<i>Taken</i>	<p>De GRWRE (Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven) draagt bij aan de gemeentelijke programmaliijn 6 Sociaal Domein: het bieden van werkgelegenheid aan mensen met een handicap onder aangepaste omstandigheden.</p> <p>De GRWRE voert een deel van de participatiewet, inclusief de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw), de regeling Loonkostensubsidie en regeling Beschut Werk uit. Daarnaast voert de GRWRE andere vormen van gesubsidieerde arbeid en (onderdelen van) re-integratie trajecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit. De GRWRE voert deze taken uit voor de deelnemende gemeenten: Eindhoven, Veldhoven, Valkenswaard, Heeze-Leende en Waalre uit. De gemeente Geldrop-Mierlo maakt op basis van een aanwijzingsbesluit op inkoopbasis gebruik van de GRWRE.</p>				
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie (geen deelnemer).				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college is met de wethouder Werk & Inkomen en de wethouder Financiën vertegenwoordigd in het algemeen bestuur van Ergon. De Wethouder Werk & Inkomen maakt tevens deel uit van het dagelijks bestuur.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven				
<i>Financieel belang</i>	De middelen die de gemeente Valkenswaard o.a. van het rijk ontvangt voor de uitvoering van WSW-taken en de loonkostensubsidies worden doorbetaald naar Ergon.				
<i>Bijdrage gemeente Valkenswaard (Bedragen x € 1.000)</i>	2022		2023		
	€ 4.347		€ 4.255		
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>Sinds 1 januari 2017 heeft het rijk aan gemeenten de verplichting opgelegd om beschut werk uit te voeren. Het Rijk bepaalt jaarlijks het aantal te realiseren plekken per gemeente. Met de andere GRWRE-gemeenten en met Ergon concretiseren we de implementatie van beschut werk. Uitgangspunt is dat deze doelgroep geplaatst wordt door Ergon.</p> <p>We zetten extra in op loonkostensubsidie als instrument om mensen - naar vermogen - maximaal aan het werk te helpen. De uitvoering van deze regeling is regeltechnisch en arbeidsintensief en daarom regionaal ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Regio Eindhoven (GRWRE).</p>				
<i>Risico's</i>	<p>De algemene reserve van Ergon bedraagt voor resultaatbestemming per 31 december 2021 € 10,8 miljoen. Deze reserve dient als weerstandsvermogen om risico's financieel op te vangen. Op basis van het vastgestelde risicobeleid zijn de organisatie brede risico's in 2021 geïnventariseerd en gekwalificeerd. Het risicobeleid bestaat uit de stappen: identificeren & classificeren, kwalificeren en sturen & beheersen. Op basis van de gekwalificeerde risico's wordt het weerstandsvermogen berekend. Rekening houdend met kans en impact van de risico's is de vastgestelde hoogte van het weerstandsvermogen afdoende.</p> <p>Het niet-gedekte risico voor gemeente Valkenswaard is nihil.</p>				
<i>Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2022 (geprognoseerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2022</i>
	0	€ 12.622	n.n.b.	€ 12.800	n.n.b.
Cure					
<i>Visie/doel</i>	Door middel van een openbaar lichaam behartigen van de belangen van - en het tot stand brengen van een samenwerking tussen - de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van het beheer van huishoudelijke afvalstoffen afkomstig uit de deelnemende gemeenten en de daarmee				

Cure					
	samenhangende taken, een en ander met inachtneming van de Wet milieubeheer en van het door de overheid gevoerde afvalstoffenbeleid.				
<i>Taken</i>	GR Cure behartigt de belangen van de in de regeling deelnemende gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard op het terrein van het beheer van huishoudelijke afvalstoffen en de daarmee samenhangende taken.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	In het dagelijks bestuur is de wethouder Milieu/ Financiën vertegenwoordigd. In het Algemeen Bestuur zijn de wethouder Milieu/ Financiën en de wethouder Economische Zaken vertegenwoordigd.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven				
<i>Financieel belang</i>	8,5 %				
<i>Bijdrage gemeente Valkenswaard (bedragen x € 1.000)</i>	2022		2023		
	€ 3.208		€ 3.381		
<i>Ontwikkelingen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Hergebruik van grondstoffen en te verbranden afval: verhogen milieurendement en duurzaamheid; • Regionale circulaire economie: stimuleren circulaire economie en werkgelegenheid; • Co2-reductie: meer concreet de overgang naar een emissieloos wagenpark; 				
<i>Risico's</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereidingskosten nascheidingsproject In de Taskforce Nascheidingsproject is bepaald dat Cure en gemeenten niet zelf zullen investeren in een nascheidingsinstallatie. Hiermee zijn de mogelijkheden om de voorbereidingskosten terug te verdienen beperkt tot een opslag op de m2-prijs voor grondverhuur. Voorbereidingskosten die niet meer verdedigbaar (lees: terug te verdienen) zijn dienen op grond van wetgeving direct als kosten te worden genomen. Alleen het deel dat betrekking heeft op de kosten voor vergunningen en voorbereidingen die al tijdens de nieuwbouw van kantoor en milieustraat zijn uitgevoerd voor de toekomstige fabriek zijn nog te verdedigen als terug te verdienen voorbereidingskosten. Dit betreft 350 k€. Het Bestuur heeft ingestemd met een afboeking van de voorbereidingskosten tot 350 k€. Dit heeft tot gevolg dat 2.868 k€ als kosten is genomen: 2.007 k€ voor Eindhoven, 488 k€ voor Geldrop-Mierlo en 373 k€ voor Valkenswaard. 				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2022 (geprognoseerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2021</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2022</i>
	€ 366	€ -1.152	n.n.b.	€ 36.620	n.n.b.

*Risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Indien er geen redelijk beeld gevormd kan worden omtrent de risico's en/of het weerstandsvermogen, wordt er standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

Totale bijdrage verbonden partijen

Verbonden Partij	Bijdrage 2022
Metropoolregio Eindhoven	436
Samenwerkingsverband A2-gemeenten	8.780
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	1.564
Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (Ergon)	4.347
Cure	3.208
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zuidoost Brabant (GGD)	1.018
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	526
Totaal	19.879

Grondbeleid

Inleiding

De manier waarop de gemeente invloed uitoefent op de realisatie van ruimtelijke plannen kan kortweg worden gezien als de essentie van gemeentelijk grondbeleid. Een slagvaardig grondbeleid is een randvoorwaarde voor het welslagen van ruimtelijk en sectoraal beleid.

Toekomstvisie, Structuurvisie, Woningbouwprogramma en andere beleidsnota's geven richting aan de toekomstige ontwikkeling van Valkenswaard. Om te zorgen dat de gemeente daarin de regie kan voeren is het van belang dat zij zich naast publiekrechtelijke kaders kan bedienen van privaatrechtelijke kaders en instrumenten. Dit kan door het voeren van een faciliterende grondpolitiek met een sterke regiefunctie. Alleen voor maatschappelijke doelen en natuurcompensatie wordt nog een actieve grondpolitiek gevoerd.

De doelstellingen en werkwijzen en instrumenten van het grondbeleid liggen vast in de Nota Grondbeleid, vastgesteld op 29 oktober 2020.

Prognose resultaat totale bouwgrondexploitatie

Jaarlijks worden de lopende bouwgrondexploitaties (grexen) geactualiseerd. Het proces van de actualisatie valt samen met het proces van de jaarrekening. Alle genoemde einddatums van de grexen, de datum van de netto contante waarde en de financiële resultaten in deze paragraaf zijn gebaseerd op de actualisatie van de grexen zoals die zijn gepresenteerd in de jaarrekening 2021, met uitzondering van het resultaat van de grex Lage Heide landgoederen. Wij hebben u begin augustus 2022 een raadsinformatiebrief gestuurd met daarin de mededeling dat de vijf kavels wederom in de verkoop zijn gebracht met een aangepaste grondprijs, hetgeen heeft geleid tot een lager eindresultaat van deze grex. Deze opbrengst is opgenomen in onderstaande tabel. De eerstvolgende actualisatie vindt plaats ten behoeve van de vaststelling van de jaarrekening 2021.

Medio 2022 zijn de onderstaande 13 grondexploitaties actief en worden onderstaande resultaten op einddatum geraamd.

Grex (* €1.000)	Einde looptijd	Verwacht resultaat op einddatum	Tussentijdse winstneming t/m 2021	Totaal resultaat einde looptijd na tussentijdse winstnemingen
Hoge Akkers	2024	-2.583	0	-2.583
Scottstraat	2026	577	6	583
Carolusdreef 100	2023	-122	0	-122
Barentszstraat	2025	-630	0	-630
Emmalaan gem.werf	2025	-612	0	-612
Luikerweg 55	2023	24	228	252
Lage Heide wonen*	2026	3.260	3.543	6.803
Lage Heide landgoederen*	2026	209	0	209
Lage Heide natuur*	2023	-1.757	0	-1.757
De Weitens	2023	130	359	489
Jasmijn/Hazelaar	2027	2.083	2	2.085
Le Sage ten Broekstraat	2026	110	0	110
Borkel Oude School	2025	134	0	134

Tabel: resultaat op einddatum

* = Grexen Lage Heide financieel één grex.

Risicoanalyse

In de crisisperiode waarin sommige gemeenten enorme bedragen in de grondexploitaties moesten afboeken heeft Valkenswaard de risico's met een scenariomodel gemonitord. Voor een tweetal grexen met een (beperkt) risico is steeds een drietal scenario's doorgerekend. Het betreft de grexen van het plan Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed. Voor alle andere grexen liggen er besluiten

voor de voorgenomen grondverkoop of zijn er taxaties gemaakt of worden er nog bestemmingsplanprocedures doorlopen.

Hieronder geven wij in het kort weer, welke scenario's er zijn.

- 'Scenario 1: Bij dit scenario dalen de grondprijzen met 15% en blijft de doorlooptijd van de grex gelijk aan het door de gemeente beoogde scenario;
- 'Scenario 2: In dit scenario dalen de grondprijzen nogmaals met 5% en wordt de looptijd van de grex met één jaar verlengd. Dit scenario is negatiever dan scenario 1;
- 'Scenario 3: Dit scenario gaat uit van een nog lager grondprijs (min 10% t.o.v. scenario 1) en de looptijd van de grex wordt met twee jaar verlengd i.p.v. één jaar. Dit scenario is het worstcase scenario.

Op basis van de drie scenario's hebben we de verwachte resultaten van de scenario's en het gewogen resultaat van de scenario's berekend. Voor het gewogen resultaat gaan we er vanuit dat de kans dat een scenario optreedt voor ieder scenario even groot is. Het resultaat van de grondexploitatie minus het gewogen resultaat is dan het risicobedrag van de betreffende grondexploitatie.

Het betreft alleen de grexen van het plan Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed. Voor alle andere grexen liggen er besluiten voor de voorgenomen grondverkoop of zijn er taxaties gemaakt en worden er geen risicoberekeningen opgesteld.

In de tabel zijn de gewogen resultaten op netto contante waarde 1 januari 2022 in kolom B weergegeven o.b.v. de geschetste risicoscenario's.

Grondexploitatie	Kolom A Actualisatie Netto Contante Waarde 01-01-2022	Kolom B Gewogen resultaat Netto Contante Waarde per 01-01-2022	Kolom C Verschil B - A Netto Contante Waarde per 01-01-2022
Hoge Akkers	-2.527		0
Scottstraat	542		0
Carolusdreef 100	-121		0
Barentszstraat	-610		0
Emmalaan gem.werf	-593		0
Luikerweg 55	249		0
Lage Heide, deelgebied Wonen*	6.591	6.032	559
Lage Heide, deelgebied Landgoederen*	200	-269	469
Lage Heide, deelgebied Natuur*	-1.738		0
De Weitens	486		0
Jasmijn/Hazelaar	1.974		0
Le Sage ten Broekstraat	105		0
Borkel Oude School	129		
Totaal	4.687		1.028

* grexen Lage Heide financieel één grex.

In kolom A zijn de resultaten op netto contante waarde op 1 januari 2022 vermeld op basis van de laatste fasering en actueel rentepercentage. Deze actualisatie heeft plaatsgevonden in het kader van het opstellen van de jaarrekening 2021.

De bedragen in kolom B geven de netto contante waarde weer op basis van het gewogen resultaat van de risicoanalyse van de twee grexen met een risico. Het verschil in kolom C geeft als resultaat de lagere winst op basis van de risicoanalyse ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde 1 januari 2022 (kolom B).

Conclusie risicoanalyse:

Alhoewel de risicoanalyse van Lage Heide landgoederen een negatief resultaat oplevert, blijft het totaal van de resultaten voor de grexen van Lage Heide positief (€ 4.025.000). Wel bestaat de mogelijkheid (als de geschetste scenario's uitkomen) dat er op de grondexploitaties minder winst wordt gemaakt dan nu geraamd. Het geraamde resultaat van de grexen van ca. € 4.687.000 (netto contant per 1 januari 2022) kan hierdoor met € 1.028.000 verminderen naar € 3.659.000.

In de begroting 2023 hebben wij geen rekening gehouden met de inzet van de verwachte winst van de grondexploitaties, er zijn geen projecten gefinancierd met een verwachte winst vanuit de grondexploitaties.

Voor de grexen, waarvan het bestemmingsplan nog in procedure is, zijn nog geen risicoberekeningen gemaakt, omdat de juiste omvang van de te verkopen bouw kavels nog niet vaststaat. We hebben hier vooralsnog gerekend met lagere grondprijzen dan naar verwachting uit de nog uit te voeren taxaties t.b.v. de grondprijzen komen.

Voorzieningen Lage Heide

De grexen Lage Heide Wonen, Landgoederen en Natuur worden financieel beschouwd als één grex. De netto contante waarde van de eindwaarden van de grex Natuur is negatief. Voor de grexen Wonen en Landgoederen zijn netto contante waarden op basis van risicoanalyse positief. Voor het totale grex Lage Heide leidt dit tot een gezamenlijk gewogen resultaat van € 4.025.000 positief.

Garantie grondprijzverlaging

In de woningmarktanalyse (raadsvoorstel 13raad00478 d.d. 5 september 2013) zijn stimulerende maatregelen benoemd die direct invloed hebben op het resultaat van de lopende grondexploitaties. De maatregel, die effect heeft op het resultaat van de lopende grondexploitatie, is de garantie die de gemeente aan de koper van een bouw kavel verstrekt, die garandeert dat een eventuele verlaging van de grondprijzen binnen 10 jaar na aankoop wordt terugbetaald aan de consument.

Bij de behandeling van het raadsvoorstel 2e actualisatie bouwgrondexploitaties 2015 heeft uw raad een amendement aangenomen, dat deze garantieregels met ingang van 1 april 2016 te beëindigen, waarbij de tot dat moment afgegeven garanties worden gerespecteerd.

Dit betekent een risico bij grondprijzverlaging.

Tot en met 1 april 2016 hebben wij zeven bouw kavels in de grex Lage Heide wonen verkocht met toepassing van de prijsgarantie. In het onderstaande overzicht geven wij de concrete financiële gevolgen aan voor de grex Lage Heide wonen bij een grondprijzverlaging. Voor de bepaling van het risicobedrag zijn we uitgegaan van een substantiële grondprijzverlaging naar € 322/m².

Kavelnummer + oppervlakte	Aankoopjaar	Prijs verkoopdatum	Risicobedrag
Kavel 24 (460 m ²)	2013	€ 380/m ²	26.680
Kavel 18 (405 m ²)	2014	€ 380/m ²	23.490
Kavel 19 (434 m ²)	2014	€ 380/m ²	25.172
Kavel 14 (463 m ²)	2015	€ 380/m ²	26.854
Kavel 30 (480 m ²)	2016	€ 380/m ²	27.840
Kavel 35 (378 m ²)	2016	€ 380/m ²	21.924
Kavel 41 (433 m ²)	2016	€ 380/m ²	25.114
Totaal garantiebedrag			177.074

Het risicobedrag moet uitbetaald worden op het moment dat u besluit om de bouwgrondprijzen te verlagen. Op basis van het aantal vierkante meters bouwgrond van de verkochte bouw kavels kan een negatief resultaat optreden van € 177.074. Het risicobedrag is ten laste gebracht van de ondergrens van de reserve Grondexploitaties.

Grondexploitatie	Einde looptijd	Resultaat op netto contante waarde 1 januari 2022	Resultaat gebaseerd op gewogen resultaat of eindwaarde
- Lage Heide wonen basis	2026	6.032.655	Gewogen
- Prijsgarantie PO-kavels		-177.074	Risicobuffer
Lage Heide landgoederen	2026	-269.639	Gewogen
Lage Heide natuur	2023	-1.738.423	Eindwaarde
Lage Heide totaal		3.847.519	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het totaal resultaat van de grexen Lage Heide positief blijft en er geen voorziening getroffen moet worden.

Voorziening Dommelkwartier

In december 2015 is de ruimtelijke procedure van het bestemmingsplan Dommelkwartier 2013 beëindigd, omdat de ontwikkeling niet past binnen de kaders van ladder van duurzame verstedelijking. Er is een mediationtraject gestart over de afwikkeling van de gesloten anterieure overeenkomsten. Dit mediationtraject is in 2016 gestart en is eind 2018 beëindigd. De advocaat van de ontwikkelaars heeft daarop op 20 december 2018 schriftelijk mededeling gedaan dat partijen weer worden teruggeworpen op de op 29 december 2015 kenbaar gemaakte aansprakelijkstelling en concept-dagvaarding. De dagvaarding heeft geresulteerd in een uitspraak van de Rechtbank, waarbij de gemeente is vrijgesproken van de aansprakelijkheidsstelling. Echter de ontwikkelaar heeft hoger beroep aangetekend tegen de uitspraak. Het gerechtshof heeft op 7 juni 2022 uitspraak gedaan ten gunste van de gemeente. De ontwikkelaar heeft in september 2022 besloten om in cassatieberoep te gaan bij de Hoge Raad.

Om bovenstaande reden wordt de grondexploitatie nog niet gesloten, wel zal de boekwaarde van de grex niet hoger mogen zijn dan de taxatiewaarden van de huidige bestemming. De boekwaarde van de grex bedraagt op 31 december 2020 € 1.814.040.

De taxatiewaarde bedraagt € 255.000. Op basis van deze taxatiewaarde is in de jaarrekening 2020 een voorziening getroffen van € 1.559.040.

Resume voorzieningen alle grexen

Voor grexen waarvoor een nadelig exploitatieresultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. Jaarlijks worden de voorzieningen bij de jaarrekening op basis van geactualiseerde grexen de voorzieningen aangepast, waarbij de voorziening verhoogd of verlaagd wordt op basis van het verwachte resultaat (netto contant op 1-1-22). In de onderstaande tabel staan de voorzieningen op 1-1-2021 (verwacht resultaat actualisatie jaarrekening 2020) en het verwachte negatieve resultaat de geactualiseerde grexen voor de jaarrekening 2021. Het verschil tussen beide bedragen is de verhoging of verlaging van de voorzieningen.

Voor de volgende bestemmingsplannen in exploitatie (grondexploitaties) zijn voorzieningen getroffen:

Grondexploitatie	Voorziening 1-1-2021	Geraamde resultaat op NCW 1-1-2022	Aanpassing voorziening jaarrekening 2021	Voorziening per 1-1-2022
Hoge Akkers	2.600.055	-2.527.372	-72.684	2.527.372
Carolusdreef 100	111.452	-121.372	9.920	121.372
Barentzstraat	515.766	-610.703	94.937	610.703
Emmalaan gem. werf	580.223	-593.216	12.983	593.216
Dommelkwartier	1.559.040	-1.560.118	1.078	1.560.118
Totaal	5.366.546	-5.412.781	46.236	5.412.781

Voor de grexen waarvoor op basis van de gewogen netto contante waarde een negatief resultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. De mutaties in de voorzieningen zijn ten laste gebracht ten laste van de reserve Grondexploitaties. Het totaal van de voorzieningen bedraagt op

31 december 2021 ± € 5,4 miljoen, waarvan in het verleden ruim € 4 miljoen ten laste is gebracht van de Algemene Reserve en het restant is verwerkt in de reserve Grondexploitaties.

Reserve Grondexploitaties

Bij tussentijdse winstneming is nog geen sprake van definitief gerealiseerde winsten en bestaat daarom het risico dat de werkelijke winsten, ondanks het feit dat een voorgeschreven methodiek wordt gehanteerd bij de berekening van de tussentijdse winstneming, lager zullen zijn. Voorzichtigheidshalve worden bij het opmaken van de jaarrekening de tussentijdse winsten vanaf 2018 toegevoegd aan de reserve Grondexploitaties.

In februari 2022 heeft u een rekenmethodiek voor de maximale hoogte van de reserve Grondexploitaties vastgesteld. Met het vaststellen van de ondergrens voor de reserve kan een deel van het saldo worden toegevoegd aan de Algemene reserve. De reserve Grondexploitaties wordt gebruikt als dekking voor tegenvallende resultaten in de grexen en betalingen van de vennootschapsbelasting over de winstgevendende grexen.

Deze nieuwe methodiek is bij de jaarrekening 2021 voor het eerst toegepast.

De reserve Grondexploitaties bedraagt op 31 december 2021 € 949.421.

Tussentijdse winstneming

In de Notitie Grondexploitatie 2016 is door de commissie BBV aangegeven op welke wijze rekening gehouden moet worden met tussentijds winst nemen bij positieve grondexploitatiecomplexen. Het verantwoordende van tussentijdse winst is geen keuze maar een verplichting die voortkomt uit het realisatiebeginsel.

Onze accountant heeft ons geadviseerd om de tussentijdse winstneming als volgt te formuleren: "Voor de berekening van de tussentijdse winst wordt voor alle grexen uitgegaan van het resultaat op einddatum met uitzondering van de grexen waarvoor een risicoberekening is opgesteld. Bij een "risico"-grex wordt voor het bepalen van de tussentijdse winst uitgegaan van het gewogen resultaat van de risicoscenario's op einddatum." Op dit moment worden de grexen van Lage Heide wonen en Landgoed aangemerkt als risico-grexen.

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2021 zijn de tussentijdse winsten voor het boekjaar 2021 vastgesteld en toegevoegd aan de Reserve Grondexploitaties.

Invoering Wet vennootschapsbelasting (Vpb)

Op 1 januari 2016 zijn de Vpb-regels voor de grondexploitatie in werking getreden.

De activiteiten voor de grondexploitaties zijn in het kader van de Vpb een onderneming, waardoor deze belastingplichtig zijn. Een voorlopige doorrekening van de financiële gevolgen voor ons zijn, dat we voor de jaren 2016 t/m 2020 geen vennootschapsbelasting hoeven af te dragen aan de belastingdienst. Op basis van een voorlopige aanslag moeten we vanaf 2023 voor het eerst vennootschapsbelasting afdragen. De definitieve bedragen zijn nog niet bekend. In de reserve Grondexploitaties is een reservering opgenomen voor een mogelijke afdracht in de jaren 2023 t/m 2025.

Subsidieverstrekking

Inleiding

De kwaliteit van de samenleving in de gemeente Valkenswaard en haar kernen Borkel, Schaft en Dommelen wordt mede gekenmerkt door de hoge mate van sociale samenhang. Het fundament van die sociale samenhang wordt gevormd door betrokken burgers die vorm geven aan de samenleving, hun samenleving. Veel activiteiten die burgers ontplooiën, komen tot stand in georganiseerd verband. De gemeente Valkenswaard vindt die activiteiten belangrijk. Daarom verstrekt de gemeente jaarlijks subsidies aan een breed scala van meer dan honderd verenigingen en organisaties.

Er zijn veel verschillende subsidies en daarom hebben we de algemene subsidieverordening beperkt tot de hoofdlijnen. Het gaat om een procedureverordening en daarnaast gelden de beleidsregels. De subsidies kunnen structureel en incidenteel zijn en daarnaast is er sprake van subsidierelaties met gewone en intensieve sturing door de gemeente. Met subsidierelaties die hoog scoren op bepaalde criteria is er intensiever contact vanuit de gemeente, zodat we zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau tot een goed plan en een adequate monitoring kunnen komen. Het gaat om criteria zoals het van vitaal belang zijn voor het welbevinden van de burger, het bepalend zijn voor het al dan niet realiseren van gemeentelijke beleidsdoelstellingen en het vormen van een groot financieel risico voor de gemeente.

Subsidiebeleid en subsidieverordening

Begin 2019 is de evaluatie van het Subsidiebeleid 2016 en de verordening opgeleverd. Aan de hand van deze evaluatie passen we het beleid, de subsidieverordening en de beleidsregels aan. Na de vaststelling door de gemeenteraad is het aangepaste beleid van toepassing op structurele subsidies vanaf 2021 en voor incidentele vanaf 2020.

Subsidieplafond

Gebaseerd op de algemene subsidieverordening stelt de gemeenteraad, bij de jaarlijkse vaststelling van de begroting, per cluster het bedrag vast dat ten hoogste als budgetsubsidie door het college kan worden verleend aan organisaties. Die subsidie is bedoeld voor het daaropvolgende jaar en moet gebruikt worden om de doelen binnen het cluster te bereiken. Overigens kunnen er altijd redenen zijn waardoor we aan de aan ons gelieerde partijen vragen om extra activiteiten te verrichten, zodat we ons beleid kunnen uitvoeren. De extra middelen die dan nodig kunnen zijn, zoeken we altijd binnen de programma's.

Op basis van het in 2016 vastgestelde subsidiebeleid zijn de subsidies verdeeld in clusters. Deze clusters geven aan welke maatschappelijke doelen worden gediend. In onderstaande tabel geven we aan welk subsidiebedrag (x € 1.000) met welk cluster is gemoeid:

Cluster	Subsidieplafond 2023
Meedoen Makkelijker Maken	1.612
Opgroeien en Opvoeden	1.263
Toerisme (VVV)	50
Cultuur (Bibliotheek)	633
Bevorderen Sociale Cohesie	165
Cultuur	1.330
Ondersteuning Ondernemersklimaat	81
Sport	336
Toerisme	34
Vormgeving en Ontwikkeling	88
Volksgezondheid en Zorg	17
Totaal	5.608

Bijlagen

Bijlage 1 gemeentebestuur

Samenstelling gemeenteraad, raadsperiode 2022 - 2026

Partij	Aantal zetels in de gemeenteraad
H&G (Helder & Gedreven)	6
Vote	4
Valkenswaard Lokaal	3
PvdA (Partij van de Arbeid)	3
CDA (Christen Democratisch Appèl)	2
Samen voor Valkenswaard	2
VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie)	1
D66 (Democraten 66)	1
Vitaal Valkenswaard	1

Op 22 maart 2022 heeft er een gemeenteraadsverkiezing plaatsgevonden, waarna een nieuwe gemeenteraad is geïnstalleerd (30 juni 2022).

Vanaf juni 2022 bestaat het college van burgemeester en wethouders uit:

College	Portefeuille
Burgemeester drs. A.B.A.M. Ederveen	Openbare Orde en Veiligheid, burgerzaken, intergemeentelijke samenwerking, communicatie en marketing, coördinatie handhaving, coördinatie toekomstvisie, evenementenbeleid, bedrijfsvoering, BGTS-De Groote Heide.
Wethouder T.P.T.H. Geldens	Financiën, beheer openbare ruimte, natuur en landschapontwikkeling, ruimtelijke ordening/omgevingsvergunningen, transitie landelijk gebied, masterplan centrum, gebiedsontwikkeling N69-zuid, Dommelland-Natuur.
Wethouder M.H. Theus	Werk en inkomen, onderwijs, inburgering, economische zaken, kunst en cultuur, vastgoed en grondzaken, wijkwethouder Borkel en Schaft/Gegraaf/Kerkakkers.
Wethouder R. Pijnenburg	Duurzaamheid, Sport, Jeugd, subsidiebeleid, informatiebeveiliging, Dommelland-boulevard en paardenzone, wijkwethouder Turfberg/Hoge Akkers/Centrum.
Wethouder B. Bots	Volkshuisvesting, Wmo en zorg, verkeer en mobiliteit, monumenten, wijkgericht werken, project verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid, project gezonde duurzame leefomgeving, Dommelland-toerisme en recreatie, wijkwethouder Dommelen/Geenhoven, monumenten.

Bijlage 2 overzicht reserves en voorzieningen

Naam reserve	2023	2024	2025	2026
ALGEMENE RESERVE				
Algemene reserve	5.155	6.024	7.441	9.309

BESTEMMINGSRESERVES				
Rood voor groen	208	208	208	208
Tussentijdse winstneming	949	949	949	949
Egalisatiereserve Vastgoed	1.811	2.228	2.645	3.062
Speellocaties	286	294	274	295
Totaal bestemmingsreserves programma 1	3.254	3.679	4.076	4.514
Decentralisatie huisvesting onderwijs	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves programma 2	-	-	-	-
Beeldende kunst	321	306	291	276
Evenementen	49	49	49	49
Vervanging instrumenten CMD	97	99	101	103
Vervanging inventaris sport	57	47	37	27
Totaal bestemmingsreserves programma 3	524	501	478	455
Egalisatiereserve WMO	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves programma 4	0	0	0	0
Tractie ruimtelijk beheer	236	323	415	297
Vervanging bedrijfsmiddelen	282	310	362	414
Reserve Coronaherstelplan	1.432	1.432	1.432	1.432
Totaal bestemmingsreserves programma 5	1.950	2.065	2.209	2.143
Totaal bestemmingsreserves	5.728	6.245	6.763	7.112

DEKKINGSRESERVES				
Kapitaallasten voormalig gemeentehuis	98	66	33	0
Totaal dekkingsreserves programma 1	98	66	33	0
Nulplus maatregelen N69	1.600	1.600	1.600	1.600
Totaal dekkingsreserves programma 2	1.600	1.600	1.600	1.600
Kapitaallasten CC De Hofnar	6.132	5.802	5.469	5.139
Parkeerplaats sportpark 't Heike	24	22	20	0
Totaal dekkingsreserves programma 3	6.156	5.824	5.489	5.139

Kapitaallasten Gemeentehuis	2.997	2.714	2.428	2.145
Tractie 2011	6	4	2	0
Vrachtwagen 83BKJ3	100	81	62	43
Nimos onkruidborstel machine	40	32	24	16
Dekkingsres Ravo Veegmachine BW45	128	112	96	80
Dekkingsres Ravo Veegmachine BW44	133	116	99	82
Dekkingsres Tractor WM53	61	54	47	40
ICT algemeen	12	12	12	12
Brandveiligheid gemeentelijke gebouwen	185	177	169	161
Dekkingsres Kapitaallasten Projectenportefeuille	6.253	6.253	6.253	6.253
Dekkingsres Reconstr. Westzijde Markt	393	393	393	393
Dekkingsres BV 09 Reconstr Kruising de Vest-Zeelberg	170	170	170	170
Dekkingsres BV 15 inricht verblijfsgeb binnen beb Kom	536	536	536	536
Dekkingsres MC / HER 11 Kloosterplein	364	364	364	364
Totaal dekkingsreserves programma 5	11.378	10.654	10.291	9.931
Totaal dekkingsreserves	19.232	18.144	17.413	16.670

Totaal bestemmings – en dekkingsreserves	24.960	24.389	24.176	23.782
---	---------------	---------------	---------------	---------------

VOORZIENINGEN				
Groot onderhoud onroerende zaken	4.028	3.937	3.720	3.503
Groot onderhoud Hofnar	606	567	530	493
Onderhoud De Hofnar facilitaire deel	660	680	700	720
Totaal voorzieningen overhead	5.294	5.184	4.950	4.716
Onderhoud wegen en bruggen	152	172	192	173
Riolering	3.426	3.105	2.784	2.463
Voorziening GOB-herinvestering groene doelen	34	34	34	34
Totaal voorzieningen programma 1	3.612	3.311	3.010	2.670
WW verplichtingen personeel	37	37	37	37
Appa langlevensrisico (pensioen)	3.965	3.938	3.933	3.928
Totaal voorzieningen programma 5	4.002	3.975	3.970	3.965
Totaal voorzieningen	12.908	12.470	11.930	11.351

Totaal reserves en voorzieningen	43.023	42.883	43.547	44.442
---	---------------	---------------	---------------	---------------

Bijlage 3 ontwikkelingen van reserves en voorzieningen

ALGEMENE RESERVE

Algemene Reserve	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	5.155	6.024	7.441	9.309
bij: storting	1.164	1.417	1.868	1.868
af: beschikking	295	0	0	0
Saldo	6.024	7.441	9.309	11.177

BESTEMMINGSRESERVES

Corona herstelplan	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	1.432	1.432	1.432	1.432
bij: storting	0	0	0	0
af: beschikking	0	0	0	0
Saldo	1.432	1.432	1.432	1.432

Beeldende kunst	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	321	306	291	276
bij: storting	0	0	0	0
af: beschikking	15	15	15	15
Saldo	306	291	276	261

Vervanging instrumenten CMD	Begroting 2023	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Saldo 1 januari	97	99	101	103
bij: storting	13	13	13	13
af: beschikking	11	11	11	11
Saldo	99	101	103	105

Vervanging inventaris sport	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	57	47	37	27
bij: storting	20	20	20	20
af: beschikking	30	30	30	30
Saldo	47	37	27	17

Tractie ruimtelijk beheer	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	236	323	415	297
bij: storting	183	183	183	183
af: beschikking	96	91	301	196
Saldo	323	415	297	284

Vervanging bedrijfsmiddelen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	282	310	362	414
bij: storting	58	58	58	58
af: beschikking	30	6	6	6
Saldo	310	362	414	466

Evenementen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	49	49	49	49
bij: storting	23	23	23	23
af: beschikking	23	23	23	23
Saldo	49	49	49	49

Speellocaties	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	286	294	274	295
bij: storting	95	95	95	95
af: beschikking	87	115	74	97
Saldo	294	274	295	293

Rood voor groen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	208	208	208	208
bij: storting	0	0	0	0
af: beschikking	0	0	0	0
Saldo	208	208	208	208

Tussentijdse winstneming bouwgrondexploitatie	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	949	949	949	949
bij: storting	0	0	0	0
af: beschikking	0	0	0	0
Saldo	949	949	949	949

Egalisatiereserve Vastgoed	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	1.811	2.228	2.645	3.062
bij: storting	467	467	467	467
af: beschikking	50	50	50	50
Saldo	2.228	2.645	3.062	3.479

DEKKINGSRESERVES

Dekkingsreserves	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	19.631	18.905	18.174	17.437
bij: storting				
af: beschikking	726	731	737	713
Saldo	18.905	18.174	17.437	16.724

VOORZIENINGEN

Groot onderhoud onroerende zaken	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	4.028	3.937	3.720	3.503
bij: storting	608	608	608	608
af: beschikking	699	825	825	825
Saldo	3.937	3.720	3.503	3.286

Groot onderhoud De Hofnar	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	606	567	530	493
bij: storting	82	82	82	82
af: beschikking	121	119	119	119
Saldo	567	530	493	456

Onderhoud De Hofnar facilitaire deel	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	660	680	700	720
bij: storting	95	95	95	95
af: beschikking	75	75	75	75
Saldo	680	700	720	740

Onderhoud wegen en bruggen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	152	172	192	173
bij: storting	795	795	795	795
af: beschikking	775	775	814	814
Saldo	172	192	173	154

Riolering	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	3.426	3.105	2.784	2.463
bij: storting				
af: beschikking	321	321	321	321
Saldo	3.105	2.784	2.463	2.142

WW verplichtingen personeel	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	37	37	37	37
bij: storting	25	25	25	25
af: beschikking	25	25	25	25
Saldo	37	37	37	37

APPA langlevensrisico (pensioen)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	3.965	3.938	3.933	3.928
bij: storting	109	109	109	109
af: beschikking	136	114	114	114
Saldo	3.938	3.933	3.928	3.923

Voorziening GOB-herinvestering groene doelen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	34	34	34	34
bij: storting	0	0	0	0
af: beschikking	0	0	0	0
Saldo	34	34	34	34

VOORZIENINGEN DIE IN MINDERING OP DE ACTIVA WORDEN GEBRACHT:

Dubieuze debiteuren	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	2.566	2.566	2.566	2.566
bij: storting	0	0	0	0
af: beschikking	0	0	0	0
Saldo	2.566	2.566	2.566	2.566

Bouwgrondexploitatie	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo 1 januari	5.413	5.413	5.413	5.413
bij: storting	0	0	0	0
af: beschikking	0	0	0	0
Saldo	5.413	5.413	5.413	5.413

Bijlage 4 overzicht van baten en lasten

Lasten

Programma	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	19.391	23.498	20.743	20.576	20.096	19.417
Werken	4.064	5.939	4.647	4.417	4.407	4.392
Vrije tijd	8.223	8.590	9.374	9.449	9.519	9.613
Sociaal Domein	36.358	37.305	38.124	37.366	37.264	37.200
Bestuur	5.535	5.741	6.647	6.246	6.190	6.158
Algemene dekkingsmiddelen	0	877	50	212	49	45
Overhead	12.524	12.307	12.696	12.634	12.634	12.600
Onvoorzien	0	50	50	50	50	50
Vennootschapsbelasting	-	PM	PM	PM	PM	PM
Totale lasten	86.096	94.308	92.078	90.697	89.955	89.222

Baten

Programma	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	21.925	13.783	13.060	12.190	11.625	11.074
Werken	315	1.599	461	416	416	416
Vrije tijd	2.651	2.814	2.798	2.805	2.805	2.805
Sociaal Domein	9.698	8.239	8.352	8.352	8.352	8.352
Bestuur	1.612	932	1.161	1.161	1.161	1.161
Algemene dekkingsmiddelen	60.839	65.642	68.597	70.665	72.625	67.415
Overhead	292	56	63	63	63	63
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	-	PM	PM	PM	PM	PM
Totale baten	97.331	93.064	94.493	95.653	97.048	91.287

Saldo voor bestemming	11.236	-1.244	2.161	4.702	6.840	1.811
-----------------------	--------	--------	-------	-------	-------	-------

Mutaties reserves

Lasten

Programma	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	13.354	563	563	563	563	563
Werken	311	0	0	0	0	0
Vrije tijd	43	55	55	55	55	55
Sociaal Domein	72	0	0	0	0	0
Bestuur & organisatie	2.007	1.767	1.405	1.658	2.109	2.109
Saldo	15.786	2.385	2.023	2.276	2.727	2.727

Baten

Programma	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	3.667	1.436	301	333	502	419
Werken	359	423	0	0	0	0
Vrije tijd	235	431	410	414	417	420
Sociaal Domein	341	1.109	65	0	0	0
Bestuur & organisatie	2.256	821	588	337	341	311
<i>Saldo</i>	<i>6.859</i>	<i>4.221</i>	<i>1.364</i>	<i>1.084</i>	<i>1.259</i>	<i>1.151</i>

Saldo mutatie reserves	-8.928	1.835	-659	-1.192	-1.468	-1.576
---------------------------	--------	-------	------	--------	--------	--------

Saldo na bestemming	2.308	592	1.502	3.511	5.372	235
------------------------	-------	-----	-------	-------	-------	-----

Bijlage 5 investeringsprogramma

In deze bijlage zijn de investeringen weergegeven die gepland staan in 2023 en verder. Investerings waarvan het krediet al eerder ter beschikking is gesteld zijn niet opgenomen in dit overzicht.

Investeringsprojectenportefeuille

Het krediet van onderstaande projecten is reeds door de raad verstrekt. Via een raadsinformatiebrief is de raad geïnformeerd over het verhogen van nog uit te voeren projecten op basis van een berekend indexcijfer (Gebruikte index = 25,1 % op jaarbasis. Bron: CBS prijsindexcijfer van grond-, weg- en waterbouw). Deze indexering heeft alleen betrekking op het begrotingsjaar 2023. Hieronder is alleen het benodigd aanvullende krediet gepresenteerd met de daarbij behorende verhoging van de kapitaalslasten.

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten (afschrijvingen + rente)			
			2023	2024	2025	2026
Investeringsprojecten in 2023						
Wonen	BV 7 Reconstructie kruising Luikerweg – Zuidelijke Randweg	371		20	20	20
Wonen	BV 16 Herinrichting Eindhoveneweg centrum noord	283		11	11	11
Wonen	MC/HER 17 Herinrichting centrum entree noordzijde	460		18	18	18
Totaal						

Overige investeringen

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten (afschrijvingen + rente)			
			2023	2024	2025	2026
Overige investeringen in 2023						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2023	1.419		36	36	36
Wonen	Investerings afvalinzameling 2023	50		3	2	2
Wonen	Grootschalig herstel asfaltwegen 2023	1.340		67	66	66
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2023 (incl. btw)	598		30	30	30
Overige investeringen in 2024						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2024	1.434			37	37
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2024 (incl. btw)	503			25	25
Overige investeringen in 2025						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2025	1.440				37
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2025 (incl. btw)	1.077				54

Investerings in 2026						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2025	1.517				
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2025 (incl. btw)	548				
Totaal			0	136	198	289

Bijlage 6 incidentele baten & lasten

Met het overzicht van incidentele baten en lasten wordt een onderbouwing gegeven van het structurele begrotingsevenwicht. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Van een structureel begrotingsevenwicht is sprake als structurele lasten in de begroting worden afgedekt door structurele baten.

Bij het opstellen van de tabel incidentele baten en lasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het betreft baten en lasten die zich voordoen in de begroting en de jaarrekening.
- Het betreft baten en lasten opgenomen met een drempel vanaf € 15.000.
- Het betreft baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen of waarvan de eindigheid vastligt als gevolg van een raadsbesluit of toekenningsbesluit.

Een storting in of een onttrekking uit een reserve is in principe incidenteel en maakt daarom ook onderdeel uit van de incidentele mutaties die van invloed zijn op het jaarrekeningresultaat. Uitzonderingen hierop zijn bestemmingsreserves met een egalisatiefunctie zoals bijvoorbeeld de reserve ter dekking voor kapitaallasten. Hierna volgt een overzicht van de incidentele baten en lasten, de incidentele baten en lasten met betrekking tot reserves en structurele baten en lasten reserves.

Overzicht incidentele baten en lasten (exclusief mutaties reserves)

Lasten

Programma	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	Uitrol openbare laadinfrastructuur	20			
Wonen	Beleidscapaciteit Schaalsprong (MRE)	120			
Wonen	Ruimte voor groei Ruimtelijk domein	91	64		
Werken	Gemeentelijke bijdrage exploitatie St. Servatius	73	73	73	73
Werken	Tijdelijke huisvesting nieuwbouw van De Pionier	250			
Sociaal Domein	Tijdelijke inhuur toegang WMO	400			
Sociaal Domein	Tijdelijke inhuur toegang jeugd (CJG)	280			
Bestuur & organisatie	Tijdelijke inhuur Wet elektronische publicaties	32			
Bestuur & organisatie	Inzet gealloceerde middelen gemeentefonds versterking dienstverlening	122			
	Totaal	1.157	73	73	73

Baten

Programma	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Werken	Gemeentelijke bijdrage exploitatie St. Servatius	-35	-35	-35	-35
	Totaal	-35	-35	-35	-35

	Saldo lasten minus baten exclusief reserves	1.192	108	108	108
--	---	-------	-----	-----	-----

Overzicht incidentele mutaties reserves

Een storting in of een onttrekking uit een reserve is in principe incidenteel en maakt daarom ook onderdeel uit van de incidentele mutaties die van invloed zijn op het jaarrekeningresultaat. Uitzonderingen hierop zijn bestemmingsreserves met een egalisatiefunctie zoals bijvoorbeeld de

reserve ter dekking voor kapitaallasten. Om deze splitsing inzichtelijk te maken zijn de mutaties reserves opgesplitst in twee tabellen (incidenteel en structureel).

Lasten mutaties reserves incidenteel (storting)

Programma	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	Verspreide gronden en gebouwen (dekking egaliseringsreserve vastgoed)	467	467	467	467
Wonen	Speeltoestellen BOR (dekking reserve speeltoestellen)	95	95	95	95
Wonen	Vervanging tractie ruimtelijk beheer	183	183	183	183
Vrije tijd	Vervanging instrumenten CMD (dekking via reserve)	13	13	13	13
Vrije tijd	Vervanging inventaris sport (dekking via reserve)	20	20	20	20
Vrije tijd	Evenementen (dekking via reserve)	23	23	23	23
Sociaal Domein	Transformatie sociaal domein (dekking via algemene reserve)	65			
Bestuur & organisatie	Duurzame bedrijfsmiddelen	58	58	58	58
Bestuur & organisatie	Pilot kleine wensen inwoners (dekking via algemene reserve)	75			
Bestuur & organisatie	Wijkgerichte ondersteuning (tlv transformatiebudget via algemene reserve)	155			
	Totaal	1.154	859	859	859

Baten mutaties reserves incidenteel (onttrekking)

Programma	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	Dekking egaliseringsreserve vastgoed	50	50	50	50
Wonen	Dekking reserve speeltoestellen	87	115	74	97
Wonen	Mutatie reserve Tractie	96	91	301	196
Vrije tijd	Mutatie bestemmingsreserve beeldende kunst	15	15	15	15
Vrije tijd	Dekking reserve instrumenten CMD	11	11	11	11
Vrije tijd	Dekking reserve inventaris sport	30	30	30	30
Vrije tijd	Dekking evenementenreserve	23	23	23	23
Sociaal Domein	Transformatie sociaal domein (dekking via algemene reserve)	65			
Bestuur & organisatie	Dekking reserve bedrijfsmiddelen	30	6	6	6
Bestuur & organisatie	Pilot kleine wensen inwoners (dekking via algemene reserve)	75			
Bestuur & organisatie	Wijkgerichte ondersteuning (tlv transformatiebudget via algemene reserve)	155			
	Totaal	636	341	510	428

	Saldo mutaties reserves incidenteel lasten minus baten	518	518	349	431
--	--	-----	-----	-----	-----

	Saldo lasten minus baten totaal	1.710	626	457	539
--	--	--------------	------------	------------	------------

Toelichting op de incidentele baten en lasten

Uitrol openbare laadinfrastructuur

Het aantal elektrische auto's neemt snel toe. Vanaf 2030 moeten alle nieuw verkochte auto's emissie loos kunnen rijden. Naar schatting rijden er in 2030 zo'n 1,9 miljoen elektrische auto's in Nederland. Deze ontwikkelingen vragen om een gelijktijdige ontwikkeling van de benodigde laadinfrastructuur.

Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. Als onderdeel van het klimaatakkoord is de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) vastgesteld. Daarin staat dat de ontwikkeling van laadinfrastructuur geen belemmering mag vormen voor de groei van het aantal elektrische auto's. In 2021 en 2022 is het aantal openbare laadpalen in Valkenswaard flink toegenomen. Deze openbare laadpalen worden, op basis van een provincie breed contract via provincie Noord-Brabant, geplaatst door Vattenfall. Voor de begeleiding van deze werkzaamheden is geen capaciteit aanwezig binnen het team Ruimtelijk Beleid en huren we externe expertise in.

Beleids capaciteit Schaa sprong (MRE)

De economie van Zuidoost-Brabant groeit hard. Om het voorzieningenniveau mee te laten groeien, wordt regionaal ingezet op een schaa sprong. Voor het woon- en leefklimaat wordt hier regionaal samengewerkt vanuit de Omgevingsstrategie Zuidoost-Brabant. Op de Omgevingsdag op 17 juni 2022 hebben onze bestuurders ingestemd met het ontwikkelperspectief inclusief afsprakenkader. Om aan deze afspraken te kunnen voldoen, is extra capaciteit noodzakelijk om dit proces te coördineren. Dit helpt Valkenswaard om de woningbouw te versnellen alsmede aanpalende voorzieningen en hiervoor ook financiële ondersteuning vanuit het Rijk te organiseren. Voor 2023 wordt uitgegaan van 0,6 FTE. Indien deze middelen niet beschikbaar worden gesteld, kan er geen invulling worden gegeven aan de regionale afspraken omdat de huidige capaciteit niet voldoet.

Ruimte voor groei Ruimtelijk domein

In het kader van het arbeidsmarkt vraagstuk is het noodzakelijk om meerdere strategieën te kiezen om huidige en toekomstige vacatures in te vullen. De vereniging brabantse gemeenten (vbg) is het initiatief "Ruimte voor groei" gestart. Bij minimaal 15 deelnemende gemeenten wordt er een poule opgezet voor zij-instromers met als doel ze gezamenlijk op te leiden en begeleiden tot beleidsmedewerkers fysiek domein. De middelen bestaan uit de loonsom voor 1 fte schaal 9 periodiek 6 en kosten voor (gezamenlijke) begeleiding en opleiding, totaal € 91.000 voor 1 jaar. Uiteindelijk zal de zij-instromer die aan de slag gaat bij de gemeente Valkenswaard op worden genomen in de reguliere formatie van het team RB. Zodra daar formatieve ruimte voor is kan de loonsom van € 64.000 uit de reguliere middelen bekostigd worden.

Gemeentelijke bijdrage exploitatie St Servatius

De gemeente stelt een kwalitatief goed onderwijsgebouw beschikbaar aan RBOB om het basisonderwijs in Borkel en Schaft voort te zetten. De kosten die gemaakt moeten worden voor een kwalitatief goed onderwijsgebouw kunnen deze niet volledig op SKOzoK worden verhaald. RBOB draagt normatief bij aan de kosten van onderhoud. Onderdeel van de afspraken met het schoolbestuur RBOB is dat de gemeente de resterende kosten voor de exploitatie van het gebouw voor haar rekening neemt. Deze bijdrage is nodig voor de jaren 2022-2024. Een deel van deze kosten wordt ten laste van de bestemmingsreserve Onderwijs gebracht.

Tijdelijke huisvesting basisschool de Pionier

Vanwege de geplande nieuwbouw op de bestaande locatie is tijdelijke huisvesting van deze school noodzakelijk.

Tijdelijke inhuur toegang WMO

De gemeente is op grond van de Wmo wettelijk verplicht een loket in te richten voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, de zogenaamde toegang. Het aantal aanvragen voor de Wmo blijft stijgen, vooral de aanvragen voor de voorzieningen Hulp bij het huishouden stijgen fors. Dit is niet alleen het gevolg van het door de overheid bepaalde abonnementstarief, maar ook van de dubbele vergrijzing die we in de Valkenswaardse populatie zien toenemen.

Door een te krappe bezetting in de toegang zijn wachtlijsten ontstaan. Om deze weg te werken, hebben we extra capaciteit ingehuurd. Met succes, want de wachtlijst is momenteel nagenoeg weggewerkt. Deze tijdelijke extra capaciteit zetten we nu in om nieuwe wachtlijsten te voorkomen, de alsmaar groeiende toestroom aan cliënten op te vangen, dwangsommen als gevolg van het niet tijdig beschikken te voorkomen en het risico op uitval van medewerkers vanwege te lang een te hoge werkdruk laag te houden. Voor de inhuur van 4,8 fte bedragen de kosten in 2023 € 400.000.

Tijdelijke inhuur Toegang Jeugd (CJG)

Vanaf de tweede helft 2021 is er sprake van een lichte stijging van het aantal jeugdigen die een beroep doen op overige (en zwaardere) vormen van jeugdhulp zoals jeugdhulp met verblijf, landelijk ingekochte zorg, maar ook jeugdzorgplus en jeugdbescherming. Daarnaast ervaart het CJG dat de zwaarte van de casuïstiek toeneemt, mogelijk als gevolg van wachtlijsten bij geïndiceerde jeugdzorg en het afschalen van casuïstiek door Veilig Thuis naar gemeentelijke jeugdhulp. Daardoor dreigt de caseload toe te nemen en groeit het risico op wachtlijsten en/of verzuim. Daarnaast moet het CJG de implementatie van het nieuwe inkoopmodel

jeugd (Mono-Multi) binnen de werkwijze van de gemeentelijke toegang/CJG vormgeven. Voor beide ontwikkelingen tezamen is voornamelijk tijdelijk extra capaciteit nodig, zowel in 2022 als in 2023. In 2023 is circa 2 fte nodig, totaal € 280.000.

Inzet gealloceerde middelen gemeentefonds versterking dienstverlening

Met de decembercirculaire 2021 hebben gemeente middelen ontvangen ter versterking van de dienstverlening. Deze middelen zijn vanuit de decembercirculaire gealloceerd. De middelen worden via de Nota Kaders 2023 gedeeltelijk ingezet om de ontwikkelingen vanuit de Nota Kaders te dekken.

Verspreiden gronden en gebouwen (dekking reserve vastgoed)

Om een structurele verhoging van de storting in voorziening onderhoud te voorkomen is een egaliseringsreserve ingesteld die wordt gevoed met opbrengsten van verkoop van vastgoed. Door een deel van de resultaten op de verkoop van objecten te doteren in de egaliseringsreserve vastgoed biedt het voldoende gelegenheid om de ontoereikendheid in de onderhoudsvoorziening op te vangen en beheer op orde te bewerkstelligen.

Vervanging tractie ruimtelijk beheer (dekking reserve tractie)

Jaarlijks zijn er vervangingen noodzakelijk voor het wagenpark van ruimtelijk beheer. Hiervoor is een bestemmingsreserve ingesteld. De reserve is gevormd voor het wagenpark en aan te koppelen materieel om te voorkomen dat voor elke vervanging ten aanzien van de tractie – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. Hiervoor is een beheerplan aanwezig aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Speeltoestellen (dekking reserve speeltoestellen)

Er is vervanging nodig aan speeltoestellen in wijken. Hiervoor is een vervangingsreserve ingesteld, waarmee de speeltoestellen in de wijken tijdig vervangen kunnen worden. De vervangingsinvesteringen worden vermeld in de begroting en de meerjarenbegroting. In de begroting wordt zichtbaar gemaakt welke vervangingen in het begrotingsjaar worden voorzien.

Vervanging instrumenten CMD (dekking reserve instrumenten CMD)

Jaarlijks worden er uitgaven gedaan voor de vervanging van instrumenten voor het Centrum Muziek en Dans. Voor deze vervangingen is een bestemmingsreserve ingesteld. De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor vervanging van instrumenten van het Centrum voor Muziek en Dans – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat alle instrumenten.

Vervanging inventaris sport (dekking reserve sport)

Ieder jaar worden er uitgaven gedaan ter vervanging van inventaris sport. Ter dekking van deze kosten is een bestemmingsreserve ingesteld. De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor allerlei vervangingen op het gebied van sport – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat allerlei losse sportmaterialen, zoals turn- en overige toestellen in gymzalen en sporthallen, maar ook buitensportmaterialen zoals doelen, atletiekmaterialen etc. Hiervoor is een inventarisatie gemaakt aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Evenementreserve

In 2012 heeft de raad het evenementenbeleid vastgesteld. Daarin is opgenomen dat de opbrengst van de uitbreiding van terrassen bij centrumevenementen € 2,50 per m² per dag in een te vormen evenementenreserve(fonds) wordt gestort. Voor de inkomende gelden is een aparte begrotingspost opgenomen. De bestedingsdoelen (ten behoeve van de evenementenreserve) zullen ieder jaar door de evenementencommissie worden besproken en aan het college ter goedkeuring worden voorgelegd. De reserve heeft dus geen eindbestemming, maar een doorlopende bestemming.

Transformatie sociaal domein (gedeeltelijke dekking via algemene reserve)

De jaarlijkse tekorten in het sociaal domein zijn mede aanleiding voor de noodzaak tot herijking en transformatie van het sociaal domein. De kosten voor transformatie worden gedeeltelijk gedekt uit de algemene reserve.

Duurzame bedrijfsmiddelen (dekking reserve bedrijfsmiddelen)

Jaarlijks worden er kosten gemaakt ter vervanging van bedrijfsmiddelen. Ter dekking van deze kosten is een bestemmingsreserve ingesteld. De reserve is gevormd om te voorkomen dat voor

allerlei vervangingen op het gebied van bedrijfsmiddelen – wat in feite normale bedrijfsvoering is – krediet moet worden gevraagd. De reserve omvat o.a. de vervanging van vloerbedekking, vitrage, koffieautomaten, keukenmateriaal, meubilair, archiefrekken etc. Hiervoor is een inventarisatie beschikbaar, die jaarlijks wordt geactualiseerd, aan de hand waarvan een jaarlijkse vaste storting plaatsvindt op basis van de economische levensduur.

Pilot kleine wensen inwoners (amendement NK 2023)

De Nota Kaders 2023-2026 gewijzigd vast te stellen door een bedrag van € 75.000,- vrij te maken voor het snel oppakken van kleine wensen en verzoeken van onze inwoners voor zover die het algemeen nut dienen en de kosten daarvan te dekken uit de algemene reserve.

Wijkgerichte ondersteuning (amendement NK 2023)

In de begroting van 2023 – 2026 minimaal een extra bedrag van € 155.000 euro te reserveren uit de bandbreedte voor wijkgerichte ondersteuning. Zodat wijkcoördinatoren samen met wijkcommissies / dorpsinitiatief en andere betrokken organisaties, met de in november 2021 aangenomen motie (Elke wijk een gezicht) als onderlegger, kunnen komen tot een gedegen plan en netwerk van wijkgerichte ondersteuning.

Overzicht structurele mutaties reserves

Mutaties in onderstaande tabel zijn de structurele mutaties. Deze worden niet meegenomen in het saldo van incidentele baten en lasten. Conform de richtlijnen van de provincie worden deze structurele mutaties wel inzichtelijk gemaakt.

Lasten mutaties reserves structureel (storting)

Programma	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
	Totaal	0	0	0	0

Baten mutaties reserves structureel (onttrekking)

Programma	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Wonen	Dekkingsres tractie 2011	1.743	1.743	1.743	1.743
Wonen	Dekkingsreserve vrachtwagen 83BKJ3	18.837	18.837	18.837	18.837
Wonen	Dekkingen Nimos onkruidborstel machine	7.600	7.600	7.600	7.600
Wonen	Dekkingsres Ravo Veegmachine BW45	15.950	15.950	15.950	15.950
Wonen	Dekkingsres Ravo Veegmachine BW44	16.668	16.668	16.668	16.668
Wonen	Dekkingsreserve Tractor WM53	7.450	7.450	7.450	7.450
Vrije tijd	Kapitaallasten cultuurcentrum de Hofnar	329.611	332.907	336.236	336.236
Vrije tijd	Parkeerplaats sportpark 't Heike	2.320	2.320	2.320	2.320
Bestuur & organisatie	Kapitaallasten gemeentehuis	286.097	288.958	291.848	291.848
Bestuur & organisatie	Kapitaallasten oud gemeentehuis	31.957	32.276	32.599	32.599
	Totaal	718.233	724.709	731.251	731.251

Bijlage 7 EMU-saldo

Het EMU-saldo is een verplichte bijlage. De begrotingsaldi van gemeenten tellen mee voor de berekening van het nationaal begrotingstekort. Jaarlijks totaliseert het CBS de EMU-saldi van alle overheidsinstanties. Uiteindelijk mag het tekort van alle overheden 3% van het BBP bedragen.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026		
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	11.228	-1.171	2.161	4.702	6.840	1.811	+
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	4.084	4.659	4.153	5.020	5.046	5.130	+
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.246	1.775	1.714	1.714	1.714	1.714	+
4	Investerings in (im-)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	7.709	5.365	4.521	1.937	2.517	2.065	-
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	2.393	0	0	0	0	0	+
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	1.853	0	0	0	0	0	+
	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord							
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw- en woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	1.589	2.030	2.604	1.734	1.169	618	-
8	Baten bouwgrondexploitatie:	9.951	5.250	3.499	3.148	2.264	0	+
	Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord							
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-148	1.667	2.152	2.254	2.293	2.293	-
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
11	Verkoop van effecten:							-
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	-	-	-	-	-	-	
Berekend EMU-saldo		21.605	1.451	2.250	8.659	9.886	3.680	

Bijlage 8 overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroting 2023	Baten begroting 2023	Programma
0. Bestuur en ondersteuning				
0.1	Bestuur	2.362	-	Bestuur & Organisatie
0.2	Burgerzaken	903	329	Bestuur & Organisatie
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.304	697	Wonen
0.4	Overhead	12.935	77	Overhead
0.5	Treasury	229	674	Algemene dekkingsmiddelen
0.61	OZB woningen	86	5.618	Bestuur & Organisatie/ Algemene dekkingsmiddelen
0.62	OZB niet-woningen	11	2.815	Bestuur & Organisatie/ Algemene dekkingsmiddelen
0.63	Parkeerbelasting	157	746	Wonen
0.64	Belastingen overig	10	165	Bestuur & Organisatie/ Algemene dekkingsmiddelen
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	50	60.055	Algemene dekkingsmiddelen
0.8	Overige baten en lasten	929	-	Bestuur & Organisatie/ Onvoorzien
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	PM	PM	Vennootschaps-belasting
0.10	Mutaties reserves	2.023	1.364	Bestuur & Organisatie
1.1				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.785	6	Bestuur & Organisatie
1.2	Openbare orde en veiligheid	766	95	Wonen/Sociaal Domein/ Bestuur & Organisatie
2.1				
2.1	Verkeer en vervoer	3.850	257	Wonen/Werken
2.2	Parkeren	-	-	Wonen
3.1				
3.1	Economische ontwikkeling	888	21	Wonen/Werken
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	139	263	Wonen/Werken
3.4	Economische promotie	257	119	Vrije tijd/Algemene dekkingsmiddelen
4.1				
4.1	Openbaar basisonderwijs	92	-	Werken

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroting 2023	Baten begroting 2023	Programma
4.2	Onderwijshuisvesting	2.238	35	Werken
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.363	402	Wonen/Werken/ Vrije Tijd
5.1	Sportbeleid en activering	1.005	279	Vrije Tijd
5.2	Sportaccommodaties	3.517	1.500	Vrije Tijd
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.074	876	Wonen/Vrije Tijd
5.4	Musea	256	-	Wonen/Vrije Tijd
5.5	Cultureel erfgoed	133	-	
5.6	Media	689	-	Vrije Tijd/Bestuur & Organisatie
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.351	45	Wonen/Vrije Tijd
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.836	41	Sociaal Domein/Bestuur & Organisatie
6.2	Wijkteams	878	-	Sociaal Domein
6.3	Inkomensregelingen	10.848	7.866	Sociaal Domein
6.4	Begeleide participatie	3.494	-	Sociaal Domein
6.5	Arbeidsparticipatie	890	-	Sociaal Domein
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	690	-	Sociaal Domein
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	7.513	260	Sociaal Domein
6.72	Maatwerkdienstverlening -18	5.966	-	Sociaal Domein
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg -18	775	-	Sociaal Domein
7.1	Volksgezondheid	1.077	-	Sociaal Domein
7.2	Riolering	2.273	3.221	Wonen
7.3	Afval	3.532	4.544	Wonen
7.4	Milieubeheer	1.489	-	Wonen/Bestuur & Organisatie
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	243	191	Sociaal Domein
8.1	Ruimtelijke ordening	1.312	60	Wonen/Werken
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)	2.603	2.604	Wonen
8.3	Wonen en bouwen	988	629	Wonen

